
Yadavabhyudayam Mahakavyam

యాదవాభ్యుదయం మహాకావ్యమ్

Document Information

Text title : Yadavabhyudayam Mahakavyam

File name : yAdavAbhyudayamahAkAvyam.itx

Category : vishhnu, krishna, mahAkAvya, sAhitya

Location : doc_vishhnu

Proofread by : Compiled by Seshadri

Latest update : August 14, 2026

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

August 16, 2026

sanskritdocuments.org

యాదవాభ్యుదయం మహాకావ్యమ్

ధ్యానమ్ ।

శ్రీకృష్ణాయ పరస్మై పరబ్రహ్మణే నమః ।

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః ।

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।

వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధంతాం సదా హృది ॥

వంద్యే వేదాంతగురోః పదాబ్జం సందేహమోహాక్షపణార్థవిత్త్యై ।

మందేతరా భక్తిరుదేతు విద్యద్యృష్టే చ వృన్దావనదైవతే చ ॥

శ్రీమచ్ఛీతాంశువంశే జనితగుణనిధేర్దివ్యలీలాప్రబంధమ్ ।

శ్రీమద్వేదాంతసూరేర్భణితసురుచిరం యచ్ఛరిత్రం ప్రశస్తమ్ ॥

సూక్తం శృంగారశాస్త్ర్యాదిబహురసయుతం సజ్జనానాం నిధానమ్ ।

తద్వంద్యే కావ్యరత్నం కలిమలహరణం శ్రీచిదానందరూపమ్ ॥

యాదవాభ్యుదయం కావ్యం వేంకటేశేన నిర్మితమ్ ।

శ్రీకృష్ణచరితం పుణ్యం సర్వలోకమనోహరమ్ ॥

వంద్యే వేదాంతగురోః పదాబ్జం సందేహమోహాక్షపణార్థవిత్త్యై ।

మందేతరా భక్తిరుదేతు విద్యద్యృష్టే చ వృన్దావనదైవతే చ ॥

॥ కవితార్కికసింహస్య సర్వతన్త్రస్వతన్త్రస్య శ్రీమద్వేంకటనాథస్య

వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు యాదవాభ్యుదయమహాకావ్యమ్ ॥

॥ ప్రథమః సర్గః ౧ ॥

వంద్యే వృన్దావనచరం వల్లవీజనవల్లభమ్ ।

జయన్తీసమృద్ధం ధామ వైజయన్తీవిభూషణమ్ ॥ ౧-౧ ॥

యదేకైకగుణప్రాప్తే శ్రాంతా నిగమవన్దినః ।

యథావత్ వర్ణనే తస్య కిముతాన్యే మితమ్పవాః ॥ ౧-౨ ॥

శక్త్యా శౌరికథాస్వాదః స్థానే మన్దధియామపి ।
 అమృతం యదీ లభ్యేత కిం న గృహ్యేత మానవైః ॥ ౧-౩॥
 వసుధాశ్రోత్రజే తస్మిన్ వ్యాసే చ హృదయస్థితే ।
 అన్యేఽపి కవయః కామం బభూవురనపత్రపాః ॥ ౧-౪॥
 స కవిః కథ్యతే ప్రష్టా రమతే యత్ర భారతీ ।
 రసభావగుణీభూతైరలక్ష్కారైర్గుణోదయైః ॥ ౧-౫॥
 తదాత్వే నూతనం సర్వమాయత్యాఞ్చ పురాతనమ్ ।
 న దోషామైతదుభయం న గుణాయ చ కల్పతే ॥ ౧-౬॥
 ప్రవృత్తామనఘే మార్గే ప్రమాద్యస్తీమపి క్వచిత్ ।
 న వాచమవమన్యస్తే నర్తకిమివ భావుకాః ॥ ౧-౭॥
 విహాయ తదహం వ్రీడాం వ్యాసవేదార్ణవామృతమ్ ।
 వక్ష్యే విబుధజీవాతుం వసుదేవసుతోదయమ్ ॥ ౧-౮॥
 క్రీడాతూలికయా స్వస్మిన్ కృపారూపితయా స్వయమ్ ।
 ఏకో విశ్వమిదం చిత్రం విభుః శ్రీమానజిజనత్ ॥ ౧-౯॥
 జగదాహ్లాదనో జజ్ఞే మనసస్తస్య చన్ద్రమాః ।
 పరిపాలయితవ్యేషు ప్రసాద ఇవ మూర్తిమాన్ ॥ ౧-౧౦॥
 యదపత్యసముద్భూతః పుణ్యకీర్తిః పురూరవాః ।
 సతామాహితవహ్నినాం విహారస్థేయతాం యయౌ ॥ ౧-౧౧॥
 సమవర్ధత తద్వంశః ఉపర్యుపరి పర్వభిః ।
 యశోముక్తాఫలైర్యస్య దిశో దశ విభూషితాః ॥ ౧-౧౨॥
 బభూవ నహుషస్తస్మిన్ ఐరావత ఇవామ్బుధౌ ।
 యమిన్ద్రవిగమే దేవాః పదే తస్య న్యవీవిశన్ ॥ ౧-౧౩॥
 నరేన్ద్రాః పృథివీచక్రే నామచిహ్నైరలక్ష్మితాః ।
 జగమాస్తస్య వీరస్య జయస్తమ్భా ఇవాభవన్ ॥ ౧-౧౪॥
 శక్తిరప్రతిఘాతస్య శాత్రవైరపి తుష్టువే ।
 యథావత్ సాధకస్యేవ యావదర్థా సరస్వతీ ॥ ౧-౧౫॥
 వీరో రస ఇవోత్సాహోన్నహుషాదభ్యజాయత ।

యయాతిర్నామ యేనైన్ద్రమర్ధాసనమధిష్ఠితమ్ || ౧-౧౬ ||

విశాలవిపులొత్తుజ్జే యద్బాహుశిఖరాన్తరే ।

ఆసీద్విరశ్రియా సార్థం భూమిరర్ధాసనే స్థితా(రా) || ౧-౧౭ ||

నిదేశం తస్య రాజానో న శేకురతివర్తితుమ్ ।

ప్రాప్తస్వపరనిర్వాహం ప్రమాణమివ వాదినః || ౧-౧౮ ||

తటాకమివ తాపార్తాస్తమిన్యమివ నిర్జరాః ।

భావా ఇవ రసం భవ్యాః పార్థివాః పర్యుపాసత || ౧-౧౯ ||

యదుర్నామ తతో జజ్ఞే యత్సన్తతినముద్భవైః ।

సమానగణనాలేఖ్యే నిస్సమానైర్నిషద్యతే || ౧-౨౦ ||

దేహీతి వదతాం ప్రాయః ప్రసీదన్ ప్రత్యువాచ సః ।

లలితధ్వనిభిర్లక్ష్మీలీలాకమలషట్పదైః || ౧-౨౧ ||

స చ వృత్తవిహీనస్య న విద్యాం బహ్వమన్యత ।

న హి శుద్ధేతి గృహ్యేత చతుర్థిచన్ద్రచన్ద్రికా || ౧-౨౨ ||

అపునఃప్రార్థనీయస్య ప్రార్థితాధికదాయినః ।

అర్థినః ప్రథమే తస్య చరమాన్ పర్యపూరయన్ || ౧-౨౩ ||

శరాణాం శాత్రవాణాం చ సన్ధానేన మహాజనః ।

తస్య నిర్ధూతలక్షణ ద్విః కచిన్నాప్యభృయత || ౧-౨౪ ||

యుక్తదణ్డమమిత్రాణాం కృతాన్తం సమవర్తినమ్ ।

దక్షిణం లోకపాలం తమమన్యన్త దివౌకసః || ౧-౨౫ ||

యశఃప్రసూనసురభిర్యదుసన్తానపాదపః ।

బభూవ విబుధప్రీత్యై బహుశాఖః శ్చమాతలే || ౧-౨౬ ||

వంశే సమభవత్ తస్య వసుదేవః శ్చితీశ్వరః ।

జనకః ప్రాగ్భవే యోఽభూత్ దేవదానవయుధయోః || ౧-౨౭ ||

ఆనకానాఞ్చ దివ్యానాం దున్దుభీనాఞ్చ నిస్వనైః ।

సహ జాతం యమాచఖ్యురాఖ్యయాఽనకదున్దుభిమ్ || ౧-౨౮ ||

తేన నిర్మలసత్త్వేన వినివృత్తరజస్తమాః ।

జగతీ శాన్తమోహేవ ధర్మోచ్ఛ్వాసవతీ బభౌ || ౧-౨౯ ||

స విష్ణురివ లోకానాం తపనస్తేజసామివ ।
 సముద్ర ఇవ రత్నానాం సతామేకాశ్రయోభవత్ ॥ ౧-౩౦॥
 ప్రఖ్యాతవిభవే పత్న్యో తస్య పూర్వం ప్రజాపతేః ।
 రోహిణీదేవకీరూపే మనుష్యత్వే బభూవతుః ॥ ౧-౩౧॥
 అక్షుద్రగతిశాలిన్యోస్తయోరన్యోన్యసక్తయోః ।
 ఐకరస్యమభూత్ పత్యా గజ్ఞాయమునయోరివ ॥ ౧-౩౨॥
 స తాభ్యామనురూపాభ్యాం సమతుష్యత్ సమేయివాన్ ।
 వ్యక్తిహేతురభూత్ యేన సపర్యజ్కున్య శార్థిణః ॥ ౧-౩౩॥
 అతిప్పత న సామ్రాజ్యం సోఽర్థకామపరాజ్ముఖః ।
 యదృచ్ఛాగతమైశ్వర్యమాన్యుణ్యురుచిరన్వభూత్ ॥ ౧-౩౪॥
 కయాచిదశరీరిణ్యా వాచా వ్యవసితాయతిః ।
 దేవకీం వసుదేవశ్చ కంసః కారామయోజయత్ ॥ ౧-౩౫॥
 స కాలాతిబలః కంసః కాలనేమిరనేహసా ।
 సర్వదైతేయసత్త్వానాం సమాహార ఇవోదితః ॥ ౧-౩౬॥
 ఏతస్మిన్నంతరే దేవీ మేరుమధ్యముపేయుషః ।
 ప్రజాపతిముఖాన్ దేవాన్ ప్రాహ సాగరమేఖలా ॥ ౧-౩౭॥
 విదితం భవతాం దేవాః! విశ్వరూపేణ విష్ణునా ।
 మహియాన్ ధర్మశీలేషు భారో యత్తన్నివేశితః ॥ ౧-౩౮॥
 అధర్మనిష్ఠైరధునా ధర్మసేతువిభేదకైః ।
 అసంఖ్యధైరదుభితైస్తుజైః క్రమ్యే రాక్షసపర్వతైః ॥ ౧-౩౯॥
 అత ఆలోచితజగద్ధితైః సురగణైః స్వయమ్ ।
 (అతః స్వయం సురగణైరాలోచితజగద్ధితైః?)
 న పతామి న భిద్యే చ యథాఽహం క్రియతాం తథా ॥ ౧-౪౦॥
 ఇతి తే భూతధారిణ్యా నిసృష్టార్థా దివౌకసః ।
 అవిదుస్తత్ప్రియస్యైవ తద్భారహరణం క్షమమ్ ॥ ౧-౪౧॥
 పురస్కృత్య జగద్ధాత్రీం మనసోఽపి పురస్సరాః ।
 దుగ్ధోదధిశయం దేవం దురమేత్యాభితుష్టువుః ॥ ౧-౪౨॥
 త్రివేదీమధ్యదీప్తాయ త్రిధామే పశ్చాహేతయే ।

వరదాయ నమస్తుభ్యం బాహ్యోన్తరహవిర్భుజే || ౧-౪౩||
 అనన్యాధీనమహిమా స్వాధీనపరవైభవః |
 దయాధీనవిహారస్త్యం ప్రణతాన్ పరిపాహి నః || ౧-౪౪||
 స భవాన్ గుణరత్నోఽమైర్ద్దిప్యమానో దయాముఖః |
 తనోతి వ్యూహనివహైస్తరజ్జైరవ తాన్జీవమ్ || ౧-౪౫||
 త్వదేకవ్యజ్ఞితైరాదౌ త్వదన్యేష్యనిదమ్నరైః |
 నిగమైరనిగమ్యం త్వాం కః పరిచ్ఛేత్తుమర్హతి || ౧-౪౬||
 అమితస్య మహిమ్నస్తే ప్రయాతుం పారమిచ్ఛతామ్ |
 వితథా వేదపాన్థానాం యత్రసాయజ్యహా గతిః || ౧-౪౭||
 నమ్యస్య నమతః క్షుద్రాన్ వరదస్య వరార్థినః |
 పుత్రైః పితృమతః క్రీడా కథం తే కేన వర్జ్యతే || ౧-౪౮||
 నటవద్ భూమికాభేదైర్నాథ దీప్యన్ పృథగ్విధైః |
 పుంసామనన్యభావానాం పుష్టాసి రసమద్భుతమ్ || ౧-౪౯||
 బ్రహ్మాదిస్తమ్యుపర్యన్తవిచిత్రాఙ్కరశాలినామ్ |
 సలిలం కర్మకన్ధానాం క్రీడైవ తవ కేవలమ్ || ౧-౫౦||
 నిరాధారనిజస్థేష్నో నిరుపాధికశేషిణః |
 నిరపేక్షనియన్తుస్తే నిస్సమాభ్యధికా గుణాః || ౧-౫౧||
 అనావిలధియామస్తశ్చిన్తామణిరివ స్ఫురన్ |
 దిశస్యభిమతం సర్వమతిరస్కార్యదీధితిః || ౧-౫౨||
 సంసారమరుకాన్తారే పరిశ్రాన్తస్య దేహినః |
 త్వదభిక్త్యమృతవాహిన్యామాదిష్టమవగాహనమ్ || ౧-౫౩||
 దురితోదన్వదావర్తే ఘూర్ణమానస్య దుఃఖ్యతః |
 సమగ్రగుణసమ్పన్నః తారకస్త్యం ప్లవో మహాన్ || ౧-౫౪||
 అపరిచ్ఛిద్యమానస్య దేశకాలాదిభిస్తవ |
 నిదర్శనం త్వమేవైకస్త్యదన్యద్వ్యతిరేకతః || ౧-౫౫||
 అకర్తుమఖిలం కర్తుమన్యథాకర్తుమప్యలమ్ |
 సజ్కల్పసచివః కాలే (లః)శక్తిలేశః స తావకః || ౧-౫౬||

యన్మూలమఖిలం కార్యం యదమూలమధీమహే(యతే) |
 లక్ష్యం తదసి యోగానాం లక్ష్మీకౌస్తుభలక్షణమ్ || ౧-౫౭ ||
 త్రివర్గమపవర్గం వా ప్రతిలబ్ధం ప్రయస్యతామ్ |
 ప్రలయేష్యపి దీర్ఘాయుః ప్రతిభూత్స్వదనుగ్రహః || ౧-౫౮ ||
 యదేకమక్షరం బ్రహ్మ సర్వామ్నాయసమన్వితమ్ |
 తారకం సర్వజన్తానాం తత్ త్వం తవ చ వాచకమ్ || ౧-౫౯ ||
 త్వదాలమిభతహస్తానాం భవాదున్మజ్జతాం సతామ్ |
 మజ్జతః పాపజాతస్య నాస్తి హస్తావలమ్బనమ్ || ౧-౬౦ ||
 అనన్యరక్షావ్రతినం చాతకవ్రతచారిణః |
 భవంతమవలమ్బంతే నిరాలమ్బనభావనమ్ || ౧-౬౧ ||
 అనిదమ్పూర్వనిద్రాణామనస్తమయభానుమాన్ |
 ఆపాదయసి పుంసాం త్వమపునస్సావజాగరమ్ || ౧-౬౨ ||
 త్వదేకశరణానాం త్వం శరణాగతజీవనః |
 విపదం నః క్షిప క్షిప్రం తమిస్తామివ భాస్కరః || ౧-౬౩ ||
 సతి సూర్యే సముద్యంతః ప్రతిసూర్యా ఇవాసురాః |
 జగద్బాధాయ జాయంతే జహి తాన్ స్వేన తేజసా || ౧-౬౪ ||
 సదైత్యహత్యామిచ్ఛద్భిః సురైరేవమభిష్టుతః |
 అనన్యదృశ్యః సహసా దయయా దర్శనం దదౌ || ౧-౬౫ ||
 తతస్తం దదృశుర్దేవాః శేషపర్యజ్కమాస్థితమ్ |
 అధిరూఢశరన్వేఘమన్యాదృశమివాముద్బదమ్ || ౧-౬౬ ||
 పత్న్యా సహ నిషేదుష్యా పద్మలక్షణలక్ష్యయా |
 స్వేచ్ఛయైవ శరీరిణ్యా సూచితైశ్వర్యసమ్పదమ్ || ౧-౬౭ ||
 సుకుమారసుఖస్పర్శసుగన్ధిభిరలక్ష్మితమ్ |
 స్వవిగ్రహగుణారామప్రసూనైరివ భూషణైః || ౧-౬౮ ||
 ఆరణ్జితజగన్నేత్రైరన్యోన్యపరికర్మితైః |
 అజైరమితసౌందర్యైరనుకల్పితభూషణమ్ || ౧-౬౯ ||
 ఉత్తేజితజయోత్సాహమాయుధైరనఘోద్యమైః |
 శౌర్యవిక్రమశక్త్యాద్యైః సహజైః స్వగుణైరివ || ౧-౭౦ ||

స్వకాన్తిజలధేరస్తస్సిద్ధసంహననం స్వతః ।
 మహిమ్నా జాతవైచిత్ర్యం మహానీలమివోదితమ్ ॥ ౧-౭౧॥
 శ్రుతిరూపేణ వాహన శేషకఙ్కణశోభినా ।
 స్వాఙ్గీసారభదిగ్ధేన దత్తసఙ్గామదోహలమ్ ॥ ౧-౭౨॥
 స్వవేత్తస్పందనఃస్పందనేతవ్యేన నివేదితమ్ ।
 భక్తినప్రేణ సేనాన్య ప్రతిశ్ఛ్ఛేద్యమిక్ష్ణితైః ॥ ౧-౭౩॥
 అనపాయం తమాదిత్యమక్షయం తారకాధిపమ్ ।
 అపారమమృతామ్భోధిమమన్యంత దివౌకసః ॥ ౧-౭౪॥
 అభయోదారహస్తాగ్రమనఘస్వాగతస్మితమ్ ।
 అవేక్ష్య విబుధా దేవమలభంత దృశోః ఫలమ్ ॥ ౧-౭౫॥
 తస్మై విజ్ఞాపయామాసుర్విదితార్థాయ నాకినః ।
 నిహతాశేషదైత్యాయ నిదానం స్వాగతేః పునః ॥ ౧-౭౬॥
 త ఇమే క్షత్రియా భూత్వా క్షోభయన్తి క్షమామిమామ్ ।
 తవ తేజసి యైర్నాథ దనుజైశ్శలభాయితమ్ ॥ ౧-౭౭॥
 చతుర్థాం పురుషార్థానాం ప్రసవో యత్సమాశ్రయాత్ ।
 హవ్యకవ్యప్రసూరేషా దీర్యతే దైత్యభారతః ॥ ౧-౭౮॥
 జాతా నిఖిలవేదానాముత్తమాఙ్గోపధానతః ।
 త్వత్పాదకమలాదేషా త్వదేకాధీనధారణా ॥ ౧-౭౯॥
 యది న త్వరతే నాథ భారవ్యపనయే భవాన్ ।
 ప్లావయిష్యన్త్యుదన్వంతః పృథివీం పృథువీచయః ॥ ౧-౮౦॥
 కరుణాధీనచిత్రేన కర్ణధారవతీ త్వయా ।
 మాఽవసీదతు పృథీవ్యం మహతీ నౌరివామృసి ॥ ౧-౮౧॥
 రశనారత్నరూపేణ పయోధిరశనా త్వయా ।
 ప్రశాన్తదనుజక్లేశా పరిష్కరణమర్హతి ॥ ౧-౮౨॥
 కంసప్రభృతిభిః సేయం శత్రైరివ సముద్భృతైః ।
 చిరం భవతు తే పృథీవ్య శేషమూర్తైశ్శిఖణ్ణకః ॥ ౧-౮౩॥

ప్రబోధసుభగైః స్మేరైః ప్రసన్నైః శీతలైశ్చ నః ।
 కటాక్షైః ప్లావయ క్షిప్రం కృపైకోదన్వదూర్మిభిః ॥ ౧-౮౪॥
 త్వయి న్యస్తభరాణాం నస్త్యమేతాం క్షన్తుమర్హసి ।
 విదితాశేషవేద్యస్య విజ్ఞాపనవిడమృనామ్ ॥ ౧-౮౫॥
 ఇత్థం వదతి దేవానాం సమాజే వేధసా సహ ।
 వవన్దే పృథివీ దేవం వినతత్రాణదీక్షితమ్ ॥ ౧-౮౬॥
 తనుమధ్యా విశాలాక్షీ తన్వీ పీనపయోధరా ।
 మాయేవ మహతీ తస్య వనితారత్నరూపిణీ ॥ ౧-౮౭॥
 ఆబద్ధమణ్డలైర్భృజైరలకామోదమోహితైః ।
 అయత్నలబ్ధాం బిభ్రాణా మాయురచ్ఛత్రసమ్పదమ్ ॥ ౧-౮౮॥
 ప్రియసన్దర్శనానన్దజనితైరశ్రుబిన్దుభిః ।
 న్యస్తమౌక్తికనైపత్త్యైః పరిష్కృతపయోధరా ॥ ౧-౮౯॥
 ప్రస్ఫురన్తం ప్రియస్యేవ పరిరమ్భాభిలాషిణమ్ ।
 దక్షిణాదితరం బాహుం దక్షిణా బహ్వమన్యత ॥ ౧-౯౦॥
 విపదఞ్చ జగదైషా విపఞ్చేమధురస్వనా ।
 విలక్షస్మితసమ్భిన్నమౌక్తికాధరవిద్రుమా ॥ ౧-౯౧॥
 అథ తాన్ భవ్యయా వాచా భగవాన్ ప్రత్యభాషత ।
 ప్రతిశ్రుత్వాప్తనిర్హృదపాఞ్చజన్యాభినన్ద్యయా ॥ ౧-౯౨॥
 మా భైషురసురానీకాత్ భవన్తో మదుపాశ్రయాః ।
 మదాజ్ఞామనవజ్ఞాతుః పరిభూత్యా న భూయతే ॥ ౧-౯౩॥
 అవతార్య భువో భారమవతారో మమామరాః ।
 అనాదినిధనం ధర్మమక్షతం స్థాపయిష్యతి ॥ ౧-౯౪॥
 యావదిష్టభుజో యావదధికారమవస్థితాః ।
 పరిపాలయత స్వాని పదాని విగతాపదః ॥ ౧-౯౫॥
 దమనార్ద్రనుజేన్ద్రాణాం ద్రక్ష్యథ త్రిదశాధిపాః ।
 భృయోఽపి లఘుతాం ప్రాప్తాం భువముల్లాఘితామివ ॥ ౧-౯౬॥
 దైతేయమృగసజ్జాతే మృగయారసభాగిభిః ।
 భవద్భిరపి మేదిన్యాం భవితవ్యం నరాధిపైః ॥ ౧-౯౭॥

ఇతి తాననఘాదేశః సమాదిశ్య జనార్దనః ।
అవధీరితదుగ్ధాబ్ధిర్మధురాయాం మనో దధే ॥ ౧-౯౮॥

ఆశ్వాస్య వాగమృతవృష్టిభిరాదితేయాన్
దైతేయభారనమితాం పృథివీం చ దేవీమ్ ।
ప్రాదుర్బుభూషరనఘా వసుదేవపత్న్యాం
పద్మాపతిః ప్రణిదధే సమయం దయాయాః ॥ ౧-౯౯॥

సాధూనాం స్వపదసరోజషట్పదానాం
ధర్మస్య స్థితిమనఘాం విధాతుకామః ।
యద్గర్భే(ర్భే)జగదఖిలం స ఏవ గర్భే
దేవక్యాః సమజని దేవదేవవన్ద్యః ॥ ౧-౧౦౦॥

॥ ఇతి కవితార్కికసింహస్య సర్వతన్త్రస్వతన్త్రస్య
శ్రీమద్వెంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు
యాదవాభ్యుదయే మహాకావ్యే ప్రథమః సర్గః ॥

॥ శ్రీకృష్ణావతారవర్ణనం నామ ద్వితీయః సర్గః ౨॥

అథాగమానామనఘేన భూమ్నా
ధర్మస్య పూర్ణేన ధనాగమేన ।
దివౌకసాం దర్శయతా విభూతిం
దేవీ బభౌ దౌహృదలక్షణేన ॥ ౨-౧॥

శృంగారవీరాద్భుతచిత్రరూపం
గర్భే త్రిలోకై కనిధిం వహంత్యాః ।
పరావరక్రీడితకర్పరాణి
ద్వేధాఽభవన్ దౌహృదలక్షణాని ॥ ౨-౨॥

అశేషవేదైరధిగమ్యభూమ్నా
సిద్ధేన సిద్ధేశ్వ నిషేవితేన ।
అమానుష నూనమభూదయత్నాత్
కృష్ణేన కేనాపి రసాయనేన ॥ ౨-౩॥

శతప్రాదాబన్ధురయా స్వకాన్త్యా

సజ్ఞాచరిజామ్బూనదబిమ్బకల్పా ।
త్రయ్యస్తనిధేన రసాయనేన
కాలేన భేజే కలధౌతలక్ష్మీమ్ ॥ ౨-౪॥

మయూరపిఞ్చద్యుతిభిర్మయూఖై-
స్తత్కాన్తిరస్తర్వసతస్త్రిధామ్నః ।
శ్యామా బహిః మూలసితా బభాసే
మఙ్గల్యరత్నాఙ్కరపాలికేవ ॥ ౨-౫॥

కాలే బభాసే వసుదేవపత్న్యః
కర్పూరలిప్తేవ కపోలశోభా ।
శశిప్రభా సప్తమగర్భకాన్తిః
చ్యుతావశిష్టేవ శనైరుదీర్ఘా ॥ ౨-౬॥

నవేంద్రనిష్యన్దనిభశ్చకాశే
వర్ణః ప్రతీకేషు మధుద్రవాఙ్గాః ।
అన్తః స్థితేన ప్రథమేన పుంసా
ప్రవర్తితం సత్త్వమివావదాతమ్ ॥ ౨-౭॥

కరమ్బితా కిఞ్చిదివ ప్రసృప్తై-
స్తేజోభిరస్తర్వసతస్త్రిధామ్నః ।
మరీచిభిః వైరభవత్ ప్రజానాం
మఙ్గల్యరత్నాఙ్కరపాలికేవ ॥ ౨-౮॥

తస్యాః సుధోల్లాసజషః కటాక్షాః
సజ్జుబ్ధదుగ్ధోదధిసౌమ్యభాసః ।
జగత్ప్రయాసౌధవిలేపనార్హాం
వితేనిరే వర్ణసుధామపూర్వామ్ ॥ ౨-౯॥

రక్షావిధౌ రాక్షసదానవానాం
కారాగృహే కంసనియోగభాజామ్ ।
సమృశ్యమానా సకృదీక్షితా వా
సజ్జోభయామాస మనాంసి సైషా ॥ ౨-౧౦॥

భుక్తా పురా యేన వసున్దరా సా
స విశ్వభోక్తా మమ గర్భభూతః ।

ఇతి ధ్రువం సూచనమాచరన్తి
తత్తాదృశం నాటితకం తతాన || ౨-౧౧||

సమాధిసుక్షేత్రకృషీవలానాం
సంతోషసస్యోదయమేఘకాన్త్యా |
చకాస తస్యాః స్తనచూచుకాభా
గర్భత్విషా గాఢమివానులిప్తా || ౨-౧౨||

కస్తూరికాకామ్యరుచిస్తదీయా
రమ్యా బభౌ చూచుకరత్నకాన్తిః |
తద్గర్భసన్దర్శనలోలుపానా-
మస్తర్దృశామజ్ఞానకల్పనేవ || ౨-౧౩||

పరావరణాం ప్రభవస్య పుంసః
ప్రకాశకత్వం ప్రతిపద్యమానామ్ |
అభావయన్ భావితచేతసస్తాం
విద్యామయాం విశ్వపితామహీశ్చ || ౨-౧౪||

లిలేఖ విశ్వాని జగన్త్యభిజ్ఞా
లీలాహృతే చిత్రపటే యథార్హమ్ |
ప్రాయః ప్రజానాం పతయః ప్రతీతాః
యన్మాతృకాః స్వేషు విధిష్వభూవన్ || ౨-౧౫||

నిరాశిషాం పద్ధతిమాదదానా
నైశ్రేయసీం నీతిముపఘ్నయన్తి |
పుణ్యాశయా పూర్వయుగప్రరోహ-
మియేష దేవీ భువనే విధాతుమ్ || ౨-౧౬||

అనాప్తపూర్వం కిమపేక్షితం తే
కిం వోపదద్యామథవాఽధునేతి |
(కిం భుక్తపూర్వేష్వధునోపదద్యామ్ |)
వయస్యయా(౭)భావవిదాఽనుయుక్తా
న కిఞ్చిత్త్యేవ జగద నాథా || ౨-౧౭||

అనాదరే దేవి సఖీజనానాం
కథం న దూయేత దయా తవేతి |

ఉపహ్వరే సంల్లపితా మనోజ్ఞై-
రాలోకనైరుత్తరమాచచక్షే || ౨-౧౮ ||

అశేత సా కామమజాతనిద్రా
మాతుం ప్రవృత్తేవ పదాని చక్రే |
అధ్యాస్త్ర లోకానవధీరయన్తీ
భద్రాసనం భావితపారమేష్ఠ్యా || ౨-౧౯ ||

పరిక్రమప్రేక్షితభాషితాద్యై-
రన్యాయైరాస్తవిభావనీయైః |
మదోపపన్నా మదలాలసా వా
జి(జా)తశ్రమా వేతి జనైః శశజ్ఞే || ౨-౨౦ ||

శేషే శయానాం గరుడేన యాన్తీం
పద్మే నిషణ్ణామధిరత్నపీఠమ్ |
హయాననైరాశ్రితవన్దికృత్యాం
స్వామాకృతిం స్వప్నదృశా దదర్శ || ౨-౨౧ ||

అన్తఃస్థితం యస్య విభోరశేషం
జగన్నివాసం దధతీ తమన్తః |
తదాత్మనో విశ్వమపశ్యదన్త-
స్తర్కాతిగం తాదృశమద్భుతం నః || ౨-౨౨ ||

సురాసురాధీశ్వరమౌలిఘాతాత్
విశీర్ణజామ్బూనదవేత్రశృంగమ్ |
ఆలక్ష్యసన్తోషమలక్ష్యమన్యై-
రనీకనేతారమవైక్షతాఽఽరాత్ || ౨-౨౩ ||

త్రిలోకమ(మా)జ్గల్యనిధేస్త్రీవేద్యాః
సజ్జీవనీం వాచముదీరయన్తీ |
నియోగయోగ్యాన్ అనఘప్రసాదా
నాకౌకసాం నామభిరాజహావ || ౨-౨౪ ||

యదృచ్ఛయా యాదవధర్మపత్నీ
యామాహ ధర్మేషు పరావరేషు |
అదృష్టపూర్వాపరయాపి వాచా

ప్రతిశ్రుతా నూనమభావి తస్యాః ॥ ౨-౨౫॥

క్రియాముపాదితృత విశ్వగుప్త్యా
కృతాపరాధేఽపి కృపామకార్షీత్ ।
మునీంద్రవృత్త్యా ముఖరీభవన్తీ
ముక్తిక్షమాం వక్తుమియేష విద్యామ్ ॥ ౨-౨౬॥

సతాం చతుర్వర్గఫలప్రసూతౌ
నారాయణే గర్భగతే నతాక్షీ ।
అభిజ్ఞరామున్నతిమాశ్రయన్తీ
సర్వస్య సాఽదితృత సర్వమేకా ॥ ౨-౨౭॥

కృశోదరీ కార్కశమతీత్య కాలే
కేనాపి ధామ్నా కృతవృద్ధియోగా ।
పరామభిఖ్యాం క్రమశః ప్రపేదే
తారాభినన్ద్యా తనురైన్ద్రవీవ ॥ ౨-౨౮॥

నిగూఢమన్తర్దధతా నివిష్టం
పద్మాపరిష్కారమణిం ప్రభూతమ్ ।
మధ్యేన తస్యాః ప్రచితేన కాలే
మజ్జిహషయా రూప్యభువా బభూవే ॥ ౨-౨౯॥

శనైశ్శనైస్తాముపచీయమానాం
దర్శాన్తదీప్తామివ చన్ద్రలేఖామ్ ।
అన్తఃస్థకృష్ణామవలోకయన్తః
చక్రుశ్చకోరాయితమాత్మనేత్రైః ॥ ౨-౩౦॥

మయి స్థితే విశ్వగురౌ మహీయాన్
మా భూత్ భువో భార ఇతివ మత్వా ।
సఖీజనానామవలమ్బ్య హస్తాన్
సఞ్చార్చరలీలాం శనకైశ్చకార ॥ ౨-౩౧॥

ముకున్దగర్భా ముకురేషు దేవీ
నాపశ్యదాత్మానమవాప్తభూషా ।
నాథత్విషా నన్దకదర్పణేనా-
దిదృక్షతాఽఽత్మానమదృశ్యమన్యైః ॥ ౨-౩౨॥

స్రజః ప్రభూతా న శశాక వోధుం
 దూరే కథా రత్నవిభూషణానామ్ ।
 భవిష్యతి క్షోణీభరాపనోదే
 ప్రత్యాయనం ప్రాథమికం తదాసీత్ ॥ ౨-౩౩॥

దివోకసో దేవకవంశలక్ష్మీం
 విలోక్య తాం లోకనిధానగర్భామ్ ।
 విభూతిమగ్రేసరవేదవాదాః
 వ్యాచఖ్యురస్యా వివిధప్రకారామ్ ॥ ౨-౩౪॥

పతిః ససత్త్వామపి తత్ప్రభావా-
 దదుఃఖశీలాం సమయే భవిత్రీమ్(అవలోక్యదేవీమ్) ।
 సుఖైకతానాం అవలోక్య దేవీం(సమయే భవిత్రీం)
 స్వసమ్మదం సూచయతీతి మేనే ॥ ౨-౩౫॥

పితృత్వమాసాద్య సురాసురాణాం
 పితామహత్వం ప్రతిపత్స్యమానః ।
 అనన్తగర్భామవలోక్య దేవీ-
 మతుష్యదన్యేషు గతాభిలాషః ॥ ౨-౩౬॥

తాపోపశాన్తిం జగతాం దిశన్తి
 సన్ధ్యాఽపరా సాధుజనప్రతీక్ష్యా ।
 తామీదృశీం విశ్వపితుః ప్రసూతిం
 సంవేదయన్తివ సమాజగామ ॥ ౨-౩౭॥

సువర్ణపీతామ్బరవాసినీ సా
 స్వధామసంజ్ఞాదితసూర్యదీప్తిః ।
 ఉపాసనీయా జగతాం బభాసే
 మురద్విషో మూర్తిరివ ద్వితీయా ॥ ౨-౩౮॥

ప్రసక్తపాతారమామ్బురాశౌ
 రక్తోరుబిమోర్భ రవిరస్తశైలాత్ ।
 దినాస్తనాగేన దృఢప్రణున్నం
 మనశ్శిలాశ్శృంగమివాబభాసే ॥ ౨-౩౯॥

నిమజ్జతా వారినిధౌ సవిత్రా కో
 నామ జాయేత కరగ్రహితా ।

తదేతి సమ్భవనయైవ నూనం
(ఇతీవ సమ్భవనయాఽన్తరిక్షే)
దూరాదుదక్షేపి కరాగ్రముచ్చైః || ౨-౪౦||

స్ఫురత్ప్రభాకేసరమర్కబిమ్బం
మమజ్జ సిన్ధౌ మకరన్దతామ్రమ్ |
సన్ధ్యాకుమార్యా గగనామ్బరాశేః
క్రీడాహృతం క్షిప్తమివారవిన్దమ్ || ౨-౪౧||

ఫణామణప్రేక్ష్యఖరాంశుబిమ్బః
సన్ధ్యాసుపరీమవలోక్య భీతః |
తాపాధికో వాసరపన్నగేన్ద్రః
ప్రాయేణ పాతాలబిలం వివేశ || ౨-౪౨||

ప్రదోషరాగారుణసూర్యలక్షా-
ద్దిశాగజో దృప్త ఇవాతిఘోరః |
కాలోపనీతం మధునా సమేతం
(అభుక్క్తు మన్యే కబలం పయోధిః || ౨)
మన్యే పయోధిః కబలం న్య(న్వ)భుక్క్తు || ౨-౪౩||

తదా తమః ప్రోషితచన్ద్రసూర్యే
దోషాముఖే దూషితసర్వనేత్రమ్ |
వియోగినాం శోకమయస్య వహ్నీ-
రాశాగతో ధూమ ఇవాన్వభావి || ౨-౪౪||

సతారపుష్పా ధృతపల్లవశ్రీః
ప్రచ్ఛాయనీరన్ధ్రతమఃప్రతానా |
విశ్వాభినన్ద్యా వవృధే తదానీం
వైహాయసీ కాపి వసన్తవన్యా || ౨-౪౫||

అలక్ష్యత శ్యామలమన్తరిక్షం
తారాభిరాదర్శితమౌక్తికౌఘమ్ |
నివత్స్యతో విశ్వపతేరవన్యాం
కాలేన భృత్యేన కృతం వితానమ్ || ౨-౪౬||

అభృజ్జనాదప్రతిపన్నమౌనా

నిమేషభాజో నియతం(తా)వనస్థాః ।
 దూరం గతే స్వామిని పుష్కరిణ్య-
 స్తత్ప్రాప్తిలాభాయ తపో వితేనుః ॥ ౨-౪౭॥

నిమీలితానాం కమలోత్పలానాం
 నిషన్నసఖ్యైరివ చక్రవాకైః ।
 విముక్తభోగైర్విదధే విషణ్ణై-
 ర్విబోధవేలావధికో విలాపః ॥ ౨-౪౮॥

తమిస్తనీలామ్బరసంవృతాఙ్గీ
 శ్యామా బభౌ కిఞ్చిదతీత్య సన్ధ్యామ్ ।
 ప్రాచీనశైలే సమయాన్నిగూఢం
 సముద్యతా చన్ద్రమివాభినర్తుమ్ ॥ ౨-౪౯॥

నిశాకరేణ ప్రతిపన్నసత్త్వా
 నిక్షిప్తదేహేవ పయోధితల్పే ।
 జగత్సమీక్ష్యా జహతీ చ కార్శ్యం
 ప్రాచీ దిశా పాణ్డరతామయాసీత్ ॥ ౨-౫౦॥

తమఃప్రసక్తేన విముచ్యమానా
 గౌరప్రభా గోత్రభిదాభినన్ధ్యా ।
 విధూదయారమ్భవిశేషదృశ్యా
 ప్రాచీ దిశాఽభాసత దేవకీవ ॥ ౨-౫౧॥

అపత్యలాభం యదుపీరపత్న్యా
 మహోదధౌ మగ్నసముత్థితేన ।
 తద్వంశమాన్యేన సమీక్ష్య పూర్వం
 ప్రాప్తం ప్రతీతేన పురోధనేవ ॥ ౨-౫౨॥

క్షేతోపమే సస్తమసే నిరస్తే
 సోమం సుధాస్తోమమివోద్వమన్తీ ।
 దుగ్ధోదవేలేవ దుదోహ లక్ష్మీ-
 మాశా మనోజ్ఞామమరేన్ద్రమాన్యా ॥ ౨-౫౩॥

తమస్సమాక్రాన్తివశేన పూర్వం
 జజ్ఞే నిమగ్నైరివ భూతధాత్ర్యామ్ ।

తతస్తుషారాంశుకరావగూఢై-
రుత్తభ్యమానైరివ శైలశృంగైః ॥ ౨-౫౪॥

దిశస్తదాసీమవనీధరాణాం
సగైరికైః పారదపజ్కులేపైః ।
చకాశిరే చన్ద్రమసో మయాభైః
పఞ్చాయుధస్యేవ శరైః ప్రదీప్తైః ॥ ౨-౫౫॥

సమున్నమస్తీ కుటిలాయతాత్మా
శశాంజులేఖోదయదృశ్యకోటిః ।
వియోగిచేతోలవనే ప్రవీణా
కామోద్యతా కాఞ్చనశజ్కులేవ ॥ ౨-౫౬॥

తమాంసి దుర్వారబలః స కాలః
ప్రాయో విలోప్తుం సహసా దిశాం చ ।
మనాంసి కామశ్చ మనస్వినీనాం
ప్రాయుజ్కు శైత్యాధికమర్థచన్ద్రమ్ ॥ ౨-౫౭॥

కరేణ సజ్కోచితపుష్కరేణ
మదప్రతిచ్ఛన్దకలజ్కుభూమా ।
క్షిప్త్యా తమశ్చైవలమున్మమజ్జ
మగోన్దీ దిశానాగ ఇవేన్ద్రరభేః ॥ ౨-౫౮॥

మదోదయాతామ్రకపోలభాసా
శక్రస్య కాష్ఠా శశినా చకాశే ।
ఉదేయుషా వ్యజ్జాయతుం త్రిలోకీం
నాథస్య సా నాభిరివామ్బుజేన ॥ ౨-౫౯॥

సమీపతః సన్తమసామ్బురాశేః
బభార శఙ్ఖాకృతిరిన్ద్రబిమ్బః ।
పితౌపరాగాదివ పీతిమానం
దోషావిలప్రోషితదృష్టిదత్తాత్ ॥ ౨-౬౦॥

కృశోదరీలోచనకృష్ణలక్ష్మ
రాత్ర్యాః సమిద్ధోదయరాగ ఇన్ద్రః ।
కస్తూరికాకుఙ్కుమచిత్రితాత్మా
కర్పూరవిన్యాస ఇవాన్వభావి ॥ ౨-౬౧॥

ప్రసాదమస్తఃకరణస్య దాతా
ప్రత్యక్షయన్ విశ్వమిదం ప్రకాశైః ।
తమశ్చ రాగం చ విధూయ చన్యః
సమ్మా(సన్మో)దనం సత్త్వమివోల్లలాస ॥ ౨-౬౨॥

నిశాకరో వారిధినిఃస్వనానాం
నిష్పాదకః కున్దరుచిశ్చకాశే ।
ఉదేష్యతశ్చక్రభృతో నియోగాత్
ప్రాదుర్భవన్ ప్రాగివ పాఞ్చజన్యః ॥ ౨-౬౩॥

మృగేణ నిషన్నమృగాజనశ్రీః
స్వపాదవిక్షేపమితాన్తరిక్షః ।
మురద్విషో వామనమూర్తిభాజః
పర్యాయతామన్వగమచ్ఛశాఙ్కః ॥ ౨-౬౪॥

జిగాయ శఙ్ఖాశ్రితశైవలాభ-
శ్చారుద్యుతేశ్చన్ద్రమసః కలఙ్కః ।
ఉదీయమానస్య మహోర్మియోగాత్
సామిచ్ఛ్యతం సాగరమూలపఙ్కమ్ ॥ ౨-౬౫॥

ఉదేత్య తుఙ్గాదుదయాద్రిశ్శృఙ్గాత్
తమోగజాన్ అగ్రకరేణ నిఘ్నన్ ।
నిశాకరస్తన్మదలేపలఙ్కా
సితాభిశుః సింహదశామయాసీత్ ॥ ౨-౬౬॥

నిశీథలఙ్కాయ ఇవ పుణ్డరీకం
నిర్దేశసిన్ధోరివ ఫేనచక్రమ్ ।
తమన్వవైక్షన్త విలాసతన్త్రాః
తారామణీనామివ సూతితుక్తిమ్ ॥ ౨-౬౭॥

ఉదారతారాగణబుద్బుదౌఘ-
శ్చన్ద్రేణ సమ్పన్నసుధాప్రసూతిః ।
అశేషదృశ్యామధిగమ్య లక్ష్మీ-
మాలోకదుగ్ధోదధిరాబభాసే ॥ ౨-౬౮॥

ప్రకాశయన్ విశ్వమిదం యథావత్

చన్ద్రోదయోద్ధీపితసౌమ్యతారః ।

ఆసీన్నిశీఢో జగతః ప్రభతా-

దన్ధస్య దైవాదివ దృష్టిలాభః ॥ ౨-౬౯ ॥

విశోధితాద్విష్ణుపదాత్ క్షరస్తీ

విష్వజ్ముఖీ సాగరవృద్ధిహేతోః(తు) ।

తమోమయీం సూర్యసుతాం నిగీర్య

జ్యోత్స్నానదీ శోణమపి వ్యముఞ్చత్ ॥ ౨-౭౦ ॥

ప్రియాముఖైస్తోయమధు ప్రదిష్టం

పీత్వా నవం ప్రీత ఇవామ్బురాశిః ।

సమేత్య చన్ద్రద్యుతినర్తకీభి-

స్తరజ్జితం తాణవమాతతాన ॥ ౨-౭౧ ॥

కలజ్కచిత్రీకృతమిన్ద్రఖణ్డం

తమఃసమధ్యాసితసత్త్వకల్పమ్ ।

అశుష్కశైవాలమివాబభానే

సిద్ధాపగానైకతమర్థదృశ్యమ్ ॥ ౨-౭౨ ॥

స్వమధ్యసమ్పన్నవిశుద్ధధామా

శ్యామా చ సా దేవకనన్దనీ చ ।

తమః ఊపన్త్యై జగతాం త్రయాణా-

మన్యోన్యసంవాదమివాన్వభూతామ్ ॥ ౨-౭౩ ॥

శాఖావకాశేష కృతప్రవేశై-

శ్చన్ద్రాతపైరాశ్రితచారకృత్యైః ।

హతావశిష్టాని తమాంసి హన్తుం

స్థానం తదాక్రాన్తమమృగ్యతేవ ॥ ౨-౭౪ ॥

పరాకృతధ్వాన్తనికాయపజ్జైః

పర్యాప్తతారాగణఫేనపుజ్జైః ।

అశోభత ద్యౌరసమాయుధస్య

యశఃప్రవాహైరివ చన్ద్రపాదైః ॥ ౨-౭౫ ॥

దదానయా దిక్పరితాం ప్రసాదం

ప్రసక్తహంసాగమయా స్వకాన్త్యై ।

అపాకృతధాన్తఘనప్రవృత్త్యా
శరత్త్విషా చన్ద్రికయా చకాశే (బభాసే) ॥ ౨-౭౬ ॥

కలావతా కామవిహారనాట్యే
కాలోచితం కల్పయతేవ నర్మ ।
అమోఘమాయాపలితజ్కరణ్యః
ప్రాయో దిశాం దీధితయః ప్రయుక్తాః ॥ ౨-౭౭ ॥

కదమ్బమాలాభిరధీతలాస్యః
కల్యాణసమ్భూతిరభూత్ ప్రజానామ్ ।
ప్రియోదయస్పీతరుచో రజన్యాః
సంతోషనిఃశ్వాసనిభః సమీరః ॥ ౨-౭౮ ॥

ప్రయేణ హంపైరవధూతసజ్గా
చారుస్మితా సమ్భృతభృజ్గనాదా ।
సర్వోపభోగ్యే సమయే ప్రసుప్తం
కుముద్వతీ కోకనదం జహాస ॥ ౨-౭౯ ॥

కలజ్కలక్షేణ సమైక్షీ కాచిత్
కస్తూరికాపత్రవిశేషకాన్తిః ।
సుధాంశుబిమ్బవ్యపదేశదృశ్యే
ముగ్ధే రజన్యా ముఖపుణ్డరీకే ॥ ౨-౮౦ ॥

తలేష్వవేపన్త మహీరుహాణాం
ఛాయాస్తదా మారుతకమ్పితానామ్ ।
శశాంకసింహాన తమోగజానాం
లూనాకృతినామివ గాత్రఖణ్డాః ॥ ౨-౮౧ ॥

తమస్తరగ్గజానవసాదయన్త్యా
సమేయుషీ చన్ద్రికయా మహత్యా ।
శ్యామా బభౌ సాన్ద్రనవోత్పలశ్రీః
సురస్రవన్త్యేవ కలిన్దకన్యా ॥ ౨-౮౨ ॥

స్వవిప్రయోగవ్యసనాన్నిపీతం
భృగ్జాపదేశేన కుముద్వతీభిః ।
సుధాభిరాప్లావ్య కరస్థితాభిః
ప్రచ్ఛావయామాస విషం సుధాంశుః ॥ ౨-౮౩ ॥

చకాశిరే పత్రకలాసమృద్ధ్యా
వ్యోమోపమే వారిణి కైరవాణి ।
కలజ్కదృశ్యశృభమరాణి కాలే
స్వనాథ(నాథేన)సాధర్యముపాగతాని ॥ ౨-౮౪॥

(సరిన్ముత్తైస్తోయమధు ప్రదిష్టం
పీత్వా నవం ప్రీత ఇవామ్బురాశిః ।)
సరిన్ముఖోపాహృతమమ్బురాశిః
పీత్వేవ తోయం మధు జాతహర్షః ।
చకార చన్ద్రప్రతిబిమ్బితానాం
కరగ్రహైః కామపి రాసలీలామ్ ॥ ౨-౮౫॥

ప్రసాదభాజోరుభయోరభతా-
ముభావనిర్ధార్యమిథోవిశేషౌ ।
నభఃస్థలే శీతరుచిః సతారే
సక్తైరవే తత్ప్రతిమా చ తోయే ॥ ౨-౮౬॥

నభస్తుషారాంశుమయాఖయోగాత్
తమిస్తయా మోక్షమవిన్దతేవ ।
అతృప్యతః(అవిద్యయా)తత్త్వవిదో నిశాయా-
మన్తర్ముఖం చిత్తమివాత్మయోగాత్ ॥ ౨-౮౭॥

సహోదితా చన్ద్రమసా బభాసే
జ్యోత్స్నా పయోధేరుపజాతరాగా ।
తదాతనే సజ్జననేపి శౌరేః
సహాయినీ సాగరసమ్భవేవ ॥ ౨-౮౮॥

ప్రబుద్ధతారాకుముదాభిచన్ద్రే
నిద్రాణనిఃశేషజనే నిశీధే ।
స తాదృశో దేవపతేః ప్రసూతిం
పుష్యన్ బభౌ పుణ్యతమో ముహూర్తః ॥ ౨-౮౯॥

భాగేన పూర్వేణ తమోమయేన
ప్రకాశపూర్ణేన చ పశ్చిమేన ।
తదా నిశీధః స సతాం ప్రసత్త్యై

సంసారముక్త్యోరివ సన్ధిరాసీత్ || ౨-౯౦||

ప్రాగేవ జాతేన సితేన ధామ్నా
మధ్యోపలక్ష్యేణ చ మాధవేన ।
ప్రకామపుణ్యా వసుదేవపత్న్యా
సమృన్నసామ్యేవ నిశా బభాసే || ౨-౯౧||

సహ ప్రతిచ్ఛన్దశశాఙ్కభేదైః
సరస్వతాం తాణ్డవినస్తరణ్గాః ।
అవేక్ష్య శౌరేరవతారవేలాం
సంతోషనిఘ్నా ఇవ సమృజ్ఞేదుః || ౨-౯౨||

అవాదితోదీరితవాద్యఘోషం (తూర్యనాదం)
దిశాభిరామ్రేడితదివ్యగీతమ్ ।
సతాముపస్థాపితసత్త్వలాస్యం
సంజీతమంజుల్యమభూత్ తదాసీమ్ || ౨-౯౩||

ప్రదీపితైః కంసగృహేషు దీపైః
స్తాపైశ్చ భావేషు తపోధనానామ్ ।
అలభ్యత షీప్రమలబద్ధజైః
రహేతునిర్వాణదశానుభూతిః || ౨-౯౪||

అజః స్వజన్మార్హతయానుమేనే
యామష్టమీం యాదవభావమిచ్ఛన్ ।
ద్వితీయయా భావితయోగనిద్రా
సాభూత్ తదాసీం ప్రథమా తిథీనామ్ || ౨-౯౫||

అథ సితరుచిలగ్నే సిద్ధపశ్చగ్రహోచ్ఛే
వ్యజనయదనఘానాం వైజయన్త్యాం జయన్త్యామ్ ।
నిఖిలభువనపద్మక్లేశనిద్రాపనుత్త్యై
దినకరమనపాయం దేవకీపూర్వసన్ధ్యా || ౨-౯౬||

అవతరతి ముకున్దే సమృదామేకకన్దే
సురభితహరిదంతాం స్వాదుమాధ్వీకదిగ్ధామ్ ।
అభజత వసుదేవస్థానమానన్దనిఘ్నైః
రమరమిథునహస్తైరాహితాం పుష్పవృష్టిమ్ || ౨-౯౭||

॥ ఇతి కవితార్కికసింహస్య సర్వతన్త్రస్వతన్త్రస్య
శ్రీమద్వేంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు యాదవాభ్యుదయే
మహాకావ్యే శ్రీకృష్ణావతారవర్ణనం నామ ద్వితీయః సర్గః ॥

॥ శ్రీకృష్ణస్య నన్దగృహప్రాప్తివర్ణనం నామ తృతీయః సర్గః 3॥

అథ జగన్తి బభూవురనావిలా-
న్యతిమిరా హరితః ప్రచకాశిరే ।
అభజదేవ నిశా దివసశ్చయం
జననభాజని దేవదివాకరే ॥ 3-౧॥

నన్మతురప్పరసో దివి నన్దితాః
కిమపి గీతమగీయత కిన్నరైః ।
శ్రుతిసుఖైః సమతోషయత స్వనై-
రమరదున్దుభిరానకదున్దుభిమ్ ॥ 3-౨॥

దశసు తత్ర దిశాస్వశరీరిణీ
జయజయేతి బభూవ సరస్వతీ ।
అజితమేకమగోచరయత్ స్వయం
స్వరసవృత్తిరసావసురాన్తకమ్ ॥ 3-3॥

అనతివేలసమీరణచోదితైః
శిశిరశీకరశీభరితామ్నరైః ।
జలధరైరభితో దివి దధ్వనే
సురగజైరివ సూచితమజ్జలైః ॥ 3-౪॥

వపురథో మరుతస్త్రిదశాఙ్గానా-
వదనసారభసారభూతః శుభాః ।
ముదితనిర్జరముక్తసురద్రుమ-
ప్రసవవృష్టిమధుద్రవమేదురాః ॥ 3-౫॥

మధురిపోరవతారమహోత్సవే
ముముదిరే మధురాపురదేవతాః ।
యదభిగన్తరి భక్తజనే వరం
దదురశేషమతస్త్రితచేతసః ॥ 3-౬॥

అవదధానధియో మునయస్తదా
యదనధీతమధీతవదజ్ఞాసా ।
నిగమజాతమశేషమవేక్ష్య త-
న్నిరవిశన్నివ ముక్తిమయాం దశామ్ ॥ ౩-౭॥

ప్రసదనం శరదాగమసమ్భవం
నభసి మాసి నదీభిరుపాదదే ।
మహితయోగవిదాం మతిభిః సమం
శ్రుతిభిరప్యనుపప్లవనీతిభిః ॥ ౩-౮॥

నిఖిలచేతనమానసనిఃస్పృతాః
కలుషతాః సముదే(పే)త్య కిల క్షణాత్ ।
వివిశురమ్భ ఇవ స్వయమాపగాః
జలనిధేరివ భోజపతేర్మనః ॥ ౩-౯॥

అసురపీరగృహాణి పృథగ్విధై-
రశుభశంసిభిరానశిరే ముహుః ।
అమరరాజపురేషు జజృమిభిరే
శుభనిమిత్తశతాని పునఃపునః ॥ ౩-౧౦॥

చరమతశ్చ ఋణాదివ దేవకీపతి-
రముచ్యత శృంఖలతః స్థిరాత్ ।
నిఖిలబన్ధనివర్తకసన్నిధౌ
విగలనం నిగలస్య కిమద్భుతమ్ ॥ ౩-౧౧॥

ఉదితమాత్మని దేవకసమ్భవా
దనుజభేదనమఙ్కగతం దధౌ ।
కమపి కాఞ్చనభూభృదధిత్యకా
హరిహయోపలశృంఖమివాదుభతమ్ ॥ ౩-౧౨॥

విధృతశఙ్ఖరథాఙ్గదామ్బుజః
శబలితః శుభయా వనమాలయా ।
పితురసూత ముదం పృథుకస్తదా
జలధిమృణ్మినిభో జననీధృతః ॥ ౩-౧౩॥

పితరమబ్జభువామనపాయినం
ప్రియతమాఙ్కగతం పరిపశ్యతా ।

స విభురానకదుస్థభినా మహాన్
అవితథైః స్వగుణైరభితుష్టవే ॥ 3-౧౪॥

ప్రణిపతామి భవంతమనన్యధీ-
రఖిలకారణమాశ్రితతారణమ్ ।
అనుగమాదనిదమ్ప్రథమా గిరః
కిమపి యత్పదమేకమధీయతే ॥ 3-౧౫॥

విషమకర్మవిపాకపరమ్పరా-
వివశవృత్తిషు దేహిషు దుస్తరమ్ ।
కరుణయా తవ దేవ కటాక్షితాః
కతిచిదేవ తరంతి భవార్ణవమ్ ॥ 3-౧౬॥

త్వదనుభావమహోదధిశీకరై-
రవశపాతిభిరాహితశక్తయః ।
అవధిభేదవతీముపభుజ్జాతే
స్వపదసమ్పదమబ్జభవాదయః ॥ 3-౧౭॥

శ్రుతికిరీటశుభాశ్రయవిగ్రహః
పరమసత్త్వనిధిః ప్రతిపద్యనే ।
జగదనుగ్రహమారుతచోదితో
వివిధరూపతరంగవికల్పనామ్ ॥ 3-౧౮॥

త్వయి న దేవ యదాయతతే న త-
జ్జగతి జగ్గమమన్యదధాపి వా ।
ఇతి మహిమ్నీ తవ ప్రమితే పరం
విభజనే వివిధైః స్థితమాగమైః ॥ 3-౧౯॥

అఖిలలోకపితుస్తవ పుత్రతా-
మహామయాచమనన్యమనోరథః ।
వరద వాఞ్చితదానధృతవ్రతే
త్వయి తదేవమయత్నమపచ్యత ॥ 3-౨౦॥

అవనిభారనిరాకరణార్థినాం
క్రతుభుజామఖిలాషమవన్ధ్యయన్ ।
జితరిపూణి బహూని దయానిధే

విహరణాని విధాతుమిహార్హసి ॥ 3-౨౧॥

దనుజమోహనదోహలినా త్వయా
సహజలాఞ్చనసంవరణం క్షమమ్ ।
తదధునా శమయన్ మమ సాధ్వసం
యవనికామధిగచ్ఛ యథేష్ఠితమ్ ॥ 3-౨౨॥

ఇతి సభీతమవేక్ష్య దయానిధిః
స్మితముఖో వసుదేవమభాషత ।
త్వమసి మే జనకః కిమిహాన్యథా
కిమపి తాత ముధా కథితం త్వయా ॥ 3-౨౩॥

ఇయమమర్త్యపితుస్తవ గేహినీ
దివిషదాం జననీ మమ చానఘా ।
అభిమతం యువయోరనవగ్రహం
సమయభావి మయైవ సమర్థతే ॥ 3-౨౪॥

యది బిభేషి భజామి మనుష్యతా-
మథ చ మాం నయ నన్దగృహం క్షణాత్ ।
దుహితరం చ సమానయ తస్య తాం
గతభయో భవ దూరగతే మయి ॥ 3-౨౫॥

అథ నిశమ్య నియోగమభిజ్ఞురం
మధుజితో మధురాక్షరమస్థరమ్ ।
హితమిదం ప్రతిపద్య తమాదదే
గురుతరం కృపయా లఘుతాం గతమ్ ॥ 3-౨౬॥

తుహినభానుదివాకరలోచనం
నిగమనిఃశ్వసితం స్వసుతస్య తత్ ।
అనుబభూవ ముహుర్ముహురాదరా-
దనఘమాననమానకదుస్థభిః ॥ 3-౨౭॥

శ్రుతిసుగంధితదాననచన్ద్రికా-
ముషితమోహతమా మునిసన్నిభః ।
అధిజగామ స తన్మయతాం క్షణా-
దనిమిషత్వముత ప్రతిసన్దధే ॥ 3-౨౮॥

జిగమిషుః స దిశో దశ యాదవః
సకృదవైక్షత సాధ్వసవిహ్వలః ।
అనఘవైభవమర్థకముద్వహన్
అమితగుప్తినిరుద్ధగతౌ గృహే ॥ 3-29 ॥

విజఘటే సహసైవ కవాటికా
వ్రజమథ వ్రజతో యదుభూభృతః ।
ఉపలకల్పమశేరత రక్షకాః
సరణిమాదిదిశుర్మహదేవతాః ॥ 3-30 ॥

క్షరదసూనివ యామికరక్షకాన్
ముషితమజ్ఞుగిరః శుకశారికాః ।
యదుకులేన్ద్రరపశ్యదమీలితాన్
పరిజనానపి చిత్రగతానివ ॥ 3-31 ॥

ఉపయతో విశిఖాం సదనాన్తరాత్
కువలయాభకుమారతనుత్విషా ।
శతమఖోపలమేచకయా ద్రుతం
శమితసన్తమసా హరితో బభుః ॥ 3-32 ॥

శ్రుతిమయో విహగః పరితః ప్రభుం
వ్యచరదాశు విధూతనిశాచరః ।
అనుజగామ చ భూధరపన్నగః
స్ఫుటఘణామణిదీపగణోద్వహాః ॥ 3-33 ॥

దినకరోపమదీధిభిస్తదా
దనుజదేహవిదారణదారుణైః ।
పరిగతః కిల పఞ్చాభిరాయుధైః
ర్యదుపతిః ప్రజహావసహాయతామ్ ॥ 3-34 ॥

ప్రగుణమిన్ద్రనివేదితపద్ధతి-
ర్యదుకులేన్ద్రరథో యమునానదీమ్ ।
పరమపూరుషమక్షతపౌరుషః
పతగరాజ ఇవాశు వహన్ యయౌ ॥ 3-35 ॥

తనుతరఙ్గప్రపత్కణశితలః
సురభిక్తైరవసౌహృదవాసితః ।

అభినమేతమనేవత మారుతో
యమునయా ప్రహితో యదుపుజ్జవమ్ || 3-3౬ ||

పవనకమ్పితపల్లవపాణికా
ప్రహితపుష్పభరా పదవీముఖే ।
ఉపజహావ కిల భ్రమరస్వనై-
ర్యదుపతిం యమునోపవనస్థలీ || 3-3౭ ||

నిమిషితాసితనీరజతోచనా
ముకులితాబజ్జముఖీ సవితుః సుతా ।
లలితదీనరథాఙ్గయుగస్వనా
కుహకదైన్యమశోచదివ ప్రభోః || 3-3౮ ||

వికచ్ఛరైరవతారకితాకృతిం
తనుమతీమివ శారదయామినీమ్ ।
త్వరితమమ్బునిధేరభిసారికాం
తరితుమైహత సత్యసమీహితః || 3-3౯ ||

భవతి కిం ను భవిష్యతి వా కిమి-
త్యనవధారితశౌరివిహారయా ।
చకితయేవ విరోచనకన్యయా
విధుతపీచికరం కిల వివ్యథే || 3-౪౦ ||

ఘనతమఃపరిపాకమలీమనై-
ర్గురుభిరూర్మిగజైరనుపప్లతః ।
అతితతార దినాధిపతేః సుతా-
మనఘయోగమనా ఇవ సంస్మృతిమ్ || 3-౪౧ ||

యదుపతేర్యమునా త్వరితం యతః
ప్రతియతశ్చ సమర్పితపద్ధతిః ।
స్వయమమర్త్యమదావలమజ్జనీ
చరణలఙ్ఘ్యజలా సమజాయత || 3-౪౨ ||

అజని పశ్చిమతో భృశమున్నతా
రవిసుతా పురతః స్థలశేషితా ।
అధిరురోహ పదం కిమసౌ హరేః
ప్రతియయౌ యది వా పితరం గిరిమ్ || 3-౪౩ ||

అకృతసేతుమనాకలితస్థవాం
జననసిన్ధుదృఢప్లవముద్వహాన్ ।
రవిసుతామతిలఙ్ఘ్య రమాపతిం
సపది ఘోషసమీపముపానయత్ ॥ 3-౪౪॥

అథ కయాచన కారణనిద్రయా
వివశసుప్తజనం వ్రజమావిశత్ ।
ధనదపత్తనసమ్పది యత్ర సా
స్వసుతమగ్ర్యమసూయత రోహిణీ ॥ 3-౪౫॥

ఉపగతే వసుదేవసుతేఽన్తికం
నరకవైరిణి నన్దకుటుమ్బినీ ।
అరణిసమ్భవపావకసంజమా-
దభజతాధ్వరవేదిరివ శ్రియమ్ ॥ 3-౪౬॥

న్యధిత నన్దవధూసవిధే సుతం
ద్రతముపాదిత గోపకుమారికామ్ ।
అథ నినాయ చ దేవకనన్దనీ-
శయనమానకదున్దభిరాశు తామ్ ॥ 3-౪౭॥

అనవబుద్ధజనార్దనకన్యకా
వినిమయస్త్యథ భోజగణేశ్వరః ।
దృషది తామభిహస్తుమపాతయత్
ప్రతిజఘాన చ సా చరణేన తమ్ ॥ 3-౪౮॥

నృపతిరాశు పదా నిహతస్తయా
నిపతితోదితకన్తు(న్దు)కవద్భవన్ ।
దవసమాదృతశైలనిభః క్రుధా
దరనిమీలితదృష్టిరదూయత ॥ 3-౪౯॥

ఉదపతత్ దివముగ్రఘనస్వనా
యువతిరూపయుగాత్యయశరవరీ ।
అసురఘాతిభిరప్తభిరాయుధై-
రలఘుభిశ్చపలాభిరివాశ్రితా ॥ 3-౫౦॥

అథ చ భోజనియన్తురయన్త్రితా
దనుజహన్తురుదన్తముదైరిరత్ ।
పటు గభీరముదారమనాకులం
హితమవిస్తరమర్థ్యమవిప్లవమ్ ॥ 3-౫౧॥

అహమశేషసురాసురమోహనీ
యవనికా మధుకైటభమర్దినః ।
ప్రబలశుమ్భనిశుమ్భనిషూదనే
ప్రణిహితా హతయా తవ కిం మయా ॥ 3-౫౨॥

వసతి నన్దగృహే విబుధద్విషాం
దమయితా వసుదేవసముద్భవః ।
అయమసౌ తవ నాశయితేతి సా
దరముదీర్య జగామ యథేచ్ఛితమ్ ॥ 3-౫౩॥

మధుహిరణ్యనిభో మధురాపతి-
ర్దినహుతాశనదీనదశాం గతః ।
శ్వసితజల్పితవేపితహుఙ్కృతై-
రరతిమాయతభీతిరసూచయత్ ॥ 3-౫౪॥

జడమతిః స జనార్దనమాయయా
విహసితస్త్రపయా జనితవ్యథః ।
అపకృతం వసుదేవమమోచయత్
దయితయా సహ దీనవిలాపయా ॥ 3-౫౫॥

కిమపి చిన్తితమాగతమన్యథా
కిమిదమిత్యవశాదుపజాతయా ।
విషవిదూషితయేవ మనీషయా
ముహురదూయత మోహవిచేష్టితః ॥ 3-౫౬॥

అవిషయే విపదామసురాన్త్రకే
పునరియేష నికారపస్పరామ్ ।
నియతిరేకముఖీ దురతిక్రమా
కృతథియా కిముతాఽఽవిలచేతసా ॥ 3-౫౭॥

పరిబభూవ చుకోప విసిష్ఠియే
పరిజహాన హరిం ప్రజగర్జ చ ।

పరిణతేన భవాన్తరవాసనా-

౭౭గ్రహగుణేన భజన్ భవితవ్యతామ్ || 3-౫౮||

కృపన ధామని కంసనివేదితే

సభయమానకదున్దుభిరావసత్ |

స్మృతిగతేన సుతేన సజీవితా

దినశతాని నినాయ చ దేవకీ || 3-౫౯||

విగతకన్యకయా చ యశోదయా

నియతినమృతనిర్భరనిద్రయా |

చిరసమాగతజాగరయా౭న్తికే

హరిరపత్యమదృశ్యత ధన్యయా || 3-౬౦||

యదవబుద్ధనిరాకులనీతిభి-

ర్మునిగజైరధునా౭పి విమృగ్యతే |

తదిదమాగమమౌలివిభూషణం

విధివశాదభవత్ వ్రజభూషణమ్ || 3-౬౧||

అనఘవత్సమనాకులధేనుకం

ప్రచురదుగ్ధమచోరభయోదభవమ్ |

వ్రజమనామయవిశ్వజనం విభుః

కృతయుగాస్పదకల్పమకల్పయత్ || 3-౬౨||

అజని గోపగృహేషు మనోరమై-

రమితకాన్తిభిరప్పరసాం గజైః |

యదనుభూతిరసేన సమేష్యతః

శరణయాదవశైశవయౌవనే || 3-౬౩||

సురమహీసురతోషణమాదరాత్

నవముపాదిత నన్ద ఉదారధీః |

తరలగోపగణాగమసంక్కులం

తనయజన్మమహోత్సవమద్భుతమ్ || 3-౬౪||

అధిచకార వదాన్యమణేః శ్రియం

వ్యధిత కల్పతరోరసుకల్పతామ్ |

అ(వ్య)జనయచ్చ సుతప్రసవోత్సవే

మహతి మేఘవికత్తనమోఘతామ్ ॥ ౩-౬౫॥

నిధిమనస్తమివ స్వయముత్థితం
నిరవధిం నిజభాగమివోదితమ్ ।

ప్రజభువః ప్రతిలభ్య రమాపతిం
జహసురైన్యమసారతరం పదమ్ ॥ ౩-౬౬॥

పుత్రం ప్రసూయ తపసా పురుషం పురాణం
కాలం చిరం విధివశాత్ కృతవిప్రకర్షౌ ।
శక్ష్మాకలఙ్కితధియావపి దమ్పతీ తౌ
తద్వైభవస్మరణశాస్త్రరుజావభూతామ్ ॥ ౩-౬౭॥

నన్దసద్మని నవేన్ద్రసన్నిభౌ
వాసమేత్య వసుదేవనన్దనౌ ।
వృద్ధిమాపతురనేహసౌ స్వయం
స్వాదుభోగజనసీం సుపర్వణామ్ ॥ ౩-౬౮॥

॥ ఇతి శ్రీ కవితార్కికసింహస్య సర్వతన్త్రస్వతన్త్రస్య
శ్రీమద్వేంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు యాదవాభ్యుదయే
మహాకావ్యే శ్రీకృష్ణస్య నన్దగృహప్రాప్తివర్ణనం నామ తృతీయః సర్గః ॥

॥ కావ్యరత్నే నిర్బాధగోచారణం నామ చతుర్థః సర్గః ౪॥

మనీషితం కైతవమానుషస్య
శ్రుత్వా భయక్రోధపరిప్లుతాత్మా ।
కంసశ్చిరం ప్రాగ్భవకాలనేమి-
శ్చింతార్ణవే మగ్న ఇవావతస్థే ॥ ౪-౧॥

స దుర్దమాన్ ఆసురసత్త్వభేదాన్
నేతా సమాహూయ నృశంసచేతాః ।
ప్రస్థాపయామాస పరైరధృష్యం
నన్దస్పదం నాథవిహారగుప్తమ్ ॥ ౪-౨॥

కదాచిదన్తర్హితపూతనాత్మా
కంసప్రయుక్తా కిల కాపి మాయా ।
నిద్రాపరాధీనజనే నిశీధే

వ్రజం యశోదాకృతిరావివేశ ॥ ౪-౩॥

స్తన్యేన కృష్ణః సహ పూతనాయాః
ప్రాణాన్ పపౌ లుప్తపునర్భవాయాః ।
యదద్భుతం భావయతాం జనానాం
స్తనన్దయత్వం న పునర్భభూవ ॥ ౪-౪॥

నిశమ్య తస్యాః పరుషం నినాదం
రూక్షం యశోదా రుదితం చ సూనోః ।
ససమ్భ్రమావేగముపేత్య భీతా
తమగ్రహీద్ దుర్గహమాగమానామ్ ॥ ౪-౫॥

నన్దశ్చ తీవ్రేణ భయేన సద్యః
సమేత్య పశ్యన్ అనఘం కుమారమ్ ।
తేనైవ తస్య త్రిజగన్నియన్తుః
ప్రాయుక్క్తి రక్షాం పరమార్థవేదీ ॥ ౪-౬॥

గోపాశ్చ సమ్భూయ గుహోపమాక్షీం
స్వఘోషనిర్వాదితవిశ్వఘోషామ్ ।
గతాసుమైక్షన్త నిశాచరీం తాం
భీమాకృతిం భై(భీ)మరథీమివాన్యామ్ ॥ ౪-౭॥

పరశ్వధైస్తత్క్షణశాత్తితైస్తాం
విచ్ఛిద్య విన్ధ్యాచలసానుకల్పామ్ ।
అనఃప్రవృత్త్యా బహిరాశు నిన్యః
క్రవ్యాద్భలిం ప్రాజ్యమివ క్షిపన్తః ॥ ౪-౮॥

గ్రహాదిదోషాన్ అపహన్తుకామా
గోప్తుః సతాం గోపతయః సమేతాః ।
సువర్ణసూత్రగ్రథితాభిరామాం
పఞ్చాయుధీమాభరణం బబన్ధుః ॥ ౪-౯॥

రమ్యాణి రత్నాని రథాజ్ఞపాణే-
రాకల్పతాం సూనమవాప్పువన్తి ।
తదజ్ఞసంస్పర్శరసాత్ ప్రకామం
రోమాశ్చైతాన్యంశుగజైరభూవన్ ॥ ౪-౧౦॥

స శాయితః క్షేమవిదా జనన్యా
పర్యజ్ఞికాయాం ప్రరుదన్ కుమారః ।
చిక్షేప తుజ్గం శకటం పదాభ్యాం
గాఢాభిఘాతేన గిరీన్ద్రసారమ్ ॥ ౪-౧౧॥

విదారితస్తస్య పదాగ్రయోగాత్
వికిర్యమాణో బహుధా పృథివ్యామ్ ।
శబ్దాయమానః శకటాఖ్యదైత్యః
సజ్జోభయామాస జగన్త్యభీష్ణమ్ ॥ ౪-౧౨॥

యదృచ్ఛయోత్థిప్తపదే కుమారే
తైలోపలక్ష్యే శకటే నిరస్తే ।
సరోజగర్భోపమసౌకుమార్యం
పస్పర్శ తత్పాదతలం యశోదా ॥ ౪-౧౩॥

అథాజ్ఞణే జానుపదాగ్రహస్తై-
శ్చక్రాయుధే చక్రమణప్రవృత్తే ।
ప్రాయో ధరిత్రీ పరిషస్వజే తం
సాపత్రపా సాన్ద్యరజశ్చలేన ॥ ౪-౧౪॥

నిర్వాజమన్దస్మితదర్శనీయం
నీరాజితం కుణ్డలరత్నభాసా ।
నన్దస్తదానీం న జగామ తృప్తిం
ముగ్ధాక్షరం ప్రేక్ష్య ప్రేక్ష్య ముఖం తదీయమ్ ॥ ౪-౧౫॥

విశ్వాని విశ్వాధికశక్తిరేకో
నామాని రూపాణి చ నిర్మిమాణః ।
నామైకదేశగ్రహణేఽపి మాతు-
ర్బభూవ కృష్ణో బహుమానపాత్రమ్ ॥ ౪-౧౬॥

తరణితానుశ్రవగన్ధమాదౌ
తస్యాద్భుతం సంలపితం సఖీభిః ।
వర్ణస్వరాదివ్యవసాయభూమ్నా
శిషావిదాం శిషణమగ్ర్యమాసీత్ ॥ ౪-౧౭॥

తమీషదుత్థాయ నిలీనమారాత్

సమేష్టక్ష్యదంతాఙ్కరచారుహాసమ్ ।
సనాతనీం దృష్టిమనన్యదృష్టిః
సానన్దమాలోకత నన్దపత్నీ ॥ ౪-౧౮॥

పద్దైస్త్రీభిః క్రాన్తజగత్త్రయం తం
భవ్యాశయా భావితబాలభావమ్ ।
కరేణ సజ్గుహ్య కరామ్బుజాగ్రం
సఞ్చారయామాస శనైర్యశోదా ॥ ౪-౧౯॥

స్థలధ్గతిం ద్విత్తపదప్రచారాత్
జానుక్రమే జాతరుచిం కుమారమ్ ।
భుగ్నే సమావేశ్య వలగ్నభాగే
స్తన్యం ముదా పాయయతే స్మ ధన్యా ॥ ౪-౨౦॥

క్రమేణ భూయోఽపి విహారకాక్షీ
నన్దస్య దారైరభినన్ద్యమానః ।
నిత్యానుభూతం నిగమాన్తభృజై-
ర్నిజం పదాబ్జం నిదధే పృథివ్యామ్ ॥ ౪-౨౧॥

స సఞ్చారన్ సాధుజనప్రతీపై-
ర్మా భుజ్యతాం నేయమితీవ మత్వా ।
చక్రాదిభిః పాదసరోజవిహ్నై-
రాముద్రయామాస మహీమనన్త్యైః ॥ ౪-౨౨॥

ఆలమ్బ్య మాతుః కరపల్లవాగ్రం
శనైః శనైః సఞ్చారతో మురారేః ।
బభౌర చిత్రామివ పత్రరేఖాం
ధన్యా పదన్యాసమయాం ధరిత్రీ ॥ ౪-౨౩॥

అకర్మనిఘ్నా భువనాన్యజస్రం
సఙ్కల్పలేశేన నియమ్య దీవ్యన్ ।
ప్రచారితః ప్రస్నుతయా జనన్యా
పదేపదే విశ్రమమాచకాఙ్క్ష ॥ ౪-౨౪॥

సురప్రసూనైః సురభీకృతానా-
మారోహణాన్యజ్గణవేదికానామ్ ।

తమారురుక్షం తరలాజ్ఞీపద్మం
 ధాతారమారోహయదాశు ధాత్రీ || ౪-౨౫||
 తలేషు తస్యాజ్ఞపాదపానాం
 తాలానుకూలేషు గతాగతేషు |
 ప్రజస్థితాః స్వర్గసదామశృణ్వన్
 దూరోదితాన్ దుష్టభితుర్యనాదాన్ || ౪-౨౬||
 య ఏష లోకత్రయసూత్రధారః
 పర్యాయపాత్రాణి చరాచరాణి |
 ఆనర్తయత్యద్భుతచేష్టితోఽసౌ
 ననర్త ఖేలం(లన్)నవనీతకాజ్ఞీ || ౪-౨౭||
 గృహేషు దధో మథనప్రవృత్తై
 పృషత్కజైరుత్పత్తితైః ప్రకీర్ణః |
 నిదర్శయామాస నిజామవస్థాం
 ప్రాచీం సుధాశికరయోగచిత్రామ్ || ౪-౨౮||
 త్రస్యన్ ముకున్దో నవనీతచౌర్యాత్
 నిర్భుగ్నగాత్రో నిభృతం శయానః |
 నిజాని నిఃశబ్దదశాం యయాచే
 బద్ధ్వాఞ్జలిం బాలవిభూషణాని || ౪-౨౯||
 ఆరణ్యకానాం ప్రభవః ఫలానా-
 మరణ్యజాతాని ఫలాన్యభీషన్ |
 విస్రంసిధాన్యాఞ్జలినా కరేణ
 వ్యాధాత్మజాం విశ్వపతిః సిషేవే || ౪-౩౦||
 సుజాతరేఖాత్మకశక్తిచక్రం
 తాస్మైదరం తస్య కరారవిన్దమ్ |
 విలోకయన్త్యాః ఫలవిక్రయ(యి)ణ్యా
 విక్రేతుమాత్మానమభూద్విమర్శః || ౪-౩౧||
 అ(ఆ)పూరయత్ స్వాదుఫలార్పణేన
 క్రీడాశిశోర్హస్తపుటం కిరాతీ |
 రత్నైస్తదా కౌస్తుభనిర్విశేషై-

రాపూరితం తత్ఫలభాణ్డమాసీత్ || ౪-౩౨||

ముహుః ప్రవృత్తం నవనీతచార్యే
వత్సాన్ విముఞ్చన్నమదోహకాలే ।

ఉలూఖలే కుత్రచిదాత్తపుణ్యే
బన్ధం సతాం బన్ధమియేష మాతా || ౪-౩౩||

ఆనీతమగ్రే నిజబన్ధనార్థం
దామాఖిలం సంహితమప్యపూర్ణమ్ ।
నిరీక్ష్య నిర్విణ్ణధియో జనన్యాః
సంక్షోచశక్త్యా స బభూవ బన్ధ్యః || ౪-౩౪||

బద్ధం తథా భావయతాం ముకున్ద-
మయత్నవిచ్ఛేదిని కర్మబన్ధే ।
తపస్వినీ తత్కృతునీతిరాద్యా
సప్రీడమారణ్యకథాసు తస్థా || ౪-౩౫||

ఉలూఖలే ప్రగ్రథితేన దామ్నా
నిబద్ధమాస్రావిలలోలనేత్రమ్ ।
సహాసమైక్షన్త జనాః సమన్తా-
దాలానితం నాగమివానభిజ్ఞాః || ౪-౩౬||

అనాదరాకృష్టములూఖలం తత్
యావద్భునౌ శైలనిభౌ బభిజ్ఞా ।
బభూవతుర్బ్రహ్మసుతస్య శాపా-
స్మక్తౌ మునేర్యక్షవరౌ తదా తౌ || ౪-౩౭||

శాపావధిం బ్రహ్మసుతేన దత్తం
సమ్ప్రాప్య తౌ శౌరిసమాగమేన ।
దేహేన దివ్యేన విదీప్యమానౌ
స్తుత్వా హరిం ధామ సమీయతుః స్వమ్ || ౪-౩౮||

అదృష్టపూర్వం భువి పూతనాదే-
రుదన్తముత్పాతముదీక్షమాణాః ।
సమేత్య గోపాః సహ మాధవేన
వృన్దావనం సత్స్వరమభ్యగచ్ఛన్ || ౪-౩౯||

యేనౌషధీనామధిపం పురస్తా-
దాహ్లాదహేతుం జగతామకారీత్ ।
తేనైవ దధ్యా మనసా వనం తత్
కృష్ణో గవాం క్షేమసమృద్ధిమిచ్ఛన్ ॥ ౪-౪౦॥

అనుగ్రహభేరివ వీచిభేదై-
రాప్యాయయామాస శుభైరపాక్తైః ।
వనం పృథివ్యా ఇవ యౌవనం తత్
గోప్తా సతాం గోధనవంశచన్ద్రః ॥ ౪-౪౧॥

ఆసీన్నిషేవ్యా పృథివీ పశూనాం
పుణ్డేక్షురమ్యాణి తృణాన్యభూవన్ ।
తస్మిన్నరణ్యే తరుభిః ప్రవేదే
కల్పద్రుమాణామనుకల్పభావః ॥ ౪-౪౨॥

అదృష్టపూర్వైరధికాం విశేషై-
రాలక్ష్య వన్యామమరేన్ద్రమాన్యామ్ ।
నన్దోపనన్దప్రముఖైర్ననన్దే
నాకాధిరూఢైరివ నాథభూమ్నా ॥ ౪-౪౩॥

దైత్యైస్తృణావర్తముఖైరయత్నా-
న్మృహుర్నిరస్తైర్ముదితో ముకున్దః ।
అభుక్క్తు రామేణ సహృద్భుతం తత్
పుణ్యం వనం పుణ్యజనేన్ద్రమాన్యమ్ ॥ ౪-౪౪॥

సపక్షక్రైలాసనిభస్య గోపా
బకస్య పక్షాన్ అభితో బబన్ధుః ।
వనే తదన్యానపి ఘోరవృత్తీన్
క్షేప్తుం ప్రవృత్తా ఇవ కేతుమాలాః ॥ ౪-౪౫॥

పురస్కృతం మజ్జలగీతవాద్యైః
పండితః ప్రసత్త్యై జగతాం ప్రసూతేః ।
కయాఽపి తత్ర స్పృహయాఽన్వతిష్ఠన్
కన్యావ్రతం కింఞ్చన గోపకన్యాః ॥ ౪-౪౬॥

నిశాత్యయ(యే)స్నానసముద్యతానాం

నిక్షిప్తమాభీరకిశోరికాణామ్ ।
 కూలాదుపాదాయ దుకూలజాలం
 కున్దాధిరూఢో ముముదే ముకున్దః ॥ ౪-౪౭॥
 స చైకహస్తప్రణతిం విధూన్వన్
 క్షౌమార్థినాం హరిరఙ్గానానామ్ ।
 అన్యోన్యహస్తార్పణసమ్ప్రవృత్త-
 మాసాం జహాసాఙ్గాలిమప్యపూర్వమ్ ॥ ౪-౪౮॥

స చాఽఽత్మచణ్డాతకమాత్రభాజాం
 క్షౌమార్థినాం స్వయమర్థ్యమానైః ।
 అనన్యహస్తార్పణసమ్ప్రవృత్తై-
 స్తాసాం జహాసాఙ్గాలిభిస్తదీయైః ॥ ౪-౪౯॥

ప్రసుప్తముద్బోధయతా పరత్వం
 వీరశ్రియో విభ్రమమణ్డనేన ।
 సీలాదినిర్వేశనిధానధామ్నా
 నాథో బభాసే నవయావనేన(వయసా నవేన) ॥ ౪-౫౦॥

విహారపర్వక్రమచారు శౌరేః
 కల్యం వయః కామగృహీతియోగ్యమ్ ।
 మనోభిరాస్వాద్యతమం ప్రపేదే
 మాధుర్యమిక్షోరివ మధ్యభాగః ॥ ౪-౫౧॥

సమాశ్రితాం విభ్రమసైన్యభేదైః
 కాన్త్యా స్వయా కల్పితచారువప్రామ్ ।
 ప్రజస్త్రియః కృష్ణమయాం వ్యజానన్
 క్రీడార్గలాం క్షేమపురీమపూర్వామ్ ॥ ౪-౫౨॥

వంశస్వనో వత్సవిహారపాంసుః
 సన్ధ్యాగమస్తస్య చ వన్యవేషః ।
 ఆయాతి కృష్ణే ప్రజసున్దరీణా-
 మాసీచ్ఛతుఃస్కన్ధమనఙ్గసైన్యమ్ ॥ ౪-౫౩॥

అనుశ్రవాణామవతంసభూతం
 బర్హావతంసేన విభూషయన్తీ ।

అదివ్యయా చర్మద్భుతైవ గోపీ
సమాధిభాజామభజత్ సమాధిమ్ ॥ ౪-౫౪॥

కలాపినాం కల్పితమాల్యభావైః
పత్త్రైస్తదా పత్రలదేహకాన్తిమ్ ।
అవాప్య సజ్జాపరితమాలమాద్యం
ఛాయాత్మతాం ప్రాపురివాప్య గావః ॥ ౪-౫౫॥

వితన్వతా మాన్మథమిన్ద్రజాలం
పిఞ్చేన తాపిఞ్చనిభో బభాసే ।
అనేకరత్నప్రభవేన ధామ్నా
శరాత్మనా శైల ఇవైన్ద్రనీలః ॥ ౪-౫౬॥

ముహుః స్ఫుశన్తి ముముదే యశోదా
ముగ్ధాఙ్గానామోహనవాంశికేన ।
మనీషిణాం మాఙ్గాలికేన యూనా
మౌలౌ ధృతాం మణ్డనబర్హమాలామ్ ॥ ౪-౫౭॥

కృతాస్పదా కృష్ణభుజాన్తరాలే
ప్రాలమృబర్హావలిరాబభాసే ।
విశుద్ధహేమద్యుతిరబ్ధికన్యా
శ్యామాయమానేవ తదఙ్గాకాన్త్యా ॥ ౪-౫౮॥

సాచీకృతాని ప్రణయత్రపాభ్యాం
వ్యావృత్తరాజీవనిభాని శౌరిః ।
సభ్రూవిలాసాని దదర్శ తాసాం
వక్త్రాణి వాచాలవిలోచనాని ॥ ౪-౫౯॥

నిరఙ్కుశన్నహరసానువిధాన్
నిష్పన్దమన్దాలసనిర్నిమేషాన్ ।
వంశేన కృష్ణః ప్రతిసమృభాషే
వార్తాహరాన్ వామదృశాం కటాక్షాన్ ॥ ౪-౬౦॥

అశిక్షితం తుమ్బురునారదాద్వై-
రాభీరనాట్యం నవమాన్థితేన ।
జగే సలీలం జగదేకధామ్నా

రాగాబ్ధినా రజ్జాయతేవ విశ్వమ్ || ౪-౬౧||

అపత్రపాసైకతమాశ్రితానాం

రాగోదధౌ కృష్ణముఖేన్ద్రునున్నే ।

హస్తావలంబో న బభూవ తాసా-

ముత్పక్షణాముత్కలికాప్లుతానామ్ || ౪-౬౨||

అయన్త్రితస్త్వైరగతిః స తాసాం

సమాభవితానాం కరపుష్కరేణ ।

ప్రస్విన్నగణః ప్రణయీ చకాశే

మధ్యే వశానామివ వారణేన్ద్రః || ౪-౬౩||

విమోహనే వల్లవగేహినీనాం

న బ్రహ్మచర్యం బిభిదే తదీయమ్ ।

సమృత్స్యతే బాలకజీవనం తత్

సత్యేన యేనైవ సతాం సమక్షమ్ || ౪-౬౪||

స్వసమ్భవం కృష్ణమవేక్షమాణో

బద్ధప్రసూతం చ బలం వ్రజేశః ।

నిసర్గమైత్ర్యా నియతైకభావౌ

న్యాయుక్తు తౌ వత్సకులాని గోప్తమ్ || ౪-౬౫||

అనన్యతన్త్రః స్వయమేవ దేవాన్

పద్మాసనాదీన్ ప్రజనయ్య రక్షన్ ।

స రక్షకః సీరభృతా సహ౨౨సీత్

నేతా గవాం నన్దనియోగవర్తీ || ౪-౬౬||

కథం వ్రజేచ్ఛర్కరిలాన్ ప్రదేశాన్

పద్భ్యామసౌ పల్లవకోమలాభ్యామ్ ।

ఇతి స్మృతస్తన్యరసా యశోదా

చిన్తారవే న ప్లవమన్వవిన్దత్ || ౪-౬౭||

విహారవిత్రాసితదుష్టసత్త్వై

మృగేన్ద్రపోతావివ ధీరచేష్టా ।

బభూవతుః శాశ్వతికేన భూమ్నా

బాలౌ యువానావివ తౌ బలాధ్యౌ || ౪-౬౮||

సిన్ధూరితో వత్సపరాగజాలైః
 సితాసితో బాలగజావివ ద్వాః ।
 ఉదారలీలాపుపలక్ష్య గోప్యః
 సర్వాస్తదానన్యవశా బభూవుః ॥ ౪-౬౯ ॥

గోపాయమానే షురుషే పరస్మిన్
 గోరూపతాం వేదగిరో భజన్త్యః ।
 భవ్యైరసేవన్త పదం తదీయం
 స్తోభప్రతిచ్ఛన్దనిభైః స్వశబ్దైః ॥ ౪-౭౦ ॥

అబాలిశో బాలిశవత్ ప్రజానాం
 ప్రఖ్యాపయన్ ఆత్మని పారతస్త్వమ్ ।
 న్యదర్శయత్ విశ్వపతిః పశూనాం
 బన్ధే చ మోక్షే చ నిజం ప్రభుత్వమ్ ॥ ౪-౭౧ ॥

ఆత్మోపమర్దేఽప్యనుమోదమానా-
 దాత్మాధికం పాలయతశ్చ వత్సాన్ ।
 గావస్తదానీమనఘామవిన్దన్
 వాత్సల్యశిక్షామివ వాసుదేవాత్ ॥ ౪-౭౨ ॥

యోఽసావనన్తప్రముఖైరనన్తైః
 ర్నిర్విశ్యతే నిత్యమనన్తభూమా ।
 వైమానికానాం ప్రథమః స దేవో
 వత్సైరలేలిహ్యత వత్సలాత్మా ॥ ౪-౭౩ ॥

మహీయసా మణ్డితపాణిపద్మం
 దధ్యన్నసారేణ మధుప్లుతేన ।
 దృష్ట్వా ననన్దుః క్షుధయాఽన్వితాస్తం
 వత్సానుచర్యాసు వయస్యగోపాః ॥ ౪-౭౪ ॥

స్వాదూని వన్యాని ఫలాని తైస్థైః
 స్నిగ్ధైరుపాసీయ నిదర్శితాని ।
 రామాయ పూర్వం ప్రతిపాద్య శేషైః
 స పిప్రియే సాదరభుజ్యమానైః ॥ ౪-౭౫ ॥

తాభ్యాం తదా నన్దనిదేశితాభ్యాం

రక్షావతీం రామజనార్దనాభ్యామ్ ।
విశేషభోగ్యామభజత్ విభూతిం
వృన్దావనం వ్యాపృతధేనువృన్దమ్ ॥ ౪-౭౬ ॥

అగాధకాసారమహీనశష్ప-
మతీక్షసూర్యం తదచణ్డవాతమ్ ।
ప్రచ్ఛాయనిద్రాయితధేనువత్సం
ప్రాడే నిదాఘేఽపి బభూవ భోగ్యమ్ ॥ ౪-౭౭ ॥

న వ్యాధిపీడా న చ దైత్యశఙ్కా-
నాసీత్ గవాం వ్యాఘ్రభయం చ తస్మిన్ ।
స్వబాహుకల్పేన బలేన సార్దం
నారాయణే రక్షతి నన్దలక్షమీమ్ ॥ ౪-౭౮ ॥

నిరీతయస్తే నిరపాయవాఙ్మాః
నిశ్శ్రేయసాదప్యధికప్రమోదాః ।
ప్రపేదిరేఽపూర్వయుగానుభూతిం
గోపాస్తదా గోష్ఠరి వాసుదేవే ॥ ౪-౭౯ ॥

వత్సానుచర్యాచతురస్య కాలే
వంశస్వనైః కర్ణశ్రోత్రసుధాం విధాతుః ।
గతాగతప్రాణదశామవిన్దన్
గోపీజనాస్తస్య గతాగతేషు ॥ ౪-౮౦ ॥

ఆఘ్రాతవర్తానమరణ్యభాగే-
ష్వారణ్యకైరాశ్రితధేనుభావైః ।
కేనాపి తస్యాపహృతం కిరీటం
ప్రత్యాహరన్ ప్రైక్షత పత్రినాథః ॥ ౪-౮౧ ॥

దేవస్య దుగ్ధోదశయస్య దైత్యా-
ద్వైరోచనాద్వ్యలభుజోపనీతః ।
కృష్ణస్య మౌలౌ కృతబర్హచూడే
న్యస్తః కిరీటో నిబిడిబభూవ ॥ ౪-౮౨ ॥

సమాహితైరగ్నిషు యాయజుకై-
రాధీయమానాని హవీంషి భోక్తా ।

భక్తైకలభ్యో భగవాన్ కదాచిత్
పత్నిభిరాసితమభుజ్క్త- భోజ్యమ్ ॥ ౪-౮౩॥

కరామ్బుజస్పర్శనిమీలితాజ్ఞాన్
ఆమర్శనైరాకలితార్థనిద్రాన్ ।
వత్సాన్ అనన్యాభిముఖాన్ స మేనే
ప్రహ్యకృతీన్ భక్తిభరావనమ్రాన్ ॥ ౪-౮౪॥

రోమన్థఫేనాఞ్చితస్సక్తిభాగై-
రస్పన్దనైరర్థనిమీలితాక్షైః ।
అనాదృతస్తన్యర్సైర్ముకున్దః
కణ్డూయితైర్నివృతిమాప వత్సైః ॥ ౪-౮౫॥

సిషేవిరే శాద్వలితాన్ ప్రదేశాన్
కృష్ణస్య ధామ్నా మణిమేచకేన ।
వసునరాయామపి కేవలాయాం
వ్యాపారయన్తో వదనాని వత్సాః ॥ ౪-౮౬॥

నవప్రసూతాః స తదా వనాన్తే
పయస్వినీరప్రతిమానదోహాః ।
పరిభ్రమశ్రాన్తపదాన్ అదూరాత్
ప్రత్యాగతాన్ పాయయతే సృ వత్సాన్ ॥ ౪-౮౭॥

నివిశ్య మూలేషు వనద్రుమాణాం
నిద్రాయితానాం నిజతర్ణకానామ్ ।
అఙ్గాని గాః సాదరమాలిహస్తీ-
రమన్త సమ్భావ్యగుణాః స్వమాతుః ॥ ౪-౮౮॥

స నైచికిః ప్రత్యహమాతపాన్తే
ప్రత్యుక్తఘోషా ఇవ వత్సనాదైః ।
మధూని వంశధ్వనిభిః ప్రయచ్ఛన్
నినాయ భూయోఽపి నివాసభూమిమ్ ॥ ౪-౮౯॥

సమావ్రజన్ విశ్వపతిర్వృజాన్తం
గోభిః సమం గోపవిలాసినినామ్ ।
ఉల్లాసహేతుః స బభూవ దూరా-

దుద్యన్ వివస్వానివ పద్మినీనామ్ || ౪-౯౦||

నివర్తయన్ గోకులమాత్మవంశో
మన్దాయమానే దివసే ముకున్దః ।
ప్రియాదృశాం పారణయా స్వకాన్త్యా
బర్హావృతం వ్యాతనుతేవ విశ్వమ్ || ౪-౯౧||

బాలం తరుణ్యస్తరుణం చ బాలా
స్తమన్వరజ్యన్త సమానభావాః ।
తదద్భుతం తస్య విలోభనం వా
తస్యైవ సర్వాస్తరసాత్మతా వా || ౪-౯౨||

అవేదిషాతాం పృథుకౌ పితృభ్యాం
తారుణ్యపూర్ణౌ తరుణీజనేన ।
వృద్ధౌ పురావృత్తవిశేషవిద్భిః
క్లుప్తేన్ద్రజాలావివ రామకృష్ణా || ౪-౯౩||

అథాపదానం మదనస్య దాతు-
మాదాతుమాలోకయతాం మనాంసి ।
నవం వయో నాథసమం ప్రపేదే
గుణోత్తరం గోపకుమారికాభిః || ౪-౯౪||

అనఙ్గసిన్ధోరమృతప్రథీమ్నా
రసస్య దివ్యేన రసాయనేన ।
మహీయసీం ప్రీతిమవాప తాసాం
యోగీ మహాన్ యౌవనసమ్భవేన || ౪-౯౫||

విజృమ్భమాణస్తనకుడ్మలానాం
వ్యక్తోన్మిషద్విభ్రమసౌరభాణామ్ ।
మధువ్రతత్వం మధురాకృతీనాం
లేభే లతానామివ వల్లవీనామ్ || ౪-౯౬||

అతిప్రసక్తౌదవధీరయన్త్యా
ప్రాచీనయా సంయమితో నియత్యా ।
పాఞ్చాలకన్యామివ పఞ్చభుక్తాం
ధర్మః సతీరాదృత తాదృశీస్తాః || ౪-౯౭||

దీశాగజానామివ శాక్వరాణాం
శృంగైర్నిర్భిన్నశిలోచ్చయానామ్ ।
స తాదృశా బాహుబలేన కణ్ఠాన్
నిపీడ్య లేభే పణితేన నీలామ్ ॥ ౪-౯౮॥

కరేణ దమ్భోలికతోరతుజ్ఞాన్
దేహాన్ పృథూన్ దానవదుర్వృషాణామ్ ।
విమృద్య నూనం విదధే ముకున్దః
ప్రియాస్తనస్పర్శవిహారయోగ్యామ్ ॥ ౪-౯౯॥

ఆత్మీయపర్యజ్కుభుజిక్లకల్ప
అక్షేప్యరక్షాపరిఘౌ పృథీవ్యాః ।
నీలోపధానీకరణాత్ స మేనే
భూయిష్ఠధన్యో భుజపారిజాతౌ ॥ ౪-౧౦౦॥

రాగాదిరోగప్రతికారభూతం
రసాయనం సర్వదశానుభావ్యమ్ ।
ఆసీదనుధ్యేయతమం మునీనాం
దివ్యస్య పుసో దయితోపభోగః ॥ ౪-౧౦౧॥

అనుద్రుతా నూనమనజబాణైః
సులోచనా లోచనభాగధేయమ్ ।
ప్రత్యగ్రహీషుః ప్రతిసన్నివృత్తం
త్యక్తేతరైరక్షిభిరాత్మనా చ ॥ ౪-౧౦౨॥

వ్రజోపకణ్ఠే విబుధానుభావ్యో
గోపీజనైరాత్మగుణావదాతైః ।
సమావృతో నన్దసుతశ్చకాశే
తారాగజైర్నిస్సరివాన్తరిక్షే ॥ ౪-౧౦౩॥

హత్వా సయూథం తృణరాజషణ్డే
రామాఞ్శ్యుతో రాసభదైత్యముగ్రమ్ ।
అతోషయేతాం భృశమాత్మభృత్యాన్
స్వాద్యైః సుధాపిణ్డనిభైః ఫల్గౌఘైః ॥ ౪-౧౦౪॥

కదాచిదాసాదితగోపవేషః
క్రీడాకులే గోపకుమారవృన్దే ।

స్కన్ధేన సక్లృహ్య బలం బలీయాన్
దైత్యః ప్రలమ్బా దివముత్పపాత ॥ ౪-౧౦౫॥

పపాత భృమౌ సహసా స దైత్య-
స్తన్మృష్టినా తాడితశీర్ణమౌలిః ।
మహేన్ద్రహస్తప్రహితేన పూర్వం
వజ్రేణ నిర్భిన్న ఇవాచలేన్ద్రః ॥ ౪-౧౦౬॥

స్వవాససా క్లృప్తకలఙ్కలక్షమీః
కాన్త్యా దిశశ్చన్ద్రికయేవ లిమ్పన్ ।
రరాజ రామో దనుజే నిరస్తే
స్వర్భానునా ముక్త ఇవోడురాజః ॥ ౪-౧౦౭॥

వినైవ రామేణ విభుః కదాచిత్
సఞ్చారయన్ ధేనుగణం సవత్సమ్ ।
వనశ్రియా దూరవిలోభితాక్షః
కఞ్చిత్ యయౌ కచ్ఛమదృష్టపూర్వమ్ ॥ ౪-౧౦౮॥

యదృచ్ఛయా చారితధేనుచక్రః
కూలాన్తికే విశ్వజనాసుకూలః ।
కలిన్దజాం కాలియపన్నగస్య
క్షేతోద్ధమైః కఙ్గలితాం దదర్శ ॥ ౪-౧౦౯॥

విషాగ్నీనా ముర్మురితప్రతానే
వైరోచనీతీరవనావకాశే ।
అహీన్ద్రమాస్కన్ద్రితుమధ్యరుక్షత్
కాష్ఠాకృతిం కఞ్చన నీపవృక్షమ్ ॥ ౪-౧౧౦॥

మధుద్రవైరుల్బణహర్షబాష్పా
రోమాఞ్చితా కేసరజాలకేన ।
పత్రాఙ్కరైశ్చిత్రతనుశ్చకాశే
కృష్ణాశ్రితా శుష్కకదమ్బశాఖా ॥ ౪-౧౧౧॥

నిపత్య సజ్జిప్తపయోధికల్పే
మహాహ్రదే మన్దరపోతరమ్యః ।
విషవ్యపోహదమృతం విధాతుం

స్వాదూదయం షోభయతి స్మ సిన్ధుమ్ ॥ ౪-౧౧౨॥

కృతాహతిః కృష్ణనిపాతవేగా-
దానద్ధరూపా వితతైస్తరజైః ।
సర్వాపసారౌషధిసమ్ప్రయుక్తా
భేరివ సా భీమతరం రరాస ॥ ౪-౧౧౩॥

ప్రసక్తకృష్ణద్యుతిభిస్తదీయైః
పుషత్కజైరుత్పత్తితైః ప్రతూర్ణమ్ ।
అదృశ్యతాఽఽద్యోతితమన్తరిషం
పీతాన్ధకారైరివ తారకౌషఘైః ॥ ౪-౧౧౪॥

ఉదగ్రసంరమ్భముదీక్ష్య భీతా-
స్తార్ష్యధ్వజం తార్ష్యమివాఽఽపతన్తమ్ ।
ప్రవేదిరే సాగరమౌత్రితౌఘాః
కాకోదరాః కాలియమాత్రశేషాః ॥ ౪-౧౧౫॥

అథామ్భసః కాలియనాగముగ్రం
వ్యాతాననం మృత్యుమివోజ్జహానమ్ ।
భోగేన బద్ధస్తమపోహ్య శౌరిః
ప్రహ్వీకృతం తత్ఫణమారురోహ ॥ ౪-౧౧౬॥

సద్యో మహానీలమయీం ముకున్దః
సపద్మరాగామివ పాదపీఠీమ్ ।
క్రామన్ ఫణాం కాలియపన్నగస్య
గ్రస్తోడితో భానురివాబభాసే ॥ ౪-౧౧౭॥

ఫణామణీనాం ప్రభయోపరక్తే
ఖేలన్ బభౌ చక్రిణీ చక్రపాణిః ।
ప్రదోషసిన్ధూరితమమ్బువాహం
ప్రాచేతసో నాగ ఇవోపమృద్నన్ ॥ ౪-౧౧౮॥

ప్రణేముషాం ప్రాణభృతాముదీర్ఘం
మనో వినేష్యన్ విషమాక్షవక్త్రమ్ ।
అకల్పయత్ పన్నగమర్దనేన
ప్రాయేణ యోగ్యాం పతగేన్ద్రవాహః ॥ ౪-౧౧౯॥

తద్భోగవృద్ధే యుగపన్ముకున్ద-
శ్చారీవిశేషేణ సమైక్షి నృత్యన్ ।
పర్యాకులే వీచిగణే పయోధేః
సజ్కన్తబిమ్బో బహుధేవ చన్ద్రః ॥ ౪-౧౨౦॥

తదుత్తమాఙ్గం పరికల్ప్య రఙ్గం
తరఙ్గనిష్పన్నమృదఙ్గనాదమ్ ।
ప్రశస్యమానస్త్రీదళైరకారీ-
దవ్యాహతామారభటీమనన్తః ॥ ౪-౧౨౧॥

ఏకేన హస్తేన నిపీడ్య వాలం
పాదేన చైకేన ఫణాముదగ్రామ్ ।
హరిస్తదా హస్తుమియేష నాగం
స ఏవ సంసారమివాశ్రితానామ్ ॥ ౪-౧౨౨॥

స పన్నగీనాం ప్రణిపాతభాజాం
ద్రవీభవన్ దీనవిలాపభేదైః ।
ప్రసాదితః ప్రాదిత భర్తృభిషాం
కిమస్య నః (ను)స్యాదపదం దయాయాః ॥ ౪-౧౨౩॥

లోలాపతచ్చరణలీలాహతిక్షరితహాలాహలే నిజఫణే
నృత్యన్తమప్రతిఘక్యత్యం తమప్రతిమమత్యన్తచారువపుషమ్ ।
దేవాదిభిః సమయసేవాదరత్వరితహేవాకఘోషముఖై-
ర్దృష్టావధానమథ తుష్టావ శౌరిమహిరిష్టావరోధసహితః ॥ ౪-౧౨౪॥

హరిచరణసరోజన్యాసధన్యోత్తమాఙ్గః
శమితగరుడభీతిః సానుబన్ధః స నాగః ।
యుగవిరతిదశాయాం యోగనిద్రానురూపాం
శరణమశరణః సన్ ప్రాప శయ్యాం తదీయామ్ ॥ ౪-౧౨౫॥

వివిధమునిగణోపజీవ్యతీర్థా
విగమితసర్పగణా పరేణ పుంసా ।
అభజత యమునా విశుద్ధిమగ్ర్యాం
శమితబహిర్మతసమ్లవా త్రయావ ॥ ౪-౧౨౬॥

అవధూతభుజఙ్గనఙ్గదోషా
హరిణా సూర్యసుతా పవిత్రితా చ ।

అపి తత్పదజన్మనః సపత్న్యః
బహుమస్తవ్యతరా భృశం బభూవ ॥ ౪-౧౨౭॥

॥ ఇతి శ్రీకవితార్కికసింహస్య సర్వతంత్రస్వతంత్రస్య
శ్రీమద్వేంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు యాదవాభ్యుదయే
కావ్యరత్నే నిర్బాధగోచారణం నామ చతుర్థః సర్గః ॥

॥ ఇన్ద్రపూజారమ్భ పంచమః సర్గః ५॥

తతః సమానీతరసాలపాకః
సంపీజయన్ పాటలగన్ధవాహైః ।
నిరూఢమల్లీవిభవో నిదాఘః
సీరాయుధం శౌరిసఖం సిషేవే ॥ ౫-౧॥

అభిభ్రతీనాం కుచకుమ్భకక్ష్యా-
మాలిప్తకర్పూరహిమోదకానామ్ ।
స సుభ్రువాం దేహగుణేన యూనా-
మాసీత్ వసంతాదపి మానసీయః ॥ ౫-౨॥

విహారయూనా భజతా స్వయం తత్
వ్రజాఙ్గానావిభ్రమకింకరత్వమ్ ।
నితాన్తధన్యాః స్వగుణైరభూవన్
నిర్విశ్వమానా ఋతవః క్రమేణ ॥ ౫-౩॥

కృతావసేకా ఇవ కృష్ణగీతై-
ర్వనద్రుమా వర్ధితతుఙ్గశ్శృఙ్గాః ।
అయత్నలబ్ధాని గవాం బభూవుః
స్థాయీని వర్షాతపవారణాని ॥ ౫-౪॥

బభ్రువ వాతః ప్రబలో న వృక్షాన్
న తిగ్మరశ్మిః సలిలం తతాప ।
దదాహ వన్యాం న చ తత్ర దావః
సంరక్షితా యత్ర గవాం స దేవః ॥ ౫-౫॥

గావో మహిష్యశ్చ గభీరనాదాః
సఞ్చారితాః శార్ఙ్గభృతా యథార్హమ్ ।

కలిన్దకన్యామవగాహ్య కాలే
ఘర్మాపదా సమ్పదమేవ భేజః ॥ ౫-౬ ॥

గతేఽపి భూయిష్ఠగుణే వసన్తే
గోపాః సుఖం చారితగోధనాన్తే ।
కలిన్దజానూపసమీపభాజః
కాలం కరోరాతపమత్సనైః ॥ ౫-౭ ॥

వితేనిరే జజ్ఞమధామకత్వై-
రనోభిరధ్యాసితచత్వరాణి ।
నిదాఘవర్షానుగుణాని గోపాః
స్థానాని గోవత్సగుణోచితాని ॥ ౫-౮ ॥

అకాలకాల్యేన పరేణ పుంసా
సామ్యం గతానామివ వల్లవీనామ్ ।
సుఖాయ సర్వే సమయా వభూవుః
స్వైః స్వైరవిచిచ్ఛిన్నగుణైర్విశేషైః ॥ ౫-౯ ॥

సుధాప్లవన్ద్వైరసఖీమభిఖ్యాం
వనాశ్రితే వర్షతి కృష్ణమేఘే ।
మధ్యన్దినేఽప్యౌదదిరే విహారాన్
గావః ప్రకామం గతఘర్మతాపాః ॥ ౫-౧౦ ॥

తాపాపహన్తుః స్వపదాశ్రితానాం
తత్తాదృశా తస్య సమీక్షణేన ।
న తస్య గోపాధ్యుషితస్య జజ్ఞే
వనస్య వాతాతపవహ్నిపీడా ॥ ౫-౧౧ ॥

ప్రసాధితాః పాటలపుష్పజాలైః
ప్రచ్ఛాయనిద్రాశమితోపతాపాః ।
దినావసానస్సవనేన శీతా
గోప్యః ప్రియైర్నిర్వివిశుర్నిశీథాన్ ॥ ౫-౧౨ ॥

నిదాఘతైష్ణ్యాదిహ దుష్టసత్త్వాః
క్షోభం గవాం కుర్యురతిక్షుధార్తాః ।
ఇతీక్షమాణః సహజేన సార్థం
వ్యధత్త నాథో మృగయావిహారమ్ ॥ ౫-౧౩ ॥

ప్రసక్తగజాయమునానుషక్త్యై
భాసా తయోరాహితగాఢమోహః ।
అయత్నలభ్యోపగమాస్తదా౭౭సన్
వ్యాలాః క్షణాదర్భకవేధయోగ్యాః ॥ ౫-౧౪॥

అనుప్రయాతైరివ దేవమాయా-
మచ్ఛేదనీయైరపి దిగ్గజానామ్ ।
వనం తదన్తర్గతసత్త్వజాతం
పాశైరవారున్ధత వత్సపాలాః ॥ ౫-౧౫॥

అనన్తలీలోచితభూమికాష్టై-
రావేదితాన్ వేదవనేచరేన్ద్రైః ।
పథః సమాస్థాయ గృహీతచాపా
గుప్తస్థితిం గోపసుతా వితేనుః ॥ ౫-౧౬॥

క్షణాదనిర్ధార్య నిదానభేదం
దత్తాపహసైర్వనదేవతాభిః ।
మృగాయితం తత్ర మృగేన్ద్రముఖ్యైః
సింహాయితం గోకులసారమేయైః ॥ ౫-౧౭॥

పరిస్ఫురత్కృత్రిమసత్త్వజాతైః
ప్రసారితైః శ్యామపత్నైర్వనాన్తే ।
స్వయం తిరోధాయ తదర్హశబ్దా
గోపా మృగాన్ గూఢచరాశ్చకర్షుః ॥ ౫-౧౮॥

శతావరీదామనిబద్ధమూర్ధ్నైః
శార్ఙ్గధ్వనిత్రాసితసింహాయూథాన్ ।
అనీకనాథప్రముఖానకార్షీ-
దగ్రేసరాన్ వ్యాధతనూననన్తః ॥ ౫-౧౯॥

విముక్తపాశా మధువైరిభ్యుత్త్యై-
ర్జిహ్వాలదుర్దర్శకరాలవక్త్రాః ।
నిపేతురన్యోన్యవిముక్తరోషాః
శ్వానో వరాహేషు నిశాతదంష్ట్రాః ॥ ౫-౨౦॥

సమ్భూయ గోపాః ప్రసభం ప్రయుక్తైః
సత్త్వాని వన్యాని సమగ్రసత్త్వాః ।
గుహాముఖామ్రేడితతీప్రహుషైః
కోలాహలైరాకులయామ్బుభూవుః ॥ ౫-౨౧॥

అమృష్యతో మానుషసింహనాదం
గిరీస్థరౌధైరపి దుర్నిరోధాన్ ।
బభ్రజ్ఞ దృప్తో బలభద్రసింహాః
సింహాన్ ద్విపేన్ద్రానివ దుర్నివారః ॥ ౫-౨౨॥

గుఙ్గాకలాపప్రతినధకేతై-
రాగుల్ఫమాలమ్భితపిఞ్చజాలైః ।
నిషగ్గిభిశ్చారుపృషత్కచాపై-
ర్గుప్తో బభౌ గోపసుతైర్ముకున్దః ॥ ౫-౨౩॥

ఆక్రాన్త్యకమేషు నగేషు ధైర్యం
శౌర్యక్రమం శ్వాపదవిక్రమేషు ।
అశిష్యయత్ క్షేమవిదాత్మభృత్యాన్
విహరగోపో మృగయాపదేశాత్ ॥ ౫-౨౪॥

ఆదాయ లూనాని ముకున్దబాణైః
శృంగ్గాణి శీఘ్రం వనకానరాణామ్ ।
శార్ఙ్గప్రమాణాని శనైరకార్ష-
స్తైరేవ చారూణి ధనూంషి బాలాః ॥ ౫-౨౫॥

మనుష్యమాంసస్పృహయా సరోషం
గుహాన్తరాదుత్పతితుం ప్రవృత్తాన్ ।
శిలీముఖైః కీలితశైలకణ్ఠాన్
కృష్ణస్తదా కేసరిణశ్చకార ॥ ౫-౨౬॥

నవాహృత్తైర్నాథపరిష్క్రియార్హాం
గుఙ్గాస్రజం గోపకుమారవీరాః ।
విభిన్నవన్యద్విపకుమ్భముక్తై-
ర్ముక్తాఫలైరన్తరయామ్బుభూవుః ॥ ౫-౨౭॥

శరాహతానాం విపినే మృగాణా-

మార్ద్రాహృతైశ్చర్మభిరాత్తహర్షాః ।
అకల్పయన్ ఆస్తరణాని గోపాః
సంవేశయోగ్యాని సహాయినామ్ ॥ ౫-౨౮॥

అభిన్నపార్శ్వేష్యవకాశభేదాత్
భిన్నస్థితిన్ భీతిమపోహ్య వత్సాన్ ।
నిరస్తసింహేషు గుహాగృహేషు
న్యవీచితన్ నాథనియోగభాజః ॥ ౫-౨౯॥

ఆయాతయామైరచిరప్రతాపాత్
సుమృష్టపాక్షైరధిశల్యశృంఖ్లామ్ ।
మాంసైర్మృగాణాం మధునాఽవసిక్తై-
ర్నన్దస్య భృత్యా విపినే ననన్దః ॥ ౫-౩౦॥
నివేద్యమానాన్ వనదేవతాభిః
సక్లృహ్య వన్యాన్ ఉపదావిశేషాన్ ।
సమం సుహృద్భ్యః సహసా విభేజే
రామానురోధేన రమాసహాయః ॥ ౫-౩౧॥

త్రాణం సతాం దుష్కృతినాం వినాశం
తన్వన్నభీష్టం మృగయాచ్ఛలేన ।
స్వచ్ఛన్దచర్యానుగుణం గవాం త-
చ్ఛక్రే వనం శాన్తమృగావశేషమ్ ॥ ౫-౩౨॥

నిసర్గకారుణ్యతరఙ్గవృత్త్యా
నిర్వైరతాం వైగమగోపదృష్ట్యా ।
సమ్ప్రాపితాః ప్రాపురివైకజాత్యం
కేచిద్ధవాం కేసరిదన్తిముఖ్యాః ॥ ౫-౩౩॥

విధూన్వతా ధూలికదమ్బరేణూన్
ధారాకదమ్బాఙ్కురకారణేన ।
నిన్యః శ్రమం నిర్దురబిన్దభాజా
నభస్వతా నన్దసుతానుయాతాః ॥ ౫-౩౪॥

అమర్త్యయక్షేశ్వరధామభాజోః
ఆరామయోరేకమివావతారమ్ ।
ప్రశాన్తఘర్మాతిశయం ప్రభావాత్

వృన్దావనం నన్దసుతో వితేనే || ౫-౩౫ ||

దీశం సమాక్రమ్య కరైరుదీపీం
దేవే రవౌ దక్షిణతః ప్రవృత్తే ।
నిదాఘక్లుప్త్యా నిగృహీతదేహం
వృష్టిం పునః స్రష్టుమియేష శౌరిః || ౫-౩౬ ||

అథావిరాసీదపసారయన్తీ
తాపం గవాం చణ్డకరప్రసూతమ్ ।
విచిత్రసస్యోదయమేచకాగ్నే
మేఘావిలా మాధవయోగవేలా || ౫-౩౭ ||

మహీభృతః సమృద్ధతత్త్వితోయై-
రమౌభధరైరాచరితాభిషేకాః ।
ప్రయుక్తవిద్యుద్వలయైః పునస్తైః
ప్రాయేణ నీరాజనమన్వభూవన్ || ౫-౩౮ ||

ధౌతావదాతైః క్రకచచ్ఛదానాం
పత్త్రైరవిశ్రాన్తషడఙ్గీనాదైః ।
వ్యదారయత్ పుష్పశరః ప్రతూర్ణం
మానగ్రహం మానవతీజనానామ్ || ౫-౩౯ ||

పయోముచా సేకవతాం స్థలానాం
వీరుత్సృరోహా వివిధా బభూవుః ।
సమీక్షితానాం మధుసూదనేన
శ్రద్ధాదయాద్యా ఇవ సద్గుణౌఘాః || ౫-౪౦ ||

శితేన పఞ్చేషుశరేణ భిన్నాత్
వియోగినీమానసతో వికీర్ణాః ।
తదేన్ద్రకో (గో)పత్వమివాధిజగ్ముః
శోణాః క్షితౌ శోణితబిన్దుభేదాః || ౫-౪౧ ||

మధుద్రుతేరుల్బణదన్తపీణా
మేఘానిలే మేదురబిన్దుజాలే ।
ప్రభూతకమ్పాః ప్రథయామ్బభూవుః
శీతాలుతాం కణ్డకినః కదమ్పాః || ౫-౪౨ ||

శతహ్రదాశస్త్రవిలాసదీప్తా
ధీరప్రణాదా ధృతచిత్రచాపా ।
కనదృపలాకాధ్వజపక్ష్యైరాసీత్
కాదమ్బినీ కామచమూరపూర్వా ॥ ౫-౪౩॥

మృదజ్గధీరస్తనితో విహాయాః
సౌదామనీసమృతచారులాస్యః ।
బభౌ నవానాం ప్రభవో రసానాం
రతిప్రియన్యేవ నటస్య రజః ॥ ౫-౪౪॥

అచిన్తితోపస్థితజీవనానా-
మాసేదుషామభ్యధికాం సమృద్ధిమ్ ।
తోయాశయానాం పరివాహజన్యా
స్వగుప్తిరన్యోపచయప్రదాఽభూత్ ॥ ౫-౪౫॥

గుహాసు గోవర్ధనసమ్భవాసు
ప్రకామవిస్తీర్ణసమస్థలీషు ।
గుణాధికో విశ్వసృజా ప్రవర్షే
వాసః సమాధీయత వల్లవానామ్ ॥ ౫-౪౬॥

దరీషు గోప్యః ప్రసమీక్ష్య కృష్ణం
దిశాసు జీమూతగణం మయూర్యః ।
అగ్రే పతీనామధిగీతినాదం
వితేనిరే చారు విహారలాస్యమ్ ॥ ౫- ౪౭॥

పయోదలక్ష్య (క్ష)ప్రహితాగ్రహస్తాం
కృష్ణః స్వనేత్రే ఇవ చన్ద్రసూర్యౌ ।
తిరోదధానాం ప్రతిరోద్ధుమైచ్ఛత్
స్వైరీ స్వలీలామివ వర్షవేలాం (జాతలీలామ్) ॥ ౫-౪౮॥

అథాఞ్జనస్నిగ్ధనభఃప్రకాశాః
క్షణత్విషాం కల్పితలాస్యభగ్గః ।
దిశాముఖోల్లాసనదృష్టదాక్ష్య
దీనామ్బువాహా దివసా బభూవుః ॥ ౫-౪౯॥

అలక్ష్యతీవ్రాతపమన్తరిక్షం

సితాసితైరమ్బుధరైశ్చకాశే ।
వివేకమాసాదయతామివాదౌ
చిత్తం వితర్కైరనివర్తమానైః ॥ ౫-౫౦ ॥

విహాయ సద్యః కుటజాఙ్గానాదీన్
విప్లావితాన్ కాలవిపర్యయేణ ।
పునర్బలస్థుః ప్రణయం ద్విరేఫాః
కోశోపపన్నేషు కుశేశయేషు ॥ ౫-౫౧ ॥

తరంగలోలామ్బుజతాలవృన్తా
బర్హాతపత్రాయితభృజయూథాః ।
విధూతహంసావలిచామరౌఘా
సద్యః సమాతన్వత నాథనేవామ్ ॥ ౫-౫౨ ॥

తాపానుబంధప్రశమాయ పుంసాం
శయ్యార్థినా శార్ఙ్గభృతోపహూతా ।
పయోదమాలావ్యపదేశదృశ్యా
ప్రాయస్తిరోఽధీయత యోగనిద్రా ॥ ౫-౫౩ ॥

ఇతస్తతః ప్రాప్తశరద్విహారం
గోపీసఖం ద్రష్టుమతీవ హర్షాత్ ।
అశోభి నేన్నైరివ జృమ్భమాణైః
శీరైర్ధరిశ్రీ శిఖినాం కలాపైః ॥ ౫-౫౪ ॥

చరాచరేష్వాహితజీవనానా-
మనుజ్ఞతాం సత్పథమమ్బుదానామ్ ।
శుచిత్వమన్తర్బహిరప్యయత్నా-
దభ్యాగత్తైర్హంసగణైః శశంసే ॥ ౫-౫౫ ॥

సంస్కారభేదైః కలమాదికానాం
క్రమేణ లబ్ధోపచయస్థితీనామ్ ।
ధర్మం నిజం సాధయితుం క్షమాణాం
సమున్నతిః సన్నతిహేతురాసీత్ ॥ ౫-౫౬ ॥

విహారగోపస్య గుణాన్ గృణద్భిః
క్షీణాశయా గీతపదైరుదారైః ।

చకాసురాసాది (శిరే సాధి)తభక్తిభేదాః
సామోపశాఖా ఇవ శాలిగోప్యః ॥ ౫-౫౭॥

వికస్వరేన్ద్రాయుధబర్హదామ్నః
శ్యామీకృతం కృష్ణఘనస్య ధామ్నా ।
శరత్ప్రసజ్జేఽపి తదా తదాసీత్
వృన్దావనం బద్ధమయూరలాస్యమ్ ॥ ౫-౫౮॥

సమగ్రబన్ధూకరజఃసమేతం
స్మేరాతసీమేచకమన్తరిక్షమ్ ।
పీతామ్బరేణ ప్రభుణా తదానీ-
మయత్నసమ్భూతమవాప సామ్యమ్ ॥ ౫-౫౯॥

సమగ్రసప్తచ్ఛదరేణుకీర్తైః
స్రోతోభిరున్నీతమదప్రవాహః ।
స్వకాననే స్వైరజషాం గజానాం
గోవర్ధనో యూథపతిర్బభూవ ॥ ౫-౬౦॥

అథోముఖైశ్చ ప్రతిబిమ్బరూపైః
రభ్యన్నతైరాత్మభిరప్యశంసన్ ।
త్రివిక్రమస్య స్థితమున్నతం చ
పదద్వయం పాథసి రక్తపద్మాః ॥ ౫-౬౧॥

పఙ్కషయే ప్రాక్తనవర్తనీనాం
వక్రేతరా వ్యక్తిరభూత్ పృథివ్యామ్ ।
బహిర్మతప్రత్యయినాం వ్యపోహే
వేదోదితానామివ సత్క్రియాణామ్ ॥ ౫-౬౨॥

మదప్రభూతధ్వనయో మహోఞ్ఞా
రోధోవిభేదోల్బణతుఙ్గశృఙ్గాః ।
దర్పస్య దేహా ఇవ యోగసిద్ధాః
దన్తావలాన్ అన్తరయామ్బభూవుః ॥ ౫-౬౩॥

సరోరుహం రక్తసితాసితానాం
శ్రియా బభౌ శారదవాసరశ్రిః ।
విహారభాజా గుణభేదయోగాత్

వ్యక్తీకృతా విశ్వస్పజేవ మాయా || ౫-౬౪||

ఆరక్షకల్వారవిలోచనశ్రీః
క్లాంతా భృశం భేలగతిః సలన్తీ ।
ఉన్నాలనాశీకమధూపభోగాత్
మత్తేవ మార్తా(ర్త)ణ్ణసుతా బభాసే || ౫-౬౫||

వలగ్నలగ్నోర్మివలీవిభజ్ఞాం
కాలే యథాస్థానగృహీతకార్యామ్ ।
అరంస్త పశ్యన్ అనఘానురూపాం
శ్యామాం సుదృష్టామపి సూర్యకన్యామ్ || ౫-౬౬||

శోణాకృతిం కోకనదైరుదారై-
రిన్దీవరైరాకలితాత్మకాన్తిమ్ ।
సితాముఖైః సూచితజాహ్నవీతా-
మేకామనేకామివ తామభుజ్క్తి || ౫-౬౭||

కుముద్వతీం ప్రేక్ష్య కలిన్దకన్యాం
తారాపరిష్కారవతీం త్రియామామ్ ।
నభఃస్థలీం చ స్ఫుటహంసమాలాం
నాథస్త్రిధాభూతమమన్యతైకమ్ || ౫-౬౮||

బన్ధూకజాలైః పరిధానశోభా-
మిన్దీవరైరప్రతిమామభిఖ్యామ్ ।
ముఖశ్రియం తామరసైర్మురారేః
సమృద్ధత్య లేభే శరదానురూప్యమ్ || ౫-౬౯||

పయోధరాణాం పలితజ్జ్వరణ్యా
దివశ్చ తారుణ్యమివార్పయన్త్యా ।
విచిత్రభూమ్నా శరదా స్వశక్తిం
విఖ్యాపయామాస విహారగోపః || ౫-౭౦||

కుముద్వతీకల్పితభృంగీతః
సన్దర్శయన్ దర్పణమిన్దబిమ్బమ్ ।
సచామరశ్చన్ద్రికయా సిషేవే
తపీశ్వరం తత్ర శరత్ప్రదోషః || ౫-౭౧||

సరోరుహం రక్షసితాసితానాం
స్థానేషు భృంశధ్వనిభిః ప్రతేనే ।
జిగీషతః పశ్చాతశ్చరస్య విశ్వం
తూర్ణం ప్రవృత్తైరివ తూర్యఘోషైః ॥ ౫-౭౨॥

నిర్ముక్తభోగీన్ద్రనిభైః పయోదై-
ర్నభఃస్థలీ వ్యాప్తతనుర్బభానే ।
అనన్తయోగ్యైర్హరినీలభూమి-
ర్థాతప్రకిర్ణైరివ చామరౌఘైః ॥ ౫-౭౩॥

విభావ్య బన్ధూకవిభాతసన్ధ్యాం
కాలోచితం కల్పయితుం విహారమ్ ।
ద్విజైరుపాధావి నిసర్గశుద్ధై-
రజీకృతానావిలతీర్థతోయైః ॥ ౫-౭౪॥

అనిన్దితాం గ్లానిమివోద్వహన్త్యో
వితేనిరే మన్దతరాన్ ప్రచారాన్ ।
వర్షానిశీథే దయితేన భుక్తాః
శ్రాన్తిం ప్రయాతా ఇవ శైవలిన్యః ॥ ౫-౭౫॥

శ్రియా సమం భావితపద్మభూమ్నా
ఘనాగమాదుల్లసితః పయోధేః ।
రరాజ నీలే రవిరస్తరిషే
మణీశ్వరో మాధవవక్షసీవ ॥ ౫-౭౬॥

అవాప్య సజ్జోచమతీవ భూయః
కాలాగమాదున్మిషతో నభస్తః ।
విభాగమాపుర్విదితో దిశశ్చ
ప్రజాః ప్రసన్నాదివ విశ్వధామ్నః ॥ ౫-౭౭॥

సముద్యతస్తిగ్మరుచో ఘనాభే-
రున్నిద్రతాం పూర్వముపాజగామ ।
రథాజ్ఞపాణేరివ సిన్ధుజన్మా
సరోజినీ చారుసరోజలఞ్శా ॥ ౫-౭౮॥

ఉత్సారయన్ జీర్ణసిలిన్ద్ర(శిలీన్ద్ర)జాలం

ప్రామో మధైః పేచకినాం ప్రసిజ్ఞాన్ ।
చకార సప్తచ్ఛదరేణుజాలైః
కాలో మహిం కామవిహారయోగ్యామ్ ॥ ౫-౭౯ ॥

కృతోదయాః కృష్ణవలాహకేన
స్రోతోవహాః స్వైరవిహారభాజః ।
త్రపామివ స్థానగతిప్రతీక్ష్యః
స్వాభావికీం స్వచ్ఛదశామవాపుః ॥ ౫-౮౦ ॥

సుఖావగాహ్యైః సుదృశామతుష్యత్
స్వాదోత్తరైః శౌరిరపేతపక్ష్యైః ।
ప్రసన్నశీతైరనఘైః పయోభిః
స్వభక్తచిత్తైరివ యామునీయైః ॥ ౫-౮౧ ॥

అనుల్బఙైరన్యహమూర్మిభేదైః
సమ్పన్నరేఖాః సరితామధోఽధః ।
శ్రియో దధుః పద్మవనావతారే
సోపానతాం సైకతసన్నివేశాః ॥ ౫-౮౨ ॥

ప్రసాదభాజా సమయేన దత్తా-
స్త్రైలోక్యలక్ష్మ్యస్తరలస్వభావాః ।
పయోధరస్థానగతా విరేజ-
ర్హారాః ప్రభూతా ఇవ హంసమాలాః ॥ ౫-౮౩ ॥

జలాతపత్యాగసమాగమాభ్యాం
ప్రాచీమవక్త్రం ప్రకృతిం భజన్త్యః ।
తదన్వయత్యాగవశాదవాప్తైః
పక్ష్యైరముచ్యంత శనైః పదవ్యః ॥ ౫-౮౪ ॥

స్థానే వినిద్రాః స్థలపద్మకోశాః
ప్రామో గతిం పాన్థజనస్య రోద్ధమ్ ।
అరుస్తుదాన్ ఆముముచుః పరాగాన్
ఆశ్యానపక్ష్యేషు మహాపథేషు ॥ ౫-౮౫ ॥

పతత్రలీలాహతపుష్కరాన్తైః
పద్మాలయానూపురసౌమ్యనాదైః ।

శుభైరభావి స్వపతస్త్రిధామ్నః
ప్రత్యూషతూర్వైరివ రాజహంసైః ॥ ౫-౮౬ ॥

కల్వారనిష్పాదితకర్ణపూరా
విత్తీర్ణబన్ధనాకవిశేషకశ్చిః ।
ఆముక్తపద్మోత్పలరేణురాసీత్
సైరన్వికా కాపి శరత్ త్రిధామ్నః ॥ ౫-౮౭ ॥

సరోజకోశాన్నిషతః ప్రభుగ్నాన్
శాలీన్ విపాకానతపిఞ్జరాగ్రాన్ ।
శుకాంశ్చ తేషాంపతతోఽనుమేనే
శౌరిః సయూథ్యానివ శోణతుణ్డాన్ ॥ ౫-౮౮ ॥

స్వవేగసంక్చన్నగభీరభావం
ప్రోతస్వినీనామపహాయ తోయమ్ ।
కాలుష్యమాయోధనకాలయోగాత్
వీరాఙ్గానానాం హృదయం వివేశ ॥ ౫-౮౯ ॥

నవప్రరూఢైర్నలినీపలాశైః
శారాణి వేశస్తజలాన్యవాపుః ।
స్ఫురత్కలఙ్కర్య తుషారధామ్న-
శ్చాయాభిరన్యాభిరవావిశేషమ్ ॥ ౫-౯౦ ॥

వర్షీయసీనామపి పద్మినీనాం
సౌమ్యేన వర్షాస్తరసాయనేన ।
సామోదమన్దస్మితహార్యభృంజం
యుక్తం శ్రియా యౌవనమావిరాసీత్ ॥ ౫-౯౧ ॥

శరద్విభూతిం కుముదావదాతాం
సంవీతసీలామృరదర్శనీయామ్ ।
అమంస్త నిర్ధూతఘనప్రలమ్బం
మూర్తిమం బలన్యేవ శుభాం ముకుందః ॥ ౫-౯౨ ॥

నిద్రాయితేవ ప్రథమం పయోదైః
ప్రశాన్తనిద్రేవ శరత్ప్రసాదాత్ ।
జగత్ప్రయా తద్వృత్తినివ భేజే

జాతోద్యమం జాగరణే ముకున్దమ్ || ౫-౯౩||

నిద్రాపదేశేన జగద్విభూతిం

విభావయన్ నిత్యవిధూతనిద్రః ।

ప్రబుధ్యమానః స విభుః ప్రజానాం

ప్రాదాత్ స్వధర్మానుగుణం ప్రబోధమ్ || ౫-౯౪||

అవ్యాసజ్ఞం జలధిశయనాదుత్థితస్యాఽఽత్మధామ్నః

పత్యుః పుణ్యం ప్రథమనయనస్పన్దితం ప్రాప్తకామా ।

నిత్యాపూర్వశ్రుతిపరిమలం న్యస్తలీలారవిన్దా

పాదామ్బోజం సహ వసుధయా ధారయామాసపద్మా || ౫-౯౫||

అనుచరితవిధిజ్ఞైరాదృతాం పూర్వపూర్వై-

ర్మహదిదమనపాయం మజ్జలం మన్యమానాః ।

ప్రచితవివిధభోగ్యాం ప్రారభంత ప్రతీతాం

వలమథనసపర్యాం వల్లవా నన్దముఖ్యాః || ౫-౯౬||

వాహేషు గోషు ద్వీరదేషు చాగ్ర్యాం

తజ్జన్యయా జీవికయోపపన్నాః ।

తదర్హసమ్భారవతీం సపర్యాం

క్షిప్తాపదం క్షేమవిదో వితేనుః || ౫-౯౭||

ఆబాలప్రేక్షణీయం ప్రణతమనిమిషైరద్భుతానాం ప్రధానం

ధూతత్రైలోక్యదోషం ధ్వజమమరపతేస్తూర్ణముత్థాపయన్తః ।

ఘృష్టినామర్చనాభిః స్తుతిగుణనికయాగీతనృత్తోపహారై-

రుద్వేలప్రీతిలోలా విదధురవికలైరుత్సవం గోపవృద్ధాః || ౫-౯౮||

|| ఇతి కవితార్కికసింహస్య సర్వతన్త్రస్వతన్త్రస్య

శ్రీమద్వేంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు యాదవాభ్యుదయే

మహాకావ్యే పంచమః సర్గః ||

|| గోవర్ధన విషయః షష్ఠః సర్గః ౬ ||

శమయతా పురుహూతమహోత్సవం

వ్రజపతిః సహ వల్లవయుూథపైః ।

నిభృతమజ్ఞుగిరా నిజసూనునా

నిజగదే జగదేకకుటుమ్బినా ॥ ౬-౧॥

విదితవానివ విజ్ఞపయామ్యహం
శృణుత మే శకునేరివ భాషితమ్ ।
పృథుకబుద్ధిరహం పృథుచేతసః
ప్రభవతో భవతో నహి శిక్షయే ॥ ౬-౨॥

నిగమదృష్టమిదం నిఖలేన వః
క్వచన విశ్వతనౌ పురుషే స్థితే ।
య ఇహ యాముపజీవతి తత్తనుం
స హి తయా హితయా భువి నాథవాన్ ॥ ౬-౩॥

అతియజేత నిజాం యది దేవతా-
ముభయతశ్చ్యవతే జషతేఽప్యఘమ్ ।
క్షితిభృతైవ సదైవతకా వయం
వనవతాఽనవతా కిమహిద్రుహా ॥ ౬-౪॥

అనఘశాద్వలకాననసమ్పదా
నదనదీప్రాదనిర్ధరశాలినా ।
బహుపశుః పశుపాలకసంతతి-
ర్మహిభృతా హి భృతా న మరుత్వతా ॥ ౬-౫॥

అచలమర్చిత కిం విబుధైశ్చలైః
శుభవనం భవనం చ దివౌకసామ్ ।
క్షమమనేన వనే పరిరక్షితే
న హరిణా హరిణానపి బాధితుమ్ ॥ ౬-౬॥

గిరిషు విష్ణువిభూతిషు యుజ్యతే
నిఖిలదేవమయీషు చ గోషు నః ।
తదుభయాశ్రితవృత్త్యుపజీవినాం
గురు చిరం రుచిరం చ సమర్చనమ్ ॥ ౬-౭॥

అభిమతం గిరయః కృతసత్క్రియా
దదతి దర్శితదైవతభూమికాః ।
హరి-తరక్షు-ముఖైరపి విగ్రహై-
రహితమాహిత-మాన-విపర్యయాః ॥ ౬-౮॥

పశుభిరద్రివరైరుపకల్పితే
 వ్రజనయే జనయేమ న విష్ణవమ్ ।
 క్షితిభృదేష సమీహితసిద్ధయే
 జనమితం న మితమ్పచతాం నయేత్ ॥ ౬-౯॥

అపి చ సాధు గవామభివర్ధనా-
 దన్యతహాని-జయా నిజయా౭౭ఖ్యయా ।
 భజతి గోపగణైరభిరాధ్యతాం
 వనమయం నమయన్ ఫలసమ్పదా ॥ ౬-౧౦॥

హరతి తాపమసావుపనేదుషాం
 మహిమవాన్ హిమవానివ దక్షిణః ।
 వితనుతే మణిరశ్మిభిరప్యసౌ
 సురపతేరపతేజ ఇవాస్పదమ్ ॥ ౬-౧౧॥

ప్రదిశతా మధుమూలఫలాని నః
 సతరుణా తరుణాద్భుతపీరుధా ।
 ఉపకృతం గిరిణా తదిహార్యతాం
 రస తతం సతతం హవిరాహృతమ్ ॥ ౬-౧౨॥

సమరుతా మరు-తాప-జితా౭మునా
 నదవతా దవ-తాన్తి దవీయసా ।
 శ్రమ హతా మహతా కృతవిశ్రమా
 వయమితో యమితోల్బణశాక్వరాః ॥ ౬-౧౩॥

బహుమతో మనుజా దధతే ధృతిం
 బహుమతో౭యమనన్యధృతిః సతామ్ ।
 గిరి-శతోన్నతిమాన్ అధికో హ్యసౌ
 గిరిశ-తోష కృతో౭పి మహీభృతః ॥ ౬-౧౪॥

సనగరా నగ-రాజిమతా౭మునా
 కుహరిణా హరిణా సమసమ్పదా ।
 సతతమాతత-మాన-మహీయసీ
 వసుమతీ సుమతీశ్వర ధార్యతే ॥ ౬-౧౫॥

సురసగనవిభూతినిధే హితం

పరిగృహాణ నిజే పశుపాలనే ।
సురసగన్ధవిభూతి నిధేహి తం
హరిమవేత్య గిరిం హవిరుత్తమమ్ ॥ ౬-౧౬॥

విశుద్ధతోయాఘపరీతపార్శ్వే
శుద్ధాశయాః శ్వేత ఇవాన్తరీపే ।
నిరాశిషో నిత్యమిహాశ్రయన్తే
నైశ్రేయసం తాత నివృత్తిధర్మమ్ ॥ ౬-౧౭॥

ఇహవాసమహి సమహినగుణే
స్థిరకుఞ్చగృహే జగృహే విబుధైః ।
అయమానమతాం న మతాం న తనుం
క్షితిభృత్ భజతే భజ తేన ధృతిమ్ ॥ ౬-౧౮॥

తటభూమిరసౌ జయతి త్రిదివం
పవనాగత తాప వనాగ తతా ।
ఇహ దేవగణైరనిశాధ్యుషితా
యుతకోకనదాయుతకోకనదా ॥ ౬-౧౯॥

ప్రకృష్టవంశోదయమాననీయః
ప్రభూతతోయప్రథితానురూప్యః ।
ప్రవాలముక్తామణిచిత్రితాఙ్గీః
పత్నీరయం ప్రాపయతే పయోధిమ్ ॥ ౬-౨౦॥

నన్ద నీతిధన సర్వనన్దనీ
తత్త్వ యాత-మతిభూష తత్త్వయా ।
సాధునా క్షితిభృతో రసాధునా
సేవ్యతామిహ గతేన సేవ్యతామ్ ॥ ౬-౨౧॥

నమ్యతేహ నియతా విభూతయే
భూతయేశ్వరతయా విరాజతే ।
రాజతేదృశతటీమహీయసే
హీయసే న యది నామ నమ్యతే ॥ ౬-౨౨॥

అయోగనిద్రస్య హరేరిదానీం
మాన్యే పదే మానసతః ప్రవృత్తాః ।

త్వదాశయస్వచ్ఛసరిత్ప్రవాహే
హంసైః సమం వాసమిహాశ్రయేమ ॥ ౬-౨౩॥

నిశాకరస్య స్ఫటికేష్విహాధికం
సుజాతరూపాశ్రయతో విభాసితా ।
రవిప్రభా చ స్పృశతీవ సాన్ధ్యతాం
సుజాతరూపాశ్రయతో విభాసితా ॥ ౬-౨౪॥

న దన్తినోఽస్మిన్ ముదితా నదన్తి నో
వనస్థలీలాఽస్త్విహ దేవనస్థలీ ।
ప్రజాధిపాఘాన్నతి తీవ్రజాధిపా
ప్రభాత తామ్రాశ్మగణప్రభా తతా ॥ ౬-౨౫॥

మహీయసీ గోపగణాశ్రితా మహీ
వనైరుపేతా ఫలపుష్పభావనైః ।
రసౌఘరమ్యైరపి నిర్వరైరసౌ
చకాన్త్యముష్మిన్ యవనైశ్చ మేచకా ॥ ౬-౨౬॥

సదోన్నతాయ ప్రణమత్సముష్మై
సతాం కనిష్ఠా ప్రథమాఙ్కనిష్ఠా ।
నిశామయాస్మిన్ సరితశ్చ రత్న-
ప్రభా-సమానాః ప్రతిభాసమానాః ॥ ౬-౨౭॥

ఇహ వంశలతావిలగ్నవాలాః
ప్రియవాలా నతకన్ధరాశ్చమర్యః ।
శబరీకబరీనిరీక్షణేన
త్రపమాణా ఇవ నిశ్చలా భవన్తి ॥ ౬-౨౮॥

హరినీలరుచా లసత్తమిస్తో
దివనేఽపి స్ఫురదోషధిప్రదీపః ।
నిశి చైష తపోధనాఙ్గదీప్త్యా
దినమోహదవిభక్తకోకయుగ్మః ॥ ౬-౨౯॥

ప్రజవైరవతీషు వల్లవానాం వృష
సేనాసు సదానవాసు దేవః ।
అచలాకృతిరాశు నైష గోప్తా

వృషనేనాసు సదా న వాసుదేవః ॥ ౬-౩౦॥

మధునా సవిభవ సంతం మదన-
ధనం యం వదంతి శుభదివసం తమ్ ।
నియతమిహైవ వసంతం నిష్కామధియో-
ఽపి నిర్విశంతి వసంతమ్ ॥ ౬-౩౧॥

కాననం దధదసౌ సదోన్నమత్-
కాఞ్చనారకకుభం సదృక్షకః ।
మందరస్య మహతా స్వవర్షణా
కాం చ నాఽఽర కకుభం సదృక్షకః ॥ ౬-౩౨॥

అనేహసా హానిరుపైతి నేహ
సా న కన్దరస్థస్య దిశత్యకం దరః ।
అపాస్య తాం భీతిమసాపుపాస్యతాం
సదా నవా భూమిరియం సదానవా ॥ ౬-౩౩॥

సమిన్ధతేఽస్మిన్ అజహత్సమాధికాః
సమాధికాతీతధియః స్థిరాశయా ।
స్థిరాశయాశ్చ వ్రతినః సదారసాః
సదారా సాధ్యేషు తపస్స్వవస్థితాః ॥ ౬-౩౪॥

వసత్యముష్మిన్ వనదేవతాఽద్భుతా
విభాతి భాస్వత్తిలకాలికాననా ।
విచిత్రత్వా మహతీ చ మేఖలా
విభాతి భాస్వత్తిలకాలికాననా ॥ ౬-౩౫॥

తపస్వినామాత్మవిదాం నివాసైః
సమానభూమావసమానభూమా ।
ఇహోటవీ కాఞ్చనకర్ణికారా-
పరాగః తామ్రాఽప్యపరాగతామ్రా ॥ ౬-౩౬॥

సరస్సు జాతైర్నల్లినైః సుజాతై-
రపాం తరజైశ్చ సుధాన్తరజైః ।
ఇహాసమేఽతివ్రతతౌ సమేతి
మరుత్ తుషారః శ్రమః రుత్తుషారః ॥ ౬-౩౭॥

యమభిప్లవమమ్బుధరైరభితః

సరసా స|రసా స|రసా౭౭స రసా |

స్థిరధర్మ తయా గిరిరాద్రియతే

స మయా సమయాసమ యా సమయా || ౬-౩౮||

ప్రణమ తమిమమచలం ఆమర-

మహితమహితమహితమహిత! |

భజనమలఘు విఫలమిహ న

సదయసదయ సదయ సదయ || ౬-౩౯||

రత్నోపసంక్లితశ్శృంగుళాసహస్రః

స్ఫారోదితస్ఫటికరశ్మివిశుద్ధకాయః |

నిత్యం వహన్ నిజబలేన మహీమహీనః

పుష్కత్యసౌ మధురిపోరపి భోగయోగమ్ || ౬-౪౦||

మరుద్గణసమాశ్రితో మఘవరత్ననీలద్యుతి-

ర్విభాతి వనమాలయా వితతనిత్యతుజ్ఞాకృతిః |

కనత్యభిగతః శ్రియా కనకరశ్మిపీతామ్బరః

రోతి విధృతిం భువః కథమసౌ న విశ్వమ్భరః || ౬-౪౧||

ముహురవధీరితో౭పి భజతీహ యువా గణయన్

హితమతిభూరి-తాన-వసుధే వనితాం తరసా |

సపది విహాయ మానమియమృచ్ఛతి తం ప్రతిసం-

హిత-మతి-భూరితా నవ-సుధేవ నితాన్త-రసా || ౬-౪౨||

ఇహ మరుతో వహన్తి సురసిన్ధుసగన్ధసరి-

ద్వికసితహేమకోకనదసౌరభసారభృతః |

మధుకరమౌలిదఘ్నమదదన్తురదన్తిఘటా-

కరటకటాహవాహిఘనశీకరశీభరితాః || ౬-౪౩||

మనఃప్రియమిహ ప్రభో ! మధు-రసాదరం సాదరం

విధతత్స్వ హవిరర్పయన్ వ్రతశుభావనాం భావనామ్ |

కురుష్వ చ గురుష్వఘక్షపణదక్షిణాం దక్షిణాం

ప్రయచ్ఛతి తవేప్పితం ప్రణయపర్వతః పర్వతః || ౬-౪౪||

గిరిభజనోదితప్రియవికాసమయే సమయే

జనితనభఃప్రచారజలపత్రిదశైస్త్రిదశైః ।

సహ యది నః సమేతి హరిరప్రతిఘప్రతిఘః

ప్రతిహతిమేతు దుష్టపథదోహలినా హలినా ॥ ౬-౪౫॥

ప్రత్యక్షం గోత్రమాసన్నం కిమనాదృత్య గోధనైః ।

అదృశ్యో గోత్రభిత్ కశ్చిత్ గతః స్వర్గ గవేష్యతే ॥ ౬-౪౬॥

అహార్యో వివిధైర్భోగైరాకర్షన్ విబుధానపి

అపరిచ్ఛిన్నమూలోఽసౌ ససారః సర్వదుఃఖకృత్ ॥ ౬-౪౭॥

నన్ద గోపప్రభో ధర్మైర్వృజ వృద్ధార్థ్య సద్గతిమ్ ।

భజ తామేవ బుధ్వాఽద్రిం తను త్రాణే రతిం గవామ్ ॥ ౬-౪౮॥

నానాఫలవనాశీకే నాశీకేద్ధామితోదకే ।

తోదకే చ షుధామత్ర ధామ త్రస్తహితం విదుః ॥ ౬-౪౯॥

సహసా సహ సార్థైర్మా తరనేతరనేవనమ్ ।

తను తాత సుతాద్వజ్ఞీ నగతో న గతోఽర్చ్యతామ్ ॥ ౬-౫౦॥

జషతామిహ ధీః సూర్యసమా హి తవ సున్దరీమ్ ।

రక్షార్థమిహ యక్షేణ సమాహితవసుం దరీమ్ ॥ ౬-౫౧॥

సభా-జనం వదామ్యేతత్ గవ్యైః సరస-భాజనమ్ ।

సభాజనం గిరేరర్థ్యం స్వవృత్తుల్లాస-భాజనమ్ ॥ ౬-౫౨॥

భవతా భవ-తాపఘ్న భావితే భావి-తేజసా ।

సుతరా సుతరామస్మిన్ సురభీస్సురభీస్వర ॥ ౬-౫౩॥

బహువిదభ్యః సమగ్రాహి సమగ్రా హి మతిస్త్వయా ।

అతోఽన్యజనసన్నిధే న సన్నిధే హితాహితే ॥ ౬-౫౪॥

గోవర్ధనప్రకాశిన్యా గోవర్ధనసమాఖ్యయా ।

సమక్షేఽపి గిరేరస్య సమక్షేపి క్షమా స్తుతిః ॥ ౬-౫౫॥

వయం ధేనుశత్రైః సార్థమత్రాసంకటకాన్వయాః ।

అన్యభూమ నిరాబాధమత్రాసం కటకాన్వయాః ॥ ౬-౫౬॥

అనన్తమహిమా సోఽయం సమస్త-వసుధా-ధరః ।

మౌలిమణ్ణనమన్యేన్దుః సమస్తవ సుధాధరః ॥ ౬-౫౭॥

తపోధనైరయం తైలో మహాభాగ మహీయతే ।
 గోధనైరపి న త్వత్త మహాభాగమ హీయతే ॥ ౬-౫౮॥
 రోధోరోధోజ్ఞతైరేత్తైరుత్తైస్సైకతైరసౌ ।
 మహిమహీనాం తనుతే గ్రావా౭గ్రావాప్తతారకః ॥ ౬-౫౯॥
 ధిషణాతీత ! ధిషణా లోకసీత్యా౭స్తు లోకసీ ।
 సుధరే౭స్మిన్ వసు-ధరే తాత తేజస్వితా-తతే ॥ ౬-౬౦॥
 పాదపాదభ్రపర్యంతా దీనాదీనామసౌ గతిః ।
 గోప గోపన-యోగ్యా౭స్మిన్ కాంతా కాంతారభూరపి ॥ ౬-౬౧॥
 ఇహ పుష్పాఘనిషున్నవ్రజామోదే వనే హితే ।
 భృశముత్సవసంతోషం వ్రజామో దేవనేహితే ॥ ౬-౬౨॥
 ప్రయతస్వ గిరేరస్య వ్రజదేవ ! సభాజనే ।
 ఖపుషుకల్పే మా భక్తిం వ్రజ దేవ-సభా-జనే ॥ ౬-౬౩॥
 దేవస్థానమివేన్ద్రానం పరాయణమవారితమ్ ।
 గోవర్ధనమవేహ్యేనం నారాయణమివాగతమ్ ॥ ౬-౬౪॥
 మోఘాశో మఘవాన్ దేవః స్యాదత్రత్యస్య సాదనే ।
 మేఘానామపి వా భావః సాదమేత్యద్రీసాదనే ॥ ౬-౬౫॥
 అచఞ్చలాఙ్గసత్తాకశ్చలాచలఘనాతతః ।
 అచలః కస్య నా౭౭కల్యః సాధ్యానన్దస్యసిద్ధికృత్ ॥ ౬-౬౬॥
 అగః సనగ ఆసన్నః సాలతాలలతాతతః ।
 సతతం సంహతఘనః సజ్జితానన్దసాధకః ॥ ౬-౬౭॥
 అహహాఙ్గ ఖగఙ్గాకగాహకాఙ్గాఙ్క-గాగకః ।
 అఘాకాగాఙ్కకాగాఙ్క-గాఙ్కకాగఖగాఙ్కకః ॥ ౬-౬౮॥
 రజతగైరికరత్నగజైరయం-
 కనతి కాన్తలతాఞ్చైతకాననః ।
 త్రిజగదేకనిధానతయా౭ధిక-
 స్త్రీదశరాజధరాధరతల్లజాత్ ॥ ౬-౬౯॥
 సహేత పర్వతో౭యం వో గోఘ్నం క్వచన కన్ధరే ।
 అదరిద్రా వసామో౭త్ర సర్వహేతోరివోదరే ॥ ౬-౭౦॥

ఘనాఘనా ఘనాఘనాద్భుతేహ శాఖిసంతతిః ।
 వనావనావనావనానురూపసత్ఫలావృతా ॥ ౬-౭౧॥
 వృతేహ భాతి హేమభూర్నమేరుణా సమస్తతః ।
 ప్రతిహి నైనమద్భుతం న మేరుణా సమం తతః ॥ ౬-౭౨॥
 ఇహ ప్రభూతవాహినీవనే వనే వనే వనే ।
 ఫలేన భూయతే స్వయం నతేన తేన తేన తే ॥ ౬- ౭౩॥
 అహార్యమేతిచేతనాసితాసితానరాజ తే ।
 అహార్యమేతి చేతనా సితాసితా న రాజతే ॥ ౬-౭౪॥
 సమగ్రగుణభూమా౭సౌ సానుమానాగమానితః ।
 సమాహితధియాం సేవ్యః సానుమానాగమానితః ॥ ౬-౭౫॥
 యాచలే జరసానేతా తానే సారజలే చయా ।
 కాలిమానవసాయామా మాయా సావనమాలికా ॥ ౬-౭౬॥
 అబ్రాస్తమతిశయ్యేహ విరాజితతమాగమే ।
 నిశామయాలీనఘనం సాతౌఘమతినన్దనమ్ ॥ ౬-౭౭॥
 శ్లోకావృత్తిః-
 అబ్రాస్తమతి శయ్యేహవిరాజి తతమాగమే ।
 నిశామయాలీనఘనం సాతౌఘమతినన్దనమ్ ॥ ౬-౭౭॥
 చారుచీరీరుచా రోచీ రురుచారైరచర్చరుః ।
 చిరోచ్ఛరోచిరచరో రుచిరో రుచిరాచరః ॥ ౬-౭౮॥
 నీతినేతృ (త్ర)నతానస్త నితాన్తోన్నతతానతః ।
 తాతేతో౭తనుతో౭నీ(తీ)తం ననుత్తేనోనుతాస్తతః ॥ ౬-౭౯॥
 సరాససారసాసారైః సూరోస్తసరుసారసైః ।
 రససూః సరసస్తంవైః సరఃసారరసైరసౌ ॥ ౬-౮౦॥
 ధీర ధీరధురాధారీ ధారాధరధరో౭ధరే ।
 రోధోధరారోధరోధిధారాధారో ధరాధరః ॥ ౬-౮౧॥
 భూభృన్నిభేభభానేనానేన భూనాభినేనభ ।
 భానుభానుభభాభిన్నం నున్నం నూనం న నో నభః ॥ ౬-౮౨॥
 తత్ర తత్రాతితారే౭త్ర తారాతీతతరూత్తరే ।

తరేత్ తాతారతీరేతాతతే త్రాతరి తే రతిః || ౬-౮౩||

వితతీతావృతివృతే వీతాతీతావృతావృతౌ |

తాతావాతాతివృత్తీఽతి వాతోఽతీవాతతేఽవతి || ౬-౮౪||

నున్నైనసాం నిసంసూనాం సాసూనాసనసానునా |

సానసాం సః ససేనానాం సాఽనేనాఽఽసన్నసూః సనిః || ౬-౮౫||

కల్లోలోల్లోలకిలావే కేకాకలకలాకువే |

కాలికాకలిలాలోకే కాలే కాలేకిలైకకుః || ౬-౮౬||

పతతా పతతోపేతః పతితోత్పతితాతపః |

పాతా పీతోపతాపోఽపి తపఃపూతపతే పితః || ౬-౮౭||

భూతభూతే భూతభృతో భీతతాభీతిభూతిభూః |

భాతీతో భూభృతో భాభృద్భూతా భాతా తుభూతితః || ౬-౮౮||

మరుముర్మురమర్మూరిం మారమారేఽమరామరే |

రమారామే మురారౌ రురామేమమురుమేరుమమ్ || ౬-౮౯||

రపిరేరావరావారోఽవర వైరివిరావర |

వివరారావివివరో వీర వప్తే వర్తైరురుః || ౬-౯౦||

మానయానన్యనియమో మాన్యమేనమనామయః |

యమినాం నామ నమ్యోఽయమమేయో మౌనమానినామ్ || ౬-౯౧||

నిఃసమానేన మానేన సుమనోమానసైః సమః |

సోమసీమాసమాసన్నసానుమాన్ సానుమానసౌ || ౬-౯౨||

తాతేతాతీతాతీతః కేకాకా-కుకకేకికః |

పాపోపపాపపాపాపో నానానానాన్ననాన్నసీః || ౬-౯౩||

యయే యా యాయ యో యోఽయః స సోఽసౌ సాస సాసుసూః |

మమ మామోఽమమామామ గోగాగోగాగగోగగుః || ౬-౯౪||

రురురూరురిరారోఽరం దూదాదీం దదదాదిదః |

లాలిలోలాల్లిలీలాలో హాహాహూహూహహేహ హి || ౬-౯౫||

నానానానానానానా నానానానానానానానా |

నానానానానానానా నానానానానానానానా || ౬-౯౬||

ఇతి తత్త్వమతత్త్వం చ యథావదవగాఢయా ।

అర్చ్యనర్చ్య ధీయా భిన్నన్ గోధనాన్యవ గాఢయా ॥ ౬-౯౭॥

నయానయానయానయానయానయానయానయానయా ।

నయానయానయానయానయానయానయానయానయా ।

యానయానయానయాన యానయానయానయాన ।

యానయానయానయాన యానయానయానయాన ॥ ౬-౯౮॥

మాయాభాసా సాభాయామా యాసూతాయా యాతాసూయా ।

భాతాయాయాయాయాతాభా సా యాయాగే గేయాయాసా ॥ ౬-౯౯॥

సేవా మాననమావాసే వాసితాహితాసాసా ।

మాతా పితా తాపితామా నహితాతతతా హి న ॥ ౬-౧౦౦॥

గేహా దేవవదేహాగే హాసతాననతాసహా ।

దేతానయాయా౭౭నతాదే౭వ నయాత తయా౭౭నవ ॥ ౬-౧౦౧॥

నదీసారసమేతాత్ర దీప్తా భాసా నరావృతా ।

సాభానాసౌ మాభిరామే రసా సౌమ్యా సుమానస ॥ ౬-౧౦౨॥

వసుదా త్రసదానన్త ధీసుదాన్త ముదా నతా ।

నానదా ముక్తిదా రమ్యా సనదా౭త్ర సదా రసా ॥ ౬-౧౦౩॥

సద్దేవే౭ఙ్కరయాతవైభవలతాశోభ్యచ్ఛనానాగభే

భవ్యఙ్కర్మ సదార్పితోద్భవ నదీయాదస్సనాథీకృతే ।

చిత్రాటవ్యనువాహివాతవలనశ్రేయఃప్రచేయోత్సవే

వదోక్త్యా సమయే భజేః శుచి గిరౌ మేరూ న్నతే౭స్మిన్ ద్రువే ॥ ౬-౧౦౪॥

వాసే నాస్మిన్ పూజా౭దేవా వాదే ! జాతాతోద్యారావా ।

వారాద్యావిర్భూతాజీవా వాజితాత్రాదీనా సేవా ॥ ౬-౧౦౫॥

సానుమానయమతీతతారకః సానుమానయమతీతతారకః ।

సానుమానయం౭తీత తారకః సానుమానయమతీతతారకః ॥ ౬-౧౦౬॥

విరాజమానాదసమాన భూమా-

విరాజం౭నాదసమానభూమా ।

వి-రాజమానాదసమానభూ మా

వి|రా|జ మానాదస మాం౭ భూమా ॥ ౬-౧౦౭॥

అక్లిష్టచిత్రమిదమత్ర మనాగివోక్తం
చిత్రాయుతాని సువచాని పునస్తథాపి ।
కృత్యం విభోర్నిగమనీయమనన్యభక్తైః
ఆరాధ్యతాం హరిరసౌ పృథివీధరాత్మా ॥ ౬-౧౦౮॥

ఇతి కథయతి కృష్ణే గోపవృద్ధా నిదధ్యుః
శరణమశరణానాం శాద్వలశ్యామలాఙ్గం
పులకితవనమాలం పుష్పకిఞ్జల్కజాలైః
పురుషమచలశృంగే పుణ్డరీకాయతాక్షమ్ ॥ ౬-౧౦౯॥

శతమఖమణిశైలః స్యాదసౌ దేవతాత్మా
శరది సముదితం వా తోయకాలస్య తోకమ్ ।
చిరపరిచితపూర్వం చేతసాం కిం న (ను)భాగ్యం
న కిమిదమితి చింతాం న వ్యతీయాయ నస్తః ॥ ౬-౧౧౦॥

ఆద్యం కిమేతదధిదైవతమద్భుతానా-
మాకాలికం ఫలముతైకమిదం శుభానామ్ ।
ఏకీభవన్నిధిరసౌ కిమభీప్సితానా-
మిత్యన్వభావి సవిధోపగతైః స దేవః ॥ ౬-౧౧౧॥

పీతాంశుకే పృథులబాహుభుజాన్తరాలే
మేఘాభిజన్మని మిథః ప్రతిబిమ్బబుద్ధ్యా ।
ధన్యాని గోపనయనాని తదాఽన్వభూవన్
కృష్ణే చ తత్ర చ కియన్తి గతాగతాని ॥ ౬-౧౧౨॥

॥ ఇతి కవితార్కికసింహస్య సర్వతన్త్రస్వతన్త్రస్య
శ్రీమద్వేంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు యాదవాభ్యుదయే
మహాకావ్యేషష్ఠః సర్గః ॥

॥ గోవర్ధనధారణం నామ సప్తమః సర్గః ౭॥

వ్రజౌకసో విస్మయమన్ధరాణా
బాలార్కవర్ణం వసనం వసానమ్ ।
శ్యామం యువానం శతపత్రనేత్రం
తైలోదితం దేవమథోపనేదుః ॥ ౭-౧॥

యమాహురస్తర్భహిరప్యలక్ష్యం
యోగేశ్వరం యోగిభిరేవ దృశ్యమ్ ।
తమద్రశ్యజ్ఞే సముదీక్షమాణా
గోపం సతాం గోపగణాః ప్రణేముః ॥ ౭-౨॥

స తాన్ అశేషాన్ సుధయేవ దృష్ట్వా
ప్రహర్షయన్ ప్రత్యయితప్రసాదః ।
సరామకృష్ణాన్ సనకాదిగమ్యః
స్వామీ సతాం స్వాగతమన్వయుక్తుః ॥ ౭-౩॥

శరత్ప్రవృత్త్యేవ శశాంజుభాసో
వాచా హరేర్గోపధియః ప్రసన్నాః ।
మిథోవిమర్శైః కుముదైరివాఽఽసన్
మిషద్భిరాసాదితనిర్మలాశాః ॥ ౭-౪॥

విధానదక్షా విపినాశ్రయాస్తే
తదన్యసంరాధనవీతసజ్ఞాః ।
తమర్చయామాసురదీనసత్త్వాః
సమ్ప్రీణనైః శక్రమఖోపనీతైః ॥ ౭-౫॥

అనన్యయోగాదయజన్త చైనం
కృష్ణేన తేనైవ కృతానుచారాః ।
సమేఘకైలాసనిభైరసజ్జ్యైః
సవ్యజ్ఞనైః సాదరమన్నకూటైః ॥ ౭-౬॥

నిర్ధారితార్థేషు నిజోపదేశాత్
న్యస్తోపహారేషు మహీధరార్థమ్ ।
ఆర్చ్యత్యమాచార్యకమప్యయాసీత్
గోపేషు కృష్ణో భువనేషు గోప్తా ॥ ౭-౭॥

ఉపాహరన్ యాని సభాజనార్థం
బలద్విషో వల్లవవంశవృద్ధాః ।
పరేణ పుంసా పరిగృహ్యమాణైః
ప్రాప్తం ఫలం పుష్పఫలాదిభిస్తైః ॥ ౭-౮॥

మృత్యూపసిక్తైర్భువనైరశేషై-

రనన్యదత్తైరపి హవ్యకవ్యైః ।
అలబ్ధపూర్వామభజత్ తదానీం
గోపాహృతైః ప్రీతిమశేషగోప్తా ॥ ౭-౯ ॥

విధిప్రయుక్తే హవిషి ప్రభూతే
సముభ్యజ్యమానే హరిణా సమక్షమ్ ।
అనాగమశ్రాన్తధియోఽపి తత్ర
శ్రద్ధామవిన్దన్త సమగ్రతోషాః ॥ ౭-౧౦ ॥

అమృష్యమాణో విహతాం స్వపూజా-
మణ్ణాం సహస్రేణ తదా మహేన్ద్రః ।
అనేహసం రక్తశిలీన్ద్రజాలై-
రాకాలికైరఞ్చితమన్వకార్షీత్ ॥ ౭-౧౧ ॥

అవఞ్చితాన్యూనపయఃప్రదానాన్
ఆరాధకాన్ కాలమియన్తమిన్ద్రః ।
ఆహారకర్తాదభిహన్తుమైచ్ఛత్
కృతానభిజ్ఞేషు కిమాన్యశంస్యమ్ ॥ ౭-౧౨ ॥

అథాఽఽజహావ ప్రతిఘానుషఙ్గాత్
ధోరాశయో ఘోషవిమర్దకాక్షీ ।
సమేష్యతాం సమృవమర్ణవానాం
సంవర్తకం నామ గణం ఘనానామ్ ॥ ౭-౧౩ ॥

ప్రదీపితాన్ కోపహుతాశభూమ్నా
పీతోదధీన్ వారిధరాయుధౌఘాన్ ।
మరుదుభజేన త్వరితం మరుత్వాన్
ప్రాయుక్తుః ఘోషాభిముఖం సఘోషాన్ ॥ ౭-౧౪ ॥

ప్రకల్పయన్తః పరివేషచక్రం
వృన్దావనే విహ్వలగోపవృన్దే ।
సమీరనున్నాః సహసా పయోదాః
శక్రస్య తే శాసనమన్వతిష్ఠన్ ॥ ౭-౧౫ ॥

తటిత్సహస్రేణ విదీప్తనేత్రః
సమేతవజ్రో ధృతచిత్రచాపః ।

అతర్క్యతేన్ద్రః స్వయమభ్రవాహః
కాలాత్మనా భూమికయేవ ఖేలన్ || ౭-౧౬ ||

అసూయతా వజ్రభృతా ప్రయుక్తా-
మాకాలికీం ప్రావృషమాదిదేవః ।
ఆశానిరోధం జగతాం దిశన్తిం
నిరోద్ధమైచ్ఛన్నిజయా న శక్త్యా || ౭-౧౭ ||

వియత్పయోధిం పరితః పయోదై-
ర్వేలాతమావైరివ వర్ధమానైః ।
జిఘాంసతా గోపగణాన్ మఘేనా
ఛన్నేన తస్థే మృగయార్థినేవ || ౭-౧౮ ||

అదృశ్యరూపః స తదా మరుత్వాన్
అమ్భోముచామన్తరతోఽవతస్థే ।
అపారయన్ ద్రష్టుమివ త్రిధామ్నా
దీప్తిం దివాభీత ఇవాతిసూర్యామ్ || ౭-౧౯ ||

అమర్షవేగాదచమక్త్రియోత్థాత్
జిఘృక్షతా వజ్రమకుణ్ఠపీర్యమ్ ।
అలక్షి జిమూతరథే మఘేనా
మోఘక్రియో ముక్త ఇవేన్ద్రచాపః || ౭-౨౦ ||

సుతీవ్రహుఙ్కారభృతో నినాదైః
సౌదామనీదర్శితతర్జనీకాః ।
మరుత్వదాఙ్గావిముఖాన్ అభీక్షం
నిర్భర్త్యయామాసురివామ్బువాహాః || ౭-౨౧ ||

క్షణప్రభాస్తత్క్షణమన్తరిక్షే
ప్రాయేణ గోపాన్ గ్రసీతుం ప్రవృత్తాః ।
బభాసిరే వాసవరోషవహ్నా-
ర్జ్వలాగ్రజిహ్వో ఇవ జాతలౌల్యాః || ౭-౨౨ ||

కిమన్తరిక్షేణ ఘనీబభూవే
కిముత్థితం ధ్వాన్తమహీన్ద్రలోకాత్ ।
మూలం కిమేతత్ పులయార్ణవానా-

మితివ మేనే మలినాభ్రమాలా || ౭-౨౩||

వ్రజోపమర్దం సమయో విధాన్యన్
బభార నమ్రేణ పయోదమూర్ధ్నా ।
మహీయసీం వాసవచాపలేఖాం
మాయాప్రదిష్టామివ మాల్యశేషామ్ || ౭-౨౪||

కఠోరగర్జాపటహప్రణాదః
కరప్రసూనైరవకిర్య పృథ్వీమ్ ।
క్షణప్రభాభిర్ఘటాఙ్గహారః
కాలః ప్రతుష్టావ యుగాస్తనృత్తమ్ || ౭-౨౫||

ప్రణద్యమానాః ప్రబలైః సమీరై-
రాప్లావయామాసురమన్దఘోషాః ।
మహీమపర్యాయనిపీతముక్తై-
రౌదన్వతైరమ్బుభిరమ్బువాహాః || ౭-౨౬||

అఙ్గారరూక్షస్తనయిత్నుపూర్ణాత్
ఐరమ్మదే తేజసి తప్యమానాత్ ।
విహాయసో నూనమభూద్విలీనాత్
విష్వజ్మూళీ వృష్టిరవారణీయా || ౭-౨౭||

ప్రదీప్తవిద్యుద్గణదుర్నిరీక్షాన్
సోఢుం వ్రజాః శ్రోత్రవిఘాతిఘోషాన్ ।
న శేకురావర్జితశక్రచాపాన్
ధారాశరశ్రేణీముచః పయోదాన్ || ౭-౨౮||

సహజ్కృతాః సామినిమీలితాఞ్
దీర్ఘరోశశ్కా దరభుగ్నవక్త్రాః ।
ప్రత్యగ్రహీషుః ప్రతిపన్నరోషా
ధారాక్షణం ధైర్యభృతో మహోఞ్ఞాః || ౭-౨౯||

స్తనాహితస్వస్తికబాహుబన్ధాః
స్త్రానాలకాః సన్నతవక్త్రపద్మాః ।
విలగ్నదేహా వసనైర్వ్యషీదన్
వ్రజస్త్రియో వాదితదస్తవీణాః || ౭-౩౦||

చలద్బలాకోల్బణశఙ్ఖమాలా
పయోధరవ్యక్తిధరోర్మిహారా ।
ప్రావృట్పునః సంవవృతేఽతిఘోరా
సంవర్తసిన్ధోరివ ధర్మపత్ని ॥ ౭-౩౧॥

గమ్భీరగర్జాపటహప్రణాదం
ప్రారబ్ధఋణానిలనాదగీతమ్ ।
తడిద్భిరాపాదితతాణ్డవం తత్
కాలస్య సజ్జీతమపూర్వమాసీత్ ॥ ౭-౩౨॥

విద్యుద్గుణైః సన్ధితయా సమంతాత్
వ్రజే మరుత్వాన్ మృగయామివేచ్ఛన్ ।
సమావృణోత్ సాన్ధ్యతమిస్రధామ్నా
మేఘాత్మనా వాగురయా వనాద్రీన్ ॥ ౭-౩౩॥

ఆసారధారాచ్ఛురితేన్ద్రచాపై-
ర్మేఘైర్దిశా మాఘవతీ చకాశే ।
ఆముక్తముక్తాగుణరత్నదామైః
సిన్ధోరపత్వైరివ ధీరనాదైః ॥ ౭-౩౪॥

హుజ్కారవన్తః స్తనితైరుదారైః
క్షణప్రభాకాఞ్చనవేత్రభాజః ।
పురన్దరస్యేవ పురఃసరాస్తే
ప్రచేరురుత్సారితగోపవరాః ॥ ౭-౩౫॥

ప్రకృష్టవజ్రాయుధచాపచిహ్నం
పారస్యవాతేన కృతప్రకమ్పమ్ ।
కాలస్య కృష్ణామివ కేతుమాలాం
కాదమ్బినీం ప్రేక్ష్య జనశ్చకమ్పే ॥ ౭-౩౬॥

పయోముచాం పక్ష్యైరసహ్యాధారా
భూభృద్గణాన్ భేత్తుమివ ప్రవృత్తా ।
విడమ్బయామాస విశేషభీమాం
కృతాన్తకోపోల్లసితాం కృపాణీమ్ ॥ ౭-౩౭॥

పయోదభారైర్నమితం నభః కిం
శేషాహినా భూమిరుత ప్రణున్నా ।

అదూరతః సముటభావభాజో-
రాసీత్ తయోరస్తరమల్పశేషమ్ || ౭-౩౮||

ప్రాయః ప్రకీర్ణాశనివిషుల్లిజై-
ర్లోకాస్తదా లోచనరోధమాపుః |
పయోదరూపేణ వివర్తమానైః
పర్జన్యకోపానలధూమజాలైః || ౭-౩౯||

అలాతకల్పాః కరకాస్త్రిలోకీ-
మాపూరయన్ అద్భుతభీమరూపాః |
యుగాంతవాత్యారభసావధూతాః
సమూభయ తారా ఇవ సమృతస్త్వః || ౭-౪౦||

చకాసచఞ్చత్కరకాస్థిమాలా
కాదమిబినీకణ్ణకభీషణా ద్యౌః |
వజ్రైఃకునిష్పేషమహాట్టహాసా
మూర్తిస్తదా మోహకరీవ రౌద్రీ || ౭-౪౧||

శతహ్రదాభిర్ధృతహేమకణ్ఠ్య
ధారాధరసేన్ద్రధనుషృతాకాః |
అదభ్రహౌషఘ్ననయోఽనుచక్రుః
సప్తస్రతాం శక్రమతఙ్గజానామ్ || ౭-౪౨||

అహీన్ద్రభోగప్రతిమాః పతన్త్యై
ధారాస్తదా ఘోరమరుత్ప్రణున్నాః |
అభావయన్ భీమపయోదనక్రం
వ్యోమార్ణవం వీచిగణావకీర్ణమ్ || ౭-౪౩||

ఆసారదుర్లక్షతడిత్పుకాశ-
మన్యోన్యసక్కిర్ణహరిద్విభాగమ్ |
ఆసీదసహ్యాస్తనితం ప్రజానా-
మభిన్ననక్తనివమస్తరిక్షమ్ || ౭-౪౪||

తడిత్స్వభావేన తమఃప్రకృత్యా
నిర్ద్వాదరూపేణ జలాత్మనా చ |
వివర్తతే విశ్వమితీవ గోపాః

ప్రాయో న చింతార్జవపారమాపుః ॥ ౭-౪౫॥

ప్రవర్తమానాన్ ప్రతిసర్గక్షృప్తౌ
పశ్యన్ ఘనాన్ పాశభృతాఽప్యవార్యాన్ ।
అభీతిముద్రామధురేణ గోపాన్
ఆశ్వాసయామాస కరేణ శౌరిః ॥ ౭-౪౬॥

యదర్చనాదాపదియం ప్రసక్తా
తేనైవ గోపాలగణస్య గుప్తిమ్ ।
అరోచయత్ కర్తుమశేషగోప్తా
రామేణ సమ్మన్త్య రథాఙ్గపాణిః ॥ ౭-౪౭॥

స లీలయా మేరుమివ ద్వితీయం
గోవర్ధనం గోపకులప్రదీపః ।
నవప్రరూఢం నిహితైకహస్తో
నాగో నలస్తమ్బమివోజ్జహార ॥ ౭-౪౮॥

అధోముఖావస్థితమేరుకల్పం
తైలం తముత్థాయ శరణ్యగోపః ।
ఉదఞ్చయన్ సత్వరమూర్ధ్వమూలం
చక్రే మహేంద్రం శమితార్ధగర్వమ్ ॥ ౭-౪౯॥

ఫణాభిరామప్రసృతాఙ్గులీకః
ప్రియాఙ్గురాగవ్యతిష్ఙ్గపాణుః ।
భుజస్తదీయో గిరిణా బభాసే
భూమణ్డలేనేవ భుజఙ్గురాజః ॥ ౭-౫౦॥

ఆ(అ)భుగ్నరక్తాఙ్గులిపఙ్క్తరం
తత్ రత్నోర్మికారశ్మిశలాకమస్తః ।
నవోదకక్షౌమవృతం వ్యభాసీ-
చ్ఛత్రప్రకాణ్డం హరిబాహుదణ్డే ॥ ౭-౫౧॥

విహారపద్మస్పృహయేవ కృష్ణో
భుజాద్రిణా భూమిధరం దధానః ।
స్వశేషభూతస్య హలాయుధస్య
ప్రాచీమవస్థాం ప్రథయామ్బుభూవ ॥ ౭-౫౨॥

నివాసభూతే నిఖిలస్య తస్మిన్
బాలాకృతౌ బిభ్రతి శైలమేకమ్ ।
సవిస్మయాన్ వీక్ష్య జహాస గోపాన్
సమ్ప్రీతిలక్ష్మ్యేణ తదగ్రజన్మా ॥ ౭-౫౩॥

స కాలికాకాలకృపాణికానాం
ధారాశతైరాహతసన్నిబంధః ।
అవాస్పజిత్ క్షిప్రతరం క్షరద్భి-
ర్ధాతుద్రవైర్నానమస్పృష్టో శైలః ॥ ౭-౫౪॥
సగైరికస్తస్య గిరేః సమంతాత్
విలమ్బితో వర్షపయఃప్రవాహః ।
వితానపర్యవృజ్యో వితేనే
విడమ్బనాం వర్ణతిరస్కరిణ్యాః ॥ ౭-౫౫॥

ఇరమ్మదార్పిరవ్యతిషక్గదీప్తః
పాణౌ హరేరద్రిపతిశ్చకాశే ।
ప్రత్యస్తమిన్ద్రేణ ముముక్షితానాం
ప్రయుక్తముత్థాత ఇవాశసీనామ్ ॥ ౭-౫౬॥

స బాహుదణ్డేన వహన్ సలీలం
ప్రవాలకల్పాఙ్గులిపఞ్చరేణ ।
మహీధరచక్రత్రమనన్యవాహ్యం
మాయామయాం వ్యాకురుతేవ లీలామ్ ॥ ౭-౫౭॥

కరాలరూక్షాకృతివర్ణభేదాన్
కాలాగ్నినిర్వాపణకల్యవృత్తిన్ ।
రురోధ శైలికృతయా స్వశక్త్యా
ప్రాయో ఘనాన్ పర్వతకూటకల్పాన్ ॥ ౭-౫౮॥

పృథ్వా యథావద్భరితం గిరేస్త-
న్మూలం నివాసాయ గవాం బభూవ ।
గ్రాసానుభావగ్రహణార్హమాసీ-
దగ్రం చ తస్యానతివిప్రకృష్టమ్ ॥ ౭-౫౯॥

ఉదఞ్చితస్యాద్రిపతేరుపాన్తే
పయఃప్రవాహో నిబిడం పతన్తః ।

అతన్వత స్ఫుటికవప్రశోభా-
మన్తర్గతైరస్తభమైరవేఙ్గ్యమ్ ॥ ౭-౬౦॥

అలబ్ధసూర్యేన్దకరప్రవేశే
మూలే గిరేరావసతాం జనానామ్ ।
స్వలోచనద్వన్ద్వవిహారభేదాత్
నక్తన్దినాన్యాతనుతే స్మ నాథః ॥ ౭-౬౧॥

ముకున్దగాత్రం మణిదర్పణాభం
ఛాయాపదేశేన విగాహమానైః ।
సగోధనైస్తత్ర సురేన్ద్రభీత్యా
గోప్తైస్తదా గూఢమివావతస్థే ॥ ౭-౬౨॥

బిభర్తి కృష్ణః సుకుమారగాత్రః
క్షమాధరం తేన విభావయామః ।
తదగ్రజోఽసౌ బిభృయాదశేషాం
బలః క్షమామిత్యవదన్ ప్రజస్థాః ॥ ౭-౬౩॥

బభుః స్వశాఖాగ్రథితాగ్రపాదై-
స్తపోధనైః సాకమధఃశిరోభిః ।
కృతాభిముఖ్యాః కృతినో ముకున్దే
తపఃప్రవృత్తా ఇవ తత్ర వృక్షాః ॥ ౭-౬౪॥

అధోముఖస్యాద్రిపతేస్తృణాని
స్పృష్టా ముకున్దేన నిదర్శితాని ।
జాతస్పృహ జగ్రసిరే సహర్షం
గావస్తదా కిఞ్చిదీవోన్నమన్త్యః ॥ ౭-౬౫॥

మణిప్రదీపైరతమాంసి గోప్యః
ప్రవిశ్య రమ్యాణి గుహాగృహాణి ।
అసృష్టశీతోష్ణమయత్నలబ్ధం
స్వస్థాశయాః స్వర్గమివాన్వభూవన్ ॥ ౭-౬౬॥

యథాపురం తత్ర సపుత్రదారై-
రచ్ఛిన్నగోదోహనమన్తనాద్యైః ।
స్వప్నావబోధప్రభృతీని గోపైః

సిషేవిరే విస్మృతపూర్వవాసైః || ౭-౬౭||

అసప్పష్టధారాజలబిన్దనకై-
రకమ్పమానైరపదస్తవీజైః |
గోపీజనైరాదధిరే విహారా
గిరీన్ద్రమూలే గృహనిర్విశేషమ్ || ౭-౬౮||

వనేచరా గోపగణైః సమేతా
విముక్తపర్జన్యభయా విచేరుః |
మహీధరచృత్రధరే ముకున్దే
వన్యాని సత్త్వాని చ తత్ర గోభిః || ౭-౬౯||

ప్రభూతధారాప్రతిపన్నశైత్యం
ప్రాప్తారమద్రిం ప్రభురద్భుతానామ్ |
సుదర్శనాదప్యధికామనైషీత్
పవిత్రతాం పాణీసరోజయోగాత్ || ౭-౭౦||

ముకున్దహస్తామ్బురుహాధిరోహత్
ప్తః శ్రియం మేరు ముఖైరలభ్యామ్ |
వర్షాపదేశేన గిరిః స లేభే
నగాధిపత్యార్హమివాభిషేకమ్ || ౭-౭౧||

మదోల్బణానామివ వల్లవీనాం
గీతం గణైః శౌరిగుణానుబన్ధమ్ |
గుహావిశేషైర్ధ్రువమన్వవాదీత్
గోవర్ధనో గోపగణాభినన్ద్యః || ౭-౭౨||

కరాగ్రయన్త్రే ఘటితేన కృష్ణః
సవారిణా సానుమతాఽభిగుప్తాన్ |
అలమ్బయత్ గోపగణాన్ సదారాన్
ధారాగృహాభ్యన్తరవాససౌఖ్యమ్ || ౭-౭౩||

అచిన్త్యశక్తేరకుమారయానః
కౌమారలీలాకవచేన గుప్తమ్ |
బలం తదగ్రాఙ్గులిసంశ్రితాద్రే-
స్తావత్పరిచ్ఛిన్నమబోధి గోపైః || ౭-౭౪||

నిమేషనిష్ఠ్యాతయుగాని యాసాం
యేభ్యో నిరోధవ్యసనాన్యభూవన్ ।
తాసాం స తైః సార్థమభూత్ సమీక్ష్యో
వామభ్రువాం వల్లవయూథనాథః ॥ ౭-౭౫॥

కృతార్థభావం భృశమాదధానే
కృష్ణాఙ్గసంస్పర్శవిలోకనాదౌ ।
అయప్రితాభిశ్చిరమాశశంసే
వర్షానువృత్తిర్వృజసున్దరీభిః ॥ ౭-౭౬॥

ధారానిపాతైః స్తనతాం ఘనానా
మక్షప్రమాణైరభిహన్యమానః ।
ఆకస్మికీమన్వభవత్ స శైలో-
వజ్రవ్యథాం వాసవరోషజాతామ్ ॥ ౭-౭౭॥

తమేకహస్తాఙ్గులియన్త్రలగ్నం
ధారాహతం ధారయతస్త్రిధామ్నః ।
అముక్తబాల్యస్య సమగ్రశక్తేః
క్షణార్థవత్ సప్త దినాన్యతీయుః ॥ ౭-౭౮॥

స తాదృశాంస్తోయభృతో యుగాన్తే
శ్వాసానిలైః శోషయితుం క్షమోఽపి ।
మహేన్ద్రదర్పాత్యయమాత్రకాక్షీ
ప్రఖ్యాపయామాస గిరేః ప్రభావమ్ ॥ ౭-౭౯॥

ఏకత్ర సంరక్షతి కృష్ణమేఘే
గోత్రేణ చైకేన గవాం కులాని ।
అశేషగోత్రాఘభిదా నియుక్తై-
ర్మేఘాయుతైర్మేఘతమైర్బభూవే ॥ ౭-౮౦॥

ప్రజోపమర్దే వితథే సురేన్ద్రః
స్వయంవృతోఽపత్రపయా భియా చ ।
దునోతి మామిన్ద్రపదం దురన్తం
కింపూరుషం కేవలమిత్యదుఃఖ్యత్ ॥ ౭-౮౧॥

నివృత్తరోషే నిభృతేఽపి శక్తే

సన్ధర్శితస్వామినిదేశసङ्గాః ।
వవర్షురుగ్రాం ముహురశ్మవృష్టిం
వైరోపపన్నా ఇవ వారివాహః ॥ ౭-౮౨ ॥

నివార్య దుర్వారజవాన్ పయోదాన్
నాథం సతాం నన్దసుతం ప్రపితృః ।
కరమ్బితప్రీతిభయః క్షణార్థం
వ్యక్తిం భజన్ వ్యోమతలేఽవతస్థే ॥ ౭-౮౩ ॥

క్రమేణ పృథీమభిగన్తుకామః
శ్వేతాభ్రపర్యాయగజాధిరూఢః ।
విలోచనవ్యఙ్గితపద్మసమ్పత్
వర్షాత్యయో మూర్త ఇవాబభాసే ॥ ౭-౮౪ ॥

పునః ప్రసన్నాం పురుహూతదాన్త్యై
పశ్యన్ దివం ప్రాణభృతామధీశః ।
తమద్రిమవ్యాహతదివ్యలీలః
సన్తోలయామాస నివేశయిష్యన్ ॥ ౭-౮౫ ॥

విలక్షవృత్త్యైత్యేవ తిరోహితేషు
మేఘేషు విశ్రాన్తవికత్తనేషు ।
స్థానే నివేశాదచలీచకార
ఛత్రాచలం శౌరిరఖిన్నబాహుః ॥ ౭-౮౬ ॥

ఉత్తిప్యమాణః పరివర్త్యమానః
సంస్థాప్యమానోఽపి తథైవ భూయః ।
స తస్య సజ్కుల్పవశేన భేజే
తైలో న తైథిల్యకథాప్రసङ्గమ్ ॥ ౭-౮౭ ॥

వ్యపేతశైలవ్యవధానదృశ్యో
విభూషితః స్వేదకణ్డైః స బాలః ।
దిశద్భిరామోదమభౌమభోగ్యం
దివ్యైరవాకీర్యత పుష్పవర్షైః ॥ ౭-౮౮ ॥

నివేశ్య కృష్ణం శకటీరథాగ్రే
నాథోపచారైరుపనేదివాంసః ।

సగోధనాః స్వం వ్రజమావ్రజంతః
 సజ్జీతలీలామభజంత గోపాః ॥ ౭-౮౯ ॥
 కచ్చిన్న ఖిన్నోఽసి వహన్ గిరీస్తం
 కచ్చిన్న విప్లూయతి పాణిపద్మమ్ ।
 ఇతి బ్రువాణాః సుహృదో ముకుందం
 పర్యాకులాః పస్పృశురజ్జమజ్జమ్ ॥ ౭-౯౦ ॥
 అథావతీర్య స్వయమంతరిక్షాద-
 నుజ్జితైరావతదానవరాత్ ।
 విలక్షచిత్తో వసుదేవసూనుం
 వల్గుస్మితం వజ్రభృదాససాద ॥ ౭-౯౧ ॥
 పురోదధానః సురభిం ప్రతీక్ష్య-
 మాజగ్ముషీమాత్మభువో నియోగాత్ ।
 అపత్రపాగద్గదమాబభాషే
 బద్ధ్వాఞ్జలిం బాలముపేన్ద్రమిన్ద్రః ॥ ౭-౯౨ ॥
 నాథ త్వయా నర్మవిహారభాజా
 విమోహితో విప్రతిసారితశ్చ ।
 అకిఞ్చనస్తామహమాశ్రితః సన్
 ఊప్తాపకారో న బహిష్కీయార్హః ॥ ౭-౯౩ ॥
 కృతాపరాధేష్వపి సానుకమ్పం
 క్షేమజ్కరం క్షేత్రవివేచకానామ్ ।
 విశ్వోపకారాధ్వరబద్ధదీక్షం
 వేద్యం పరం వేదవిదో విదుస్తాప్తమ్(వదన్తి) ॥ ౭-౯౪ ॥
 నిగృహ్ణాతస్తే సృజతశ్చ వర్షం
 నిమిత్తభావే నిహితైస్త్వయైవ ।
 ప్రవర్త(ర్త)తే నిష్ప్రతిఘో విహారః
 స్వయం ప్రయుక్తైరివ యన్త్రభేదైః ॥ ౭-౯౫ ॥
 అనన్యసాధారణపారమేష్ఠ్యాత్
 అన్యాన్ అశేషాన్ అతిసన్దధానాత్ ।
 గోపాయతుం పారయతి త్రిలోకీం
 గోపాయమానాదపి న త్వదన్యః ॥ ౭-౯౬ ॥

ప్రజౌకసాం నాథ దివౌకసాం వా
విపత్ప్రసక్తే విహితావతారః ।
ఏకస్త్యమేవ స్వయమీప్సితానాం
దయాసహాయో నియమేన డాతా ॥ ౭-౯౭॥

రూపతో విగ్రహతశ్చ విశ్వం
నిత్యం త్వయైకేన ధృతం యదేతత్ ।
తదేకదేశోద్వహనాదముష్మాత్
న విస్మయం తత్త్వవిదో భజన్తి ॥ ౭-౯౮॥

ప్రయోజితోఽహం త్వయి భక్తిబంధాత్
గోభిః స్వలోకాదుపనేదుషిభిః ।
ఇచ్ఛామి సంరక్షితగోవ్రజం త్వాం
స్థానే గవామిన్ద్రతయాఽభిషేక్తుమ్ ॥ ౭-౯౯॥

తిరోహితామమృసి విన్దతా గాం
పూర్వం త్వయా పోత్రివరేణ లబ్ధా ।
నిరుక్తనిష్ఠాతకృతాభ్యనుజ్ఞా
వ్యక్తిం పునర్యాతు శుభా త్వదాఖ్యా ॥ ౭-౧౦౦॥

ఉపేన్ద్రభూతాద్భవతోఽపి భూమ్నా
మానోఽ మనుష్యాభినయే మయా త్వమ్ ।
అభ్యర్థనామాదరతస్తదేనాం
ప్రతీచ్ఛ విశ్వమృర విశ్వభూత్యై ॥ ౭-౧౦౧॥

ఇతి బ్రువాణో మఘవాన్ ధృతాద్రేః
శ్రాన్తిం జగద్ధాతురివాపనేష్యన్ ।
ధ్యాతోపయాతాం త్రిదశప్రణేతా
దీవ్యాపగాం దర్శయతి స్మ దేవీమ్ ॥ ౭-౧౦౨॥

అభౌమగజ్ఞాపయసా ప్రపూర్ణా-
మావరయన్ వారణరాజఘణ్ణామ్ ।
అశేషసామ్రాజ్యపదాభిషిక్తం
గుప్త్యై గవాం గోత్రభిదభ్యషిచ్ఛత్ ॥ ౭-౧౦౩॥

తదజ్ఞసంస్పర్శవశేన ధన్వై-
రాప్లావ్యమానామభిషేకతోయైః ।
అవేతభారామివ భూతధాత్రి-
ముల్లాఘితాం ప్రైక్షత నాకనాథః ॥ ౭-౧౦౪॥

కృతాభిషేకః కృతినా మఘానా
గుప్తేన గోవింద ఇతి స్వనామ్నా ।
కృతప్రసాదః ప్రజిఘాయ కృష్ణః
స్వర్గాధిరోహాయ పునః సురేంద్రమ్ ॥ ౭-౧౦౫॥

ప్రతిగతవతి యూథే పుష్కలావర్తకానాం
దివిభువి చ నియత్యా దీర్ఘనిద్రోజ్ఞతానామ్ ।
గుణగరిమసమృద్ధం గోకులం వీక్ష్య తుష్యన్
గురుభిరభినియుక్తామాశిషం ప్రత్యగృహ్లాత్ ॥ ౭-౧౦౬॥

ముకులితరవిధామ్నా దేహదీప్యైవ ముష్ణన్
జలదకదనజాతం జీవతోకస్య జాడ్యమ్ ।
వ్యచరదచలభో(భా)గే చారయన్ ధేనుచక్రం
పితునితనిజమాయాం భూషయన్ పిఞ్చమాలామ్ ॥ ౭-౧౦౭॥

ప్రణిహితమధిరోహన్ ప్రాగివాద్రిం పృథివ్యాం
అవమతపురుహూత్తైరర్చితో గోపవృన్దైః ।
ప్రజపతిరుపసీదన్ బాలయోగ్యాన్ విహారాన్
వనచర(భవ)పరిబర్హో వత్సపాతైః సిషేవే ॥ ౭-౧౦౮॥

నాథః సోఽయం శిశురపి సతాం నన్దగోపస్య సూనుః
ప్రాయః శైలః ప్రతినిధిరసౌ పద్మనాభస్య పుంసః ।
కిం నః సాధ్యం సురపతిముఖైః కిమృచానైస్తదన్వైః
సాకం దారైరితి కిల జగుస్తత్ర సమ్భూయ గోపాః ॥ ౭-౧౦౯॥

॥ ఇతి శ్రీకవివార్తికసింహస్య సర్వతత్త్వస్వతత్త్వస్య
శ్రీమద్వేంకటనాథస్య వైదాంతాచార్యస్య కృతిషు యాదవాభ్యుదయే
మహాకావ్యే గోవర్ధనధారణం నామ సప్తమఃసర్గః ॥

॥ వేణునాద రాసలీలాం అష్టమః సర్గః ౮ ॥

అథ ప్రసూనాయుధభాగధేయా-

న్యారబ్ధమన్దానిలసౌతికాని ।

మధుప్రసక్తాన్మధురాణి యూనా-

మనుష్ఠశీతాన్యభవన్ దినాని ॥ ౮-౧ ॥

అనేకరూపైః స్వయమేకరూపః

కాలాత్మకం రూపమకాలకాల్యః ।

ఋతుప్రభేదైరనుభూయ రేమే

రామాసఖో రామమనుప్రయాతః ॥ ౮-౨ ॥

హేమస్తపూర్వః శిశిరాన్తిమశ్చ

శరచ్చ సమ్భూయ వసన్తవృత్త్యా ।

శనైశ్చనైః శాన్తిముపేయివాంస-

స్తద్వైభవాత్ తన్మయతామివా౭౭పుః ॥ ౮-౩ ॥

ప్రాయేణ పశ్చాయుధపశ్చవక్త్రః

పలాశకోశాకృతిమాదదానైః ।

మనస్విసీమానగజేన్ద్రభేదాత్

సశోణితైః పాణిరుహైశ్చకాశే ॥ ౮-౪ ॥

జగన్తి పుణ్డ్రేక్షుశరాసనేన

ప్రసూనబాణైరపి జేతుమిచ్ఛః ।

అసూచయన్ ఆత్మభువః స్వనాదై-

రవ్యాహతామాశిషమన్యపుష్టాః ॥ ౮-౫ ॥

వరాజ్జనావక్త్రప్రదామ్బుజానాం

స్వాభావికీం సౌరభరాగలక్ష్మీమ్ ।

ప్రపితృమానౌ ప్రసవైస్తద్ధర్మం

ద్వేధా ద్రుమౌ దోహదమన్వభూతామ్ ॥ ౮-౬ ॥

తీక్ష్ణరుణాగ్రాణ్యచిరప్రరోహ

చ్చకాశిరే చమృకకుడృలాని ।

దత్తాని కామోత్సవమగ్గలార్థం

దీపాఙ్కరాణీవ వసన్తలక్ష్మ్యా ॥ ౮-౭ ॥

ముక్తాపగామగ్నసముత్థితాత్మా
భూయో భజన్ పుష్పరజోభిషేకమ్ ।
చచార మన్దం మలయాద్రివాత-
శ్చేతోభువో దృష్ట ఇవోపవాహ్యః ॥ ౮-౮॥

పుష్పేషు సంయోగవియోగవృత్త్యా
క్రమాద్భజన్తీ నతిమున్నతిం చ ।
వనాన్తరే షట్పదపక్ష్యైరాసీ-
న్మజ్జుస్వనా మన్మథచాపమార్వీ ॥ ౮-౯॥

వనస్తక్ష్మప్రాన్ మదనస్య బాణాన్
ఆన్దోలయన్ నూనమనోకహేషు ।
దినేదినే దక్షిణమాతరిశ్వా
గతాగతాభ్యాం గణయాశ్చుకార ॥ ౮-౧౦॥

ఆఘూర్ణ్యమానైరభితో నభస్వాన్
కాన్తైః ప్రదీపైరివ కర్ణికార్తైః ।
వనశ్రియో మాధవసంగమార్హం
మజ్జుల్యసీరాజనమాచచార ॥ ౮-౧౧॥

ప్రసూనహాసాధరపల్లవానాం
కిష్కల్కరోమాశ్చజుషామభుక్తుః ।
మన్దానిలైరాహితవేపథూనాం
కాన్తిం వనన్తో వనవల్లరిణామ్ ॥ ౮-౧౨॥

విహారయోగ్యామథ వీక్ష్య వన్యాం
రమాపతిం రామసఖం విశన్తమ్ ।
నభశ్చరైః సాకమనోకహాన్తం
నాథం ప్రసూనోర్మిభిరభ్యషిశ్చున్ ॥ ౮-౧౩॥

పుష్పాకరేణ ప్రతిపన్నశోభం
వృన్దావనం నన్దితగోపవృన్దమ్ ।
ప్రదర్శయన్ ప్రాపితధేనువత్సం
రామానుజో రామమిదం బభాషే ॥ ౮-౧౪॥

మనోభువో మూర్తమివావలేపం
మాన్యం మనస్కారమివ త్వదీయమ్ ।

చిరం త్వయా సేవ్యమిహోర్య మనేః
చిత్రం వనం చైత్రరథాభిసన్ద్యమ్ || ౮-౧౫||
అమానుషప్రాప్యమరణ్యమేతత్
ప్రాప్తస్య తే పాదరజఃప్రభావాత్ |
సత్త్వోపపన్నా న భజన్తి సత్త్వాః
శాన్తాశయాః శాశ్వతికం విరోధమ్ || ౮-౧౬||

అచిన్త్యభూమ్నస్తవ సన్నిధానా-
దన్యోన్యజాతీయదశాం దధానాః |
సింహీవశాస్త్రస్యవిదో భజన్తే
సుబ్రాతృతాం కేసరిదన్తిపోతాః || ౮-౧౭||

త్వదర్పితస్వాదుతృణాదినీనాం
త్వద్వంశనాదామృతపాయినీనామ్ |
మనేః గవాం వత్సగణావృతానాం
విష్వగ్వనం విశ్రమయోగ్యమేతత్ || ౮-౧౮||

వసన్తలక్ష్మ్యో ఇవ వాసభూమిం
సంక్కుల్పయోనేరివ శిల్పశాలామ్ |
రతేరివారామవిభూతిమన్యాం
వన్యామిమాం వేద్మి తవోపకా(క)ర్యామ్ || ౮-౧౯||

వసన్తలీయం మకరన్దవర్షై-
రతోయకర్మాన్తికమాత్తసేకా |
ప్రస్తౌతి పర్యాప్తపరాగజాలా
సమీహితం సఞ్చరణోత్సవం తే || ౮-౨౦||

నభఃస్పృశామత్ర మహీరుహాణాం
నీడాదపీ నిష్పత్తితాః సలీలమ్ |
ప్రయుజ్జతే స్వాగతమజ్జసా తే
ప్రాయః శుభాలాపజుషః శకుంతాః || ౮-౨౧||

వాతావధూతాస్తరవః స్వమూర్ధ్నా
సంతానసాంతానికసమ్పదస్తే |
ప్రాజ్ఞైరపీ పుష్పఫలైశ్చ నూనం

వితన్వతే వన్దనమర్హణాం చ ॥ ౮-౨౨॥

ఆస్వాద్య చూతాఙ్కురమన్యపుష్టాః
ప్రాయః స్వనైః పఞ్చమముద్గిరన్తః ।
ఆకారయన్తీవ వనం గతం త్వాం
దీవ్యానమీ దర్శయితుం ప్రదేశాన్ ॥ ౮-౨౩॥

త్వత్పాదవిన్యాసవిశేషధన్యా-
మాపాదయిష్యన్త ఇవాత్మధాత్రీమ్ ।
ఏనాం స్వశాఖాగ్రకరప్రయుక్తైః
ప్రచిన్వతే భూమిరుహాః ప్రసూనైః ॥ ౮-౨౪॥

నిశామయన్త్యో వనదేవతాస్తాస్వం
చకోరసమ్మోహనచారుదీప్తిమ్ ।
ప్రీతిం ప్రభూతాం పరివాహ్య గీతైః
శీతాశ్రుణా శేషమివోద్వమన్తి ॥ ౮-౨౫॥

రసాలరమ్భాదిభవైర్హైతాః
ఫలద్రవైః పిచ్చిలపార్శ్వభాగాః ।
వత్సావగాహ్యో వనరాజిమధ్యే
పూర్ణాః సుధాయా ఇవ భాన్తి కుల్యాః ॥ ౮-౨౬॥

కల్హారపద్మోత్పలకాన్తిభిన్తే
కటాక్షవిక్షేపగుణం భజన్త్యః ।
అరణ్యభాగాన్ అభితః ప్రవాహైః
రాప్యాయయత్యాప ఇమాః ప్రసన్నాః ॥ ౮-౨౭॥

త్వద్వక్త్రపద్మప్రతిమాసహస్రైః
సంస్పృజ్యమానేవ సపుష్కరాఽసౌ ।
ప్రభావతః ఖ్యాపితపుష్కరశ్రీః
పుణ్యోదకా పుష్కరిణీ విభాతి ॥ ౮-౨౮॥

సఞ్చారజాతైః శ్రమవారిలేశైః
రాలక్ష్యముక్తగుణమణ్డనం త్వామ్ ।
వ్యక్తం నదీ వీజయతీయమారా-
దమోర్భురుహైరాశ్రితపీఠహస్తైః ॥ ౮-౨౯॥

సహస్రి వాతా(శీతా)తపవర్షవాతాం-
 స్తోయేషు తిష్ఠన్తి రవిప్రతీక్షాః ।
 తపస్యతస్త్యన్ముఖకాన్తిభౌత్
 పద్మానిమాన్ పశ్చిమరామ మన్యే ॥ ౮-30॥

తరగ్గణీభిః పరిరభ్య ముక్తః
 సంలాపవాన్ భృగ్వరవైరధీరైః ।
 ఆప్యచ్ఛతే నూనమతః ప్రయాన్తం (?)
 మన్దిభవన్ కున్దసమీరణస్త్వామ్ ॥ ౮-3౧॥

మనఃప్రసాదం తవ దర్శయన్తీ
 ప్రాలేయసజ్జాతనిభైః పయోభిః ।
 శుద్ధా నవేన్ద్రీవరనీలవాసా-
 శ్చాయేవ తే శైవలినీ విభాతి ॥ ౮-3౨॥

సహ ప్రయచ్ఛన్తి తవ ప్రియాభి-
 శ్చక్షూర్చర్యమాణా ఇహ చక్రవాకాః ।
 ఆహూయ దాతార ఇవాతిథేయాః
 కాలోచితాం కస్త్యమితీవ వాచమ్ ॥ ౮-33॥

విధూతవాలవ్యజనాః స్వపక్షై-
 శ్చారుస్వనాపాదితచాటువాదాః ।
 అభిన్నవర్ణాః ప్రతియన్త్యమీ త్వాం
 రాజోపచారైరివ రాజహంసాః ॥ ౮-3౪॥

దివాఽపి గోవర్ధననిర్ధరాణాం
 సశ్చాదితే వ్యోమ్ని తుషారజాలైః ।
 ఇహోతపశ్చాన్త్రమనేన ధామ్నా
 వికల్ప్యతే బోధితపక్ష్కజోఽపి ॥ ౮-3౫॥

అతర్కితప్రాప్తమవేక్ష్య కాన్త్యా
 మేఘజ్గరం మేచకమమ్బరం తే ।
 నినాదనిష్పాదితషడ్జగీతా
 నృత్యన్త్యమీ సానుషు నీలకణ్ఠాః ॥ ౮-3౬॥

నదీభిరారబ్ధతరగ్గలాస్యం

నాదైర్యతం నిర్ధరదుష్టభీనామ్ ।
గాయద్ద్విరేఫం గిరిణా త్వదర్థం
ప్రాయేణ సజ్జితమిహ ప్రయుక్తమ్ ॥ ౮-౩౭॥

కలిన్దజాకచ్చభువాం సఖీభిః
ప్రచ్ఛాయవన్యాభిరథిత్యకాభిః ।
సూతే గిరిః సూచి(ది)తనన్దనోఽసౌ
స్వర్గైకసాం స్వైరవిహారవాఙ్మామ్ ॥ ౮-౩౮॥

అభ్యాగతం వీక్ష్య భవన్తమారాత్
సాలా ఇమే సామినతాగ్రశాఖాః ।
సుధారసస్వాదుతమాని భక్త్యా
స్వయం ప్రయచ్ఛన్తి ఫలాని ధన్యాః ॥ ౮-౩౯॥

పాత్రీభవన్తస్తవ వీక్షణానాం
పద్మాలయావాసవికల్పితానామ్ ।
చరాచరాః కాని కియన్తి వైతే
తపాన్యతప్యన్త భవాన్తరేషు ॥ ౮-౪౦॥

విజానతాం సత్పురుషప్రభావం
పుంసామమీ పుణ్యతమీభవన్తః ।
ప్రాయస్త్యదగ్గీకరణాత్ ప్రయాన్య-
న్త్యైరాధ్యతామద్రివనావకాశాః ॥ ౮-౪౧॥

సంస్కారపూతాభిరితీవ వాగ్భిః
సమ్మోదయన్నగ్రజమాదిదేవః ।
విజాతలీతో విజహార హృష్యన్
వన్ద్యః సతాం వత్సగణానుయాయా ॥ ౮-౪౨॥

స్వయన్వృతః స్వైరవిహారలక్ష్మ్య
ముహుర్వితేనే విపినే ముకున్దః ।
స్థానాన్తరప్రాప్తివిభావితాని
స్థితేరభిన్నాని గతాగతాని ॥ ౮-౪౩॥

ప్రభూతయా పుష్పఫలప్రసూత్యా
వదాన్యవృత్తిని వనాని దృష్ట్వా ।

సస్మార చింతావశవర్తినాం
ప్రజస్థితానాం వరవర్ణినామ్ || ౮-౪౪||

ప్రాయస్తదాహ్వానవిధౌ నియోక్తుం
ప్రగృహ్య వేణుం ప్రతిపన్నదూత్యమ్ |
న్యవేశయత్ కుడ్మలితే సలీలం
బిమ్బాధరే సూచితచిత్రరాగే || ౮-౪౫||

సామోపపన్నాన్ క్రమశః స్వరస్త్వైః
సప్త స్వరాన్ సప్తభిరుద్వమన్తమ్ |
ప్రచక్రమే వాదయితుం వనాన్తే
వంశం ప్రియో వల్లవవంశజానామ్ || ౮-౪౬||

ముకున్దవక్త్రానిలవాద్యమానో
వేణుర్బభౌ వేద ఇవ ద్వితీయః |
రాగావధీనాం రహసాం యదేకం
గీతాత్మనాం తస్య నిదానమాసీత్ || ౮-౪౭||

తద్వంశనాదః సుభగోఽనుగచ్ఛన్
అగ్రేసరం సౌరభమాగమానామ్ |
అయత్ననిష్పన్నమనస్సమాధీన్
అబ్రహ్మకాన్ ఆతనుతేవ జన్తూన్ || ౮-౪౮||

శృణ్వద్భిరుద్వాన్తమధుప్రవాహం
వంశస్వనం తస్య సుధైకవంశమ్ |
సయాధ్యతాం సూనమవాప్య సర్వైః
సర్వైః స్థితం సామినిమీలితాక్షైః || ౮-౪౯||

మధుద్రవైరుల్బణసమ్మదాశ్రూ-
ణ్యాలేఖ్యనిష్పన్నమృగద్విజాని |
ఉదగ్రకోశోత్పలకాని కృష్ణో
వంశినినాదేన వనాన్యకార్షిత్ || ౮-౫౦||

ఆస్వాద్య తద్వంశనినాదమాధీప్-
మాఘ్రాయ తత్సజ్జ్వరసౌరభం చ |
భుక్తామృతానాం భువి సౌరభేయ్యః

క్షిప్తేతరాం క్షీబదశామవాపుః ॥ ౮-౫౧॥

వంశస్వనాస్వాదవశీకృతానాం
వ్యక్తోదయానాం వనదేవతానామ్ ।
స కర్బురః స్నిగ్ధతమైః కటాక్షైః
సేన్ద్రాయుధో మేఘ ఇవాబభాసే ॥ ౮-౫౨॥

ఆధ్మాపయామాస స శృంగమగ్ర్యం
శఙ్ఖం తథాభూతమివాత్మయోగాత్ ।
జగౌ చ గేయాని బహూని యేషాం
గాన్ధర్వవేదోఽపి న పారదృశ్వా ॥ ౮-౫౩॥

త్రిసానయుక్తస్వరభూషితం తత్
త్రిధా స్థితం గ్రామవిశేషయోగాత్ ।
అరజ్జయత్ సప్త జగన్త్యయత్నాత్
గీతం హరేరాహృతకిన్నరౌఘమ్ ॥ ౮-౫౪॥

విలాసవాక్యైరివ వేణునాదై-
ర్దివ్యేన గీతేన చ దైత్యహస్తః ।
నివేదితార్థాః సుదృశః స్వవాసా-
దాజగ్మురాకర్షణమన్తతీక్షణైః ॥ ౮-౫౫॥

అనిష్టశబ్దైర్వలయైరపోధాః
కాఞ్ఞ్యైః పృథ్వీవజ్ఞాతపదోపగత్యా ।
గుణావకృష్టాః స్త్రియమాప్తుమీషుః
కామోపదష్టేన మహాపథేన ॥ ౮-౫౬॥

ఆదిశ్యమానాం స్త్రియవంశనాదై-
రాశాం నిజాశామివ నిర్విఘాతామ్ ।
తదాస్థితాం ప్రాస్థిషతాశు ధన్యా-
మాసన్నసన్ధ్యాధికరాగభాజః ॥ ౮-౫౭॥

మధువ్రతాధిజ్యశరాసనేన
పుష్పాత్మకం సన్దధతా పృషత్కమ్ ।
అనుప్లవేన వ్రజతా బభూవే
తాసామనగ్గేన తదోద్యతానామ్ ॥ ౮-౫౮॥

ఆదేశయోగైరథ తత్ర గోప్యో
నివార్యమాణా అపి దుర్నివారాః ।
ఆనిన్యిరే రాగమయైర్మహామైః
క్లేశాపహం కృష్ణసుధాపయోధిమ్ ॥ ౮-౫౯॥

త్వరాసఖీనాం పురతః ప్రచేలే
తరస్వినా నిఃశ్వసితేన తాసామ్ ।
సదాగతిప్రార్థనయా సమేతం
దూరస్థితం కృష్ణమివోపనేతుమ్ ॥ ౮-౬౦॥

ప్రాయేణ వేగాత్ సుదృశాం విభిన్నః
ప్రకీర్ణముక్తాఫలపుష్పజాలః ।
ప్రస్తావయన్ కామవిహారనాట్యం
హారః సమాలక్ష్యత సూత్రధారః ॥ ౮-౬౧॥

అవస్థితం కాపి కదమ్బమూలే
బల్గుస్మితం వాదితమజ్జువేణుమ్ ।
సాచీకృతాక్షం దదృశుస్తరుణ్యః
స్వాద్యం సతాం స్వస్తికచారుజ్జమ్ ॥ ౮-౬౨॥

తదజ్జశోభామవలోక్య దివ్యాం
విస్మేరభావం వ్రజితేవ దూరాత్ ।
అమోహయత్ యౌవతమాదిధూర్తః
సంతోషదిగ్ధేన సమీక్షణేన ॥ ౮-౬౩॥

ద్రుతాగతివ్యాకులభూషణాస్త్రాః
కిఞ్చిత్సముచ్చాప్యసితనీవిబద్ధాః ।
పర్యాకులాక్ష్యః పరివార్య తస్థుః
కృష్ణం కృపాధీనదృశం కృశాజ్ఞ్యః ॥ ౮-౬౪॥

స వల్లభః సంసది వల్లవీనాం
బర్హస్తజా దర్శితదానరాజః ।
ఉదగ్రశృంగధ్వనిరాబభాసే
దృష్టో వశానామివ వారణేంద్ర్యః ॥ ౮-౬౫॥

అవృద్ధిసంక్తోచమివేన్దుమన్య-

మకార్ముకం కామమివాఽఽత్తవేణుమ్ ।
తమద్భుతానామివ రాశిమేకం
గోప్యస్తదాత్మాన ఇవాన్వభూవన్ ॥ ౮-౬౬॥

సురాజ్ఞనాభిః సమయే ధృతాయాం
స్వేనైవ గోపాకృతిభూమికాయామ్ ।
అకర్మవశ్యస్య విభోస్తదాసీ-
దర్చాఫలస్పర్శనమాత్రలీలా ॥ ౮-౬౭॥

న ఖల్వముష్య ప్రమదామదాన్యం
న కుత్సనం తత్తదభీష్టదాతుః ।
న ధర్మసంస్థాపనబాధగన్ధః
శుద్ధానుచిన్త్యా హి శుభస్య లీలా ॥ ౮-౬౮॥

అనాగమప్రత్యయసమ్భవానాం
గురుత్యజాం గోపకుమారికాణామ్ ।
అనన్యసగ్గత్ స దయాలురాసీ-
దసగ్గఘణ్ణాపథసార్థవాహీ ॥ ౮-౬౯॥

పుష్పావచాయప్రవణేన గోప్యః
ప్రసాధితాస్తేన స చ ప్రియాభిః ।
అభిన్నబాహ్యోన్మరమైకరస్యా-
దామోదమనోన్యసగన్ధమాపుః ॥ ౮-౭౦॥

స్వలాలనాదాపతితం స తాసాం
సౌభాగ్యదుర్మానమదం వినేష్యన్ ।
పుష్పావచాయవ్యపదేశతౌల్యా-
దాసీత్ దవీయానబహిఃస్థితోఽపి ॥ ౮-౭౧॥

అవిప్రకర్షేఽపి తిరస్కరణ్యా
క్లృప్తావృతిం కృష్ణమనీక్షమాణాః ।
భీమైరదూయన్త భృశం తరుణ్యః
క్షణైః స్వనిఃశ్వాససమీరదీరైః ॥ ౮-౭౨॥

పుష్పావకీర్ణేషు వనద్రుమాణాం
మూలేషు మోహాలసచేతసస్తాః ।
కృతాసికాః కృష్ణవియోగభేదాత్

కామాస్త్రపర్యక్కుగతా ఇవాఽఽసన్ || ౮-౭౩||

విలీనచిత్తా విషమాస్త్రతాపాత్
విలాపయన్తోఽ వసుధాం విలాపైః |
అదృశ్యరూపస్య హరేరగాయన్
గుణాంశ్చరీత్రాణి చ గోపకన్యాః || ౮-౭౪||

ముకుందవిశ్లేషవిమోహితానాం
సంశ్రూయమాణాని ముహుర్వనాన్తే |
శమప్రదాన్యాత్మవిదామభూవం-
స్త్రయ్యన్తగన్ధిని వచాంసి తాసామ్ || ౮-౭౫||

స మాయయాఽఽత్మానమసౌ పరేషాం
ప్రచ్ఛాద్య సన్దర్భయతి ప్రసాదాత్ |
ఇతీమమర్థం ప్రథయన్ ప్రియాణాం
దృష్టిం శుభాం దాతుమియేష తాసామ్ || ౮-౭౬||

తాసామథ స్మేరముఖామ్బుజేన
శ్యామేన పీతామ్బురచిత్రితేన |
ఆవిర్భభూవే సహసా పురస్తాత్
మధుద్విషా మన్మథమన్మథేన || ౮-౭౭||

తమేకచిత్తాః ప్రతినన్నివృత్తం
యాతేన సృత్యన్తమివాద్భుతేన |
గోప్యః పునరాతమివాత్మవైవ
ప్రైక్షన్త సమ్మోదపయోధిమగ్నాః || ౮-౭౮||

నవేన్దురేఖాకృశపాణ్డరాజ్ఞీ-
స్తాపాశ్రుసన్దర్శితవహ్నితోయాః |
దదర్శ గోపీరవతారగోపః
శ్వాపైస్త్రిలోకిమివ(ముప)శోషయన్తీః || ౮-౭౯||

అవిధ్యతైకః ప్రణయాపరాధీ
యోగైరలక్ష్యో యుగపత్ ప్రయుక్తైః |
ఆవర్జితభ్రూధనుషామమోఘై-
రేణీదృశామీక్షణచిత్రపుజ్జైః || ౮-౮౦||

ప్రసాదజీవాతుభిరజ్ఞానాం
ప్రత్యేకమన్యాభిరలక్షణీయైః ।
విలాసచాటూక్తివిలోకనాద్యైః-
రానందయన్ సాస్తవనమాచచార ॥ ౮-౮౧॥

తాసాం తదజ్ఞవ్యతిషక్తోభాత్
సైరన్ధికావృత్తిముపేయషీణామ్ ।
విరక్తనిధ్యేయపదః స రాగీ
రాగాధికాం ప్రాస్తుత రాసలీలామ్ ॥ ౮-౮౨॥

తదగ్రహస్తగ్రహణార్థినీనాం
స సవ్యతో దక్షిణతశ్చ తిష్ఠన్ ।
బభార విద్యుద్వ్యవధానభాజాం
వాత్సాజుషాం వారిముచామభిఖ్యామ్ ॥ ౮-౮౩॥

ద్వయోర్ద్వయోరేకతయా స తాసాం
మధ్యే స్థితో మణ్డలరాసనృత్యైః ।
కరద్వయస్పర్శరసేన కాంతాః
ప్రత్యేకమానన్ద్య భృశం ననన్ద ॥ ౮-౮౪॥

అపారమావర్తయతా రసాభిం
రామానుజో రాసజవేన దీప్యన్ ।
పదాశ్రితానాం భ్రమశాన్తిహేతుః
ప్రియాసహస్రం భ్రమయాఞ్చకార ॥ ౮-౮౫॥

స్వమాయయా ధూర్ణయతో మహత్యా
విశ్వాని భూతాని విభోరజస్రమ్ ।
రామాజనం రాసవశం విధాయ
స్వస్య స్వయం ప్రాప నిదర్శనత్వమ్ ॥ ౮-౮౬॥

స్వపాదపాంసున్నపితాకృతీనాం
స్విద్యన్ముఖీనాం వ్రజసుందరీణామ్ ।
లమ్బాలకానాం లలితస్మితానాం
లాభాత్ స్వయం లబ్ధమనోరథోఽభూత్ ॥ ౮-౮౭॥

సనృత్యగీతేన విహారయూనా

గోపీజనైరస్తరితేన బద్ధమ్ ।
తదద్భుతప్రస్థితి రాసచక్రం
జవాదలక్ష్మ్యస్తరమాబభాసే ॥ ౮-౮౮॥

జగుః సహర్షం దివి దేవకన్యాః
దివ్యాస్తదా దున్దభయః ప్రణేదుః ।
పపాత కల్పద్రుమపుష్పవృష్టిః
సదర్పితే సంశ్రితరాసలీలే ॥ ౮-౮౯॥

గృహీతహస్తద్వితయాః సలీలం
మిథ్యాభుజజ్ఞేన మృగీదృశస్తాః ।
పరిభ్రమన్తో విపరీతవృత్త్యా
ప్రకృస్తరాసాం భువమభ్యజానన్ ॥ ౮-౯౦॥

మనోజ్ఞమల్లీహాసితేన తాసాం
రమ్యేణ కృష్ణో రజనీముఖేన ।
అన్యాదృశీం ప్రీతిమనన్యయోగా-
దాపాదయిష్యన్ విరరామ రాసాత్ ॥ ౮-౯౧॥

ఉద్భిన్నఘర్మాముఖకణం విహారాత్
తాసాం కరస్పర్శరసేన చైనమ్ ।
లతాగృహే నన్దనగర్భశోభిన్యా-
సీనమన్వాసత గోపకన్యాః ॥ ౮-౯౨॥

స్వలమ్భితైశ్చిత్రపలాశపుష్పైః
సంవీజ్యమానో విటపైః ప్రియాభిః ।
నిదర్శయామాస వనాస్తరాలే
సీలాద్రిముద్భాన్తమయూరవృన్దమ్ ॥ ౮-౯౩॥

విచిత్రలీలాహితవేపథూనాం
తాసామనాసాదితవిశ్రమాణామ్ ।
తాపోపశాన్త్యై తపనాత్మజాయా-
మాప్లాదసీమద్భిరియేష లీలామ్ ॥ ౮-౯౪॥

ముఖేన తస్య ద్విజరాజభాసా
తారాభిరామేణ తమోపహేన ।

ప్రేమోదధిం వర్ధయతా ప్రియాణాం
సంఘోషిషే తత్ర సరోజకాన్తిః ॥ ౮-౯౫॥

సన్ధ్యాఘనాభః స తదా ప్రియాణాం
మధ్యే బభౌ వారిజరేణుతామ్రైః ।
శృంగారదిగ్గిరివ దృష్టిపాతైః
శృంగోదక్రైరాప్లుతచిత్రదేహః ॥ ౮-౯౬॥

స పద్మసీనాం సలిలస్థితానాం
చకార సమ్మీలనమాశు తాసామ్ ।
తుషారజాలైస్తుహినాంశుసౌమ్యః
కామోపనేతా కరయన్త్రముక్తైః ॥ ౮-౯౭॥

పటీరపక్తైః ప్రతిపన్నగజ్ఞాం
శోణాన్వితాం కుక్కుమసంక్లమేన ।
కస్తూరికాభిః ప్రచితాత్మవర్ణాం
కృష్ణప్రియాః కృష్ణనదీం వితేనుః ॥ ౮-౯౮॥

అకాలజాతప్రతిమేన్దుజాలాన్
ఆకీర్ణమిథ్యాశఫరాన్స్తరజ్ఞాన్ ।
వక్త్రాక్షివక్షోరుహబిమ్బయోగా-
దకల్పయన్ కల్పితచక్రవాకాన్ ॥ ౮-౯౯॥

సవిభ్రమా చారుపయోధరాభా
తాభిః సమం సూర్యసుతా ప్రవేదే ।
అలబ్ధపూర్వం తదనన్యలభ్యం
కృష్ణోపభోగేన కృతార్థభావమ్ ॥ ౮-౧౦౦॥

నితమ్బవక్షోజనిరూఢవృద్ధి-
ర్మధ్యే కృశా సంశ్రితనిమ్ననాభిః ।
వితోలపద్మాగ్రతరంగహస్తా
తాసామభూదన్యతమేవ సాఽపి ॥ ౮-౧౦౧॥

అసూయయేవ ప్రమదాజనానాం
లాఙ్గాఙ్గానాదీని వితోపయన్తీ ।
నిసర్గశోభాతిశయప్రకాశాత్

కృతోపకారేవ నదీ బభూవ || ౮-౧౦౨||

చిరప్రవృద్ధం దయితేనురాగం
చిత్తే దురాసేధమివోద్వమస్తీ ।
ప్రాయేణ తత్కాన్తిమధూపభోగాత్
దృష్టిస్తదా రాగమువాహ తాసామ్ || ౮-౧౦౩||

అనన్గరాగోజ్వలచిత్తదేహః
విశ్వాధికం వివ్యధురాయతాక్ష్యః ।
కప్లో (ప్లా)రశోభారచితైః కటాక్షైః
కామస్య బాజైరివతాపదీప్తైః || ౮-౧౦౪||

విగాహనాత్ గోపనితమ్బినీనాం
సంవర్ధమానే సహసాముపూరే ।
తద్వక్త్రశోభావిజితైః సరోజై-
రన్తర్హితం నూనమవాప్తలజ్జైః || ౮-౧౦౫||

కృష్ణామ్బుదః కల్పితహస్తయన్త్ర-
శ్చకార గోపినయనోత్పలేషు ।
ధారామ్బునేకాదుపసమ్భవన్త్యా
రాగశ్రియా రక్తసిన్ధిశోభామ్ || ౮-౧౦౬||

ముహుః ప్రయుక్తాం ముఖపుణ్డరీకే
కదర్థయన్త్యా కరయన్త్రధారామ్ ।
కాన్తే కయాచిత్ దధిరే కరాభ్యాం
గతాగతాన్యత్పలకాననానామ్ || ౮-౧౦౭||

ప్రయాపితే గోపికయా కయాచిత్
కృష్ణాననం కీచకయన్త్రతోయే ।
నిమీలనోన్మీలనతస్సదీయాత్
నక్తస్థివం తత్క్షణదృశ్యమాసీత్ || ౮-౧౦౮||

తమార్ద్రభావాన్నిబిడాన్తరీయం
లమ్బాలకం రాశిమివాద్భుతానామ్ ।
పశ్చాదుపేతా పరిరభ్య తస్థౌ
కాచిత్ ప్రియా కామవధూరివాన్యా || ౮-౧౦౯||

అభిజ్ఞరప్రేమబలేన తస్యా
వద్ధం ప్రియం బాహులతాద్వయేన ।
సమీక్ష్య కామార్పితపాశమన్యాః
సమ్ప్రావయామాసురపేతశక్త్యాః ॥ ౮-౧౧౦॥

యదజ్ఞియోగాజ్జగతాం త్రయాణాం
మన్దాకినీ మాన్యతమా బభూవ ।
తయాఽపి సమ్భావ్యతమా తదాఽఽసీత్
కృష్ణేన సా తేన కృతావగాహా ॥ ౮-౧౧౧॥

అథోపచారాన్ ఉపపాదయన్తీ
దివ్యేన దేహేన దినేన్ద్రకన్యా ।
ఆనర్చ పాదార్పితరత్నపుష్పా
గోపిసఖం గోపకుమారమాద్యమ్ ॥ ౮-౧౧౨॥

సరిద్భిరన్యాభిరపి ప్రభావాత్
ప్రాయేణ గోపితనుమాశ్రితాభిః ।
తోషాదుదన్వత్సుతయోపభోగ్య-
స్తోయోపచారేణ విభుః సిషేవే ॥ ౮-౧౧౩॥

తముత్తరన్తం సరితః ప్రవాహా
దుత్తారకం పఙ్క్తమయాత్ పయోధేః ।
మరుత్ప్రియుక్తా వసనాఙ్గరాగై-
రాకల్పయన్ అప్సరసస్తదర్శైః ॥ ౮-౧౧౪॥

వ్రజాఙ్గనాశ్చ త్రిదశాఙ్గనాభిః
ప్రసాధ్యమానా బహుమానపూర్వమ్ ।
రమాసహాయప్రణయానురూపాం
సమ్మాననాం సాధుజనేష్వవిన్దన్ ॥ ౮-౧౧౫॥

విహృత్య తస్మిన్ వ్రజసమ్మఖీనే
చక్రం గవాం శైలవనాన్నివృత్తమ్ ।
ఉపాద్రవత్ కశ్చిదరిష్టనామా
కైలాసపర్యాయతనుః కకుద్మాన్ ॥ ౮-౧౧౬॥

ఖురాగ్రవజ్రేణ విదారయన్
ఞ్మం విషాణనిర్భిన్నవిమానమూలః ।

దుర్వారవేగో దదృశే స దూరా-
స్మృత్యోరుపక్రాంతమహో మహాక్షః ॥ ౮-౧౧౭॥

శృంగౌవరుగైః శకటైః ప్రకీర్ణం
వృషాన్తరైరాశు విముక్తమార్గమ్ ।
వ్రజం తదా విప్లవగోపవర్గం
త్యక్త్వా స కృష్ణాభిముఖం జగామ ॥ ౮-౧౧౮॥

తమాపతన్తం ప్రతిసంజ్ఞహానో
నిర్ద్వాదవిత్రాసితదీనధేనుమ్ ।
విషాణయుగ్మగ్రహణేన శౌరి-
శ్చక్రే వినిష్పిడితపీనకణమ్ ॥ ౮-౧౧౯॥

అపహత్య దుర్జయమరిష్టదానవం
జగతామరిష్టమివ జాతవిగ్రహమ్ ।
వ్రజసద్భిరదుభృతవిహారతోషితైః
సురసత్తమైరపి సమం స తుష్టువే ॥ ౮-౧౨౦॥

అన్యైరప్యసురమలిప్లుచైరనేకైః-
రాతజ్కాన్ స్థిరచరసూతిభిః ప్రసూతాన్ ।
గోపానాం ప్రతివిదధే గవాం చ కాలే
రామేణ స్తుతచరితో రథాఙ్గపాణిః ॥ ౮-౧౨౧॥

॥ ఇతి శ్రీ కవిత్కారికసింహస్య సర్వతన్త్రస్వతన్త్రస్య
శ్రీమద్వేంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు యాదవాభ్యుదయే
మహాకావ్యే వేణునాద రాసలీలాం నామ అష్టమః సర్గః ॥

॥ మధురాప్రత్యాగమనం నామ నవమః సర్గః ౯ ॥

అథ భోజపత్తిర్గతృతే-
రవతారం భువి నారదాన్మునేః ।
శ్రుతవాన్ అతిదేవదానవం
వ్యథయా పీతవిషోపమోఽభవత్ ॥ ౯-౧॥

నిహతా పృథుకేన పూతనా
శకటం తత్ పరివర్తితం మహత్ ।

కకుభద్వితయం నిపాతితం
ప్రహితః క్వాపి నిషీడ్య కాలియః ॥ ౯-౨॥

స చ గోముఖవర్ధనో దధే
గమితః ఊదమరిష్టపర్వతః ।
ప్రథితశ్చ బలః ప్రలమ్బజిత్
నిధనం ధేనుకదానవో గతః ॥ ౯-౩॥

దవహవ్యవహశ్చ జగ్రసే విషధృత్
విన్యసమో విదారితః ।
ఇతి నామ విజృమ్భణే రిపో-
రలమేకైకమలఙ్ఘ్యతాస్థితే ॥ ౯-౪॥

బహుభిః కిమిహ ప్రతర్కితై-
ర్బలినః స్తోతసి ధావతో విధేః ।
యదతీతమతీతమేవ తత్
కరణీయం పునరాయతిక్షమమ్ ॥ ౯-౫॥

ఇతి విప్రతిసారవిహ్వలః
స్వయముత్థాపితమృత్యుచోదితః ।
ప్రతిహస్తుమియేష చక్రిణం
శలభో దీప్తమివాశుశుక్షణిమ్ ॥ ౯-౬॥

దివసాన్తదివాకరోపమః
శ్వసితాన్దోలితజీవితస్థితిః ।
భయవిస్మయరోషకర్బురః
స శిరఃకమ్పమవర్తయత్ క్షణమ్ ॥ ౯-౭॥

స చ దానపతిం సమాదిశత్
భవతో జీవతు భద్ర సౌహృదమ్ ।
అజితేన జిహ్వాంసితస్య మే
భజ సాహాయకమాత్మరక్షణే ॥ ౯-౮॥

అతిమానుషచేష్టితః స్వయం
మధుజిన్మానుషభూమికాం వహన్ ।
అసురాన్ అభిహస్తుమీహతే

దమసీయోఽయమరూఢయావనః ॥ ౯-౯ ॥

అవిచారితమాశు గమ్యతా-
మధినన్దావసథం విహారిణౌ ।
బలదేవజనార్దనౌ బలా-
దుపనేయౌ భవతా ఛలేన వా ॥ ౯-౧౦ ॥

సహ నన్దముఖైరశక్జీతం
కరదానవ్యపదేశవఞ్చితైః ।
అపరేద్యురిహోపనర్వ్యతా-
మసురధ్వంసకృదగ్రజాన్వితః ॥ ౯-౧౧ ॥

ఇతి వాచముదీర్య దుర్మతిః
స్వవధోపాత్తకృపాణికోపమామ్ ।
సపది ప్రజఘాయ కేశినం
మధుజిత్పిడనతోభమోహితః ॥ ౯-౧౨ ॥

స చ వాజిమహాసురశ్చరన్
అనువృన్దావనమద్రిసన్నిభః ।
సమహేషత సమ్ముఖం ప్రభో-
రశనిధ్వానభయానకధ్వనిః ॥ ౯-౧౩ ॥

కులిశోపమదన్తపక్ష్మీకం
కుటిలప్రేక్షితజాతవిద్యుతమ్ ।
ఖురఖణ్ణితభూమిమణ్డలం
జ్వలదగ్గస్ఫుటవిఘ్నలింగమ్ ॥ ౯-౧౪ ॥

బడబాముఖవహ్నిదారుణం
విపులావర్తవిశేషచిత్రితమ్ ।
ధృతసిన్ధుతరగ్గతాణ్డవం
ముఖనిష్కాంతఫేనసప్లవమ్ ॥ ౯-౧౫ ॥

క్షీతిభేదకృతక్షణైః ఖురైః
పటుధీరధ్వనినిరీతామ్బుదైః ।
విదధానమశేషఘాతినః
శమనన్యేవ మృదగ్గవాదనమ్ ॥ ౯-౧౬ ॥

ధృతవాలధిధూమసంహతిం
చటులోల్కాశతచణ్డకేసరమ్ ।
గ్రసితుం క్షమమమ్బుధీన్ క్షణాత్
అనుకల్పాశ్రితకల్ప(చణ్డ)పావకమ్ ॥ ౯-౧౭॥

గరుడానిలచిత్తరంహసం
గతదూరాన్తికమక్రమైః క్రమైః ।
ముహురుత్సృతిభిన్నభాస్కరం
నిబిడాస్యాతపయోదకేసరమ్ ॥ ౯-౧౮॥

భ్రమణే కృతసాలమణ్డలం
క్రమణే దిక్షు విదిక్షు చ స్థితమ్ ।
నటవృత్తిమివాశునర్తనే
కలితాకాశమివాఙ్గధూననే ॥ ౯-౧౯॥

మధుజిద్వహనక్షమాత్మనా
దరనిర్భుగ్నఫణేన భోగినా ।
ముహురున్నమితామయత్నతో
నమయన్తం నిజభారతః క్షీతిమ్ ॥ ౯-౨౦॥

అచలక్షీతిసన్నిభేదన్తై-
రనిలస్కన్ధవిభాగభ్రష్టకైః ।
బధిరీకృతనిర్జరశ్రుతిం
బహుభిః సమ్భ్రమహేషితోర్మిభిః ॥ ౯-౨౧॥

ద్విరదాయుతసారదుర్దమం
ద్రుతవిద్రావితదిజ్మతగ్గజమ్ ।
అసురాదిభిరప్యనాస్థితం
సురసేనాపరభాగదర్శనమ్ ॥ ౯-౨౨॥

ప్రతికాయమివాసురశ్రియః
ప్రథమాకల్పమివాన్తకభ్రువః ।
పరివర్తమివాసురశ్రియః
ప్రతిఘన్యేవ మహోత్సవం నవమ్ ॥ ౯-౨౩॥

ఉపమానమివాత్మనః స్వయం

ప్రతిమానేఽపి సమే సమత్సరమ్ ।
అవలేపమివాఽఽత్తవిగ్రహం
ద్విషదుత్పాతమివ ద్రుతోదితమ్ ॥ ౯-౨౪॥

అచమత్కృతపశ్చావక్త్రకం
కృతమన్యైరిహ దుష్టసత్త్వకైః ।
అపసర్పితగోకులం భయాత్
అభిలీనస్థలగోపయూథపమ్ ॥ ౯-౨౫॥

అవమత్య తురగ్గదానవం
శమయన్ గోపగణస్య సాధ్వసమ్ ।
ప్రజహాస హరిః ప్రతిద్రవన్
ప్రసభాస్ఫటితభావితోద్యమః ॥ ౯-౨౬॥

వివృతాయతవక్త్రకన్దరం
ప్రతిధావన్తమివాన్తకం ప్రభుః ।
భుజసానుమతః ప్రవేశనా-
దగమం వజ్ర ఇవ వ్యదారయత్ ॥ ౯-౨౭॥

క్రకచక్షతదారుభేదవత్
సమపాదాక్షిలలాటనాసికే ।
దదతుః క్షితికమ్పమాఘ్నతీ
శకలే సైన్ధవదానవస్య తే ॥ ౯-౨౮॥

విశరారుభిరస్య విశ్వతః
కలధౌతాచలఖణ్డపాణ్డరైః ।
వితతా పృథివీ విదిద్యుతే
విబుధప్రీతిలతాఙ్కరైరివ ॥ ౯-౨౯॥

తదనాధి విభూతిబన్ధరం
విగతవ్యాధి కులం వ్రజౌకసామ్ ।
దమితారిగణేన దీవ్యతా
యదునాథేన సనాథతాం యయౌ ॥ ౯-౩౦॥

త్వరితం చ తదా శ్వఫల్కజః
స్వహితం కంసనియోగమాస్థితః ।

దనుజాంతకదర్శనోత్సవస్థిర-
సమ్ప్రీతిరితి వ్యచింతయత్ || ౯-౩౧||

అపి నామ నిశామయిష్యతే
నిగమానైరివ నిర్మితా స్థలీ ।
రమయిష్యతి యత్ర మే దృశౌ
రసభూమా(రమణీయమాత్మకా) || ౯-౩౨||

భవదుర్గతదివ్యభేషజైః
ప్రచితాం తత్పదపద్మరేణుభిః ।
ప్రణిపత్య శుభాం వనస్థలీం
పరిపూతో భవితాఽహ(య)మప్యత
పరిపూతో భవితాస్మృతాప్యహమ్ || ౯-౩౩||

రసమప్రతిమం రసాయనం
రమయా చ క్షమయా చ సేవితమ్ ।
నయనే మమ కిం ను పాస్యతో
నరకాతజ్కనిదానభేదనమ్ || ౯-౩౪||

అపి శఙ్ఖరథాజ్ఞతోరణ-
ధ్వజవజ్రాజ్కశమత్యస్యలాఞ్ఛనమ్ ।
వినివేశయతాద్విభుః స మే
వినతే మూర్ధని పాదపజ్కజమ్ || ౯-౩౫||

యదువంశమసౌ సభాజయన్
బహుమానేన విహారజేన మామ్ ।
భుజపఞ్చారమధ్యయన్త్రితః
పులకోద్ధాసితనుం విధాస్యతి || ౯-౩౬||

శ్రుతిసౌరభసౌమ్యయా గిరా
సుధయేవైష ముఖేన్ద్రసూతయా ।
శమయేదపి నామ సజ్జ్వారం
పురుషః పుష్కరలోచనో మమ || ౯-౩౭||

అహమస్మి తవేతి వాదినం
ప్రణయన్మేరముఖః ప్రసన్నధీః ।

విదితేతరవర్జితోఽప్యసౌ
విభురక్రూర వదేతి వక్ష్యతి || ౯-౩౮||

చిరశీలితసంయమక్రమై-
ర్యతిభిర్వ్యోగదృశా దిదృక్షీతమ్ |
నిధిమద్భుతముజ్జితావధిం
పరిపశ్యేయమహం ప్రసజ్గతః || ౯-౩౯||

స దృశా సదృశాన్తర్లోజితః
సుముఖః స్వాగతవాక్యగర్భయా |
కలుషం కిమపహ్నువీత మే
కరుణాసిన్ధుసుధోర్మికల్పయా || ౯-౪౦||

వ్యథితం వృజినేన ధన్వనా
విషయాశీవిషమోహితం చ మామ్ |
అపి జీవయితా పతిః సతా-
మమృతాసారనిభైరవేక్షణైః || ౯-౪౧||

అలమత్ర పృథగ్విధైః ఫలై-
రవశాదధ్వని విన్దతో మమ |
వసుధావసుదేవదేవకీ-
తపసామేకమిదం మహత్ ఫలమ్ || ౯-౪౨||

మదభేలగతి మహాబలౌ
మధురాలక్ష్మరణం విధితృతః |
వ్రజయూథపతి వశానుగౌ
భవితారౌ మమ భాగధేయతః || ౯-౪౩||

కిమకుర్వత పుణ్యమగ్రిమం
మహితాస్తే మధురానివాసినః |
కృపయోపగతో నిరీక్షితుం
కృతినః కృష్ణహలాయుధాపుభౌ || ౯-౪౪||

రమయా క్షమయా చ మాధవో
రమమాణః ప్రతిగమ్య తాం పురీమ్ |
అపి చర్మదృశోఽపి మాదృశాన్
అవిసంవాదయితా స్వవైభవే || ౯-౪౫||

అవరుద్ధభుజాస్తరః శ్రియా
విదధానో వసుధాకరగ్రహమ్ ।
అభిషేకముపేయివానసౌ
కిము నాథో భవితా కులస్య నః ॥ ౯-౪౬॥

అసహిష్టురసహ్యవిక్రమ-
స్త్రిజగతోభక్పదుగ్రసేనజః ।
బలవాన్ బలభద్రకృష్ణయో-
ర్హతధీర్హస్త కిమాచరిష్యతి ॥ ౯-౪౭॥

అకరోరశిరీషకోమలైః
కథమగ్నేః ప్రతియోతస్యతే హరిః ।
కులశైలకులీనముష్టిభిః
కుటిలైః సంయతి ముష్టికాదిభిః ॥ ౯-౪౮॥

ఉదయాస్తమహీధరస్తనీం
చతురమ్భానిధిమేఖలాం భువమ్ ।
ఉపభోక్ష్యత ఏష కంసజి-
న్న హి దుఃసాధమచిన్త్యతేజసః ॥ ౯-౪౯॥

ఇతి సమృతసత్త్వసారథౌ
మహితస్థమ్ని మనోరథే స్థితః ।
హరిపాదరజఃపవిత్రితం
వ్రజమాసాద్య రథాదవాతరత్ ॥ ౯-౫౦॥

నవనీతముఖైరుపాయనై-
రథ నన్దప్రముఖప్రకల్పితైః ।
ఉచితామభినన్ద్య సక్క్రియా-
మభితస్తాన్ అగవేషయత్ ప్రభుమ్ ॥ ౯-౫౧॥

స దదర్శ గవామనుష్టవం
ముదితం కేశివధేన కేశవమ్ ।
గతిమప్రతిఘాధ్వయాయినాం
గరుడచ్ఛత్రనివారితాతపమ్ ॥ ౯-౫౨॥

ఘనసంవృతనారదస్తుతం
నిగమాఘ్రాతనిజాఙ్గిసౌరభమ్ ।
తరుణారుణతామ్రవాససం
శుభ-తాపిఞ్చతులాధరద్యుతిమ్ ॥ ౯-౫౩॥

అభిలక్ష్యమనుశ్రవేక్షణై-
రవిపర్యస్తహితాహితక్రమైః ।
పరిభూషితబర్హభూషణం
కమలాకౌస్తుభనిత్యభూషితమ్ ॥ ౯-౫౪॥

అతినూర్యసుధాంశుతేజసం
సమహనేరుపమేయమాత్మనా ।
నిబిడాద్భుతరాశిమక్షయం
నిగమానామపి నిత్యనూతనమ్ ॥ ౯-౫౫॥

ఉపవీణయతస్తమర్భకాన్
ఉపగాత్రాన్ ఉపనృత్యతశ్చ సః ।
తదవస్థతదర్హభూమికాన్
యమినోఽనన్యమతీన్ అమన్యత ॥ ౯-౫౬॥

శుభతర్ణకశోభితాన్తికాః
సవిధే తస్య చ ధేనువిగ్రహాః ।
అనఘాఙ్గవతీరమన్యత
శ్వసితైరన్య సముత్థితాః శ్రుతిః ॥ ౯-౫౭॥

ప్రణనావ చ భక్తీసన్నతః
ప్రణిధానేన వినా సమీక్షితమ్ ।
హరిమద్భుతగోపభేలనం
శ్ర(శ్చ)తసర్వాతిథిమాగతోఽతిథిః ॥ ౯-౫౮॥

దురితగ్రహయోగదుఃఖితం
త్రిగుణగ్రన్థినిబన్ధనిఘ్నితమ్ ।
పతితం నిజపాదపక్ష్కజే
పరిగృహ్ణిష్య ఘృణానిధాన మామ్ ॥ ౯-౫౯॥

స్వపదప్లవమాశ్రితాన్ జనాన్

నయసే పారమపారవైభవః ।
అతివేలమహోర్మిసజ్కలే
కలుషోదన్వతి కర్ణధారితః ॥ ౯-౬౦॥

రమయా సహ రాజహంసవత్
పరమం ధామ విభూషయన్ భవాన్ ।
ప్రణిధానవతామపజ్కలే
పదమేతన్నిదధాతి మానసే ॥ ౯-౬౧॥

అతిరోధిరసౌ నిధిః శ్రుతే-
రనిమేషప్రతదేశినీ దృశోః ।
తనుతే తనురీశ తావకీ
స్మరణం విస్మరణం చ దుఃశకమ్ ॥ ౯-౬౨॥

వ్యపదిశ్య ముకున్ద దేవకీం
విహరన్త్యా వసుదేవమన్దిరే ।
జనితోఽసి నిజానుకమ్పయా
జగతిరక్షణజాగరూకధీః ॥ ౯-౬౩॥

భవతో భవనాటికాం
విదన్ విభవాడమృరిణాం విడమ్పినీమ్ ।
అనపాయపదాధిరోప(హ)ణా-
దపవృత్తో(క్రో)న పునర్నివర్తతే ॥ ౯-౬౪॥

సుధియస్తవ గోపభూమికాం
సుభగాం కౌతుకసూతికాం ధియామ్ ।
అనువిద్య గతాగ్ర్యభూమికా-
మధివిన్దేయురనశ్వరీం శ్రియమ్ ॥ ౯-౬౫॥

దురితాని భజన్తి సజ్జయం
తపనేనేవ తమాంసి దీవ్యతా ।
హృదయాని చ యోగినాం త్వయా
కుముదానీవ వికాసమిన్దనా ॥ ౯-౬౬॥

గుణతత్త్వ విభూతితత్త్వ తే
కృపిదంశేఽపి సమాధికత్యజః ।

ఉపమానకలావికల్పితై-

రుపలక్ష్మ్యేత జగత్ప్రధానతా || ౯-౬౭||

మహిమార్ణవవర్ణనోద్యతాః

పరిమాతుం గుణమేకమక్షమాః ।

త్రపయేవ భజన్త్యసీమని

త్వయి వాచంయమతామనుశ్రవాః || ౯-౬౮||

తవ విశ్వవిదో వదామి కిం

జగదేకాధిపతేర్దిశామి కిమ్ ।

కృపణః పరిపూర్ణసమ్పదః

కమివాంశం పరిపూరయామ్యహమ్ || ౯-౬౯||

ప్రకృతే కిమనేన తత్ ప్రభో

భవదావిర్భవనస్థలీం పునః ।

పదపద్మరజఃపవిత్రితాం

విదధానో జహి నాథ విద్విషః || ౯-౭౦||

బహుశాఖవిజృమ్భణో మహాన్

అవదాతేన సుగన్ధినాఽద్య నః ।

యశసా భవతు ప్రసూనవాన్

యదుసంతానమహీరుహస్తవ || ౯-౭౧||

త్వరతే రిపురాగతౌ తవ

స్వయమేవావసరం సమర్పయన్ ।

నతరక్షణకింవదన్త్యసౌ

న విలోపం భువి యాతు తావకీ || ౯-౭౨||

స్వయమేవ సమేయుషాం వధే

విమతానాం ఊతిభారజన్మనామ్ ।

మృగయామివ భావయన్త్యసౌ

మహతీ సమ్పదుపస్థితాఽద్య తే || ౯-౭౩||

శతకోటిసహస్రసారవాన్

మథనం ప్రాప్స్యతి మాతులస్త్యయా ।

వ్యసనం విపదస్యనేహసా

వినిపాతశ్చ న కస్య కర్మిణః || ౯-౭౪||

అభిసంహితమౌగ్రసేనినా
కథితం చ క్రమశో వ్యజ్ఞపత్ ।
కులజః కుటీలాశయోజ్ఞతః
కుశలం పృష్టవతే మధుద్విషే ॥ ౯-౭౫॥

అపరేద్యురశేషతో నయన్
సహసా గోపగణాన్ స యాదవః ।
స్థితమధ్వని రామకేశవౌ
రథమారోపయదగ్ర్యరంహసమ్ ॥ ౯-౭౬॥

ప్రజతోరథ వల్లవస్త్రియో
బలభద్రస్య జనార్దనస్య చ ।
అనుదుద్రువురాశు వర్తసిం
కురరీకూజితసూచకస్వనాః ॥ ౯-౭౭॥

వ్యలపన్నితి బాష్పగద్గదం
విరహారమ్భవిషాదవిహ్వలాః ।
వలయైః ప్రియవర్త్యపాతిభిః
క్షతపుష్పా ఇవ ఘర్మపీరుధః ॥ ౯-౭౮॥

అపయాతి సహగ్రజన్మనా
సహసా నన్దసుతో విహాయ నః ।
అనుయామ నివారయామ వా
కథమస్మాభిరుదాస్యతే ముధా ॥ ౯-౭౯॥

శ్రుతిషు జ్వలనం వమత్యసా-
వదవీయోరథచక్రప్రీత్యుతిః ।
ద్రుతమేత్య పతేమ తత్పదే
గురుభర్తాదిషు ముక్తగౌరవాః ॥ ౯-౮౦॥

ప్రగుణత్వమివ ప్రజస్త్రియ-
శ్చలసమ్బుద్ధిని నన్దనన్దనే ।
ముదిరధ్వనితాం విజానతే
శిఖినస్తద్రథనేమినిఃస్వనే ॥ ౯-౮౧॥

అయముద్భృతగోకులేక్షణః
కథమక్రూర ఇతి ప్రజల్ప్వతే ।
అథ వా భువనేషు దారుణాః
ప్రథితాః పుణ్యజనా నిశాచరాః ॥ ౯-౮౨॥

బడిశామిషవత్ప్రయుక్తయా
రిపురక్రూరసమాఖ్యయాఽన్వితః ।
విభవం హరతి వ్రజౌకసాం
కిమిహోచ్ఛ్యేత వదేమ కస్య వా ॥ ౯-౮౩॥

అవతారవరాహరూపిణా
హరిణా భూమిరుదఞ్చితోదధేః ।
విరహావ్యసనోదధేరితః
క ఇవోదఞ్చయితుం క్షమేత నః ॥ ౯-౮౪॥

చిరసంక్లితోఽపి నః క్షణా-
దనురాగో బలభద్రకృష్ణయోః ।
అపయాతమహానదీద్వయో
భవితా శోణ ఇవైష నిష్పలః ॥ ౯-౮౫॥

అవికల్పితబాల్యయౌవనః
ప్రణయోఽస్మాసు బలానుజన్మనః ।
విధినా విషమప్రవాహిణా
సికతానేతురివైష భిద్యతే ॥ ౯-౮౬॥

అమునా శశినేవ కల్పిత-
శ్చిరమస్మాసు శరన్నదీష్యవ ।
ప్రణయః ప్రతిభాసజీవితః
ప్రతిమాచన్ద్ర ఇవ ప్రలీయతే ॥ ౯-౮౭॥

అహమస్మి తవ త్వమేవ వా
మమ దృష్టిస్త్యమితి ప్రలోభయన్ ।
విజహాతి స ఏవ వల్లవీ-
రలమేతావదతః పరేణ కిమ్ ॥ ౯-౮౮॥

అయమేవమశ్కుదాసికాః

స్వపదోపఘ్నలతాః స్వయం ప్రభుః ।
బహుమత్య జహాతి నిఃస్పృహః
కథమాలేఖ్యగతా ఇవాద్య నః ॥ ౯-౮౯ ॥

నిరపేక్ష ఇవైష నీలయా
రసికః పాలికయా సరాధయా ।
పృథగత్ర కిమేతదుచ్యతే
కుహకః కశ్చిదసౌ కులస్య నః ॥ ౯-౯౦ ॥

అమృతస్య విషస్య చ స్వయం
ప్రభవస్థానమభూత్ పయోనిధిః ।
నియతం తదనేన దర్శితం
నిజసంయోగవియోగదాయినా ॥ ౯-౯౧ ॥

ముఖచన్ద్రికయా ముఖాని నః
కుముదాసీవ వికాసమానయన్ ।
కితవో యదువాచ సత్యవత్
క్వ గతం తత్ క్వ య తేన గమ్యతే ॥ ౯-౯౨ ॥

యమునాపులినేషు దీవ్యతా
యదుతానేన వశీకృతా వయమ్ ।
విఫలప్రణయప్రదాయినా
విధినా హంత విలోభితాస్తతః ॥ ౯-౯౩ ॥

విజహాతి స ఏష గోకులం
మథురామాద్రియతే మనోరమామ్ ।
భవితవ్యతయా శుభాశుభే
తదీహైవం పరివర్తితాస్పదే ॥ ౯-౯౪ ॥

సహజం హరతా మహానిధిం
వివశానామివ వైరిణేవ నః ।
విహితః సుకృతేన కీదృశా
మథురాయోషిదనుగ్రహో మహాన్ ॥ ౯-౯౫ ॥

సహపాంసువిహారసమ్భృతం
జహతా స్నేహమనఙ్గవర్ధితమ్ ।
అపి నాగరయౌవతం క్షణా-

దమునా హస్త విలోభయిష్యతే || ౯-౯౬ ||

నటవత్ పరిగృహ్య మాయయా
నతచిన్తామణిరేష నస్త్యజన్ ।
అనురూపతమాస్వపి ద్రువం
నగరస్త్రిపు న సజమేష్యతి || ౯-౧౭ ||

నిజవంశనినాదతోఽపి యత్
స్వదతే శ్రోత్రరసాయనం వచః ।
నిదధీత నృశంసధీరసౌ
పురయోషితస్వపి వాగురామిమామ్ || ౯-౧౮ ||

ఇహ తావదుపేక్షితా వయం
వశినాఽఽలేఖ్యప(వ)రాజ్ఞనా ఇవ ।
విహరన్ విరసేన చేతసౌ
కితవస్త్ర కిమాచరిష్యతి || ౯-౧౯ ||

యువతీరయమిన్దకాన్తయేత్
నగరే నన్దకుమారవన్దమాః ।
స్మితచన్ద్రికయా యదీయయా
ద్రవతామేతి మనఃశిలాఽపి నః || ౯-౧౦౦ ||

అపి జహ్యురముష్య దర్శనే
నవలుబ్ధా నగరస్త్రియః ప్రియాన్ ।
సులభే సుమణౌ కథం మతిః
క్రమతే కాచన కాచసజ్గహే || ౯-౧౦౧ ||

లలితాద్భుతలాస్యగన్ధిషు
ధ్రువమగ్గేషు బలానుజన్మనః ।
నవయావనరామణీయకం
నయనైః పాస్యతి నాగరీజనః || ౯-౧౦౨ ||

విధినా విషమప్రవృత్తినా
వ్యపసీతోఽపి కదాచిదాగతః ।
అపి నః పునరార్ద్రయిష్యతే
మదనప్రాణసుహృద్భిరీక్షితైః || ౯-౧౦౩ ||

ఇహ తత్పదకాజ్ఞీభిః స్తనై-
ర్నయనైస్తస్మఖిపద్మషట్పదైః ।
శ్రవణైశ్చ తదుక్తిజీవితైరపి
జీవేమ పునస్తదాదృతాః ॥ ౯-౧౦౪॥

కరుణాభరీతైః కదా పునః
స్వయముల్లాఘయితా స ఏవ నః ।
అపరస్పరపాతిభిః శనై-
రగదఙ్కారనిభైరవేక్షణైః ॥ ౯-౧౦౫॥

వివిధారుణరాజరజ్జీతే
విశదస్మేరవిశాలశీతలే ।
కిమపి బ్రువతీ కృతార్థతాం
నయనే తస్య కదాఽనునేష్యతః ॥ ౯-౧౦౬॥

బధిరత్వమివాగతాన్యసౌ
శ్రవణాన్యద్య పునః సమేత్య నః ।
రమయిష్యతి చాటుభిః కదా
రతిసిన్ధోరివ వీచిపక్ష్యైభిః ॥ ౯-౧౦౭॥

మదయన్ హృదయాని విభ్రమై-
రవి(పి)సంవాదమివాఽఽచరన్ దృశా ।
అవిభాగమివావహన్ గుణై-
రపి నః ప్రత్యవపత్యతే పునః ॥ ౯-౧౦౮॥

పరివర్తయితా జగత్ప్రయా-
మపరావృత్తిరనేహసః క్రమః ।
యదతీతమతీతమేవ తత్
పునరేష్యత్యపి పుష్కరేక్షణః ॥ ౯-౧౦౯॥

అథవా పురసున్ధరీజనైః
సుభగమ్భాపుకసౌమ్యవృత్తిభిః ।
అవశాదవరుద్ధచేతనః
కృతినః కైవ కథా వ్రజాగమే ॥ ౯-౧౧౦॥

మధురాపురమత్తకాశినీమధురాలా

పవిరోభితాశయః ।

పునరేష్యతి నన్దనన్దనః

కిమివాస్మాసు విచిన్త్య కారణమ్ ॥ ౯-౧౦౧॥

బహువిభ్రమపాశబన్ధరాం

గుణగృహ్యః స్వయమేష దుస్తరామ్ ।

అతిలఙ్ఘయితుం న శక్రయాత్

నగరస్త్రీజననేత్రవాగురామ్ ॥ ౯-౧౦౨॥

న రథః పరిదృశ్యతే మహాన్

న చ నేమిస్తనితం నిశమ్యతే ।

న చ రేణురితో విజృమ్భతే

తదపి భ్రశ్యతి జీవితం న నః ॥ ౯-౧౦౩॥

ఇతి వాదిని వల్లవీజనే

యమునాం సత్త్వరసూతచోదితః ।

ఘటయన్ వసుధామనోరథం

వశినస్తస్య రథః క్షణాత్ యయా ॥ ౯-౧౦౪॥

స్వగుణానుభవేన సుభ్రువాం

భవభోగోచితపుణ్యసంక్చాయమ్ ।

విరహావ్యథయా తు తీవ్రయా

వృజినామ్భాధిమశోషయత్ ప్రభుః ॥ ౯-౧౦౫॥

పరవన్తి జగన్తి బాధితుం

నియతిః కిం న కరోతి నిష్ఠరా ।

విజహౌ కరుణానిధిః ప్రియాః

విరహౌ తస్య చ తాభిరాస్యత ॥ ౯-౧౦౬॥

వినివేశ్య రథే సితాసితౌ

వసుదేవస్య సుతౌ స యాదవః ।

మణిభగ్గరుచం మహాపగాం

దివముష్ణాంశురివ వ్యగాహత ॥ ౯-౧౦౭॥

అఘమర్షణలీనకిల్విషః

సలిలే మగ్నతనుర్దదర్శ తౌ ।

భుజగేన్ద్రభుజంగశాయినౌ
పురుషౌ కిఞ్చిదివాన్యలక్షణౌ ॥ ౯-౧౧౮॥

ఉపస్పృత్య చ తీరమాదరాత్
తదవస్థౌ నిరవర్ణయత్ రథే ।
స్మయమానదృశోస్తయోరసౌ
నిభృతః స్వానుభవం న్యవీవిదత్ ॥ ౯-౧౧౯॥

ప్రణీధానబహిర్విలోచనైః
ప్రతిలబ్ధానుభవః ప్రసాదయన్ ।
అనినీషత తావుభౌ తదా
పురమారబ్ధశరాసనోత్సవామ్ ॥ ౯-౧౨౦॥

గజసింహగతి తతశ్చ తౌ
గిరితుజ్జేన రథేన తేరతుః ।
గగనద్రవసన్నిభాం నదీ-
మపునఃప్రాప్తిభయాదివాఽఽకులామ్ ॥ ౯-౧౨౧॥

అథ వియతి సమేతైః సిద్ధగన్ధర్వముఖైః-
ర్భువి చ భువనగోపః సంస్తుతో గోపవృద్ధైః ।
లలితగతివిహారో రామచంద్రేణ సార్థం
రణపరిణతికాక్షీ రాజధానీం జగాహ ॥ ౯-౧౨౨॥

॥ ఇతి కవితార్కికసింహస్య సర్వతన్త్రస్వతన్త్రస్య
శ్రీమద్వేంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు యాదవాభ్యుదయే
మహాకావ్యే మధురాప్రత్యాగమనం నామ నవమః సర్గః ॥

॥ కంసరాజ్యోద్ధారో నామ దశమః సర్గః ౧౦॥

తతస్తౌ దదృశుస్తత్ర విశన్తౌ రాజవీధికామ్ ।
పూర్ణదృష్టిఫలాః పౌరాః పుణ్యైరేకముఖైరివ ॥ ౧౦-౧॥
చక్షుషామివ భాగ్యేన సమ్ప్రవృత్తౌ మహోత్సవౌ ।
యుక్తౌ మదనశక్త్యైవ యుగపన్మధుమాధవౌ ॥ ౧౦-౨॥

అభిఖ్యాపీచివిక్షేపైరపృథగ్భావచిత్రితైః ।
సమేతైరనుభావాద్యైః సక్తావివ రసోత్తమౌ ॥ ౧౦-౩॥

క్రమముల్లఘ్న భూతానాం భోగమోక్షావివృద్ధతౌ ।
 తయోరేవ వినిష్పత్త్యై ధర్మావివ చ తాదృశౌ ॥ ౧౦-౪॥
 పునన్తౌ భువనం పాదైః పుష్పవన్తావివాపరౌ ।
 సింహన్తౌ కాన్తివర్షేణ సితకృష్ణావివామ్బుదౌ ॥ ౧౦-౫॥
 మదోపక్రమదుర్ధాన్తౌ మధురోద్ధతవిభ్రమౌ ।
 కలభావివ సన్నద్ధౌ కంసాదినలమర్దనే ॥ ౧౦-౬॥
 శుభానామివ సీమన్తైః శ్రుతిసీమన్తసేవితైః ।
 పునన్తౌ రాజవిశిఖాం పుణ్యైశ్చరణపఙ్కజైః ॥ ౧౦-౭॥
 శీలసంవృతపారమ్యైః శృంగారపరికర్మితైః ।
 దృషదోఽపి ద్రవీభావం నయన్తౌ దివ్యచేష్టితైః ॥ ౧౦-౮॥
 దిదృక్షాదత్తదృష్టినాం మనస్కారమసీషయోః ।
 సపీతిరసనన్తోషం దిశన్తౌ దేహకాన్తితః ॥ ౧౦-౯॥
 మన్మథాయుతసౌందర్యౌ వసన్తాయుతసౌరభౌ ।
 శశాంకాయుతలావణ్యౌ చణ్డరశ్మయ్యుతద్యుతీ ॥ ౧౦-౧౦॥
 చిత్రతామివ నీతానాం చిత్తచేష్టాపహారతః ।
 ప్రతిసౌధం పురస్తీణాం నిర్విశన్తౌ నిరీక్షణమ్ ॥ ౧౦-౧౧॥
 సుప్రభాతమిహ ప్రాప్తం సూషా చ సుదినం చ నః ।
 ఇతి వాదిభిరన్యోన్యం ద్రుతచిత్తైరనుద్రుతౌ ॥ ౧౦-౧౨॥
 బలాదపహృతైస్త్ర రజకాత్ రాజసమ్మతాత్ ।
 పరభాగశ్రియం ప్రాప్తౌ వాసోభిరసితారుణైః ॥ ౧౦-౧౩॥
 లభ్యపుణ్యవిపాకేన మాలాకారేణ లమ్బితైః ।
 శబలౌ దామభిశ్చిత్రైః సన్నిగ్ధవనమాళికైః ॥ ౧౦-౧౪॥
 కాన్తినిర్జితయా కామాత్ ప్రదిష్టైః కంసకుబ్జయా ।
 దధతౌ వర్జిత్రూభయౌ దివ్యగన్ధౌ సుగన్ధితామ్ ॥ ౧౦-౧౫॥
 ఋజుకృతసుజాతాఙ్గ్యౌ ఋజుబుద్ధ్యాఽథ కుబ్జయా ।
 ప్రణయన్త్యా స్వగేహాప్తిం ప్రాప్తమన్దస్మితౌ మిథః ॥ ౧౦-౧౬॥

తతో వివిశతుః శాలాం బలిసద్గుహామివ ।
 ప్రథితాం పృథుభిశ్చపైః పన్నగైరివ భీషణైః ॥ ౧౦-౧౭॥
 తత్ర శైలనిభం శౌరిస్త్రీదశైరపి దుర్దమమ్ ।
 దదర్శాజగవప్రఖ్యం దమ్భాభికఠినం ధనుః ॥ ౧౦-౧౮॥
 స్వపూర్వప్రభవోదన్తమిదానీన్తనయన్నివ ।
 తదానమ్య ధనుర్భీమం బభజ్జా భుజలీలయా ॥ ౧౦-౧౯॥
 మహతా తస్య ఘోషేణ విదద్రే ద్విషతాం మనః ।
 సౌధాని మధురాయాశ్చ శుష్కాశనివిడమ్భినా ॥ ౧౦-౨౦॥
 చాపగోపచమూం హత్వా తౌ జగద్ధితమానుషౌ ।
 అతిలక్ష్మ్య ధనుఃశాలాం రజ్జద్వారమవాపతుః ॥ ౧౦-౨౧॥
 తత్ర మృత్యుమివ క్రుద్ధం నిదధ్యతురరిన్దమౌ ।
 నాగం కువలయాపీడం నిహ్నువానమివామ్బరమ్ ॥ ౧౦-౨౨॥
 తమాసాద్య ద్రుతం శౌరిస్త్రాసితత్రిదశద్విపమ్ ।
 పశ్చాదవక్త్ర ఇవాక్రమ్య పాతయామాస భూతలే ॥ ౧౦-౨౩॥
 తస్య దన్తౌ సముద్భృత్య శ్వేతాద్రిశిఖరోపమా ।
 విదధాతే యదుశ్రేష్ఠౌ మల్లయుద్ధమహాయుధే ॥ ౧౦-౨౪॥
 సహ గోపైరధిష్ఠాయ రజ్జమధ్యమరిన్దమౌ ।
 బలిజిత్ బలభద్రశ్చ బాలవృత్తైరదీవ్యతామ్ ॥ ౧౦-౨౫॥
 నృపోపహూతైరథ తౌ విహరైక్యమవాపతుః ।
 సర్వకారక-జల్పక-సట-వర్తక-గాయత్రైః ॥ ౧౦-౨౬॥
 జనస్య మహతస్తత్ర జనయామాసతుస్తదా ।
 మహతా కాన్తివర్షేణ దిదృక్షాం దేవమాత్మకామ్ ॥ ౧౦-౨౭॥
 ఉపవేదమధీయుర్యే రణార్థం రజ్జదర్శినః ।
 తమేవ తే ద్విధాభూతం తావుభావభిమేనిరే ॥ ౧౦-౨౮॥
 తదాలోకనలాభేన సామాజికజనస్తదా ।
 అనిదమ్పూర్వమాహ్లాదమపవృక్త ఇవాన్వభూత్ ॥ ౧౦-౨౯॥
 బిమ్బితాకృతయో నార్యస్తద్దేహమణిదర్పణే ।
 తత్పరిష్యజ్గనిర్వేశమయత్నాద్దివ తేభిరే ॥ ౧౦-౩౦॥

గీతమజ్ఞుగిరస్తత్ర నృత్తసంవాదివిభ్రమాః ।
 మఞ్చోషు హరిరద్రాక్షీత్ వరస్తీర్మదిరేక్షణాః ॥ ౧౦-౩౧॥
 ధృతహేతిపరిష్కారాన్ ధీరోద్ధతవిలోకితాన్ ।
 దదర్శ పృథివీపాలాన్ దేవానివ దివశ్చ్యుతాన్ ॥ ౧౦-౩౨॥
 తమసామివ సజ్ఞాతం సమాహారమివైనసామ్ ।
 తుఙ్గమఞ్చగతం కంసం తుష్టో హరిరవైక్షత ॥ ౧౦-౩౩॥
 లలితారమృయా వృత్త్యా రఙ్గభాజాం రసావహా ।
 నరవృత్తాన్తవిహృతిర్వవృధే రామకృష్ణయోః ॥ ౧౦-౩౪॥
 విదధే సింహనాదేన తారేణ యదుసింహయోః ।
 గర్జితం దైత్యమల్లనాం గోమాయుగణవాశితమ్ ॥ ౧౦-౩౫॥
 తావుభౌ డిమ్భవపుషౌ ఖ్యాతపీర్యపరాక్రమౌ ।
 చాణూరో ముష్టికశ్చ ద్వౌ నియోద్ధుమభిజగ్మతుః ॥ ౧౦-౩౬॥
 అహో మహదుపక్రాన్తమత్యాహితమిదం యతః ।
 అశిక్షితరణౌ బాలౌ మల్లయుద్ధే నియోజితౌ ॥ ౧౦-౩౭॥
 శిరీషలలితైరశ్లేష్పితైరపి పేశలైః ।
 అద్రిసారకఠోరాభ్యాం కథం యోద్ధుమిమౌ స్థితౌ ॥ ౧౦-౩౮॥
 పశ్యద్భిరవైరూనానం పౌరజానపదైర్బలైః ।
 పాపమేతదనుజ్ఞాతం పరపిణ్డపరాయణైః ॥ ౧౦-౩౯॥
 మధుకైటభదుర్దానౌ మల్లవృన్దారకావిమౌ ।
 యది జేష్యతి యః కశ్చిత్ స కిం న పురుషోత్తమః ॥ ౧౦-౪౦॥
 అథవా పూతనాదీనామప్రయత్నేన ఘాతుకౌ ।
 ని(న)యుద్ధే మల్లముఖ్యేభ్యో నాలమేతౌ న వా కథమ్ ॥ ౧౦-౪౧॥
 జనవాదమిమం శృణ్వన్ జాతహాసో జనార్దనః ।
 భుజమాస్ఫుటయామాస భూభారహరణే క్షమమ్ ॥ ౧౦-౪౨॥
 తదాస్ఫుటితశబ్దేన స్ఫుటత్కర్ణస్య భూయసా ।
 కంసమల్లగణస్యాఽఽసీత్ కథా గోపాలకాశ్రయా ॥ ౧౦-౪౩॥

గోపయుద్ధధియా జిహ్వాచ్ఛాణూరః కూణితేక్షణః ।
 పుష్పవేషమివోత్పశ్యన్ ఆద్రవత్ పుష్కరేక్షణమ్ ॥ ౧౦-౪౪॥
 యథోచే విషమం తత్ర నియుద్ధం స్థూలదృష్టిభిః ।
 తత్త్వదృష్టిభిరప్యేవం విశ్వాధికబలే హరౌ ॥ ౧౦-౪౫॥
 న్యూనాధికసమారమ్భా విభుస్తత్ర విహారతః ।
 విషాదప్రీతిసన్దేహాన్ సభ్యానాం సమతానయత్ ॥ ౧౦-౪౬॥
 స బాలః ప్రచయం ప్రాప బాలాతప ఇవ క్రమాత్ ।
 సీహార ఇవ చాణూరః శనైరపచయం యయౌ ॥ ౧౦-౪౭॥
 వారితేష్వథ వాద్యేషు విషణ్ణేన మహీభృతా ।
 దివ్యదున్దభయో నేదుర్నిగమధ్వాననిర్భరాః ॥ ౧౦-౪౮॥
 వల్గతా బలభద్రేణ కృష్ణేన చ వసున్ధరా ।
 వాదిత్రమివ దధ్వాన మధురేన్ద్రభయానకమ్ ॥ ౧౦-౪౯॥
 భీమకాలియభోగీన్ద్రస్ఫటార్జుమహానటః ।
 మల్లరంగనటం దైత్యం మధుమాథం మమాథ(న్ద్ర)సః ॥ ౧౦-౫౦॥
 ముష్టిఘాతేన రామస్య ముష్టికశ్చ నిపాతితః ।
 భోజాధిపమహోత్పాతం భూమికమృమవర్తయత్ ॥ ౧౦-౫౧॥
 రామరామానుజాభ్యాం తౌ రావణేన్ద్రజితావివ ।
 సమయామాసతుః పృథీవీం నగపాతం నిపాతితౌ ॥ ౧౦-౫౨॥
 శాయితౌ వీరశయనే దృష్ట్వా చాణూరముష్టికౌ ।
 ద్రుతమభ్యుద్రవన్ కృష్ణం తత్ర తోసకలా(తోసలకా)దయః ॥ ౧౦-౫౩॥
 స తానపి నియుద్ధేన వసుధాయాం న్యపాతయత్ ।
 కాలో యుగపదుద్భూతాన్ కల్పాన్తమిహిరానివ ॥ ౧౦-౫౪॥
 గరుత్మానివ భూభాగాత్ గగనాభోగమాయతమ్ ।
 కంసమఞ్చమపద్వారాదుదప్లవత కేశవః ॥ ౧౦-౫౫॥
 కచగ్రహేణ వివశం కంసమాకృష్య పాతయన్ ।
 పతన్ వక్షఃస్థలే తస్య తత్సత్త్వముదపాటయత్ ॥ ౧౦-౫౬॥
 మహామోహమివాక్రమ్య మాతులం మధుసూదనః ।

వివేక ఇవ వృత్తస్థముగ్రనేనమమోచయత్ || ౧౦-౫౭||
 దదౌ చ కంసభృత్యానాం దదతాం తత్ర జీవితమ్ |
 ఉన్ముఖత్రిదశప్రేక్ష్యామూర్ధ్వాం గతిమనుత్తమామ్ || ౧౦-౫౮||
 కంసకర్షణమణ్డలోఽ గమ్భీరాస్తత్ర చిక్కిరే |
 రణలక్ష్మీనివాసస్య రజస్య పరిఖా ఇవ || ౧౦-౫౯||
 సుదామనామా కంసస్య సోదరస్త్వరితః క్రుధా |
 బలేన గమితః ఊప్రమగ్రజేన గతాం గతిమ్ || ౧౦-౬౦||
 అనాయుధమహాయుధం దృష్ట్వా హృషితరోమభిః |
 ప్రమాతకదలప్రఖ్యైః ప్రాశ్నికైరభితః స్థితమ్ || ౧౦-౬౧||
 కృతినస్తాదృశం యుద్ధం కిలికిఞ్చితయన్త్రితాః |
 లీనా ఇవ చ పశ్యన్తో లిఖితా ఇవ చాభవన్ || ౧౦-౬౨||
 సిద్ధాశ్చ దివి తత్తాదృక్తాలకల్పితతాన్దవాః |
 హర్షద్రుగ్ధాభిక్లౌలం హాహాకారమకల్పయన్ || ౧౦-౬౩||
 అథ తౌ భీమదోర్దణ్డకణ్డాకర్షణతోషితౌ |
 పితృభ్యాం దృష్టజన్యాభ్యాముపసృత్య ప్రణేమతుః || ౧౦-౬౪||
 తౌ చ తౌ మృదితారాతిరక్తచన్దనరజ్జుతౌ |
 అశ్రుభిః ప్రీతినిష్యన్తైః పితరావభ్యషిఞ్చితామ్ || ౧౦-౬౫||
 విబుధత్వమివ ప్రాప్తో వసుదేవః సుతేక్షణాత్ |
 సతత్త్వప్రతిబోధేన సాత్త్వతాం పతిమస్తుత || ౧౦-౬౬||
 నమస్తే నాభినాలికరజసా సృష్టవేధసే |
 అజాయ సర్వవేదానామేకవేద్యాయ విష్ణవే || ౧౦-౬౭||
 అనన్యాధారమాధారమనన్యేత్వరమిశ్వరమ్ |
 అనుశ్ంణ్యన్తి సన్తస్త్వామనన్యాధిపతిం పతిమ్ || ౧౦-౬౮||
 అభిజ్ఞరరసం భోగ్యమనపాయం రసాయనమ్ |
 అక్షయం ధర్మసర్వస్వమవిదుస్తవ కీర్తనమ్ || ౧౦-౬౯||
 అనుగ్రహదశాదీప్తమశేషార్థప్రకాశకమ్ |
 దయాసమ్మృతమాహుస్తాం దీపమస్తస్త్వమోపహమ్ || ౧౦-౭౦||

దేవకీ దనుజస్థూణా దివ్యం ధామ వ్రజాఙ్గణమ్ ।
 రమా రాధాదయశ్చేతి రాశిభేదైర్న భిద్యనే ॥ ౧౦-౭౧॥
 నియంతా సర్వభూతానాం నియంత్యైర్నియమ్యనే ।
 పితామహముఖైః పుత్రీ మమ పుత్రోఽసి మాయయా ॥ ౧౦-౭౨॥
 మహతా త్వత్పదేనైవ మారుతిన్యాయమాశ్రితాః ।
 నిస్తరన్త్యచిరాత్ సంతో దుస్తరం భవసాగరమ్ ॥ ౧౦-౭౩॥
 అహితోదన్వదౌర్వాగ్నిమశేషోత్కర్షమాతరమ్ ।
 భవభైమరథీం భక్తిం భజన్తి త్వయి సాధవః ॥ ౧౦-౭౪॥
 భరన్యాసాశ్వయుక్తేన భావవేగప్రధావినా ।
 మనోరథేన గన్తవ్యః సారథిశ్చ భవాన్ సతామ్ ॥ ౧౦-౭౫॥
 వయం తు భవతా గ్రాహ్య వాసనాదుర్గభేదినా ।
 మనాగివ సముదోఽభ్య మా పునర్మాముహద్భవాన్ ॥ ౧౦-౭౬॥
 మహతామపి నిష్కర్మా మనుష్యత్వమతిస్త్యయి ।
 దృఢలక్షితచిహ్నానాం దిజ్ఞోహ ఇవ దుర్దమః ॥ ౧౦-౭౭॥
 దురన్తసుఖదోశ్యోతం దుఃఖాన్ధతమసావృతమ్ ।
 నిజేనైవ ప్రకాశేన నిశీధముపరున్ధి నః ॥ ౧౦-౭౮॥
 మశకానివ మాతఙ్గాః కంసముఖ్యాన్ ఇమాన్ క్షిపన్ ।
 యది విస్మయనీయస్త్యం విస్మయే కిం న విస్మయః ॥ ౧౦-౭౯॥
 నఖలీలావిదార్యేషు నాథేషు విబుధద్విషామ్ ।
 పరిష్కరణపర్యాయాః పఞ్చాపి తవ హేతయః ॥ ౧౦-౮౦॥
 కాలనేమివికారేఽస్మిన్ కంసే విమథితే త్వయా ।
 ఈదృశామితరేషాం చ దత్త ఏవ జలాఙ్గాలిః ॥ ౧౦-౮౧॥
 నమితాయతవిష్కర్మా దానవప్రభవైః క్షమా ।
 కిఞ్చిదుత్తమిభితేవాద్య కంసభారాపహరతః ॥ ౧౦-౮౨॥
 న ఖల్వతిశయం కఞ్చిదియమాధాతుమర్హతి ।
 సుమణావజ్జక్లుప్తైవ స్తుతిరస్మత్కృతా త్వయి ॥ ౧౦-౮౩॥
 ఇతి విజ్ఞాపితస్తేన న్రిడాదివ నతో విభుః ।
 బాలోపలాలనమిదం భవ్యవృత్తిరభావయత్ ॥ ౧౦-౮౪॥

స వాచా సాస్త్యయామాస పితరం దీనచేతనమ్ ।
 స్వవక్త్రేన్దువినిష్యన్దిసుధాపూరితకుల్యయా ॥ ౧౦-౮౫॥
 గమ్భీరమధురాం తస్య గిరం నిగమగన్ధినీమ్ ।
 శ్రుత్వా ముక్తిసఖీం ప్రాప ముదమానకదున్దభిః ॥ ౧౦-౮౬॥
 దేవకీ చ పరిష్యజ్య సుతం వాత్సల్యనిర్భరా ।
 నన్దగోపవధూలబ్ధం నవమానన్దమన్వభూత్ ॥ ౧౦-౮౭॥
 భూయః ప్రాదురభూత్తస్య భుజయుగ్మం తిరోహితమ్ ।
 తథాపి తాదృశం మర్త్యం తమమన్యన్త తామసాః ॥ ౧౦-౮౮॥
 బభూవ బలభద్రస్య తేన విశ్వాతిశాయినా ।
 శిరసా విదృతస్యాపి కిరీటస్యేవ శేషతా ॥ ౧౦-౮౯॥
 క్రియమాణపరిష్కారః కిరీటాద్యైః స బన్ధరైః ।
 తాని తాన్యేవ దివ్యాని తత్తదజైరభూషయత్ ॥ ౧౦-౯౦॥
 అశోభత శుభం ఛత్రం తస్య రాజన్యలక్షణమ్ ।
 తన్నాభిప్రణ్ధిరీకస్య రూపాన్తరమివోదితమ్ ॥ ౧౦-౯౧॥
 చామరద్వితయం శౌరేః సమయా ముఖపక్ష్మజమ్ ।
 శుశుభే సప్రతిచచ్ఛన్దో హంసమూర్తిరివ స్వయమ్ ॥ ౧౦-౯౨॥
 స చన్ద్ర ఇవ సమూర్ణః ప్రథమో యదుభూభృతామ్ ।
 పునరున్నిద్రయామాస కీర్త్ని కుముదినీమివ ॥ ౧౦-౯౩॥
 అభజన్త ద్విజేన్ద్రాస్తమతదోభగపరాఙ్ముఖాః ।
 సర్గాధికారాన్నిర్విద్య(ర్వాప్య)శాన్తా ఇవ పితామహాః ॥ ౧౦-౯౪॥
 అహార్యాన్ యదువంశస్య స భోగాన్ సమకల్పయత్ ।
 స్వపర్యఙ్కభుజ్జస్య ఫణామణిగణానివ ॥ ౧౦-౯౫॥
 అమరత్వాయ పర్యాప్తం తన్మృఖేన్ద్రసముదభమ్ ।
 సుధేవ పరివారేభ్యః సస్వదే సూన్యతం వచః ॥ ౧౦-౯౬॥
 ప్రార్థితోఽపి స రాజ్యాయ ప్రభావజ్ఞైర్యదూత్తమైః ।
 అరోచయత రాజానముగ్రసేనం వయోధికమ్ ॥ ౧౦-౯౭॥

న్యస్తరక్షాభరో రాజ్ఞా యావరాజ్యముపాశ్రితః ।
 శుశుభే పారతస్త్వేణ స్వాతస్త్వవశవర్తినా ॥ ౧౦-౯౮ ॥
 తస్య గోపాయతః పృథీష్ఠం గోపాలకుహనాత్యజః ।
 పర్యుపాస్త్ర పదం ధన్యా పర్థివశ్రీరనుత్తమా ॥ ౧౦-౯౯ ॥
 కృతవీరాభిషేకం తం క్లప్తకల్యాణకౌతుకమ్ ।
 తుష్టపుః సమయే వేదాః సౌస్నాతికపురస్కృతాః ॥ ౧౦-౧౦౦ ॥
 శక్తిభిస్తస్యభిర్ద్రిప్తో వివస్వానివ దిప్తిభిః(ఘృష్టిభిః) ।
 స్వపదం పృథివీం చక్రే సుహృద్భిః సూరిభిర్వృతః ॥ ౧౦-౧౦౧ ॥
 విక్లుప్తం తస్య బర్హద్యం హేమరత్నవిభూషణైః ।
 వైరోచనిహృతానీతః కిరీటో న వ్యకల్పత ॥ ౧౦-౧౦౨ ॥
 సప్తిభిః సైన్యసుగ్రీవమేఘపుష్పవలాహతైః ।
 వ్యక్తిమన్తోఽభవన్ వేదాస్త్యజన్తో ధేనుభూమికామ్ ॥ ౧౦-౧౦౩ ॥
 పద్మాకమలదాయాదం పదం తస్య స్వమౌలిభిః ।
 శ్రుతయో ధారయామాసుః పాదపీఠీకృతాత్మభిః ॥ ౧౦-౧౦౪ ॥
 స వేణుః శక్తిరూపేణ ప్రాచా పరిపచేలిమః ।
 అగోపీసంవిభాగార్హం పపౌ తస్యాధరామృతమ్ ॥ ౧౦-౧౦౫ ॥
 దిదేశ సాన్ధీపనయే ధనుర్వేదోపదేశినే ।
 స్వపదారూఢతనయప్రత్యానయనదక్షిణామ్ ॥ ౧౦-౧౦౬ ॥
 ప్రహితాం పురుహూతేన స్వసంక్కుల్పానువర్తినా ।
 కంసజిత్ కంసపితరం సుధర్మామధ్యవాసయత్ ॥ ౧౦-౧౦౭ ॥
 అశేషరత్నచిత్రాం తామతీతస్తుతిగోచరామ్ ।
 అద్వైతమివ సర్వేషామద్భుతానామమన్యత ॥ ౧౦-౧౦౮ ॥
 స చ తస్యానుభావేన నిధ్యాతనయపద్ధతిః ।
 ప్రజాపాలనధర్మస్య పారదృశ్యతమోఽభవత్ ॥ ౧౦-౧౦౯ ॥
 కృష్ణపక్షమపి ప్రాప్య స రాజా విశ్వరజ్ఞాకః ।
 ప్రాపద్యత పరాం వృద్ధిం సుమనఃస్వాదనక్షమామ్ ॥ ౧౦-౧౧౦ ॥
 మలినైః సతతాసారైర్మన్త్రిభిశ్చపలాన్వితైః ।
 విముక్తః స బభౌ భాస్వాన్ మేఘైరివ జడా(లా)శ్రయైః ॥ ౧౦-౧౧౧ ॥

ప్రచితం బహుభిస్తీర్తైస్తస్య గూఢం చిక్రీతమ్ ।
 ,సారస్వతమివ ప్రోతః స్థానే స్థానే వ్యజృంభత ॥ ౧౦-౧౧౨॥
 మానసంరక్షకస్తస్య మస్త్రస్తర్క ఇవానయః(ఘః) ।
 అజ్గపశ్చుకసమృత్త్యా విపక్షే దణ్డతాం యయౌ ॥ ౧౦-౧౧౩॥
 స్వతః శుద్ధాం యథాస్థానం రోషరాగవతీం ధియమ్ ।
 స దధే యమునాశోణశబలామివ జాహ్నువీమ్ ॥ ౧౦-౧౧౪॥
 సప్తభిః సామదానాద్వైరుపాయైః స్థానపాతిభిః ।
 ద్విసవదీప్తపసమ్భూతం రత్నజాతమజీహరత్ ॥ ౧౦-౧౧౫॥
 అనుగంతా స్వనేతృణాముదయే విశ్వరజ్జుకః ।
 దూరీకృతతమాః సోఽభూత్ ద్వితీయ ఇవ భానుమాన్ ॥ ౧౦-౧౧౬॥
 సశ్చిత్తస్య ధనౌఘస్య స్థానసశ్చారణేన సః ।
 తటాకస్యేవ పూర్ణస్య పరీవాహమకల్పయత్ ॥ ౧౦-౧౧౭॥
 ఆసాగరాస్తమవమత్య మహీపతీన్ద్రాన్
 భూమ్నా నిజేన పరిహృత్య యయాతిశాపమ్ ।
 ఓజోనిరోధకమిలాశ్రయముగ్రనేనం
 రాజానమేకమకరోజ్జగదేకనాథః ॥ ౧౦-౧౧౮॥
 క్షిప్తావద్యం క్షత్రియవృత్త్యా బహుశాఖం
 మగ్నం శాపోదన్వతి మాన్యం యదువంశమ్ ।
 ఇచ్ఛాభీనస్వేతరసర్వః స్వమహిమ్నా
 రక్షాగోపో రామయవీయాన్ ఉదహరీత్ ॥ ౧౦-౧౧౯॥
 ॥ ఇతి కవితార్కికసింహస్య సర్వతన్త్రస్వతన్త్రస్య
 శ్రీమద్వేంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు యాదవాభ్యుదయే
 మహాకావ్యే కంసరాజ్యోద్ధారో నామ దశమః సర్గః

॥ ద్వారకాధిష్ఠానం నామ ఏకాదశః సర్గః ౧౧॥

తదద్భుతం క్రీడితకం క్రమేణ
 శ్రుత్వా(శ్రోత్వాన్)హరేరప్రతిమానశక్తేః ।
 మహాబలాన్ కంసవధాదిజన్మా

మన్యుః ప్రవేదే మగధేన్ద్రముఖ్యాన్ ॥ ౧౧-౧॥

గోపాలడిమోభా నరపాలహస్తా
కులే యదోరఞ్చితమాతపత్రమ్ ।
అన్యచ్చ భూమ్యామధరోత్తరత్వం
హస్తేతి వాదాన్ ప్రభురభ్యునన్దత్ ॥ ౧౧-౨॥

హలాదిభిర్ద్వైతవరైర్యథార్హం
రథాఙ్గముఖ్యైరపి రామకృష్ణా ।
స్వవృత్తియోగ్యావసరోపయాతైః
ప్రాచీం శ్రియం ప్రాదురభావయేతామ్ ॥ ౧౧-౩॥

స దైత్యజిత్ వధ్యవరూఢినీనాం
సమ్రూపకం సారథిమాత్రశేషమ్ ।
పునః ప్రవృత్తానుశయం పురీం స్యాం
నిన్యే జరాసన్ధం అహార్యసన్ధః ॥ ౧౧-౪॥

సమాహృతైః సైన్యమహాసముద్రైః
రాయాతమష్టాదశ సామృథాయాన్ ।
దేహావశేషం ప్రజిఘాయ దీనం
దేహాన భీమేన విభేత్తుమిచ్ఛన్ ॥ ౧౧-౫॥

స్వదత్తశక్త్యా ముచుకున్దదృష్ట్యా
భస్మావశేషో భవితా ద్రుతం యః ।
కలేరీవాత్మానమనన్తదోషం
యం కాలపూర్వం యవనం ప్రచఖ్యుః ॥ ౧౧-౬॥

బలస్య చ స్వస్య చ బాహుభూమ్నా
యదాహృతమ్లేచ్ఛమృగాధిపానామ్ ।
సహస్రకోటీగుణితం సహస్రం
పఞ్చత్వమాయాస్యతి పఞ్చసంఖ్యమ్ ॥ ౧౧-౭॥

తదాగమే యాదవపుంజవానాం
విప్రావమానోపనతం విషాదమ్ ।
నివారయామాస న వాసుదేవః
ప్రఖ్యాపయన్ బ్రాహ్మమృషేః ప్రభావమ్ ॥ ౧౧-౮॥

నిసర్గనిధ్యేయపరావరః సః
సమ్మన్త్య సార్థం యదువంశవృద్ధైః ।
విహాతుమిచ్ఛన్ మధురాం శుభంయుః
సఙ్కల్పయామాస పురీం తదన్యామ్ ॥ ౧౧-౯ ॥

స్వయం ప్రవృత్తైరపి వృష్టివీరైః
స్త్రాతుం క్షమాం త్రాసితదైత్యలోకః ।
అనన్యసాధారణశక్తిరన్యాం
సఙ్కల్పయామాస పురీమపూర్వామ్ ॥ ౧౧-౧౦ ॥

జహౌ ధరిత్రీమివ జామదగ్న్యః(గ్నః)
కౌలీమయోధ్యామివ కోసలేన్ద్రః ।
అచిన్త్యవృత్తిర్మధురామనిన్ద్యాం
తజ్జన్మజాతో మహిమా తు నైనామ్ ॥ ౧౧-౧౧ ॥

పరిత్యజన్నప్యభిమత్య తిష్ఠన్
వ్యాప్తః శుభం వ్యక్తిపదం తదగ్రమ్ ।
అనన్యభాజామభజత్ స దేవ-
స్తస్మిన్ సతాం ప్రాగివ సన్నిధానమ్ ॥ ౧౧-౧౨ ॥

అహంసపద్మామివ వాహినీం తాం
వీతేన్ద్రతారామివ వాసతేయీమ్ ।
సమాప్తకార్యామివ సత్రశాలాం
శూన్యాం పురీం ప్రేక్ష్య జగామ శౌరిః ॥ ౧౧-౧౩ ॥

చిత్రావశేషద్విరదాశ్వయోధా
శుకాదిసమ్భాషణశేషసూక్తా ।
మణిప్రభాశేషితదీపికా సా
నామ్నైవ మాధుర్యవతీ తదా౭౭సీత్ ॥ ౧౧-౧౪ ॥

ప్రాచీమనాదృత్య నివాసభూమిం
ప్రత్యజ్ముఖీం పద్ధతిమాదదానా ।
స్థిరం పదం ప్రాప్తుమిచ్ఛేష నేనా
సత్వాధికా ధీరివ సాత్వతానామ్ ॥ ౧౧-౧౫ ॥

ఉత్సారయన్ ధూలిమివగ్రయాయా

వినిర్దిశన్ వాసమివాతిదూరాత్ ।
ప్రత్యుద్గమాయ త్వరయన్నివాభిం
మరుద్వవౌ మన్దవిధూతకేతుః ॥ ౧౧-౧౬॥

ప్రభూతభీమోన్నతనాగనక్రా
పారిప్లవైరూర్మిమతీ తురజైః ।
అపూర్వవారాన్నిధిమాప్రజన్తి స్వయం
తథా శౌరిచమూరభూత్ సా ॥ ౧౧-౧౭॥

సమేతి మాం సాత్త్వతవాహినీయం
సిష్ఠాసయా హస్త జిగీషయా వా ।
ఇతి ప్రభూతాద్భుతవైభవాం తా-
ముపేన్ద్రనాథాముదధిః శశజ్కే ॥ ౧౧-౧౮॥

గతాగతైర్యోద్ధమివ ప్రవృత్తై-
రాసీదతామద్భుతభీమవేగౌ ।
మిథఃప్రతిచ్ఛన్తతయా ప్రతీక్ష్యౌ
వేలావనే సైన్యమహాసముద్రౌ ॥ ౧౧-౧౯॥

మహీయసా సైన్యరవేణ సద్యః
పయోధిరన్తర్హితతీవ్రహ్మః ।
ప్రకమ్పమానో భృశమాబభాసే
భయేన తూష్ణిమివ భావ్యమానః ॥ ౧౧-౨౦॥

ప్రతీక్ష్య సేనాముపధావమానాం
పత్యా నదీనాం ప్రణిధీయమానః ।
ప్రకాశయన్ సర్వజనానుకూల్యం
సమీరణో మన్దతరం వచార ॥ ౧౧-౨౧॥

వదన్నివ స్వాగతమాగతేభ్యః
ప్రభూతసన్తోషభవైః ప్రణాదైః ।
తరణహస్తప్రహితైః సరస్వాన్
అభ్యర్చయామాస యదూన్ పయోభిః ॥ ౧౧-౨౨॥

చిరప్రయాతం పరిహృత్య శయ్యా-
మభ్యాగతం వారిధిరాదరేణ ।

మిథఃసమాయోజితవీచిహస్తః
ప్రాయః ప్రభుం ప్రార్థయత ప్రసాదమ్ || ౧౧-౨౩||

నివేశ్య సేనాముదధేః సమీపే
తాలాఙ్కసమ్భావితరాజతాలే |
దయార్థమేహోపమదేహభూమా
విశ్వమ్భరో విశ్రమయాఞ్చకార || ౧౧-౨౪||

కదాచిదాత్మానమవాప్తరత్నం
కపాలినం చన్ద్రకలావతంసమ్ |
క్షమం సుభిక్షాం చ దివం విధాతుం
(దివం సుభిక్షాం కృతవన్తమేవం)
ధ్యాతాగతం సిన్ధుమథాదిదేశ || ౧౧-౨౫||

అనారతప్రాప్తజయోద్యమానాం
ధర్మం నిజం ధారయతాం యదూనామ్ |
అపత్యరక్షోచితమన్తరీపం
దివ్యోపమం దేయమిహ త్వయేతి || ౧౧-౨౬||

స తస్య దిక్పాలనివాసకల్పాం
విధితృతో వృష్టిపురీం విశాలామ్ |
అగాధపాథఃపరిఞాభిగుప్తం
ద్వీపం దదౌ దుర్గవిధానయోగ్యమ్ || ౧౧-౨౭||

బలోత్తరాణామపి బహ్వమిత్రం
స్ఫీతం యదూనాం కులమీక్షమాణః |
అవన్ద్యయన్ విశ్వవిత్ అర్థశాస్త్రం
దురాక్రమం దుర్గమియేష కర్తుమ్ || ౧౧-౨౮||

స శాసితా శాస్త్రమనుప్రతస్థే
కర్మాఽఽదదే కర్మఫలప్రదాతా |
ప్రభుః స్వబుద్ధ్యైవ జగన్తి గోప్తుం
కురీవత బాహ్యైరపి కిం న గుప్తిమ్ || ౧౧-౨౯||

ప్రభూతరత్నద్యుతికేసరం తత్
ప్రవాలపత్రౌఘపరీతపార్శ్వమ్ |

స్థానం హరేరిష్టతమం తదాసీత్
సమ్భూతిరాజీవమివేన్దిరాయాః ॥ ౧౧-౩౦॥

ప్రచోదితస్తత్ర చ విశ్వకర్మా
నాథప్రసత్వైః నలినాసనాద్వైః ।
రథ్యాదివైచిత్ర్యవతీం వితేనే
రాశిం గుణానామివ రాజధానీమ్ ॥ ౧౧-౩౧॥

స శిల్పవిద్యాం విధినోపదిష్టా-
మశేషతో నూనమధీత్య దాక్ష్యాత్ ।
శుభాని తస్యాం భవనాని కర్తుం
సౌధేషు దివ్యేషు చకార యోగ్యామ్ ॥ ౧౧-౩౨॥

గతాగతార్థం హరివాహినీనాం
సేతుం చ యోగేన బబన్ధ సిన్ధౌ ।
చకార దిగ్భాగ(క్కాల్)విమూఢతాం యః
ప్రత్యర్థినాం చక్రధరప్రభావాత్ ॥ ౧౧-౩౩॥

నలేన పూర్వం స్వసుతేన సృష్టాత్
నవీనమన్యూనతరం స్వకల్పస్తమ్ ।
సమీక్ష్య తుష్యన్నపి విశ్వకర్మా
నాథాయ రోచేత స వేత్యతామ్యత్ ॥ ౧౧-౩౪॥

స సేతురాస్కన్ధినితకూలయుగ్మః
సంక్కుల్పితో వాసవలోకతష్టా ।
మహాపురీం తాం చ మహీం చ మాతుం
మధ్యే తులాదణ్ణ ఇవార్పితోఽభూత్ ॥ ౧౧-౩౫॥

నివేదితాం నిర్జరశిల్పినైవ
స్వయం చమత్కారవతా సుకల్పస్తామ్ ।
అదృష్టపూర్వామివ విశ్వదర్శీ
దృష్టిః సతాం ద్రష్టమియేష నాథః ॥ ౧౧-౩౬॥

నిజప్రతిచ్ఛన్దనిదర్శనీయాం
మృగోపమానాస్తరమృష్టకాన్తిమ్ ।
ఉదన్వతా దత్తకరేణ దేవః

ప్రదర్శితాం పూర్వమవైక్షతైనామ్ || ౧౧-౩౭||

అనన్యదృష్టిం నగరీ నవీనా
విస్మేరతాం విశ్వపతిం నినాయ |
స్వయమ్ప్రభైః సౌధభరైరుదారైస్తుజైః
సుమేరోరివ రత్నశృంగైః || ౧౧-౩౮||

తామద్భుతాం తారకితాగ్రసౌధాం
ధర్మస్య పూర్ణామివ యోగసిద్ధిమ్ |
సపౌరభృత్యః సమయాన్వవేక్షీ
వివేక వృష్ణస్థకయూథనాథః || ౧౧-౩౯||

పరేణ నాకం ప్రలయానభిజ్ఞా-
మధీయతే యస్య పురీమచిన్త్యామ్ |
స లోకనాథో విదధే సనాథాం
దూరాధికాం ద్వారవతిం దివోఽపి || ౧౧-౪౦||

విధాయ త(య)స్యాం విదితైః స్వచిహ్నై-
ర్యదూన్ యథాస్థాననివేశతుష్టాన్ |
తామేవ నాథస్త్రిదశాభినన్ద్యాం
త్యక్తమయోధ్యాం మధురాం చ మేనే || ౧౧-౪౧||

ఉదన్వతి వ్యోమతలే చ లగ్నాం
దృష్టోభయాః దర్పణదర్శనీయే |
యామద్భుతామాత్మపురీం చ దేవా-
శ్చాయామమన్యంత మిథః సమీక్ష్యామ్ || ౧౧-౪౨||

ప్రాకారచక్రం పృథుభిస్తరజై-
రాస్ఫాలయన్ అమ్బుధిరాత్తవేగః |
అమర్త్యముఖ్యైరపి జాతకోపై-
రక్షోభ్యతాం వ్యాకురుతేవ యస్యాః || ౧౧-౪౩||

యత్సౌధపర్యఙ్కజషాం వధూనాం
సఙ్కృహ్య నిఃశ్వాసగుణం సమీరః |
పద్మేషు నూనం ప్రదిశన్ ప్రభాతే
గతాగతం యాతి గవాక్షవర్త్యా || ౧౧-౪౪||

జాలాని యత్రాగురుధూమజాలైః
సన్నిగ్ధపారావతసన్నిధానైః ।
అవాసయన్ నూనమహార్యగన్ధాన్
ఆనేదుషాం నాకసదాం విమానాన్ ॥ ౧౧-౪౫॥

పరార్థ్యరత్నప్రచితాత్మభిర్యా
ప్రాసాదమాలాభిరలఙ్కృతాఙ్గీ ।
నాథోపథోగానుగుణాం పయోధౌ
ననన్ద దృష్టైవ నిజామభిఖ్యామ్ ॥ ౧౧-౪౬॥

మణిప్రదీపప్రశమ(మే)ప్రయుక్తే
విహారచూరే విఫలే వధూనామ్ ।
అపత్రపాయాః సమయేఽపి యస్యా-
మభూదనాస్థా పరమార్థదీపే ॥ ౧౧-౪౭॥

ప్రాయేణ యత్ర ప్రమదాజనానాం
నిత్యం గుణైరప్రతిమైర్ని(బ)రుద్ధాః ।
సంస్కారయోగాదపి లబ్ధసత్త్వా-
శ్చిత్రార్పితా నాకసదో న(వి)చేరుః(లుః) ॥ ౧౧-౪౮॥

యదన్తరే యామికవారణానా-
మానేదుషామమ్బునిధేరభిఖ్యామ్ ।
కరాభిమర్శేషు పునశ్చకా(మర్శావసరేఽచకా)సుః
కల్లోలలగ్నా ఇవ కర్ణశఙ్ఖాః ॥ ౧౧-౪౯॥

సౌధేషు యస్యాం యువనేవితేషు
త్రివిష్టపాదప్యధికోన్నతేషు ।
ప్రీలాతిభారాన్నమితా ఇవాఽఽసన్
వైమానికైరధ్యుషితా విమానాః ॥ ౧౧-౫౦॥

న షడ్భిరాసన్ వ్యసనాని పుంసాం
యద్వాసినామీతిభిరూర్మిభిర్వా ।
అయోగయత్నేన వినైవ చాన్తే
జజ్ఞే జగద్ధాతరి బుద్ధిరేకా ॥ ౧౧-౫౧॥

అదేశకాలప్రవిభాగభాజా

భూమ్నా జగద్ధాతురచిన్త్యభూమ్నః ।
యస్యాం విహారోపవనాన్యభూవన్
సమాధియోగ్యాని తపోవనాని ॥ ౧౧-౫౨॥

అనంహసామధ్వరదీక్షితానా-
మాహ్వనతః ప్రాగపి సన్నిధానాత్ ।
అభుజ్క్ర కృత్వాన్ని హవీంషి నిత్యం
యత్ర స్వయం యజ్ఞతనుః స దేవః ॥ ౧౧-౫౩॥

రతిప్రసూతా ఇవ రాజకన్యా
రసోదధేరూర్మిపదం భజన్త్యః ।
విరక్తభావ్యం తమవాప్య యస్యాం
రాగోపపన్నా రమయామృభూవుః ॥ ౧౧-౫౪॥

ప్రవాలచిత్రికృతజాలకశ్రీః
సాలావృతా సమృద్ధతప్తజాలా ।
పరిష్కృతా భద్ర-మృగాదిభిర్యా
బభౌ స్మరన్యేవ విహారవన్యా ॥ ౧౧-౫౫॥

ధ్వజాగ్రభిన్నాత్ తుహినాంశుబిమ్బా-
దనుక్షరన్త్యా సుధయానులిప్తైః ।
చిరప్రక్లప్తైరపి యత్ర సౌధై-
ర్నిత్యం నవీనైరివ నిర్భభాసే ॥ ౧౧-౫౬॥

స్వవైభవైరప్రతిరూపశోభైః
వ్యక్తశ్రియో వాఙ్మనసాని(తి)వృత్తైః ।
తిరోదధుర్యత్ర నరేన్ద్రవాసాః
స్వయమ్పుభాం దేవసభాం సుధర్మామ్ ॥ ౧౧-౫౭॥

విభూతిభేదైరనుపప్లవైర్యా
భోగార్థినాం భూమిగతాఽప్యభౌమైః ।
నివారయామాస తపోధనానాం
వాసాదరం వాసవరాజధాన్యామ్ ॥ ౧౧-౫౮॥

యతౌధరత్నప్రకరేషు విష్వక్
ప్రసారితైరన్వహమైకముఖ్యాత్ ।

కరైః సహస్రేణ గృహీతదీప్తిః
ప్రద్యోతతే నూనమతీవ భాస్వాన్ ॥ ౧౧-౫౯॥

యచ్ఛన్ద్రశాలాసు నిషేదుషీణాం
మృగీదృశాం హారమణిప్రకాశైః ।
తిరస్క్రియాం ప్రాప్య విలజ్జమానా-
స్తారాగాణా నూనమధశ్చరన్తి ॥ ౧౧-౬౦॥

గృహేషు యస్యాం మణిభిత్తిభాగే
ప్రతిక్షణం దృష్టముఖేన్దుబిమృచ్ఛః ।
వధూజనః కేవలమగ్రహస్తై-
రాదత్త మజ్గల్యతయాఽఽత్మదర్శమ్ ॥ ౧౧-౬౧॥

అనన్తచిత్రప్రతిమాభిరామై
రజస్రమాక్రాన్తదిశావకాశైః ।
అభావయత్ గోపురవైభవైర్యా
విశ్వప్రసూతేరివ వైశ్వరూప్యమ్ ॥ ౧౧-౬౨॥

సరోభిరుల్లాసితపుష్కరశ్రీః
సङ్గోజ్జితైః సజ్గమితప్రయాగా ।
ప్రభాసితా రత్నగణాంశుభిర్యా
ధర్మాశ్రయాణామివ సంసదాసీత్ ॥ ౧౧-౬౩॥

హసద్భిరుచ్చైఃశ్రవసం హయాగ్ర్యైః-
రైరావతం దన్తివరైశ్చ దృప్తైః ।
సరోత్తమైర్నాకసదశ్చ యాఽభూత్
సుభ్రూభిరప్యప్సరసః స్వయం ద్యౌః ॥ ౧౧-౬౪॥

వప్రేషు యస్యాః స్ఫటికప్రదేశాన్
ద్వారాభిమానాత్ ద్రుతమాపతన్తః ।
అవాపురాగన్తుజనాః సశీతై-
రన్తఃస్మితైర్నాగరకైర్నిరోధమ్ ॥ ౧౧-౬౫॥

పయోభిరచ్ఛస్ఫటికద్రవాభైః
దవీయసాం దర్శనమాదధానైః ।
సుధాధికస్వాదురసైరవిన్దన్
స్వాన్తోపమాం యత్ర సతాం సరస్యః ॥ ౧౧-౬౬॥

యామేకచిత్తః ప్రసమీక్ష్య తుష్యన్
యాదోనిధేరాహితదిష్టి(ష్ట)వృద్ధిమ్ ।
లజ్జామయాసీదివ విశ్వకర్మా
లక్ష్మోదినిర్మాణకథాప్రసజ్జే ॥ ౧౧-౬౭॥

సమగ్రరత్నైశుశుభాకృతిం యాం
సనాయకాం మధ్యజషా త్రిధామ్నా ।
హృద్యామజస్రం హృదయేన భూషాం
రత్నాకరో నూనమథత్త రమ్యామ్ ॥ ౧౧-౬౮॥

(రమ్యాం హి హృద్యాం హృదయేన నూనం
రత్నాకరో రత్నమథత్త భూషామ్) ॥ ౧౧-౬౮॥

అభిన్నసత్త్వాన్నభసః పరస్మాత్
క్షీరోదధేరంశుమతశ్చ బిమ్బాత్ ।
రమాసఖస్య ప్రణీధానభాజాం
యాఽభూత్ ప్రియం వ్యక్తిపదం పృథివ్యామ్ ॥ ౧౧-౬౯॥

యత్సేధభాజో(జాం)నిశి సున్దరీణాం
ముఖేన్ద్రభిశ్చాషితకాన్తిమిన్ద్రమ్ ।
సద్యః స్వనిష్యన్ద్రసుధాప్రవాహైః
రాప్యాయయామాసురివేన్ద్రకాన్తాః ॥ ౧౧-౭౦॥

ఉద్వేలచఞ్చత్తురగోర్మిమాలా-
ముద్భోషితాముత్సవతూర్యఘోషైః ।
ప్రభూతరత్నైశునిధిం పయోధి-
ర్యామద్భుతాం యా చ తమన్వకార్షీత్ ॥ ౧౧-౭౧॥

యద్వప్తశైలేషు దివాఽపి సిన్ధో-
రాస్ఫాలనాదుత్పత్తితైః పృషదీభిః ।
ఉత్తిప్తముక్తాఫలదర్శనీయైః
రాలక్ష్యతారౌఘమభూత్ విహాయః ॥ ౧౧-౭౨॥

కలత్రపుత్రాదిజషామజస్రం
దీర్ఘాయుషాం యత్ర సతాం జనానామ్ ।

ధర్మైకభాజామితరే పుమర్థాః
ప్రాయః స్వయం సన్నిదధుః స్వభూత్యై || ౧౧-౭౩||

రరాజ సా రామజనార్దనాభ్యాం
ప్రాప్తప్రకాశాఽపి యదుప్రవీరైః ।
సత్యేవ తారానికరే త్రిలోకీ
చక్షుష్మతీ చన్ద్రదివాకరాభ్యామ్ || ౧౧-౭౪||

ప్రభుణా సహస్రవదనేన వర్ణ్యతాం
ద్విగుణైరముష్య నయనైరవేక్ష్యతామ్ ।
శ్రుతిభిశ్చ తస్య బహుధా నిశమ్యతా-
మధికాం తతః శ్రియమవాప సా పురీ || ౧౧-౭౫||

స్వయమజని కిమత్ర శ్వేతమేవాన్తరీపం
పరిణతముత కింఞ్చద్భాగధేయం పృథివ్యాః ।
వరుణనగరమన్యత్ వారిధేరుత్థితం వా
కిమిదమితి పురం తత్ కీర్తయన్తి స్మ పౌరాః || ౧౧-౭౬||

రామప్రప్తైరధివసతి సా రాజధానీ జగాహే
లోకాధీశే సహ బహుమత్తైర్లోకపాలైరివాన్యైః ।
ఆశ్చర్యాణాం ప్రకృతిరియమిత్యద్భుతావేశయోగ్యాం
అప్రత్యూహామనితరతులారోహణీయామభిఖ్యామ్ || ౧౧-౭౭||

తన్మధ్యే విరచితశిల్పమేరుకల్పం
వైచిత్ర్యాదపహృతవైజయన్తగర్వమ్ ।
ప్రసృష్టం నిజమివ పారమేష్ఠ్యముర్వాశ్యం
ప్రాసాదం ప్రభురధివాసయాశ్చుకార || ౧౧-౭౮||

రామఃపునర్వ్రజముపేత్య విహారభేదై-
రాశ్వాసయన్ సహచరైః సుహృదశ్చ సర్వాన్ ।
విశ్రాణితాం దుహితరం వరుణేన విన్దన్
సీరావకృష్టయమునాన్నపితో విజహే || ౧౧-౭౯||

ప్రత్యశ్చమద్ధిమవధూతవతోఽతిదూరం
దగ్ధశ్చ కూలమివ దక్షిణమస్త్రభూమ్నా(ధామ్నా) ।
ఆకర్షతశ్చ సరితం సవిత్ప్రసూతాం

రామస్య తస్య శుశుభే రసికస్య లీలా ॥ ౧౧-౮౦॥

పద్మయోనివచనాదుపసీతాం

ప్రాక్షసీం ప్రియతమామివ కాన్తిమ్ ।

రేవతస్య తనయామనురూపాం

రేవతీం చ పరిణీయ స రేమే ॥ ౧౧-౮౧॥

॥ ఇతి కవితార్కికసింహస్య సర్వతన్త్రస్వతన్త్రస్య

శ్రీమద్వేంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు యాదవాభ్యుదయే

మహాకావ్యే ద్వారకాధిష్ఠానం నామ ఏకాదశః సర్గః ॥

॥ రుక్మిణ్యభ్యుదయో నామ ద్వాదశః సర్గః ౧౨॥

తథావిధానన్తమహాపయోధే-

స్తరగ్గవృత్త్యా భజతోఽవతారాన్ ।

అశేషరూపేష్వనురూపరూపా

దేవీ జగన్నేతురనుప్రజజ్ఞే ॥ ౧౨-౧॥

సా తస్య నిత్యోదితదివ్యధామ్నః

పత్యుః ప్రియా భానుమతః ప్రభేవ ।

అధ్యాసితుర్ద్వారవతీమదూరాత్(రే)

వ్యక్తిం శుభాం ప్రాప విదర్భదేశే ॥ ౧౨-౨॥

శిఖిణ్డకం నిష్ప్రతిమం శ్రుతీనాం

శృంగారలీతోపమవిశ్వకృత్యమ్ ।

అధీయతే తన్మిత్రునం స్వభావా-

దన్యోన్యజీవాతుమనన్యభోగ్యమ్ ॥ ౧౨-౩॥

దయేవ నిత్యం దయితా త్రిధామ్నః

సర్వేషు భావేషు సమానభావా ।

పరావరాణాం జననీ ప్రజానా-

మాసీత్ విదర్భాధిపతేరపత్యమ్ ॥ ౧౨-౪॥

మహితలామ్నేథిలసీరకృష్ణాత్

క్షీరోదధేరాహితమన్తలైలాత్ ।

భృగూద్వహాత్ ఖ్యాతిమతశ్చ యాఽభూత్

సా భీష్మకాదభ్యుదియాయ భూయః ॥ ౧౨-౫॥

అమన్యతైనాం తనయాం స రాజా
రుక్మీ చ (రుక్మశ్చ)మోహదనుజామజన్యామ్ ।
యామేకపత్నీమనఘస్య పుంసః
ప్రజాసృజాం మాతరమామనన్తి ॥ ౧౨-౬॥

త్యక్త్వా పరాః స్త్రీర్గు(స్త్రీగు)ణరాశిరేనాం
శరణ్యభూతాం శరణం ప్రపేదే ।
ప్రాయేణ దోషైరవివిక్తవాసా-
ద్భీతః స్వయం భీష్మకరాజకన్యామ్ ॥ ౧౨-౭॥

ఆరబ్ధదేహమివ భాగధేయై-
రక్షిణీ లక్ష్మ్యస్తరతో నియన్త్రీమ్ ।
సుతామిమాం ప్రాప్య సుధామివాన్యా-
మమర్త్యకల్పౌ పితరావభూతామ్ ॥ ౧౨-౮॥

అనన్యవృత్త్యా ఘనతాముపేత్తై-
రప్రౌఢసూర్యైస్తమయాఖజాల్లైః ।
సువర్ణరత్నైరథవా ప్రక్లప్తాం
సుతాం సుజాతాకృతిమన్వభూతామ్ ॥ ౧౨-౯॥

మహీయసీం మజ్గలదీపమాలాం
విద్యుత్ప్రకాశా విదధే కుమారీ ।
ఆకల్పరత్నాంశుతిరస్కరణ్యా
దీప్త్యా రజన్యామపి దీనభాసమ్ ॥ ౧౨-౧౦॥

కలామివార్ధామకరోరథామ్నః
పుణ్యోదయానామివ పూర్వచర్యామ్ ।
ప్రరోహవేలామివ కాన్తివల్లభాః
ప్రైక్షన్త శుద్ధాన్తమృగీదృశస్తామ్ ॥ ౧౨-౧౧॥

ఆత్మాధికారాదధికామవస్థా-
మయత్నతో నూనమవాప్తుకామా ।
వార్తానభిజ్ఞే వయసి స్థితాం తాం-
వాగ్దేవతా వద్దిముఖే(ఖైః)వవన్దే ॥ ౧౨-౧౨॥

ప్రదిత్సమానేన హరేరభీష్టం
కామేన సా కల్పలతేవ సృష్టా ।
పిత్రోరీవానన్యదృశాం ప్రజానా-
మాశంసయా సార్థమవాప వృద్ధిమ్ ॥ ౧౨-౧౩॥

పద్మాదిరేఖాప్రథమానభూమా
నిర్ధార్యమాణా నిగమైరభిజ్ఞైః ।
తదజ్ఞీవిన్యాసమిషేణ జజ్ఞే
భూమేస్తదా భూషణపక్ష్మీరగ్రాః ॥ ౧౨-౧౪॥

అదృశ్యభేదైరతినూక్షభావా-
జ్జజ్ఞే జగన్మృగలతాం దధానైః ।
విహారతౌల్యాద్ విషమేషు తస్యా
గతేషు వాక్యేషు చ నృత్తగీతైః ॥ ౧౨-౧౫॥

యదప్పరఃపాణిసరోజముక్తం
ప్రసూనవర్షం నిపపాత తస్యామ్ ।
అపూరి తస్యైవ రజోభిరగ్రైః
రపాంసులా పాంసువిహారవాఙ్మామ్ ॥ ౧౨-౧౬॥

యదృచ్ఛయా తత్ర పరాగజాలై
ర్యానేవ సా కేలిగృహాన్ ఆకర్షిత్ ।
తతః పరం త్వష్టరమీ సమీచీ
మహేంద్రశాలావిధిమాత్మకాభూత్ ॥ ౧౨-౧౭॥

చతుర్దశైతాని జగన్తి యస్యాః
క్షేమాశ్రితం క్రీడనకం బభూవ ।
పర్యాప్తలీలా ముముదే తదైషా
పాఞ్చాలికాపజ్జరశారికాద్యైః ॥ ౧౨-౧౮॥

ఆస్వాదనీయాన్యధికం శ్రుతీనాం
ముగ్ధాభిజాతాని వచాంసి తస్యాః ।
ప్రాయేణ తౌల్యాదధిక్యత్య ఖిన్నా
విధిప్రియా వ్యాహరతాన్యభాషాః ॥ ౧౨-౧౯॥

అవిప్లవ్యాకరణాని తస్యాః

క్రమేణ శిక్షానియతాక్షరాణి ।
అనుశ్రవాణామనఘప్రవృత్తై-
రాదేశదాయాని వచాన్స్యభూవన్ ॥ ౧౨-౨౦॥

విభూతయస్తత్ర విశామ్పతీనా-
మాత్మీయయా దేవతయాఽవతీర్ణాః ।
స్వచ్ఛిహ్నాభేదాన్ పరిబర్హయన్త్యః
ప్రపేదిరే తత్పరివారభావమ్ ॥ ౧౨-౨౧॥

వేదాలవాలే విహితస్థితిం తాం
రమ్యప్రతానామివ రత్నవల్లీమ్ ।
స్తనాదిలక్ష్య(క్ష)స్తబకాదిచిహ్నై-
రావిష్కృతం యౌవనమావివేశ ॥ ౧౨-౨౨॥

తదీయసర్వాఙ్గజుషోరగాధం
సౌందర్యలావణ్యసుధాప్రవన్తోః ।
మమజ్జరాపత్య దృశః సఖీనా-
మన్యోన్యసమ్భేదమపూర్వతీర్థమ్ ॥ ౧౨-౨౩॥

నిశేవ చంద్రేణ ఘనవ్యపాయే
నైసర్గికీ బుద్ధిరివ శ్రుతేన ।
ఫలేన సా నీతిరివాప్రమాదా
యుక్తా బభౌ నూతనయావనేన ॥ ౧౨-౨౪॥

ఆలక్ష్యసంలాపలవైరపాఙ్గై-
రఙ్గైరనఙ్గోదయపూర్వరఙ్గైః ।
వియాతముగైరపి విభ్రమైః(లక్షణైః)సా
విలక్షయామాస విభూషణాని ॥ ౧౨-౨౫॥

అముక్తకౌమారయువత్వసీమ్నా
కాన్త్యా బభౌ కల్పితరాగభూమ్నా ।
జరత్పలాశప్రసవానుషక్త
ప్రతానినీ పల్లవసమ్పదేవ ॥ ౧౨-౨౬॥

ప్రసాధనానాం పరికర్మ దివ్యం
విజృమ్భణం విభ్రమజాలకానామ్ ।

వయః శుభం వామద్వశశ్చకాశే
పశ్యద్దృశాం భాగ్యమనన్యభోగ్యమ్ || ౧౨-౨౭||

అవాప్య సా ముగ్ధదశామపూర్వా-
మవ్యాజలీలాగతిరాబభాసే ।
రమ్యా రమోత్పత్తిదశావిశేషాత్
జామ్బూనదీ జజ్జమపద్మినీవ || ౧౨-౨౮||

తస్యాస్తనుం వర్జయతో మమైవం
హీనోపమా దోషపదం న విన్దేత్ ।
నిదర్శనం తైరపి నిత్యద్వష్టం
యేషాం నికర్షోఽపి గుణో యతః స్యాత్ || ౧౨-౨౯||

తారేణ తస్యాశ్చికురాన్ధకారే
తారాయితం మౌక్తికజాలకేన ।
ప్రాయేణ యోఽసౌ ప్రలయావసానే
నిశీథస్పృష్టేరభవన్నిదానమ్ || ౧౨-౩౦||

ద్యుతిం శిఖారత్నసహస్రరశ్మే-
ర్జ్యోషతాన్నిం చ ముక్తాఫలజాలజాతామ్ ।
తత్కున్తలశ్రేణీమయా తమిస్త్ర-
మైత్రీం దధౌ మన్మథచాపమౌర్వి || ౧౨-౩౧||

ముఖాబ్జసౌన్దర్యమధుద్విరేఫాః
కాన్త్యాపగాఢైవలపుష్పకల్పాః ।
శోణేన చూడామణీనా ససన్ధ్యాం
తమీమపుష్పన్ అలకాస్తదీయాః || ౧౨-౩౨||

శరత్ప్రసన్నేన్ద్రకలాభిరామా
లలాటరేఖా సుదృశో రరాజ ।
కామేన తత్కాన్తిలతాసమృద్ధ్యై
స్వయం ప్రక్షుప్తేవ సుధాస్రవస్తీ || ౧౨-౩౩||

కస్తూరికాక్లుప్తవిశేషకం తత్
పశ్యన్ మృగాజ్ఞో వదనం మృగాఞ్శ్యాః ।
విభావ్య తాదృక్పరభాగశోభాం

కలజ్కయుక్తోఽపి జహౌ విషాదమ్ ॥ ౧౨-౩౪॥

తారుణ్యనద్యాస్తనువీచికల్పే
తద్భూలతే శార్ఙ్గనిదానదృశ్యే ।
అనన్తవేదప్రణవస్య రత్యా
లేఖాక్షరం న్యస్తమసూచయేతామ్ ॥ ౧౨-౩౫॥

ప్రసూతపద్మోత్పలకాననశ్రీః
ప్రారబ్ధవీచీవిభవా విలాసైః ।
దృష్టిస్తదీయా దదృశే దయార్ద్రా
ద్రాఘీయసీ మన్మథదీరికేవ ॥ ౧౨-౩౬॥

తద్దృష్టిరాయామవతీ సుజాతా
శ్యామోజ్జ్వలా చారువిశాలమధ్యా ।
మన్యే సమేష్యన్మథవైరిలక్ష్యా
చేతోభువః శక్తిరభూదమోఘా ॥ ౧౨-౩౭॥

నిగృహ్ణతీ రత్నతిలప్రసూనం
నాసా తదీయా నయనాబ్ధినేతుః ।
అబోధి నిఃశ్వాససమీరగస్తే-
రస్తర్గతాన్ వేదగణాన్ వమస్తీ ॥ ౧౨-౩౮॥

నవేన్ద్రసన్ధ్యాప్రభృతీని లోకే
నిర్వర్ణమానాని నిదర్శనాని ।
న ఖల్వవిన్దన్ కలయాపి తస్యాః
స్మితాధరవ్యాప్తికృతామభిఖ్యామ్ ॥ ౧౨-౩౯॥

అహేతు రజ్యన్ అధరస్తదీయః
ప్రసూనముక్తాయితముగ్ధహాసః ।
లక్ష్మీలతాయా లలితోదధేశ్వ
ప్రవాళయోగం ప్రథయామృభూవ ॥ ౧౨-౪౦॥

ముఖం తదీయం విరరాజ ముగ్ధం
సౌరభ్యలావణ్యసముచ్చయేన ।
వ్యవస్థితాన్యోన్యవిశేషలోభా-
దేకత్వమాపన్నమివేన్ద్రపద్మామ్ ॥ ౧౨-౪౧॥

వర్ణానుపూర్వీసుభగేన కాలే
భవ్యాం శ్రుతిం భావయతా యథావత్ ।
తారస్య సంస్థానమివాన్వకార్షీత్
కణ్ఠేన సా కాఞ్చనకమ్బుభాసా ॥ ౧౨-౪౨॥

మధుద్విషః కణ్ఠపరిష్క్రియార్థం
కామాత్మనా మాల్యకృతేవ క్లృప్తే ।
బభూవతుర్బాహులతే తదీయే
శంపూత్విషౌ చమ్పకమాలికే దేవ ॥ ౧౨-౪౩॥

ఆసీదధిష్ఠానవిశేషసీమా
వక్షోజయోరఙ్కురతోరముష్యాః ।
ముకుందవక్షస్థలముద్రణార్థాం
భవ్యామవస్థామివ భావయన్తీ ॥ ౧౨-౪౪॥

సమావృతౌ హారమయూఖసూత్రై-
స్తస్యాః స్తనౌ చారుతరావభూతామ్ ।
జగీషతస్తత్ప్రియచిత్తవృత్తిం
మనోభువో మఙ్గలపూర్ణకుమ్భా ॥ ౧౨-౪౫॥

తస్యాస్తదా తద్వదలక్ష్యమధ్యం
తన్వ్యాః స్తనద్వన్ద్వమవాప వృద్ధిమ్ ।
కాలే యథా తత్ప్రథిమప్రభూతం
కృచ్ఛాచ్ఛదభూత్ కృష్ణభుజాన్తరాలమ్ ॥ ౧౨-౪౬॥

మధ్యం క్రశిమ్నా విరరాజ తస్యా
నాభిహ్రదాన్నాలమివ ప్రరూఢమ్ ।
ప్రియాగమోదర్కమభూత్ యదగ్రే
కుచాత్మనా కాఞ్చనపద్మయుగ్మమ్ ॥ ౧౨-౪౭॥

స్తోకానతాఙ్గీ స్తనభారభూమ్నా
ముగ్ధా బభౌ ముష్టిమితావలగ్నా ।
భృజ్జౌభినన్ద్యేన గుణేన యుక్తా
కామస్య సా కాఽపి ధనుర్లతేవ ॥ ౧౨-౪౮॥

రరాజ లావణ్యతరఙ్గరమ్యా

వలిత్రయా మధ్యగతా మృగాఙ్గాః ।
అస్తఃస్థితానామివ దర్శయన్తీ
నివేశసీమాస్తమనుశ్రవాణామ్ ॥ ౧౨-౪౯॥

మధ్యేవలగ్నం సుదృశో విలగ్నా
రోమావలీ కామధనుర్గుణాభా ।
జిగాయ నాభీసరసః సుజాతా-
ముల్లాసీసీముత్పలరేణుపక్షిమ్ ॥ ౧౨-౫౦॥

అనుప్రయాతః స్వవశామభిఖ్యాం
యూథోఙ్ఘతో యౌవనగన్ధహస్తీ ।
తద్రోమరాజివ్యపదేశదృశ్యాం
నూనం దధౌ నూతనదానరేఖామ్ ॥ ౧౨-౫౧॥

ప్రకాశితావర్తరుచిః ప్రభాభౌ
నాభిః సువృత్తా రురుచే నతాఙ్గాః ।
రోమావలీరత్నలతానురూపం
రుక్మేణ నిష్పన్నమివాలవాలమ్ ॥ ౧౨-౫౨॥

పృథ్వీ చకాశే స్తనసమ్పదస్యా
లావణ్యమమ్భో నియతం చ తేజః ।
శ్వాసోదయో గన్ధవహః శుభాఙ్గాః
నాభిశ్చ మధ్యం చ నభో విభక్తమ్ ॥ ౧౨-౫౩॥

గజేన్ద్రహస్తాదిషు తత్సమత్వే
దూరే సతాం దోషగుణావమర్శః ।
భవిష్యతః శార్ఙ్గభృతస్తదూరూ
లీలోపధానే కిమతోఽధికేన ॥ ౧౨-౫౪॥

మనోజ్ఞవృత్తం మధుబుద్బుదాభం
చక్షుష్మతాం సాదరదర్శనీయమ్ ।
స్వదేహకాన్తేః సవిశేషదృష్టౌ
జానుద్వయం దర్పణతామయాసీత్ ॥ ౧౨-౫౫॥

ఉదేష్యతః పంచశరస్య తస్యా
ముత్పాదయిష్యన్ ఉచితం నిషక్తమ్ ।

విధిః స్వయం మాతృకయా కిలార్థీ
జఙ్ఘాయుగం వీక్ష్య జహర్ష తస్యాః ॥ ౧౨-౫౬ ॥

కలాచికాం కాఞ్చనసారక్లుప్తాం
కాన్తేః శుభాం కామపి కాహలీం చ ।
శశఙ్కరేననన్యసమీక్ష్యశోభాం
జగన్తి జఙ్ఘమవలోక్య తస్యాః ॥ ౧౨-౫౭ ॥

అలక్తకాదప్యధికాత్మరాగా
పదద్వయా పద్మదృశశ్చకాశే ।
ప్రాచీనజన్మప్రణయానురోధాత్
సమాభవ్యమానేవ సరోజలఙ్ఘ్నైః ॥ ౧౨-౫౮ ॥

పాదామ్బుజే దత్తమధుప్రసక్త్యా
నిర్ణేజయామాస నఖేన్దుకాన్త్యా ।
ప్రాయేణ సా సత్పథమాశ్రయన్తీ
పఙ్క్యాన్ అసత్సంభవాన్ పృథివ్యాః ॥ ౧౨-౫౯ ॥

తస్యాః పదామ్బుజమృణాలభాసా
ప్రకాశభూమ్నా నఖమౌక్తికానామ్ ।
ప్రకీర్ణపుష్పాః సుధయావసీక్తాః
విహారభూమ్యా యుగపద్మభూషాః ॥ ౧౨-౬౦ ॥

తస్యాః శ్రుతిశ్రేణీశిఖామణీనాం
సకేసరా దీధితిభిర్నఖానామ్ ।
ప్రసాధికాలోచనభృంశతౌల్యం
పద్మద్వయా పాదమయా నిరాస ॥ ౧౨-౬౧ ॥

ముఖేన్దునిష్యన్దనిభైరముష్యాః
మన్దస్మితైరిన్దురవాప్తమాన్ద్యాః ।
ప్రాయః ప్రభూతాద్భుతకాన్తిలోభాత్
నఖాత్మనా తత్పదమేవ భేజే ॥ ౧౨-౬౨ ॥

అలక్ష్మి దేవైరవతారలఙ్ఘ్నైః-
స్తస్యాః శుభా పాదనఖేన్దుపఙ్క్తిః ।
ఆగామికల్పేష్యధికారతోభాత్
తారావలిస్తత్పదమాశ్రితేవ ॥ ౧౨-౬౩ ॥

యాతేన మజ్జీరరవైశ్చ తస్యాః
ప్రాయః పరాభూతగతిప్రణాదాః ।
శిక్షావిశేషార్థమివాధిచక్రుః
పాదానువృత్తిం ప్రణయేన హంసాః ॥ ౧౨-౬౪॥

రరాజ దివ్యైరధిరాజచిహ్నైః శ్
శ్లాఘాపదం తత్పదమాగమానామ్ ।
అశ్మానమాస్థాపయతా పరస్తాత్
యత్ పాణినా విశ్వపతేరవాప్యమ్ ॥ ౧౨-౬౫॥

అతీత్య కృచ్ఛాత్ సముదాయశోభాం
ప్రత్యజ్ఞసౌందర్యపరా దిదృక్షా ।
పర్యభ్రమత్ ప్రాప్తవిహారణోలా
పుష్పేషు భృగ్వీవ ముహుః సఖీనామ్ ॥ ౧౨-౬౬॥

శృంగారయోనేరివ శిల్పవిద్యాం
దివ్యాం త్రిలోక్యా ఇవ దిష్టవృద్ధిమ్ ।
సీమాంతరేఖామివ సమ్మదస్తాం
జగుః స్త్రియో జగ్గమరత్నసృష్టిమ్ ॥ ౧౨-౬౭॥

వయస్యయాఽభీష్టవరాసుయోగే
సాఽపశ్యదాత్మానమమన్దలజ్ఞా ।
అసూచయన్నూనమనేన తస్యాః
స్వలక్షణం శౌరిమనన్యలక్ష్యమ్ ॥ ౧౨-౬౮॥

అలిప్సత శ్వేవ హవిస్తదైనాం
దైత్యస్వభావో దమఘోషజన్మా ।
తస్మై చ కృష్ణైకమనోరథాం తాం
రూపాధికాం దాతుమియేష రుక్మీ ॥ ౧౨-౬౯॥

పరస్పరం భూషయతః ప్రతీకాన్
ఔద్వాహికం మగ్గలముద్రహస్తాః ।
ప్రాయః స్వదీప్తేరతిరోధిమిచ్ఛ-
న్త్యావారయన్ ఆభరణాని తస్యాః ॥ ౧౨-౭౦॥

లావణ్యకల్పద్రుమమజ్జరీం తాం
శృంగారదిగ్వారణవైజయస్తీమ్ ।
సౌందర్యదుగ్ధోదసుధాప్రసూతిం
సైరన్ధికాః ప్రేక్ష్య మిథః శశంసుః ॥ ౧౨-౭౧॥

స్వభావజాదభ్యధికం తదజ్ఞే
ష్యాసాదితం సౌరభమజ్గరాగైః ।
స సర్వగన్ధోఽపి యదన్వయేన
ప్రభూతమామోదవిశేషమృచ్ఛేత్ ॥ ౧౨-౭౨॥

వ్యామాతిరిక్తస్తనకుమ్భభూమ్నా
వ్యాప్తాకృతిం యౌవనకుమ్భరేణ ।
ప్రసాధయన్త్యః పతిదేవతాస్తాం
నాథోచితాం ప్రేక్ష్య న తృప్తిమాపుః ॥ ౧౨-౭౩॥

మౌలౌ సుకేశ్యాః స్ఫుటరశ్మిజాలం
ముక్తామయం జాలకమాబజన్తుః ।
క్రీడోచితం కృష్ణమృగం గృహీతుం
తేన స్మరౌ వాగురికస్తదాఽభూత్ ॥ ౧౨-౭౪॥

ముఖేన్దులావణ్యసుధాప్రవాహే
ముహుః ప్రతీపప్లవనోద్యతేన ।
తత్కర్ణభూషామకరేణ మన్యే
మన్దికృతా మన్మథలాఙ్ఘనశ్రీః ॥ ౧౨-౭౫॥

అనన్యదృష్టిం వితతాన తామ-
ప్యాదర్శసజ్జాన్త్రివిశేషదృశ్యమ్ ।
ప్రసాధనైః ప్రాప్తగుణైః ప్రతీక్ష్యం
తస్యా ముఖం తామరసాయతాక్షమ్ ॥ ౧౨-౭౬॥

మనుష్యతాకఙ్కుకితాత్మభూమ్నః
కాలే చకాశే కుచకఙ్కుకశ్రీః ।
రత్నాచలై భోగిశయప్రియాయాః
స్వతల్పనిర్మోక ఇవావలీనః ॥ ౧౨-౭౭॥

అంసావలమ్బిన్యసితేక్షణాయాః

కమోజ్జ్వలా కాచన రత్నమాలా ।
అలక్ష్యతోల్లాసితరమ్యరశ్మిః
కామార్పితా కాన్తివిహారణోలా ॥ ౧౨-౭౮ ॥

ప్రభాప్రవాహోదితస్నైకతాభే
స్తనద్వయే తామరసేషణాయాః ।
తత్కన్ధరాశఙ్ఖమతల్లికాయాః
ప్రసూతిరాశఙ్ఖ్యత హారవృత్త్యా (ముక్తాః) ॥ ౧౨-౭౯ ॥

అభాసతాఽఽత్మస్మితసౌమ్యభాసా
హారేణ హృద్యేన జగత్ప్రతీక్ష్యా ।
ప్రియస్య చన్ద్రం హృదయాద్విధాతుః
ప్రాప్తానుసారేవ నిసర్గశుద్ధమ్ ॥ ౧౨-౮౦ ॥

రరాజ ముక్తాభిరవాప్తఫేనం
రత్నాఙ్గదం ప్రాప్తగుణం తదజ్ఞే ।
ప్రవాహవృత్తేః పరివృత్తిభేదాత్
మహియసీ మణ్డలితేవ కాన్తిః ॥ ౧౨-౮౧ ॥

ప్రతిక్రియామాత్మతిరస్క్రియాయాః
ప్రాయః స్వయం వ్యాప్యతయా విధాతుమ్ ।
తదఙ్గయోగోజ్జ్వలరత్నధామ్నా
సఙ్ఘాదితం మేఖలయాఽన్తరీయమ్ ॥ ౧౨-౮౨ ॥

శిఖణ్డకాని శ్రుతిసున్దరీణాం
చారూణి పాదాభరణాని తస్యాః ।
పదేషు సజ్జరవశాదివాసన్
మిథః పురోభాగిపదాస్పదాని ॥ ౧౨-౮౩ ॥

అనుక్షణం బన్ధజనైరముష్యా-
మాముచ్యమానేషు విభూషణేషు ।
అయత్నతస్తాని తదన్తరాణి
కృతాస్పదా కేవలతాఽత్యశేత ॥ ౧౨-౮౪ ॥

అభిన్నరూపామనువేలభిన్నాత్
ప్రసాధనాదభ్య(ప్య)ధికాం ప్రసత్తిమ్ ।

విలోకయన్తీ జనతా తదీయాం
వ్యావర్తయామాస తతో న దృష్టిమ్ || ౧౨-౮౫||

ఆదర్శబిమ్బేన తదఙ్గాకాన్తే-
రణ్ణమ్యతా నిష్ప్రతిమత్వవాదమ్ ।
ప్రతిప్రవృత్తిం ప్రతిమాం విధాయ
ప్రఖ్యాపితా వృత్తవతామపీర్ష్యా || ౧౨-౮౬||

నినీషితాం దేవగృహం యయైతా-
మాకల్పలఙ్కారా సమయోజయన్త ।
ముకున్దసంస్పర్శమవాప్తుమర్హా
నైవ స్థిరా ధన్యతమా బభూవ || ౧౨-౮౭||

పతివ్రతాః పార్థివయోషితస్తాం
ప్రత్యఙ్గసౌన్దర్యనిమగ్నభావాః ।
కృతాశిషః కృష్ణమనోరథస్థా-
మారోప్య కరీరథమన్వగచ్ఛన్ || ౧౨-౮౮||

మఙ్గల్యసంజీతసమేతయాత్రా
మనుష్యదేవీభిరనుద్రుతా సా ।
నినంసిత్తైషా స్వయమేవ దేవీ
నాన్యేతి సద్భిర్నిరణాయ నాథా || ౧౨-౮౯||

భావాన్తరేషు ప్రతిపన్నలీలా
పైతామహాదీని పదాని దాతుమ్ ।
స్వదత్తశక్తేః కుహనామనుష్యా
కుతశ్చిదిష్టం స్వయమాశశంసే || ౧౨-౯౦||

ప్రణమ్య మూర్ధ్నా నిహితోపహారా-
ముత్తస్థుషీముత్సవదేవతైనామ్ ।
అవోచదారాదశరీరివాచా
పరైరజయ్యం పతిమాప్నుహీతి || ౧౨-౯౧||

పత్యా నిజేన పరిణీతిమవాప్తుకామా
లభ్యా వరం లలితముత్సవదేవతాయాః ।
తేనైవ సా సమసమీహితసిద్ధిరాసీత్

మానాధికా జగతి మన్మథమన్మథేన ॥ ౧౨-౯౨॥

ఊరుః సవ్యో నయనకమలం భ్రూలతా చాపి తస్యాః

ప్రావేపన్త ప్రియముపగతం సూచయన్తి స్వవృత్త్యాః ।

ఆరాదాసీదలఘుతులసీగన్ధసౌమ్యః సమీరః

ప్రత్యాసన్నం ముహురుదచరత్ పాఞ్చజన్యప్రణాదః ॥ ౧౨-౯౩॥

॥ ఇతి కవితార్కికసింహస్య సర్వతన్త్రస్వతన్త్రస్య

శ్రీమద్వేంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు యాదవాభ్యుదయే

మహాకావ్యే రుక్మిణ్యభ్యుదయో నామ ద్వాదశః సర్గః ॥

॥ రుక్మిణీపరిణయో నామ త్రయోదశః సర్గః ౧౩॥

ప్రసాదభాజః ప్రతినిర్గతాం తాం

ప్రాసాదతో వాసవవల్లభాయాః ।

సమగ్రశక్తిః సమయోపయాతః

ప్రాణేశ్వరీం ప్రాప్తుమియేష శౌరిః ॥ ౧౩-౧॥

తామద్భుతాం సిద్ధిమివాద్భుతానాం

సౌభాగ్యవిద్యామివ సద్గణానామ్ ।

సత్తామనన్యామివ సద్గణానాం

యథాశ్రుతం ప్రైక్షత యాదవేంద్రః ॥ ౧౩-౨॥

అజైరవజ్ఞాతకదమ్బగోలై-

రస్పన్దమన్దేన విలోచనేన ।

లీలోపశాన్త్యా లిఖితేవ సాభూత్

దామోదరే దృష్టిపథం ప్రయాతే ॥ ౧౩-౩॥

పద్మాకరాణాం పరిషన్నివేశే

పర్యాప్తచన్ద్రాయుతకాన్తిపూ(సా)రే ।

అనన్యలభ్యాం లభితే స్మ తృప్తిం

తస్యా ముఖే దృష్టిరతీవ శౌరిః ॥ ౧౩-౪॥

వాచస్పతిత్వం చ వనస్పతీనాం

దివ్యేతరేషాం చ దివస్పతిత్వమ్ ।

దాతుం క్షమాయా దయితే తదానీ-

మాజ్ఞాపకో నూనమభూదనఙ్గః ॥ ౧౩-౫॥

తస్మిన్ ద్వితీయామివ వైజయంతీం

సా చ ప్రియే సాచివిశేషరమ్యామ్ ।

కటాక్షమాలాం నిబబన్ధ కృష్ణే

కామాధికే కౌతుకమేదురాక్షీ ॥ ౧౩-౬॥

అలక్ష్యభేదత్రివిధామ్బజాభై-

రాలక్ష్యశృంగౌరగుణానుబన్ధైః ।

స్వయంవరస్రగ్భిరభావి తస్యాః

కాలోదితే కంసరిపౌ కటాక్షైః ॥ ౧౩-౭॥

స వైజయన్త్యాదివిభావశాలీ

నిర్వాఙ్మజనిషృన్ననిజానుభావః ।

శృంగౌరపీరాద్భుతచిత్రితాత్మా

రమ్యస్తయా నిర్వివిశే రసోఽన్యః ॥ ౧౩-౮॥

ఆకేకరాణామనఘస్తదాసీ

మేకక్షణం లక్ష్మమభూత్ బహూనామ్ ।

తస్యాః స్థిరానన్దపరిప్లుతానా-

మర్థస్పృశామర్థవిలోకితానామ్ ॥ ౧౩-౯॥

తస్యాశ్చిరాకాఙ్క్షితలాభధన్యై-

రపత్రపామన్థరితైరపాఙ్గైః ।

బభార భూయో బహుమానపూర్వం

బాల్యే ధృతాం బర్హికలాపభూషామ్ ॥ ౧౩-౧౦॥

సంతానసౌభాగ్యఘనేన యూనా

సిక్తా సుధాసారనిభైరపాఙ్గైః ।

ఉద్భిన్నరోమాఞ్చతతిర్భభాసే

కాన్తప్రరోహ కలమస్థలీవ ॥ ౧౩-౧౧॥

స్వకాన్తిసామ్యాదివ జాతసఙ్గై-

శౌరిస్తదా స్వాగతసూక్తిగర్భైః ।

ప్రియాసఖీనామభజత్ ప్రహృష్టై

రుద్రీక్షణైరుత్పలపుష్పవృష్టిమ్ ॥ ౧౩-౧౨॥

స రుక్మిణీనేత్రచకోరచన్ద్రః
సా తప్రహర్షామ్బుజపూర్వసన్ధ్యా ।
తదద్భుత(తం)ద్వన్ద్యమవేక్ష్య సద్యో
యయుస్తలామప్సరసామనూనామ్ ॥ ౧౩-౧౩॥

తయైవ తాదాత్యమివాఽఽగతానాం
తస్యాః సఖీనాం సమమావిరాసన్ ।
పరస్య వీక్షాం ప్రతిసల్లపన్తో
వక్రోక్తిగర్భా ఇవ మన్దహాసాః ॥ ౧౩-౧౪॥

స కౌస్తుభాభ్యర్ణనివేశయోగ్యం
కన్యామయం కామపయోధిరత్నమ్ ।
పరీతమారాత్ ప్రతిహారపాతైః
పశ్యన్ క్షణం పాన్థ ఇవావతస్థే ॥ ౧౩-౧౫॥

తం మాల్యభూషాపరికర్మితాఙ్గం
ధారాతటిత్వస్తమివామ్బువాహమ్ ।
సమీక్ష్య బాలా తదనన్యదృష్టి-
శ్చర్యామవాలమ్బత చాతకానామ్ ॥ ౧౩-౧౬॥

తతోదరీం తాలఫలస్తనీం తాం
తామ్రాధరాం చారునవోత్పలాక్షీమ్ ।
కిం నామ భావీతి విభావయన్తీం
కృష్ణస్తదా కిఞ్చిదివాఽఽససాద ॥ ౧౩-౧౭॥

దుర్దర్శమధ్యం ద్విరదేన్ద్రయాతాం
ఘాహక్రమవ్యక్తవిచిత్రగాత్రీమ్ ।
పరైరభేద్యాం ప్రతిజగ్ముషీం తాం
కాంతాత్మికాం కామచమూం స మేనే ॥ ౧౩-౧౮॥

స చన్ద్రికాం చన్ద్ర ఇవాభియాత-
శ్చన్దాననాం యాదవవంశచన్ద్రః ।
నిర్వేశనీయః సవిశేషమాసీత్
నేదీయసాం నేత్రచకోరవృన్దైః ॥ ౧౩-౧౯॥

అహం త్వయా దూతముఖేన దూరాత్

సాధ్వాస్య సమాహూత ఇహోపయాతః ।
మా తే భయం భూదితి మజ్జుభాషీ
తామగ్రహీదగ్రకరే ముకుందః ॥ ౧౩-౨౦॥

ప్రియేణ సా తేన గృహీతహస్తా
తద్వక్త్రదివ్యామ్బుజషట్పదేన ।
విలోచనేన వ్యవృణోత్ సఖీభ్యః
కృతార్థతాం క్షీబదశోల్బణేన ॥ ౧౩-౨౧॥

ప్రాచోఽవతారాన్ అతిశయ్య భూమ్నా
సా రుక్మిణీ తేన వృతా చకాశే ।
తస్యైవ రూపాంతరదూరవృత్తిః
కన్దర్పజన్మానుగుణేవ కాంతిః ॥ ౧౩-౨౨॥

మల్లీవికాసోజ్జ్వలమన్దహాసా
రోమాద్గమైరాహితకోరకశ్రీః ।
సమేయుషీ సన్దదృశే తదా సా
వసన్తలక్ష్మీరివ మాధవేన ॥ ౧౩-౨౩॥

అఘర్మజన్వేదకణావకీర్ణా-
మభీతిజం వేపథుముద్యహన్తీమ్ ।
అనుష్ఠబాష్పోదయమన్తరాక్షీం
విలోక్య దేవీం విభురభ్యనన్దత్ ॥ ౧౩-౨౪॥

హరిప్రియాం కేసరిణీమివైనాం
దురాసదామన్యనృపదీప్తేన్ద్రైః ।
సఖీజనః ప్రీతమనా నిదధ్యౌ
యయా చ ఖేదం నిజవిప్రయోగాత్ ॥ ౧౩-౨౫॥

మిథో గుణైస్తన్మిథునం నిబద్ధం
వియోగవైదేశికసమ్ప్రయోగమ్ ।
అజాయతాన్యోన్యనిలీనభావం
సఖీదృశాం సాదరదర్శనీయమ్ ॥ ౧౩-౨౬॥

జగత్త్రయార్తిప్రశమాయ జాతాం
విహారసజ్జోభితవైరిసిన్ధుః ।

దేవేషు పశ్యత్సవ పూర్వమేనాం
జగ్రాహ తాం జాగ్రతి రాజతోకే || ౧౩-౨౭||

స పుష్పకం రామ ఇవ ప్రియాం స్వా-
ముత్తారితాం శత్రుభయాదుదీర్ఘాత్ |
మనోజవం సత్యమనోరథస్తా-
మారోపయామాస రథం రథాఙ్గీ || ౧౩-౨౮||

సా చామరౌఘైరుపచర్యమాణా
వాతావధూతైరివ కాశజాలైః |
రరాజ నాథేన రథోదయాద్రౌ
చన్ద్రేణ పూర్ణేన శరన్నిశేవ || ౧౩-౨౯||

పరస్పరప్రాప్తగుణేన భాసా (ధామ్నా)
బర్హావృతం వ్యోమ విభావయన్తే |
విరేజతుస్తుజగ్రథాశ్రయా తౌ
విద్యుత్పయోదావివ మన్దరస్థౌ || ౧౩-౩౦||

ప్రభేవ దేవేన తమోపహేన
ప్రత్యగ్దిశం తేన సహ ప్రయాన్తి |
నిత్యానపాయిత్యమజానతీనాం
సత్యాపయామాస నిజం ప్రజానామ్ || ౧౩-౩౧||

తాముద్వహంస్తామరసాయతాక్షో
రత్నోఘదీప్తేన రథేన దేవీమ్ |
ఆత్మానమేవార్యమమణ్డలస్థం
విద్యాసఖం వ్యజ్ఞాయతి స్మ పీరః(దేవః) || ౧౩-౩౨||

అతీతదర్శామివ చన్ద్రలేఖాం
శాన్తోపరోధామివ శారదీం ద్యామ్ |
అమంస్త నిర్విఘ్నఫలామివేచ్ఛాం
శోకత్యజం శూరకులేశ్వరస్తామ్ || ౧౩-౩౩||

సమేత్య సింహీమివ తామనన్యాం
యానోద్యతం యాదవపఞ్చవక్త్రమ్ |
ఆఘుష్య గోమాయురివామిషార్థీ

చైద్యః శ్రుధా దీప్తముఖోఽన్వధావత్ || ౧౩-౩౪ ||

రుక్మీ చ తూర్ణం ప్రతిపన్నరోషః
పురో భవన్ భూమిభృతాం సఖీనామ్ ।
పరాభవస్య ప్రతికారమిచ్ఛన్
జగ్రాహ పార్శ్విం జగదైకనేతుః || ౧౩-౩౫ ||

జిఘాంసితే భ్రాతరి జాతఖేదైః
కాంతాభిలాషైః కతకైరివామృభిః ।
మనః ప్రవేదే సహజాం ప్రసత్తిం
సత్వాధికం సాత్త్వతవంశగోప్తుః || ౧౩-౩౬ ||

స వీక్షమాణః సవిలాసనేత్రం
వల్గుస్మితం వామదృశో ముఖాబ్జమ్ ।
తదుక్తిభిః స్వాదుతమాభిరాసీ
దాప్యాయితో నూనమనావిలాభిః || ౧౩-౩౭ ||

అనుద్రుతాం వైరిచమూం స వీరో
బలేన రుద్ధ్వా నిజబాహునైవ ।
వినిర్దిశన్ మార్గభవాన్ విశేషాన్
విశ్వాసయామాస విదర్భకన్యామ్ || ౧౩-౩౮ ||

ప్రియాసహాయః పదపిం స గచ్ఛన్
ద్రాఘీయసీం దారుకసారథిస్తామ్ ।
ఉదగ్రవేగాన్ ఉదధేరనూపే
వీతీన్ క్షణం విశ్రమయామ్భుభూవ || ౧౩-౩౯ ||

భయార్ణవాదుద్భృతయా స్వయాఽసౌ
శ్రియేవ సాక్షాదనుభూయమానః ।
పయోధిరూపాం పరిఘాం విలక్ష్మ్య
ద్యుసమ్మితాం ద్వాపరవతీమయాసీత్ || ౧౩-౪౦ ||

పరిష్కృతాం కాఞ్చనతోరజైస్తాం
వల్గుధ్వజాం వన్దనదామచిత్రామ్ ।
రామాసహాయః ప్రసమీక్ష్య రేమే
రమ్యప్రసూనాఞ్చితరాజవీధీమ్ || ౧౩-౪౧ ||

మహీయసాం మగ్గలదున్దభీనాం
నాదైరవజ్ఞాతపయోధిశబ్దాః ।
శ్రుతోత్సవానాం విదధే పురీ సా
స్వర్గైకసాం శ్రోత్రసుధామపూర్వామ్ ॥ ౧౩-౪౨॥

ప్రత్యేయుషాం కంసరిపుర్యదూనాం
దేవద్రుమాణామివ జగ్గమానామ్ ।
అనర్హరత్నాభరణప్రధానాన్
ఆదత్త దివ్యాన్ ఉపదావిశేషాన్ ॥ ౧౩-౪౩॥

తస్మిన్ మహానీలమణిప్రకాశే
తాం రుక్మిణీమాహితరుక్మకాన్తిమ్ ।
పురాజ్ఞానాః ప్రేక్షితుమీహమానాః
స్వర్గాధికాన్ ఆరురుహుః స్వసౌధాన్ ॥ ౧౩-౪౪॥

కలక్వణన్నూపురచారువాద్యం
కర్ణావతంసోదితభృంగీతమ్ ।
కస్యాశ్చిదన్వాగతనాట్యవేదం
లీలాగతం లాస్యమభూదపూర్వమ్ ॥ ౧౩-౪౫॥

పరిచ్యుతం కిఞ్చిదివాన్తరీయం
కాచిత్సమాలమృష్ట సహైవ కాఞ్ఞ్యై(కాన్త్యై) ।
క్షిప్తేవ తీవ్రేణ కుతూహలేన
క్షణేన వాతాయనమాససాద ॥ ౧౩-౪౬॥

ఆముచ్య తాటఙ్కమనఙ్గచక్రం
సవ్యేతరే సత్వరమావ్రజన్తి ।
అన్యేన కాచిదభృశమాబభాసే
కరేన కైవల్యవిభూషణేన ॥ ౧౩-౪౭॥

ఉదఞ్చితా బాహులతేతరస్యా
మౌలిస్తజా హస్తగృహీతయాఽఽసీత్ ।
జగజ్జగీషోర్మదనస్య జైత్రీ
పతాకయేవాద్భుతకేతుయష్టిః ॥ ౧౩-౪౮॥

ప్రకోష్ఠభాజః ప్రియశారికాయాః
పయః స్వయం సాదరమర్చయన్తి ।

గవాక్షమాగమ్య గజేన్ద్రయాతా
కాచిత్ ప్రసస్మార కృతావశేషమ్ || ౧౩-౪౯ ||

ప్రచారవేగాత్ త్రుటితేన చక్రే-
హారేణ ముక్తాఫలవర్షిణాఽన్యా |
అదూరతః సన్నిహితస్య శౌరే
రాచారలాజాజ్ఞానిపూర్వరజ్జమ్ || ౧౩-౫౦ ||

స్తనాంశుకం స్తన్తమబుధ్యమానా
సఖీజనే సస్మితమీక్షమాణే |
పరామృశన్తీ వితతాన కాచిత్
ప్రతిక్రియాం పాణినఖాంశుజాలైః || ౧౩-౫౧ ||

సఖీధృతైశ్చామరతాలవన్తై-
రాశ్యానతాం ప్రాపితమగ్గరాగమ్ |
విలోకితే శార్ణిణి విహ్వలాఽన్యా
శ్వాసానిలైః శోషమివానినీషత్ || ౧౩-౫౨ ||

ప్రసాధయన్తీమవధీర్య ధాత్రి-
మజైరసమ్భావితభూషణాఽన్యా |
సమీక్ష్య కృష్ణం సహసోపజాతైః
పరిష్క్రియామాద్రీయతేవ భావైః || ౧౩-౫౩ ||

భ్రువా స్ఫురన్త్యా మదనస్య మౌర్వీం
జ్యాఘాతరేఖామభి(పి)దర్శయన్తీ |
అన్యానుషక్తేఽపి హరౌ వియాతాం
ప్రాయుక్తౌ దూతీమివ దృష్టిమన్యా || ౧౩-౫౪ ||

సమేయుషీమప్రతిమేన యూనా
తాం రుక్మిణీం వీక్ష్య విలీనభావా |
భాగ్యం కిమస్యా ఇతి భావయన్తీ
తదాత్మతాం నూనమలిప్సతాన్యా || ౧౩-౫౫ ||

తదీక్షణే భర్తురివ స్మరన్త్యా
కన్యాదశాం కామవశాద్భజన్త్యా |
స్వయంవరార్హే స్వయమేవ తస్మిన్

కయాచిదాధాయ కటాక్షమాలా || ౧౩-౫౬ ||

కణ్వోనిబన్ధచ్యవనే సలీలం
స్తనాహితస్వస్తికబాహుబన్ధా ।
జగత్పతౌ పశ్యతి జాతభీషా
ప్రాయస్తదాల్లింగనమభ్యనైషీత్ || ౧౩-౫౭ ||

రథేన తం రాజపథే ప్రయాన్తం
నిర్వ్యాజసజ్జేన నిశామయన్తీ ।
త్యక్తా నిమేషైరపరాఽన్వకార్షీత్
చిత్రాంగనానాం సురయోషితాం చ || ౧౩-౫౮ ||

సమీక్షితస్యాపి సహత్వసజ్గాత్
దుష్ప్రపలోభాదపి దూయమానా ।
గలద్భిరన్యా వలయప్రసూనై-
రభ్యర్చనామాతనుతేవ శౌరేః || ౧౩-౫౯ ||

సమానకాన్త్యా ప్రియయా సమేతే
దృష్టే జగద్ధాతరి జాతరాగా ।
ప్రణామయోగ్యేయమితీవ మత్వా
ప్రాప్తం పదం మేఖలయాపరస్యాః || ౧౩-౬౦ ||

తాసాం తదేకోత్సుకదర్శనానాం
సమాధిభాజామివ శేముషీణామ్ ।
అలం ప్రభుస్సోఽపి న మాతుమాసీ-
దపారహర్షాదనఘామవస్థామ్ || ౧౩-౬౧ ||

అవారుణీసమ్భవసౌరభైస్తై-
రనన్యసాధ్యాధరబిమ్బరాగైః ।
నిరజ్జానోపస్థితనేత్రశోభైః
స పిప్రియే పౌరవధూముఖాభ్యైః || ౧౩-౬౨ ||

స పౌరకన్యాకరవిప్రకీర్ణాన్
ప్రాయః ప్రతీచ్ఛన్ ఉపచారలాజాన్ ।
అచీచరత్ స్యన్దనమబ్జనేత్రః
సవ్యాపసవ్యేన గతేన వీధీ(ధ్యా)మ్ || ౧౩-౬౩ ||

కష్టారపద్మోత్పలకాన్నివోరైః
కటాక్షణైః పారవధూజనానామ్ ।
ముగ్ధేస్తుహసో ముముదే ముకున్దః
పశ్యన్ ప్రియాం ప్రాపితపుష్పవృష్టిమ్ ॥ ౧౩-౬౪॥

కృష్ణస్య తాం స్కన్ధముపఘ్నయన్తీం
సురద్రుమస్యేవ సువర్ణవల్లీమ్ ।
అవేక్ష్య నూనం చతురః పుమర్థాన్
అనన్యలభ్యామలభన్త పౌరాః ॥ ౧౩-౬౫॥

వత్తైః సుధాసోదరకాన్తిపూరైః
కస్తూరికాపత్రకలఙ్కదృశ్యైః ।
అలక్ష్యదేహో విదధుర్మృగాక్ష్యః
ప్రత్యుప్తపూర్ణేన్దుశతాన్ గవాక్షాన్ ॥ ౧౩-౬౬॥

శుచిస్మితాః సౌధతలాన్తరస్థాః
పద్మేక్షణం ప్రేక్ష్య పరిస్ఫురన్త్యః ।
శరత్పయోదోదరసంశ్రితానాం
క్షణద్యుతీనాం ద్యుతిమన్వవిన్దన్ ॥ ౧౩-౬౭॥

అపాఙ్గజాలైరసితోత్పలాభైః
కృష్ణాత్మకం భావమివోద్వమన్త్యః ।
వితేనిరే రాజపథే మృగాక్ష్యః
తదాదృతాం బర్హవితానశోభామ్ ॥ ౧౩-౬౮॥

హరేరభిఖ్యామనుపాధిరమ్యాం
విలోచనైర్వీతనిమేషవిఘ్నేః ।
ఆస్వాదయన్త్యః సుదృశస్తదాసీ-
మయత్సనిషీప్తసుధా ఇవాఽఽసన్ ॥ ౧౩-౬౯॥

అమ్బోరుహాణామవలేపసీమాం
కర్ణోత్పలానామపి కాన్తికణ్ణామ్ ।
విలఙ్ఘయన్తః సుదృశాం కటాక్షా
విలిఖ్యిరే కృష్ణమవాప్య లక్ష్యమ్ ॥ ౧౩-౭౦॥

తమాత్మవన్తం పరవిద్యయేవ

పరాక్రమం తత్పరయేవ లక్ష్మ్యోః ।
తమేవ దేవం దయయేవ జుష్టం
సమ్మేనిరే తత్త్వవిదః సభార్యమ్ ॥ ౧౩-౭౧॥

తాం ప్రాప్య చిత్రామివ తారకేశః
స్తవ్యైః స్తుతో వన్దిగణైరభౌమైః ।
వివేశ ధామ స్వముదీర్ఘధామా
వైవాహికీం సమ్మదమాప్తమిచ్ఛన్ ॥ ౧౩-౭౨॥

విహారయోగేన విభజ్య యుక్తం
మిథోఽనురూపం మిథునం తదాద్యమ్ ।
ఉపాచరన్ వ్యోమచరా యథార్హం
సమ్ప్రీణనైరుత్సవసంవిధానైః ॥ ౧౩-౭౩॥

సదాఽభిగమ్యైరభిగమ్యమానం
విశ్రాణనే వైశ్రవణాత్ ప్రభూతమ్ ।
తం శజ్ఞపద్మప్రముఖా మహాన్తః
సిషేవిరే శేవధయః సమేతాః ॥ ౧౩-౭౪॥

అకృత్స్నసంవేదిని జీవతోకే
సంక్లృహయన్ ధర్మమథాత్మవృత్త్యా ।
ప్రత్యర్చయామాస మునీన్ ఉపేతాన్
ప్రభుః స్వయం ప్రేష్య ఇవోపచారైః ॥ ౧౩-౭౫॥

అపత్రపావిప్లవచేతసో యే
త్యక్త్వా విపక్షం తరసోపనేదుః ।
యథాక్రసం సాత్యకిరుత్సవాదౌ
సేభావయామాస సభాసదస్తాన్ ॥ ౧౩-౭౬॥

శుభంయవః స్వామిమహోత్సవేన
స్వారాజ్యమక్షయ్యమివాప్తవన్తః ।
దత్తోపచారా వసుదేవదారైః
పుణ్యాశయాః పౌరజనాః జహర్షుః (ప్రహృష్టాః) ॥ ౧౩-౭౭॥

సహోదరన్యస్తభరస్తదాత్మా
రుక్మాణి రత్నాని చ రౌహిణీయః ।
అదత్త సంతోషవశాదభీష్టం

వాఞ్ఞాఛధికం వన్దివసీపకానామ్ || ౧౩-౭౮||

అనన్యభక్తైరనుభావ్యభూమ్నా
దత్తేక్షణోదాసపత్నిధామ్నా ।
సమాహితైః సమ్మతముద్ధవాద్యైః
పురోధసాం పూజనమాచచార || ౧౩-౭౯||

ఆహన్యమానా ధృతహేమకోణైః
గర్ధర్వముఖ్యైరివ గాఢవిద్యైః ।
జాతానునాదా జగతాం త్రయాణాం
దోషచ్ఛిదో దున్దభయః ప్రణేదుః || ౧౩-౮౦||

విభావితం శిక్షితనాట్యవేదై
రుద్వాహసజ్జీతముదారక్లుప్తమ్ ।
ప్రసాదనం దృష్టిమనశ్శృతినా-
మదివ్యమాన్కన్ధినితదివ్యమాసీత్ || ౧౩-౮౧||

లావణ్యపూరం లలితాఙ్గాయష్టైః
కార్త్యైః నిర్వేష్టుమపారయన్త్యైః ।
అఙ్గాని వధావః కులవృద్ధనార్యః
ప్రసాధనైరస్తరయామ్బభూవుః || ౧౩-౮౨||

ప్రయుజ్యమానాని తయోర్యథార్హం
మగ్గిల్యమాల్యాభరణాక్షతాని ।
ప్రాయేణ లోకాభ్యుదయం ప్రదాతుం
తత్సంజ్ఞమాత్ తాదృశతామకాఙ్క్షన్ || ౧౩-౮౩||

అరాతిపక్షార్థవమన్దరాభే
హస్తే హరేర్యత్తదబద్ధి సూత్రమ్ ।
తదాదదే స్థానవశాదభిఖ్యాం
సంవీతనాగేన్ద్రనిదర్శనీయామ్ || ౧౩-౮౪||

సమేధితస్తస్య వివాహవహ్నిః
పురోధసా పుణ్యకృదగ్రిమేణ ।
ప్రదక్షిణావృత్తశిఖాకలాపః
ప్రాయేణ నీరాజనమాతతాన || ౧౩-౮౫||

ఆశాస్య లాజాజ్ఞానిహోమభాజా
క్షేమాశిషా కిష్కదశేషహృద్యమ్ ।
అన్యోన్యమాకేకరసస్మితాక్షా-
వపశ్యతామాదిమదమ్పతీ తౌ ॥ ౧౩-౮౬ ॥

వైలక్ష్యడోలామివ సంశ్రితానాం
విలోచనానాం వవృధే విహరైః ।
తయోరనన్యాయ్యశైభవానా-
మన్యోన్యరాజీవమధువ్రతానామ్ ॥ ౧౩-౮౭ ॥

పరస్పరం పాణిసరోజయోగాత్
బభూవతుస్తౌ పులకాఞ్చితాఞ్గౌ ।
అస్విద్యతాం చ జ్వలనస్తు మస్తై-
రసూత ధూమైరధివాసమాత్రమ్ ॥ ౧౩-౮౮ ॥

సమస్త్రకం సాక్షిణి హవ్యవాహే
సఖ్యోచితాం సప్తపదీం భజన్తౌ ।
స్వశాసనేన స్వయమన్వయైస్తా-
మాచారమాగన్తుకదమ్పతీనామ్ ॥ ౧౩-౮౯ ॥

అన్వేతు విష్ణుః స్వయమిత్సుదీర్య
ప్రియాం పరాధీన ఇవానుగచ్ఛన్ ।
జాయాపతీనాం జగదుద్భవానాం
భవ్యాం దశాం భావయతి స్మ నాథః ॥ ౧౩-౯౦ ॥

ఆత్మానమేవ స్వయమగ్నిరూపం
పరిక్రమైః పర్యవరత్ స దేవః ।
విశ్వస్య బాహ్యోన్తరనిత్యవృత్త్యా
న కర్మ కర్తా చ య ఏవ యేషామ్ ॥ ౧౩-౯౧ ॥

ప్రదక్షిణేన క్రమణేన తాభ్యాం
దత్తార్చనో దివ్యవధూవరాభ్యామ్ ।
నూనం తథాఽనర్చ విఘ్నార్ణవేన
స్వాంతః స్థితౌ వహ్నిరపి స్వయం తౌ ॥ ౧౩-౯౨ ॥

తస్యాః సలీలం చరణారవిన్దం

కామీ గృహీత్వా కరపక్వజాభ్యామ్ ।
ఆస్థాపయత్ యాం దృషదం ముకున్దః
సాఽభూత్ స్వయం మౌలిమణిః శ్రుతీనామ్ ॥ ౧౩-౯౩॥

యదత్ర కర్మణ్యయథాకృతం తత్
స్విప్తం క్రియాదగ్నిరితి బ్రువాణః ।
స్వతేజసా భావితవిశ్వతేజాః
స్వాహాసఖం దేవముపాస్త దేవః ॥ ౧౩-౯౪॥

రామస్య సీతేవ రమేవ విష్ణో-
రముష్య భూయాస్త్యమిహైకపత్నీ ।
ఇత్యూచిషో యాదవవృద్ధదారాన్
ప్రీతాశయా ప్రైక్షత సా సనాథా ॥ ౧౩-౯౫॥

వరేణ వన్ద్యేన సురాసురాణాం
మగ్గిల్యసీమాన్తభువా చ వధ్వా ।
సమీక్షితా బ్రహ్మసుతస్య పత్నీ
సర్వైరభూత్ సాదరదర్శనీయా ॥ ౧౩-౯౬॥

తదేకభావా తమనన్యభావం
నాథప్రియా నాథమనువ్రజన్తి ।
అభీష్టసిద్ధిరధిదేవతేయం
యద్వా సవిశ్రీతి యథార్థమూచే ॥ ౧౩-౯౭॥

మనుష్యతాం మానయతో విహారైః
స్వామేవ దేవీముపయచ్ఛతన్తే ।
సమేధతాం మగ్గిలమిత్యశన్తః
సత్యాశిషన్తం మునయః శశంసుః ॥ ౧౩-౯౮॥

కృతాశిషం కృష్ణగృహేశ్వరీం తాం
పురోధసా పుణ్యమనోరథేన ।
సకౌతుకాం కౌతుకినః సురత్నైర-
భ్యర్చయామాసురమాత్యవృద్ధాః ॥ ౧౩-౯౯॥

ప్రదాయ తాభ్యాముపదాః సమీచీః
ప్రత్యాగతాః స్వాని గృహాణి పౌరాః ।
ఆశాపతీనాం విభవాదనూనాం

తత్రైవ తే సమృదమన్వభూవన్ ॥ ౧౩-౧౦౦॥

స్త్రీపుంసనామ్నా బహుధా విభక్తం
విశ్వం యయోరేవ విభూతిమాహుః ।

నయో జహౌ ద్వారవతీం న తాభ్యా-
మగ్గీకృతామాదిమదమృతిభ్యామ్ ॥ ౧౩-౧౦౧॥

వధూసఖే తత్ర జగన్నివాసే
వసత్యమర్యాదగుణానుభావే ।
తస్మిన్నివాఽఽసీదనపాయభావా
తస్యాం నగర్యామపి రుక్మిణీ శ్రీః ॥ ౧౩-౧౦౨॥

తస్యాః కటాక్షైర్విహితాభిషేకః
తద్బాహునా కల్పితకణ్ఠమాల్యః ।
అవాప శోభామధికాం ముకున్దః
సాభాగ్యసింహాసనసారవభౌమీమ్ ॥ ౧౩-౧౦౩॥

కదమ్బగోలశ్రియమాక్షిపన్తం
కన్దర్పరూపోదయపూర్వరూపమ్ ।
ప్రియాపరిష్వజ్గరసేన ధన్యం
ప్రీతాశయో బహ్వామతాఽఽత్మదేహమ్ ॥ ౧౩-౧౦౪॥

తాం ప్రాప్య కృష్ణః ప్రభుతామివ స్వాం
మనఃప్రసూతేరివ మన్తసిద్ధిమ్ ।
ఆసీదభీతైః సహసాఽభిగమ్యా
మిత్రైరమిత్రైరపి సాపరాధైః ॥ ౧౩-౧౦౫॥

శ్రీవత్ససంస్థానజషా ప్రకృత్యా
స్థానేన చిహ్నాన చ లక్షణీయౌ ।
దృష్టావభీష్టం భజతాం దదాతే
జగత్పతీ తావిహ దమ్పతీ ద్వౌ ॥ ౧౩-౧౦౬॥

న తే మనుష్యా న చ దేవతాస్తే
ప్రాయేణ తావేవ తథాభవన్తౌ ।
యైరేవమన్యోన్యవిభూషితం తత్
దృష్ట్వాతిగం దృష్ట్వమవైక్షి ధన్యైః ॥ ౧౩-౧౦౭॥

అథ సముదితహర్షైరాదృతో మస్త్రివృద్ధైః
సురపతిదయితాభిః స్తూయమానాపదానః ।
రుచిమివ నిరపాయాం రుక్మిణీం ప్రాప్య హృష్యన్
యదుపతిరథిచక్రే యాయజుకాధికారమ్ ॥ ౧౩-౧౦౮॥

సుభగముపలబిమేష్ట శాతకుమేభైఃపి రత్నం
కనతి విపినభాగే కాలకణ్ఠేఽపి గజ్ఞా ।
వశికన్యపగృహే సా వాసుదేవేఽప్యదీవ్యత్
న హి భవతి విశేషః క్వాపి నిత్యోన్నతానామ్ ॥ ౧౩-౧౦౯॥

॥ ఇతి కవితార్కికసింహస్య సర్వతన్త్రస్తస్వతన్త్రస్య
శ్రీమద్వెంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు యాదవాభ్యుదయే
మహాకావ్యే రుక్మిణీపరిణయో నామ త్రయోదశఃసర్గః ॥

॥ స్యమన్తకమూలస్త్రీపరిణయో నామ చతుర్దశః సర్గః ౧౪॥

అథైకదా రోధసి పశ్చిమోదధే-
రదభ్రసత్రాజితభక్తియన్త్రితః ।
త్రయీమయశ్చన్ద్రసమీకృతద్యుతిః
ప్రసేదీవాన్ ప్రాదురభూత్ దివాకరః (ప్రభాకరః) ॥ ౧౪-౧॥

అనల్పతేజోనిధిమప్రమాద్యతాం
ప్రసూతిమిష్టస్య ధనస్య భూయసః ।
స్వకణ్ఠలగ్నం ద్యుమణిః స్యమన్తకం
మహామణిం భూమిభృతే వరం దదౌ ॥ ౧౪-౨॥

తముగ్రసేనార్థమియేష కంసజిత్
న వార్యతే రాజని రత్నహారితా ।
ప్రతీత్య సత్రాజిత ఏతదప్రియం
క్వచిన్నిచిక్షేప గుణాధికే(కం)మణిమ్ ॥ ౧౪-౩॥

యదేకమేకేన చ లబ్ధమేకతో
రసేన రత్నామిషమర్థకాజ్ఞిణా ।
బభూవ తత్ బన్ధవిరోధమాదధత్
క్రమాత్ బహూనాం వినిపాతకారణమ్ ॥ ౧౪-౪॥

స్యమస్తకోదస్తవిశేషసమ్భవాం
మృషాభిశస్తిం శమయన్నథాత్మనః ।
ప్రనేనవిధ్వంసకసింహఘాతినో
బిలం యయా జామృవతో బలానుజః ॥ ౧౪-౫॥

స్తనన్థయోపాస్తనిబద్ధగీతయా
దదర్శ ధాత్ర్యా విధృతం కరేణ సః ।
ధనాష్టభారప్రసు(భ)వం దినేదినే
మణీశ్వరం దర్శితకొస్తుభశ్రియమ్ ॥ ౧౪-౬॥

జిఘృక్షయా దత్తదృశం చ తత్ర తం
జరానిరుద్ధోఽపి జవేన జామృవాన్ ।
ఆరోధసీయం విబుధైరపి స్వయం
రురోధ వైసర్గికసత్త్వరోషితః ॥ ౧౪-౭॥

మలిఘ్నచం కఞ్చిదివాగతం హరిం
వనేచరః ప్రేక్ష్య తదర్హవిక్రియః ।
అపేతిహస్తం స్వయమప్యనాయుధః
ప్రసహ్య తం సా(బా)ధయితుం ప్రచక్రమే ॥ ౧౪-౮॥

అనన్యతస్తస్య పితుః పితామహః
సుతస్య చాఽఽరబ్ధమవేక్ష్య సంయుగమ్ ।
సమీహితోదకమిదం ద్వయోరితి
ప్రబుధ్యమానో న నిరోధమాదధే ॥ ౧౪-౯॥

మిథస్తయోరస్తదయం విమథ్నతో-
రనాయుధం యుద్ధమపేతకైతవమ్ ।
అకల్పితప్రాశ్నికమన్వవైక్ష్యత
స్వయం చతుర్భిర్దశభిశ్చ సాక్షిభిః ॥ ౧౪-౧౦॥

అరిష్టచాణూరముఖేష్వలక్షితం
ప్రదర్శయన్ ఋక్షపతేః పరాక్రమమ్ ।
చిరం దదౌ యుద్ధమచిన్త్యవేష్టితో
మనస్వినస్తస్య మధుప్రభిజ్ఞానః ॥ ౧౪-౧౧॥

ప్రకీర్యమాణా నిజముష్టిముద్గర-

క్షతాకృతేర్జామృవతః క్షతోద్భవైః ।
రరాజ రామావరజస్య సా తనుః
సశక్రగోపా వసుధేవ శాద్వలా ॥ ౧౪-౧౨॥

స ఋక్షరాజః క్షతజైరయశ్రియః
కుచార్పితైః కుఙ్కుమకర్దమైరివ ।
పరిష్కృతాఙ్గః ప్రచితోన్నతాకృతిః
సగైరికశ్మాధరసమ్పదం దధౌ ॥ ౧౪-౧౩॥

అశేషయజ్ఞాగ్రహరం సమాగతం
జిగీషయానువ్రతయా స దీక్షితః ।
అతోషయత్ సంయుగసప్తతన్తనా
విభావ్యఋత్విగ్విధినా భుజాదిభిః ॥ ౧౪-౧౪॥

తలప్రహరైరథ ముష్టిపాతనైః
పదాభిఘాతైర్భుజయస్త్రపీడనైః ।
మిథఃప్రతిక్షేపపునర్గృహీతిభిః
నియుద్ధచర్యానిపుణౌ నిజఘ్నతుః ॥ ౧౪-౧౫॥

కృతప్రతీకారవిశేషతోషితౌ
పరస్పరచ్ఛిద్రనివేశితేక్షణౌ ।
దిశాగజేన్ద్రావివ దర్పదుర్మదౌ
దినాని తౌ నిన్యతురేకవింశతిమ్ ॥ ౧౪-౧౬॥

అహీయత ప్రత్యహమృక్షభూపతిః
స్వలీలయా కంసరిపుః సమైధత ।
తమఃప్రకాశావివ తౌ దినాగమే
వభూవతుః సంయతి పూర్వపశ్చిమౌ ॥ ౧౪-౧౭॥

స తేజసా యాదవతిగృతేజసః
సమిధ్యమానేన నివారితోన్నతిః ।
శరన్నదీపూర ఇవ స్ఫుటాశయః
శనైశ్శవైః శాన్తిమవాప జామ్బవాన్ ॥ ౧౪-౧౮॥

వలీభిరాపాదతలం తరఙ్గితః
సిరాలుదేహః పలితైస్సితాసితః ।

చిరప్రవృత్తాహవసమ్భృతశ్రమో
న చేతసా ఋక్షపతిః ప్రచక్షుభే ॥ ౧౪-౧౯॥

స్వవిక్రమాదప్రతిమాత్ సురద్విషాం
భయానకాత్ ఆనకదున్దభేన్సుతః ।
అభిభ్యతం ప్రేక్ష్య తమృక్షపుజువం
మహాసురం కేవలమస్మరన్మధుమ్ ॥ ౧౪-౨౦॥

యుగాన్తదమ్భానినిపాతభీషణై-
ర్నిహన్యమానం నిజముష్టిముగ్ధరైః ।
స్వనాభిపద్మోద్భవజ్యుమ్భికాసుతం
బలానుజన్మా యుధి బహ్వామన్యత ॥ ౧౪-౨౧॥

దశాననాయోధనకేలికిక్కరం
పరామృశన్ ఋక్షపతిం పరః పుమాన్ ।
బలీయసస్తస్య బహూపకారవిత్
బభజ్జా దర్పం భుజయన్త్రలీలయా ॥ ౧౪-౨౨॥

తమాదితో మానుషమాత్రమాగతం
సదృక్షమృక్షాధిపతిస్తతః పరమ్ ।
అథాధికం సామినిరుద్ధౌరృషః
క్రమాదమీమాన్యమమన్త కర్మభిః ॥ ౧౪-౨౩॥

ఉవాచ చైనం విధివక్త్రసమ్భవః
స్వవిక్రమప్రీతమనుక్రమాత్ విదన్ ।
సగద్గదం సన్నమితేన మౌలినా
నఖత్విషా పుష్పితమజ్జాలిం వహన్ ॥ ౧౪-౨౪॥

అహో మహత్ సత్త్వమహో పరాక్రమ-
స్త్వమీశ్వరో నూనమహో నిరీశ్వరః ।
అతీతదేవాసురనాగరైర్బుతః
పతిః పతీనాం ప్రతిభాతి మే భవాన్ ॥ ౧౪-౨౫॥

ఆనేకమన్వన్తరదర్శినా మయా
న ఖల్వరామో దదృశే భవాదృశః ।
నిజౌజసా రైర్బుతయూధఘాతినం
నియోధయన్ (మాం)యన్నిభృతః ప్రవర్తసే ॥ ౧౪-౨౬॥

గుణైరపి ప్రత్యవమృత్యతే భవాన్
దశాననాద్వైర్యుధి దృష్టవైభవః ।
శ్రుతం మయా సిద్ధజనాదిహ స్వయం
గుహాశయః ప్రాప్స్యతి తే గుహామితి ॥ ౧౪-౨౭॥

వనం తదేతన్మహితం తపోవనం
గిరిం చ వేద్మి త్రిదివేశ్వరాలయమ్ ।
పచేలిమం కిన్ను(ఇచ్చ)తపో బిలస్య మే
ప్రసాధితం యత్ తవ పాదపాంసుభిః ॥ ౧౪-౨౮॥

స్వనాభితః సప్తమజన్మభాగినో
విజృంభమాణస్య విధేర్యదృచ్ఛయా ।
త్వమేవ మాం వేదమధువ్రతాశ్రితా-
న్ముఖాబ్జతః స్వానుచరం వ్యజీజనః ॥ ౧౪-౨౯॥

త్రిభిః క్రమైర్ద్రివ్యతి దివ్యవామనే
స్వమాయయా మోహితదానవే త్వయి ।
జగన్తి విశ్వాని మితాని విష్ణునే
త్యహోషయం ద్రాగివ జైత్రహోషణామ్ ॥ ౧౪-౩౦॥

జిఘాంసితే దేవ దశాననే త్వయా
హతారిసజ్జైర్దరియూథపైర్వృతః ।
అవర్తయత్ సూర్యసుతస్య సన్నిధా-
వయం జనః కింకరపృత్తిమాహవే ॥ ౧౪-౩౧॥

గతేషు సుగ్రీవముఖేషు తావకం
పదం తదప్రాప్యమహం త్వహ స్థితః ।
త్వదీక్షణాత్ ప్రాప్తఫలోఽస్మి సామృతం
జరన్ పునర్యోవనమాప్తవానివ ॥ ౧౪-౩౨॥

న తాదృశాః సమృత్తి సన్తి భూతలే
ఋతే భవత్తః ప్రతిసన్నిభావనైః ।
హనూమతైకేన విభీషణేన వా
మయాఽపి వా సోఽయమితి త్వమూహ్యనే ॥ ౧౪-౩౩॥

రసావహారేకధియాం రసాయనైః
శుభైః శ్రుతిశ్రేణిశిరోవిభూషణైః ।
అవేతభారాం అతిదేవమానుషై-
ర్విహారభేదైరవసీం విధాన్యసి ॥ ౧౪-౩౪॥

విశుద్ధమిశ్రైశ్చతురశ్రవృత్తకై-
రగాధతుక్తైః ప్రమితామితక్రమైః ।
అనన్యభావాన్ అనుకమ్పితే భవాన్
అచిన్త్యచిన్త్యైరవతారనాటకైః ॥ ౧౪-౩౫॥

న వర్ధనే కర్మభిరీశ సాధుభిః
న హీయనే చ త్వమసాధుభిః కృతైః ।
జగత్పరిత్రాణపరేణ కేవలం
విధిర్నిషేధశ్చ న లజ్ఘ్యతే త్వయా ॥ ౧౪-౩౬॥

గుణోదధిస్త్యం గుణకర్బురాత్మనా
తిరస్కరిణ్యా పిహితాత్మదృష్టిభిః ।
న దృశ్యనే దేవ సదా సహైవ సన్
దిదృక్షమాణైరపి దేవదానవైః ॥ ౧౪-౩౭॥

జగత్ తవాస్తరప్రహరప్యముష్య చ
త్వమేవమేవంవిధచిత్రవైభవః ।
సమాధిదృష్ట్యా మునిభిః సమీక్ష్యనే
సనాతనో నూతనభూమికాశ్రితః ॥ ౧౪-౩౮॥

తవైవ సజ్కుల్పకలాంశతః క్వచిత్
సమర్థవాదాః పరమేష్ఠినామపి ।
త్వయి ప్రతిద్వన్ద్విని కన్య కిం బలం
క ఏవ జేతా న భవేత్ త్వదీ(యే)క్షితః ॥ ౧౪-౩౯॥

అసహ్యమేతన్మధుకైటభాదిభిః
స్వతల్పసారోల్బణబాహునా త్వయా ।
నిపీడనం యన్నిబిడం విషహ్యతే
మయాఽల్పసత్త్వేన తవైవ తద్బలమ్ ॥ ౧౪-౪౦॥

త్వయా జితోఽహం క ఇవాజితః పరో

న రుధ్యనే నాథ మయా న కిం పరైః ।
దయాలునాఁపాస్యత దర్ప ఏవ మే
భుజాహవే చ వ్యుదపాది భూష్ణతా ॥ ౧౪-౪౧॥

న నీతివర్తన్యతిలజ్ఘితా మయా
న చ త్వదాదేశవిపర్యయే స్థితం (తః) ।
తథాఽపి సర్వాధికసత్క్రియోచితే
విరుద్ధచేష్టా విదధే విమోహ(హి)తః ॥ ౧౪-౪౨॥

జగత్పతే జామ్భవతీమిహార్హణాం
గృహాణ పత్నిం గృహమాగతః స్వయమ్ ।
మణిం చ దివ్యం ద్యుమణేః స్యమన్తకం
యుతం ధనైర్వౌతకమర్చయామి తే ॥ ౧౪-౪౩॥

మమాఽఽత్మజాఽపి శ్రియమేవమప్సరః
ప్రసూతిరేషా వహతీ(తి)(దధతీ)శ్రియా సమామ్ ।
త్వదర్హశీలాదిగుణప్రసాధితా
స్వయం వృణీతేఽద్య భవన్తమేకధీః ॥ ౧౪-౪౪॥

త్వదాగమాత్ ఋక్షబిలం పరం పదం
త్వదీక్షణాత్ సూరిగణా ఇమే వయమ్ ।
త్వదాశ్రయాత్ సిన్ధుసత్తై(తే)వ మత్సుతా
త్వయా ధృతోఽసౌ మణిరస్తు కౌస్తుభః ॥ ౧౪-౪౫॥

త్వదాహితస్వాతిశయైః స్వయోగతః
పరత్ర సాధ్యోఽతిశయః స్థిరత్రస్తైః ।
అనన్యసాధ్యాతిశయస్య తస్య తే
స్వశేష(షి)తాఽసౌ న విఘాతమర్హతి ॥ ౧౪-౪౬॥

స్వయోగభూమ్నా చులకీకృతాఖిలైః
ముకున్ద దేవైరపి కిం న ముహ్యతే ।
వివేకవైరాగ్యవిదేశవర్తినా
వనాకసా మాంసదృశా మయా న కిమ్ ॥ ౧౪-౪౭॥

అభార్గవో నాపనయేత న క్వచిత్
న వక్ష్యసాధూన్యబృహస్పతిర్న చ ।

అవాసవో న చ్యవతే న చాహవాదతే
చ తే తద్వదహం తు కిం పునః ॥ ౧౪-౪౮॥

భవార్ణవే కర్మవిపాకవాత్యయా
భవద్భిరావర్తగణైః పరిభ్రమన్ ।
కృతోపరోధః కృపయా త్వదీయయా
భవత్పదం కూలమివ ప్రపద్యతే ॥ ౧౪-౪౯॥

అవిస్తతస్తామమితామృతోదధిం
విగాఢతృష్ణావివశాస్తరాత్మనః ।
విగాహనీయాః ప్రతిభాన్తి వీచికా
మరీచికానామివ భోగసమ్పదామ్ ॥ ౧౪-౫౦॥

గుణోదధిం యః ప్రమితప్రమాణయా
గిరా త్వదీయం పరిమాతుమిచ్ఛతి ।
స పాతుమీహేత సమగ్రచాపలః
పయోజ(సరోజ)నాలేన పయఃపయోనిధిమ్(ధేః) ॥ ౧౪-౫౧॥

అకర్మతస్తస్య జగన్తి కర్మభి-
ర్నిబధ్యమానాని విముఞ్చతస్తవ ।
అలీకలేశైరనుపప్లుతా స్తుతిః
తథాఽప్యకల్యేయమయావదుక్తితః ॥ ౧౪-౫౨॥

అజానత (అభుత్సి న)త్వన్మహిమానమద్భుతం
విమో(తిరో)హితం దేవ తవైవ మాయయా ।
కృతాపరాధం కృపయా వశీకృతః
క్షమస్వ మామిత్యపతత్ క్షమాతలే ॥ ౧౪-౫౩॥

విలూనమూలద్రుమసన్నిభం స తం
విలక్షముత్థాప్య విహారయాదవః ।
ప్రియాఙ్గరాగవ్యతిహారగన్ధినా
భుజాన్తరేణోపజగూహ సాదరమ్ ॥ ౧౪-౫౪॥

స కన్యకారత్నమచింత్యవైభవం
వదాన్యరత్నం చ సమం సమర్పయన్ ।
సరస్వతీవల్లభవక్త్రసమ్భవో
మహామనాః పూర్ణమనోరథోఽభవత్ ॥ ౧౪-౫౫॥

వనాకసాం పత్యురహిస్త్యశోభినా
విమథ్యమానాదచలేన బాహునా ।
ననస్త లబ్ధ్వా హృదయజ్గమాం ప్రియాం
మణిం చ దివ్యం మధుకైటభాస్తకః ॥ ౧౪-౫౬ ॥

స్తనాపదేశస్తబకావభాసినీ
విలాసభేదైరభినీతపల్లవా ।
రమాపతౌ గారుడభూధరద్యుతౌ
రసాధికా రత్నలతేవ సా బభౌ ॥ ౧౪-౫౭ ॥

సవిస్మయా పూర్వమథ ప్రమోదినీ
తతో మదారమ్భమివాభిజగ్ముషీ ।
తదన్యసంస్కారనిరోధతః క్రమాత్
తదీక్షణే తన్మయతామవాప సా ॥ ౧౪-౫౮ ॥

స పర్యజ్ఞైషీత్ త్రిదశైరుపస్థితో
విధిర్యదాజ్ఞా విధిజన్మనస్సుతామ్ ।
బిలే తదీయే విబుధాలయోపమే
వికల్ప్యమానాకృతిమప్సరోగణైః ॥ ౧౪-౫౯ ॥

అవాప్య జామాతరమాదిపూరుషం
జగత్ప్రతిక్ష్యత్వమవాప జామ్బవాన్ ।
విదర్భరాజేన విదేహభూభృతా
సమక్రమం దుగ్ధపయోధినా చ సః ॥ ౧౪-౬౦ ॥

మనుష్యభావాభినయవ్యవస్థితాం
కుశీలవార్ధ్వాం కుహనాం వహన్ ప్రభుః ।
పునస్తమృక్షేన్ద్రపదానుభూతయే
పరం చ భోక్తుం పదమన్వమన్యత ॥ ౧౪-౬౧ ॥

ప్రహృష్యతా జామ్బవతా నివేదితాం
ప్రవాలజామ్బూనదరత్నసంహతిమ్ ।
ప్లవజ్గభల్లూకగణైరనుప్లవై-
రవిప్లవాం ద్వారవతీమజిగమత్ ॥ ౧౪-౬౨ ॥

తతస్తమామస్త్ర్య చతుర్ముఖాత్మజం

ప్రతిప్రయాతః స్వపురీం ప్రియాసఖః ।
 స్యమన్తకం సంసది దానవాన్తకః
 స్వతోఽనఘః స్వామివశే న్యవీవిశత్ ॥ ౧౪-౬౩॥

జగత్పతిం జామ్బవతీసఖం తదా
 నియుద్ధచ్ఛహ్నేః పరికర్మితాకృతిమ్ ।
 నిరీక్ష్య తం ద్వాపరవతీనివాసినో
 ననన్దురానన్దుజలావిలేక్షణాః ॥ ౧౪-౬౪॥

అపేతసమ్మోహమివాఽఽత్మవేదినం
 దివాకరం రాహుముఖాదివోద్ధతమ్ ।
 అమన్త నాగేన్ద్రమివాన్తశ్శృంఖలం
 ప్రశాన్తవాచ్యం ప్రకృతిర్యదూద్వహమ్ ॥ ౧౪-౬౫॥

జితాహితో జామ్బవతీనిషేవితః
 స తత్ర సత్రాజితసాత్కృతే మణౌ ।
 స్వచౌర్యదుర్వాదమమార్జయత్ స్వయం
 న విద్యతే యస్య న కిఞ్చిదణ్వపి ॥ ౧౪-౬౬॥

స్యమన్తకస్య ద్యుమణేరివ త్విషా
 (వోదయే)నిమేషమాపుః కుమదాకరా ఇవ ।
 హ్రీయా చ మిథ్యాపరివాదినస్తదా
 పరే చ పద్మా ఇవ తద్విపర్యయమ్ ॥ ౧౪-౬౭॥

స్వగోచరానేవమగోచరో గిరాం
 బలానుజో బాలధియామపాహరత్ ।
 రహస్సు రథ్యాసు చ లబ్ధసమ్భవాన్
 అవర్ణవాదాన్ అనఘా గుణార్ణవః ॥ ౧౪-౬౮॥

అకీర్తిరారోఽప్యత కీర్తిరాగతా
 యదప్రియం ప్రోచురిదం ప్రియాష్టయే ।
 న కర్మతస్త్రేషు మతేరమోహతా
 న చ స్వతస్త్రే స్యురనిష్ఠహేతవః ॥ ౧౪-౬౯॥

ప్రశాన్తభేదః(భేదః)ప్రతిలభ్య సన్మణిం
 జగద్వినేతుర్వసుదేవజన్మనః ।

దదౌ ధరిత్రీమివ సద్గుణాధికాం
స సత్యభామాం తనయాం నయామ్బుధిః || ౧౪-౭౦||

యథా గిరీశో గిరిరాజసమ్భవాం
పులోమకన్యాం చ దివౌకసాం పతిః ।
స్వయం చ దుగ్ధోదనుతాం సుధాసఖీం
తథా స రేమే సదృశీమవాప్య తామ్ || ౧౪-౭౧||

అనువ్రతా కామకలాస్వధీతినీ
విచిత్రశస్త్రాస్త్రవిహారవేదినీ ।
బహుప్రియస్యాపి హరేరతీవ సా
వభూవ దేవీ బహుమానగోచరః || ౧౪-౭౨||

యథా న శేదాయ గతః క్షణో భవేత్
యథా చ తస్వీత న భీతిమాయతిః ।
అనన్తనిష్కమ్పగుణామనుక్షణం
ప్రియః ప్రియాం ప్రీతిమలమ్భయత్ తథా || ౧౪-౭౩||

స వల్లభాభిస్త్రిస్సృభిః ప్రకాశయన్
పరత్వమాద్యం ప్రతిపన్నషడ్గుణః ।
నయో మహీయానివ శక్తిభిస్సమం
సమేతసిద్ధిః ప్రచికాయ సమ్పదమ్ || ౧౪-౭౪||

స్వదివ్యదేహప్రకృతీరివాపరాః
పరాశ్చ దేవీరవృణీత పశ్చా సః ।
యథార్హసేవావసరే ప్రమాద్యతాం
యదన్వితస్సన్ అభిగమ్యతాం యయౌ || ౧౪-౭౫||

అఖణ్డతాశోక్తిభిరేకవృత్తితః(భిః)
స తాభిరన్యోన్యసమన్వితాత్మభిః ।
విభూషయామాస విభూతివైభవం
దిశాభిరష్టాభిరివాత్మనః పదమ్ || ౧౪-౭౬||

అవాప్య దేవ్యః పతిమగ్రసానాయకం
మహౌజసం మన్మథసూత్రసంయతాః ।
ఉదగ్మసద్వంశభువో మిథస్సమాః
సువృత్తముక్తావలి(ఫల)సౌమ్యతాం యయుః || ౧౪-౭౭||

ఆదౌ లక్ష్మీరభజత హరిం రుక్మిణీరూ పద్మశ్యా
ప్రాపుస్తస్యాః ప్రతినిధిపదం తత్ప్రియాః సప్త దేవ్యః ।
సిద్ధీరష్టౌ దధదివ తదా సేవితస్తాభిరేకః
క్రీడాయోగీ నిరవధిమసౌ నిర్వృత్తిం నిర్వివేశ ॥ ౧౪-౭౮॥

ప్రాచీనాసు ప్రకృతిషు యథా ప్రాదురాసన్ ప్రజౌఘాః
తద్వజ్జాతాః సమమివ జగన్నేతురష్టాసు తాసు ।
పశ్చాత్ప్రాప్తేప్రప్రణయిని తథా షోడశస్త్రీసహస్రే
తేషామేకః కిమయమథవా తత్సమానో బభూవ ॥ ౧౪-౭౯॥

శమితనిగమభేదైః సాధుభిః శ్లాఘనీయం
చరితమిదముదారం శాస్త్ర(తస్య)చాణూరహస్తః ।
శ్రుతమనుకథితం వా శుద్ధిమగ్ర్యాం దధానం
సమతనుత పృథివ్యాం శాశ్వతం ధర్మసేతుమ్ ॥ ౧౪-౮౦॥

॥ ఇతి కవితార్కికసింహస్య సర్వతన్త్రస్వతన్త్రస్య
శ్రీమద్వెంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు యాదవాభ్యుదయే
మహాకావ్యే స్యమన్తకమూలస్త్రీపరిణయో నామ చతుర్దశః సర్గః ॥

॥ శిశుపాలవధో నామ పంచదశః సర్గః ౧౫॥

అథ పద్మభువః పితుః సకాశా-
దభిగచ్ఛన్ యదుపుజ్వం దిదృక్షుః ।
మునిరధ్వని వల్లకీసహాయః
ప్రజగౌ లాస్యతరంగితప్రచారః ॥ ౧౫-౧॥

అహమస్మి పితామహస్య సూనుః
స విభోరాత్మభువః సరోజనాభేః ।
భజతే భువి సామృతం స దేవః
స్వయమేవా౭౭నకదున్దుభేః సుతత్వమ్ ॥ ౧౫-౨॥

అవరోపితగోపనూనుభావః
స నటః సమృతి దేవకీసుతస్సన్ ।
పరితోషితభావుకః స్వవృత్త్యా
శ్రుతిలక్ష్మ్యాం మహతీం ప్రియామవిన్దత్ ॥ ౧౫-౩॥

తదహం తమసః స్థితం పరస్తా-
దనపాయద్యుతి భాస్వతాఽఽత్మనైవ ।
కమలోల్లసితేన దర్శనీయం
దినమాద్యస్తవివర్జితం దిద్భక్షే ॥ ౧౫-౪॥

గుణసిన్ధురసౌ గుణాతివర్తీ
గతిరస్తఃస్థితిరాగమైకగమ్యః ।
దయితాసహితో దయైకసజ్జీ
గురురాద్యో మయి గౌరవం విధాతా ॥ ౧౫-౫॥

జగదేకహితేన జన్మనాఽసౌ
దనుజైరాక్రమణం భువో నిరున్ధన్ ।
కలహప్రియమద్యచసోనురోధాత్
న కథం విగ్రహమారభేత నాథః ॥ ౧౫-౬॥

అధికారవిలమితాపవర్గ-
స్థిరసంజ్ఞాదపకౌతుకస్త్రివర్గే ।
విధినా నియతేన ధర్మగుప్తా
వినియుక్తోఽస్మి విరోధనేన దీవ్యన్ ॥ ౧౫-౭॥

విదధే వినివేదితం మయాఽసౌ
వివిధం విశ్వహితం విధాస్యతే చ ।
స్వజనత్వధియా సురాసురాణాం
బహుమానైకపదం యతోఽహమాసమ్ ॥ ౧౫-౮॥

వినివేదయతా రిపోరుదన్తం
దివిషద్వైభవదావచిత్రభానుమ్ ।
అజితస్య జిగీషతో మయాఽసౌ
విజయారమ్భమహోత్సవో విధేయః ॥ ౧౫-౯॥

ఇతి భవ్యమనోరథో మహీయాన్
ప్రభుమాసీనముపహ్వరేఽభియాతః ।
విదితాఖిలవేదితవ్యమిత్థం
ముదితః ప్రాహ జగద్భితం మునీన్ద్రః ॥ ౧౫-౧౦॥

జయ దేవ జగత్త్రయాస్తరాత్మాన్
న నియంతా న చ తే సమస్త్యదన్యః ।
భవభీతినిశీధిసివిభాతం
పరమం బ్రహ్మ భవస్తమామనన్తి ॥ ౧౫-౧౧॥

ఉదితః ప్రణవాఙ్కరాత్మనా త్వద్-
వివిధస్కన్ధవిభక్తరూఢశాఖః ।
త్వదనుగ్రహపుష్పితః ప్రజానాం
ఫలమిష్టం నిగమద్రుమః ప్రసూతే ॥ ౧౫-౧౨॥

విషమం నిజకర్మభేదయోగాత్
బహుమానాస్పదబన్ధమోక్షలీలః (లమ్) ।
జనితం భవతైవ పుత్రసీత్యా
జగదేతత్ స్వయమేవ రక్షసి త్వమ్ ॥ ౧౫-౧౩॥

గుణచిత్రజన్తుదన్తురేఽస్మిన్
జగతి త్వద్విహితే హితేతరేభ్యః ।
అపి విశ్వసృజాం సమాహితానా-
మయథాచిన్తితమాపతన్యవస్థాః ॥ ౧౫-౧౪॥

సుకృతోపచయేన జాతసిద్ధి-
స్త్యదసౌ కశ్చిదుపస్థితాపరాధః ।
అనుభూయ హిరణ్యరావణత్వే
భజతే సమృత్తి చేదిరాజభావమ్ ॥ ౧౫-౧౫॥

త్రిషు జన్మసు తే విహారదక్షం (శిక్షా)
విధినా సింహగజక్రమేణ సృష్టః ।
సహజః కిల రుక్మిణీనిమిత్తే
స రిపుః సమృత్తి కృత్రిమశ్చ జాతః ॥ ౧౫-౧౬॥

విపథేన సదైష విప్రధావన్
విబుధగ్రామ(వ్యూహ)విపన్నిదానభూతః ।
భవతో భజతామనన్యసాధ్యం
వినిపాతం ప్రణిపాతవృత్త్య(గత్య)నర్హః ॥ ౧౫-౧౭॥
దమనం దమఘోషసమృవస్య

ప్రబలస్యాపి యదర్థ్యతే తదేతత్ ।
మధుకైటభమేరుమర్దినస్తే
మశకామర్శనమాత్రమిత్యవైమి ॥ ౧౫-౧౮॥

అథవా జగదేతదోదనస్తే
తదుపఘ్నన్ ఉపసేచనం చ మృత్యుః ।
మహదాది విలాపయన్ మహిమ్నా
దమనైరా(నేనా)ద్రియసే న దానవానామ్ ॥ ౧౫-౧౯॥

సుహృదోఽపి సదా సురాసురాణాం
ప్రణతానుగ్రహభావితాత్మనస్తే ।
క్వచిదాపతితోఽపి పక్షపాతః
సమతామేవ సమర్థయేత సత్యామ్ ॥ ౧౫-౨౦॥

ప్రథమా చరమా చ దేవతా త్వం
వరణీయా వరదా చ విశ్వవన్ధ్యా ।
నిగమేషు సతీ పురేషు వైకా
జనయిశ్రీ జనపక్ష్యహారిణీ చ ॥ ౧౫-౨౧॥

కలశై (ఘటకై)రివ కర్మపాశనద్దైః
స్థిరకాలాత్మకచక్రయన్త్రనిఘ్నైః ।
విహరన్యధరోత్తరక్రమేషు
స్వవశైరేవ సురాసురైః స్వతన్త్రః ॥ ౧౫-౨౨॥

సవనే భవముక్తిసన్ని(క్తిసిద్ధి)రూపే
విధినా విశ్వపతే విచిత్రహేతిమ్ ।
హృది శాన్తధియః సమిన్ధతే త్వా-
మనఘాత్మక్రతుహవ్యవాహమాద్యమ్ ॥ ౧౫-౨౩॥

అణిమాదిభిరేక ఏవ భిన్నః
పరవిద్యామణిదర్పణేషు భానాత్ ।
సుదృశాం భజసి త్వమాత్మభూతః
సుఖసన్దర్శనయోగ్యమాభిముఖ్యమ్ ॥ ౧౫-౨౪॥

అపి దృష్టమపి శ్రుతం ప్రభావం
భవదీయం భవినస్తమోభిభూతాః ।

న విదన్తి యథావదాత్మవన్త-
స్త్యనుపశ్యన్తి కరస్థితామ్బుకల్పమ్ ॥ ౧౫-౨౫॥

సహధర్మవరీం సదాఽనువృత్తాం
స్వయముద్ధీపయతా త్వయాఽనుకమ్పామ్ ।
శరణాగతరక్షణవ్రతస్య
ప్రతిలబ్ధోఽయమిహ ప్రయోగ(ప్రబోధ)కాలః ॥ ౧౫-౨౬॥

అహితం న హి(వి)చిన్తితం మయైతత్
చిరదుష్కర్మకృతోఽపి చేదిభర్తుః ।
సహ నాకసదామసౌ విమూఢైః
సుకృతిత్వం లభతాం త్వదస్త్రపూతః ॥ ౧౫-౨౭॥

స్వపతః కిల జాగ్రతశ్చ తస్య
త్వయి వైరేణ విదీప్తచిత్తవృత్తైః ।
త్వదనుస్మరణప్రభావయుక్తా
నియతిస్త్యన్మయతామివాతనోతి ॥ ౧౫-౨౮॥

వినివేదితవిశ్వకార్య ఇత్థం
కృతినా తేన కృతార్హణో యథార్హమ్ ।
మునిరాత్మమనీషికావదాతః
ఖలచేతోమలినం ఖముత్పపాత ॥ ౧౫-౨౯॥

వసుదేవసుతశ్చ పాణ్డవేన
క్రతుమారబ్ధవతా కృతోపహూతిః ।
సమరప్రియయా సహ ధ్వజిన్యా
సవనం తస్య జగామ సత్ప్రతీక్ష్యః ॥ ౧౫-౩౦॥

యదుభిస్సహ యాదవేశ్వరం తం
పరిషత్ప్రాప్త(ప్ర)ముపేత్య పశ్చ పార్థాః ।
విభవోచితమిశ్వరానురూపం
సుహృదర్హం చ సమర్చయామ్బభూవుః ॥ ౧౫-౩౧॥

క్రతుమప్యనఘం స ధర్మసూను-
ర్హవిషాం భోక్తరి దత్తసన్నిధానే ।
విధివత్ స్వధియా సమర్ప్య చక్రే
బహుధాఽనుశ్రుతతత్ప్రభావభూమా ॥ ౧౫-౩౨॥

హరిదశ్వసముద్భవం ప్రదానే
ధనగుప్తా చ సుయోధనం న్యయుజ్క్తుః ।
స్వయమేవ సమాహితేన వస్త్రే
హరిణా విప్రపదావనేజనాంశః ॥ ౧౫-౩౩॥

సమయే పరిషత్సభాజనార్హే
దివిషత్సూర్యపదోఽపి దైత్యహంతా ।
కిమసావతి యాదవేషు కశ్చి-
న్నుప ఇత్యైషి జనైరలక్ష్మపారః ॥ ౧౫-౩౪॥

అవిశేషితశేషవృత్తివాచం (భాజం)
నిజపారమ్యనిగూహనాధిగమ్యమ్ ।
అపృథగ్విభవైస్తమాసనాద్యై-
రుపమృద్నస్త ఇవాఽఽసత క్షితీన్ద్రాః ॥ ౧౫-౩౫॥

అథ యుక్తవిమర్శిభిశ్చతుర్భి-
ర్గురుభిః పశ్చిమపాణ్డవో నియుక్తః ।
ప్రవివేశ సభామశేషకర్తు-
ర్యదువీరస్య విధాతుమగ్రపూజామ్ ॥ ౧౫-౩౬॥

అవదచ్చ తమేతమగ్రగణ్యం
విబుధానాం పితరం పతిం గురుఞ్చ ।
హరిమర్చితుమర్చ్యముద్యతాస్మ-
న్నదశేషైరనుమన్యతాం సుధీభిః ॥ ౧౫-౩౭॥

జగదేకపతేరముష్య పూజాం
స్థిరధర్మద్రుమమూలనేకరూపామ్ ।
నిఖిలానుమతాం నృపో విధత్తే
నిరపాయప్రియపథ్యభావభవ్యామ్ ॥ ౧౫-౩౮॥

ఇతి దర్శయతః పదం సమాజే
బలినాం మానభృతాం మహిపతీనామ్ ।
మహతీ బహువారముత్తమాజ్ఞే
సహదేవస్య పపాత పుష్పవృష్టిః ॥ ౧౫-౩౯॥

హరిమర్చయితుం య ఈహతే తం

సురపుష్పైః స్వయమర్చయన్తి దేవాః ।

ఇతి నూనమగాపయత్ ద్విరేషైః

ప్రసృతః పాణ్డుసుతే ప్రసూనవర్షః ॥ ౧౫-౪౦॥

అవలోక్య తదద్భుతం మహీయః

ప్రతిపన్నానుమతే నరేంద్రలోకే ।

నిజగాద హసన్ అమర్షవేగాత్

క్షితిపాలాన్ శిశుపాల ఉన్మది(త్ప్రతి)ష్టః ॥ ౧౫-౪౧॥

విదితం భవతామిదం యదేతత్

స్వయమాహూయ మహీయసః క్షితీన్యాన్ ।

అవమన్యత ఏవమధ్వరస్థః

కుటిలో హస్త కుమార ఏష కున్త్యాః ॥ ౧౫-౪౨॥

అయమశ్విసుతోఽపి తావదాస్తాం

యది మాద్రీతనయః స పాణ్డుసూనుః ।

రభసాదవమత్య రాజలోకం

యది జీవేదలమన్వవాయవాదైః ॥ ౧౫-౪౩॥

కృపణేన కిమత్ర సాధునా నః

సహదేవేన నియోగసాధకేన ।

చతురః పునరస్య పూర్వజాతాన్

మనసా యాత శతాన్ మనుష్యదేవాః ॥ ౧౫-౪౪॥

ద్విరదాయుతసత్త్వశాలినో మే

యది ధర్మధ్వజ ఏష ధర్మసూనుః ।

మిషతః పరిభూయ ధర్మపాలాన్

యజతే పశ్యత పశ్చిమేష్టిమస్య ॥ ౧౫-౪౫॥

అథవా వసుదేవబన్ధుదృష్ట్యా

వయమాసీమహి మన్దహాసగర్భమ్ ।

స్వయమస్య పితా కథం స ధర్మ-

స్తమిమం ధర్మవిపర్యయం సహేత ॥ ౧౫-౪౬॥

అయమస్మదనుజ్ఞయా విజిత్య

క్షితిమాసాదితరాజసూయధర్మః ।

ప్రసవోపగమే పతిప్రతిపా

వనితేవాద్య బిభర్తి వైపరీత్యమ్ || ౧౫-౪౭||

పరిపశ్యతి హస్త రాజతోకే
పశుపాలస్య విధీయతే సపర్యా ।

అథ తత్ర సమర్థతైవ తన్త్రం
తదసౌ పీఠవరేణ్య ఏకలవ్యః || ౧౫-౪౮||

కురువృద్ధముపేక్ష్య జాహ్నవేయం
జయసమ్ప్రణీతజామదగ్న్యరామమ్ ।
ఇతరానపి తాదృశానిహితాన్
న చ గోపో న చ యాదవః సమర్చ్యః || ౧౫-౪౯||

అతిమర్త్యబలా విరాటశల్య-
ద్రుపదాద్యా బహవో హి సన్తి వృద్ధాః ।
అతిలఙ్ఘనమభ్యుపైతు కో వా
గుణకర్మశ్రుతశాలినామమీషామ్ || ౧౫-౫౦||

క్వచిదర్చనమిన్ద్రజాలతశ్చేత్
కుహకాః సన్తి పరశ్శతాః పృథీవ్యామ్ ।
అథ కశ్చన సత్య ఏష భూమా
క్వ గతోఽసౌ యవనాదీనైస్యగన్ధే || ౧౫-౫౧||

అయ(ఇద)మగ్రజ ఏష రౌహిణీయో
బలశాలీ వపుషా చ శుద్ధవర్ణః ।
అనతిక్రమణం తదస్య యుక్తం
యది శేషోఽయమవిప్లవః క్రమో వః || ౧౫-౫౨||

నటవత్ ధృతశఙ్ఖచక్రచిహ్నః
కతి నామాత్ర విడమ్బయన్తి విష్ణుమ్ ।
అనుకర్తుమయం చ తద్వదీశః
కథమీశత్యమనూర్మిషట్కహినే || ౧౫-౫౩||

న చ విశ్వసిమో న వృద్ధవాక్యం
బలవన్మానవిలఙ్ఘనం న చేత్ స్యాత్ ।
న వదన్త్యనిదమ్పరేషు సన్తః
స్తుతివాక్యేషు యథాశ్రుతార్థసిద్ధిమ్ || ౧౫-౫౪||

ఇతి తత్ర ముదా వికత్తమానం
కఠినం కణ్ఠవిలగ్నమృత్యుపాశమ్ ।
పరిదృష్టపరావరస్తమీష-
ద్వినయన్ విష్ణుపదీసుతో బభాషే ॥ ౧౫-౫౫॥

శృణు తాత హితం సమాహితస్తవం
రుశతీం వాచమపాస్య రోషజాతామ్ ।
అవిమృశ్య విపత్తిమాపతస్తీం
న హి తిష్ఠన్త్యహితేషు బుద్ధిమన్తః ॥ ౧౫-౫౬॥

అతిపత్య ముకున్దమన్తికస్థం
పథి(వశి)కాన్ అర్చితుమున్మనా భవేత్ యః ।
అవధీరితకౌస్తుభః స నూనం
కురువిన్దేషు కుతూహలం విధత్తే ॥ ౧౫-౫౭॥

స్తుతిభిః కతిచిత్ త్రివర్గమృచ్చ
న్యపవర్గం చ యమేకమాశ్రితాభిః ।
నిరయే నిపతన్తి నిన్దయాఽన్యే
యది తద్వేత్థ వదైష యక్త్రియాన్తః ॥ ౧౫-౫౮॥

సహజం నయనం చ తత్ తృతీయం
భుజయుగ్మం చ తవ స్థితాతిరిక్తమ్ ।
సహసా యదుపాగమేన నష్టం
స్వయమాకారయసి స్వమృత్యుమేనమ్ ॥ ౧౫-౫౯॥

న హి సన్తి న నిశ్చితాగమార్థాః
న గతాః సన్నిహితాశ్చ న ప్రసుప్తాః ।
అపి తు త్రపయా నతాస్త్యదుక్తీ-
స్త ఇమే నన్విహ చేతసా హసన్తి ॥ ౧౫-౬౦॥

యది జీవితుమీహసే చిరాయ
ప్రతిపద్యస్వ హితం యదస్మదుక్తమ్ ।
అథ న ప్రహితో జలాజ్ఞాల్లిస్తే
శృణుతాన్యే య ఇహ శ్రుతౌ నిరూఢాః ॥ ౧౫-౬౧॥
యుగకోటిశతాయుతాని వేధాః

స్వపదం ప్రాప యమేకమర్చయిత్వా ।
మనుజస్య తదర్చనే విగాయన్
మతిహీనః పశురేష మర్షణీయః ॥ ౧౫-౬౨॥

విధిహస్తధృతాత్ యదజ్ఞీపద్మాత్
చ్యవమానా పవమానవేగసీతా(హీనా) ।
విపునాతి జగన్తి దివ్యసిన్ధుః
క్రమతే హస్త తదర్చనే వివాదః
(తత్ కథమేష దోషవాదః) ॥ ౧౫-౬౩॥

స చ కశ్చన సర్వమేధయజ్ఞా
హవిరాత్మాహ్వయమాత్మవైవ హుత్వా ।
యత ఏవ బభూవ దేవదేవః
స కిమస్మాభిరదైవతైరనర్చ్యః ॥ ౧౫-౬౪॥

య ఇహోద్య భజన్తి యజ్ఞభాగాన్
కృతినః కార్తయుగేన కర్మణా తే ।
అయజన్త పురా యమేకమాద్యం
వరివస్యామిహ తస్య వారయేత్ కః ॥ ౧౫-౬౫॥

అథవా విబుధాదిపూజనీయే
మనుజైరర్చనమత్ర మా విధాయ ।
ఇతి నామ విమన్యతా(విరమ్యతా)
మిదానీమపశుత్వా య చ కల్పతామయం నః ॥ ౧౫-౬౬॥

ధనబంధవయఃక్రియాదిమాత్రై-
రథికేష్వప్యచమక్క్రియా విహత్యై ।
జగదేకపతౌ సదోపకర్త-
ర్యపకృత్యైష భజేత కామవస్థామ్ ॥ ౧౫-౬౭॥

క్వచిదర్చయతి ప్రభూతపుణ్యే
త్రియుగం తద్వదలబ్ధభాగధేయైః ।
యది నామ ధియా న శోచితవ్యం
న కథం దర్శనతోఽపి నన్దనీయమ్ ॥ ౧౫-౬౮॥

యాదవగుహనిగ్రహప్రయుక్తే

సుఖదుఃఖే శృణుమః స్వయమ్భువోఽపి ।
విమతిం భజతస్తద్దర్శణాయాం
న చ దేయో(విధేయో)ఽనునయో న సాన్తవనా చ ॥ ౧౫-౬౯॥

న పనాయతి చేత్ అసౌ న
జిహ్వో న నమస్యత్యథ వైతదుత్తమాఙ్గమ్ ।
యది నార్చయతో న తౌ చ
హస్తౌ కృపయా కల్పితసన్నిధానమేనమ్ ॥ ౧౫-౭౦॥

నిరుపాధికసర్వబన్ధమేనం
ద్విషతాఽనేన న భాషణప్రసఙ్గః ।
నిరయజ్వలనేన్ద్రసీభవిష్యన్
కృపణః కేవలమేష శోచనీయః (చిత్తవ్యః)॥ ౧౫-౭౧॥

సహసీయతయా ప్రతిశ్రుతం యత్
వసుదేవస్వసురచ్యుతేన పూర్వమ్ ।
అపరాధశతం తదద్య పూర్ణం
భవితా చైద్యవిపత్తయే పరం యత్ (తత్)॥ ౧౫-౭౨॥

కురువృద్ధవచస్తదేతదర్థ్యం
దమఘోషప్రభవో నిశమ్య దీప్తిః ।
ప్రభయాఽనుకృతప్రవర్గ్యదీప్తిః
ప్రతిరున్ధానదురాసదో రరాస ॥ ౧౫-౭౩॥

నిపుణైరతిబాలవృద్ధవాక్యం
న పరిగ్రాహ్యమితి బ్రువన్తి సన్తః ।
సహదేవవదేష ఇత్యనిన్ద్యం
ప్రభుకత్వేన పితామహం నినిన్ద ॥ ౧౫-౭౪॥

అతివృత్తిమవేక్ష్య తస్య ఘోరా-
మశనిక్షోభనిభాం సభాసదన్తే ।
సదసత్ప్రతిపత్తిమూఢచిత్తాః
క్షణమాలేఖ్యసమర్పితా ఇవాసన్ ॥ ౧౫-౭౫॥

జహనుః కతిచిద్వినిన్ద్య చైద్యం
పిదధుః కర్ణయుగం పరే కరాభ్యామ్ ।

సురసిన్ధుసుతం శశంసురన్యే
వ్యచికిత్సంత చ కేచిదల్పసత్త్వాః ॥ ౧౫-౭౬ ॥

మునిభిః పులకాఞ్చితాఖిలాజైః
క్షరదానన్దధుబాష్పద్విగ్ధదేహైః ।
అనుమోదనజాతమౌలికమైవః
హరికీర్తిశ్రవణోన్ముఖైరభావి ॥ ౧౫-౭౭ ॥

స్తుతినిన్దనయోరభిన్నరూపం
ముఖరాగం మధుహస్తరీక్షమాజైః ।
యదుభిః ప్రతిరుద్ధరోషవేగైః
క్షమయా తిర్యగవైష్యత క్షమైవ ॥ ౧౫-౭౮ ॥

మధుజిత్పరివాదజాతరోషం
సహసా చేదిపతేర్వధాయ సజ్జమ్ ।
గదయా సహ భీమముజ్జహానం
శమయన్నితమవోచదాపగేయః ॥ ౧౫-౭౯ ॥

బలభీమసుయోధవైరముష్మిన్
పరిహీణాయుషి న ప్రవర్తితవ్యమ్ ।
అతిపర్యనుయోగయా నియత్యా
హరిణైవైష భవాభివన్నివర్త్యః ॥ ౧౫-౮౦ ॥

త్యజ సాహసముజ్జ్వితామమర్షః
సమయే విక్రమసమ్పదాద్రియేత ।
సదనాగతసూదనాపవాదో
మహతాం సమ్ప్రతి మా చ భూదయం వః ॥ ౧౫-౮౧ ॥

భజతు ప్రథమార్హణాం యథార్హం
భగవానేష భవార్హైకసేతుః ।
ప్రకృతస్య విధాతుమన్తరాయం
స్వయమేతస్య శుభస్య న క్షమం వః ॥ ౧౫-౮౨ ॥

ఇతి శాన్తనవే ప్రభాషమాణే
నిఖిలానుశ్రవసంశయప్రమోక్తా ।
ముదితో మునిరబ్జయోనిజన్మా

ముహురాధూతకరస్తదభ్యనన్దత్ ॥ ౧౫-౮౩॥

క్షితిపాలగణోదధిస్తదాసీం
విషమారమ్భవిరోధసేతుభిన్నః ।

స్త్రీమితక్షుభితాకృతిర్బభానే
గగనామ్నోధరసన్నిభో గభీరః ॥ ౧౫-౮౪॥

నన్యతే ముదితేన నారదేన
క్షిపతా మజ్ఞు మృగత్వగుత్తరీయమ్ ।

సురసిన్ధుసతోదితం విపఞ్చే-
మనకృద్ధాప(ఇచ్చింసకృదావాద)యతాఽనునాదవృత్త్యా ॥ ౧౫-౮౫॥

ఉదగీయత యత్ తదా విధిజ్ఞైః
సమముద్గాతృభిరేకతాననాదైః ।
మధుమర్దనగీత(తి)గర్భయా తద్
విశదం నారదవీణయాఽన్వవాది ॥ ౧౫-౮౬॥

ప్రజయోషిదపాఙ్గవేధసీయం
మధురాభాగ్యమనన్యభోగ్యమీడే ।
వసుదేవవధూస్తననయం తత్
కిమపి బ్రహ్మ కిశోరభావదృశ్యమ్ ॥ ౧౫-౮౭॥

నికటేషు నిశామయామ(ని)(మి)నిత్యం
నిగమానైరధునాఽపి మృగ్యమాణమ్ ।
యమలార్జునదృష్టబాలకేలిం
యమునాసాక్షికయౌవనం యువానమ్ ॥ ౧౫-౮౮॥

పదవీమదవీయసీం విముక్తే-
రటవీసమ్పదమమ్బువాహయన్తీమ్ ।
అరుణాధరసాభిలాషవంశాం
కరుణాం కారణమానుషీం భజామి ॥ ౧౫-౮౯॥

అధరాహితచారువంశనాలాః
మకుటాలమ్బిమయూరపిఞ్చమాలాః ।
హరినీలశిలావిభజ్జనీలాః
ప్రతిభాః సన్తు మమాన్తిమప్రయాణే ॥ ౧౫-౯౦॥

జయతాదిహ దేవకీసుతోఽసౌ
జగతామాదిరనాద్యనస్తభూమా ।
అవతారయితుం భరం పృథివ్యా
వసుదేవస్య గృహే కృతావతారః ॥ ౧౫-౯౧॥

క్రతురత్ర సమర్పితః కృతార్థః
స చ ధర్మః కమివాచచార ధర్మమ్ ।
జగదేకపతేరముష్య పూజాం
విదధానేన యుధిష్ఠిరేణ పుత్రీ ॥ ౧౫-౯౨॥

ఇహ నాకసదో న మానుషాస్తే య
ఇమే కృష్ణమిహోర్చయన్త్యనన్యాః ।
అయమేవ మహో మమేతి గాయన్
స తదా మూర్త ఇవాఽఽస నాట్యవేదః ॥ ౧౫-౯౩॥

అభినన్దితవృత్తిరార్యమిశ్రై-
రవిసంవాదిభిరాగమోదితేషు ।
వినయాదవనమ్య విశ్వభర్తుః
సహదేవః స్వయమాహరత్ సపర్యామ్ ॥ ౧౫-౯౪॥

అరజస్తమసాం మహీపతీనా-
మనుమత్యా మునిముఖ్యసమ్మతే చ ।
పురుషస్య పరస్య పూర్వపూజాం
సహదేవప్రహితాం శశంసురార్యాః ॥ ౧౫-౯౫॥

తృణభుక్ప్రతిమస్తృణాయ మత్వా
స తదా చేదిపతిర్భుధిష్ఠిరాదీన్ ।
అజహత్ప్రజోక్తహేతిజాలో
దరశేషేన్ద్రనవహ్నివత్ దిదీపే ॥ ౧౫-౯౬॥

అజగుప్సత భూభృతః సహిష్ఠూన్
పరివౌదైశ్చ తిరశ్చకార పార్థాన్ ।
అవమత్య ముకున్దమర్భకోఽసౌ-
వితి ధిక్క్రత్య పితామహం జగర్హర్హై ॥ ౧౫-౯౭॥

అనఘాఽయమతన్మితః క్రియాయాం

గురుభిః శిక్షితశుద్ధధీరనేత్రైః ।

కురువంశపితామహాః కుతోఽసౌ

మతిమోహేన మహీయసా గృహీతః ॥ ౧౫-౯౮॥

అశరైరజడైరనేడమూత్రైః ముహురాదృతమోహశాన్తికృత్యైః-

ర్మునిభిశ్చాత్ర కిమజ్ఞ్యకారి మౌనమ్ ।

అథవా కిమరాతిపక్షసక్తైః-

రహమస్మితి ముహుర్జహాస మూఢః ॥ ౧౫-౯౯॥

పరివర్తహుతాశనప్రదీప్తం

వదనం తస్య రుషా విజృంభమాణమ్ ।

ఫణభృద్భిలభీషణం తదాఽఽసీత్

జ్వలదుల్కాశతదుర్నిరీక్షనేత్రమ్ ॥ ౧౫-౧౦౦॥

బడబానలధూమరాజిరూక్షా

భ్రుకుటీ తస్య ముఖే పరిస్ఫురన్తి ।

దదృశే తదనూన్ ప్రసహ్య పాతుం

శమనేనేవ నివేశితా భుజజ్ఞీ ॥ ౧౫-౧౦౧॥

భసితీకృతచన్దనానులేపః

క్వథితద్రావితహేమపుష్పదామా ।

సహసా హృది తస్య కోపవహ్నిః

సమదీపి స్ఫుటితప్రకీర్ణహారః ॥ ౧౫-౧౦౨॥

కఠినౌ పరిపింషతః కఠౌ ద్వౌ

బహుశస్తస్య వరోర్మికా విశిర్ణా ।

ద్రువమప్రశమాయ రోషవహ్నైః-

స్తుషవిక్షేపమథత రత్నచూర్జైః ॥ ౧౫-౧౦౩॥

స్వవధాహతడిణ్డిమస్వనాభాన్

అసకృచ్చేదినియన్తురట్టహాసాన్ ।

అభితో మణిభిత్తిభిః సభా సా

ప్రజహానేవ విజృంభితప్రతిశ్రుత్ ॥ ౧౫-౧౦౪॥

ప్రతిపద్య రుషా వివర్ణభావం

తమసా బిభృదలజ్ఞ్యమైకరాశ్యమ్ ।

ఉపరక్త ఇవార్యమాఽస్తమృచ్ఛన్

స భృశం సద్భిరభూదదర్శనీయః ॥ ౧౫-౧౦౫॥

శ్వసితైరవి(పి)దూరవృత్తిమద్భిః
పరివారైరివ తత్యజే త్రసద్భిః ।
నిజమంసమరాతివన్నిజఘ్నై
ప్రవికల్పేన పదేన చాస్య భూమిః ॥ ౧౫-౧౦౬॥

నిభృతైరపి పూర్వమైకమత్యాత్
వికృతస్యాథ విరుద్ధచేష్టితాని ।
దధిరే దమధోషసమ్భవస్య
ప్రతిబిమ్బైరివ తస్య మిత్రభూతైః ॥ ౧౫-౧౦౭॥

వికృతాకృతివేషచేష్టితానా-
మవలేపగ్రహలుప్తమానసానామ్ ।
అవధీరితజాహ్నవేయవాచా-
మపహాసః పరమాదదే మహద్భిః ॥ ౧౫-౧౦౮॥

ఉపహూయ రణాయ వృష్టివీరాన్
నృపలోకాదథ నిర్జగామ వైద్యః ।
తమమంసత యాదవాస్తదాసి-
మనలస్కన్ధవినిస్సృతం స్ఫులింగమ్ ॥ ౧౫-౧౦౯॥

కతిభిశ్చన కామచారసక్తై-
రుపసజ్ఞాతమదైరుదగ్రశ్ైః ।
గజయూధపతేరివగ్రభాజో
గతిరేతస్య గజైరివానుజగ్మే ॥ ౧౫-౧౧౦॥

అథ తాన్ అనుమత్య పాణ్డవాదీన్
సమరస్థానముపాగతః ససైన్యః ।
హరిరప్రతిరోధనీయవృత్తిః
ద్విరదాధీశమివ ద్విషం రురోధ ॥ ౧౫-౧౧౧॥

రథహస్తితురజుపత్తిరూపై-
ర్యుయుజాతే పృతనే యథార్హమజ్ఞైః ।
స్థితికర్మభిరాభిముఖ్యవద్భి-
ర్యుధి బిమ్బప్రతిబిమ్బవదృవవన్త్యై ॥ ౧౫-౧౧౨॥

గరుడా ఇవ పన్నగాన్ ఉదగ్రాన్
ద్రుమషణ్ణానివ మారుతాః ప్రచణ్ణాః ।
అహితాన్ అభినిఘ్నతో నిజఘ్న-
ర్యదుపీరా మధువైరిహేతికల్పాః ॥ ౧౫-౧౦౩॥

స్థితమప్రతిమే రథాఙ్గపాణిం
గరుడప్రఖ్యగతాగతే రథాగ్రే ।
పతనోద్యతతారకానుకారీ
శలభో వహ్నిమివాఽఽససాద వైద్యః ॥ ౧౫-౧౦౪॥

జ్వలదుజ్వలహేతివృన్దశాలీ
విపులస్యన్దనవేదిమధ్యదీప్తః ।
స్వయమేవ బభూవ చేదిరాజః
స్వవిభూతేరభిచారహవ్యవాహః ॥ ౧౫-౧౦౫॥

యదుపుఙ్గవసూర్యసన్నిధానే
శిశుపాలః ప్రతిసూర్యవత్ ప్రదీప్తః ।
కిమతో భవతితి ఖిన్నచిత్తైః
సఖిభిః స్వరిభిరప్సవైక్ష్యతైకః ॥ ౧౫-౧౦౬॥

మదలుప్తథియా తదాఽభియుక్తో
యదుసింహః శిశుపాలకుఙ్కరేణ ।
విజహార గుహశయస్తరస్వీ
నిఖిలారణ్యకనిర్విఘాతవృత్తిః ॥ ౧౫-౧౦౭॥

మధుమర్దనకార్ముకప్రణాదః
సుమనశ్శోత్రసుధారసాయమానః ।
త్రిజగద్భయశాన్తికప్రయోగో
రణవేదప్రణవో బభూవ రమ్యః ॥ ౧౫-౧౦౮॥

అచిరద్యుతిభాస్వ(సు)రోఽథ వైద్యః
పురుహూతాయుధచారుచిత్రచాపః ।
ప్రలయస్తనయిత్సుభీమనాదః
శరవర్షేణ ముకున్దమభ్యవర్షత్ ॥ ౧౫-౧౦౯॥

గదయా తదపోహ్య బాణజాలం

ప్రతినిర్ధూతహిమప్రభాకరాభః ।
అహితం విశిఖైరహన్ ముకున్దో-
౨దరవేధే౨పి దరవ్యథావిముక్తమ్(క్రః) ॥ ౧౫-౧౨౦) ॥

ముషితామ్బరమస్త్రశస్త్రభూమ్నా
దనుజారేర్దమఘోషజన్మనశ్చ ।
అతిరాఘవరావణం తదానీ-
మభవత్ ద్వైరథమాకులేన్దసూర్యమ్ ॥ ౧౫-౧౨౧ ॥

రథినోరథ వాదినోరివా౨౨సీత్
యుధి శస్త్రాస్త్రమయైః ప్రమాణతర్కైః
అపరస్పరపాతిభిః ప్రభతై-
రవధానేన పరస్పరం జిగీషా ॥ ౧౫-౧౨౨ ॥

ప్రథితౌ రణయజ్ఞాయాయజ్ఞాకౌ
ధనురామ్నాయసమాహితప్రయోగౌ ।
తదనన్యరసాన(వ)తోషయేతాం
నరదేవాన్ ఉపహూతసన్నిధాత్య్వాన్ ॥ ౧౫-౧౨౩ ॥

యదుసూర్యమవాప్య వైద్యచన్ద్రః
శనకైర్యత్ర బభూవ మన్దధామా ।
గణనా న బభూవ కృష్ణపక్షే
హతభగ్నాదివికల్పితే౨పి తస్మిన్ ॥ ౧౫-౧౨౪ ॥

రథసభ్రమణేన హేతిరాజో
రణసీరాజనమాచచార శౌరేః ।
తమమంసత సైనికాస్తదానీం
ద్విషదుత్పాతమలాతచక్రరూపమ్ ॥ ౧౫-౧౨౫ ॥

సుకృతేన పురాకృతేన వైద్యః
ప్రతిపన్నప్రకృతిః ప్రశాన్తవైరః ।
క్షణమద్భుతకృష్ణరూపదర్శి
శిథిలాకృష్ణశిలీముఖో౨వతస్థ ॥ ౧౫-౧౨౬ ॥

సమయోదయసమ్భృతప్రసాదః
త్రిగుణగ్రన్థిచికిత్సకః శ్రితానామ్ ।

విలులావ సుదర్శనేన కృష్ణః
శిశుపాలస్య శిరః కిరీటజుష్టమ్ ॥ ౧౫-౧౨౭॥

సహ భృత్యగణైః సమిత్రవర్గే
నిహతే చేదిపతౌ నివృత్తభేదాః ।
అభితుష్టువురాదరేణ దేవా
నరదేవాశ్చ తమీడ్యమాదిదేవమ్ ॥ ౧౫-౧౨౮॥

హరిణా నిధనం తదీక్షణం చ
ప్రయతామప్రతిబోధసమ్ప్రయుక్తమ్ ।
జగదద్భుతదివ్యభోగహేతుః
ప్రతిబోధే తు దురత్యయా విముక్తిః ॥ ౧౫-౧౨౯॥

సహసా హరిచక్రసమ్ప్రయోగ-
క్షణసమ్ప్రాప్తవిపాకయా నియత్యా ।
అనఘస్థితిమన్తిమామవస్థాం
స తదా సంయమినామవాప బైద్యః ॥ ౧౫-౧౩౦॥

రభసేన రథాఙ్గలూనకణ్ఠాత్
వపుషశ్చేదిపతేరుదీయమానమ్ ।
తపనాయుతసన్నిభప్రకాశం
యదుపీరస్య తనుం వివేశ తేజః ॥ ౧౫-౧౩౧॥

అవలోక్య తదద్భుతం మహీయః
క్షితిపాలైరమైస్సలోకపాలైః ।
మునిభిశ్చ ముహూఃకృతావమర్తైః-
రిదమిత్యన్వవినిత్యన్వితీ నిశ్చయో న తేభే ॥ ౧౫- ౧౩౨॥

ఇతి సమ్భృ(హృ)తపీరసప్తతన్తుః
కృతినా ధర్మభువా కృతానుయాత్రః ।
వినివర్త్య తమగ్రజానువర్తీ
పరమేశః స్వపురీం పునః ప్రత్యస్థే ॥ ౧౫-౧౩౩॥

జగద్వన్ద్యః ప్రాప్తో జలధిరశనామాత్మనగరీం
యథార్హం సంస్పృష్టో యదుభిరభివైరర్చితపదః ।
ధరిత్రీభారార్థ(భారస్య)వ్యపనయనధర్మే ధృతమతిః
మహిష్యా రుక్మిణ్యా మహితచరితఃసాధుముముదే ॥ ౧౫-౧౩౪॥

నర్తయంతమమర్త్యానాం నేత్రకౌతుకసూతికామ్ ।
 నాసాం త్రిదశనారీణామూరునిర్మాణమాత్మకామ్ ॥ ౧౬-౧౦॥
 మగ్గలత్వమివేచ్ఛద్భిరైమశజ్ఞాదిమణ్డనైః ।
 ఆశ్రితం రత్నపూర్ణేన కుమేభిన చ మహీయసా ॥ ౧౬-౧౧॥
 విభూతిశరదమ్భాదైః కీర్తివల్లీగులుచ్ఛకైః ।
 కాన్తిసాగరకల్లోలైః సపక్షమివ చామరైః ॥ ౧౬-౧౨॥
 సహజం ప్రభయా చన్ద్రం వారుణీం మదసమ్పదా ।
 సూచయంతం స్వమూర్త్యా చ సుధాం శుద్ధానుభావ్యయా ॥ ౧౬-౧౩॥
 జగదామోదజనకం దానార్ద్రకరపుష్కరమ్ ।
 దభ్రయంతమివౌదార్యాత్ దివ్యపాదపసమ్పదమ్ ॥ ౧౬-౧౪॥
 ఉదగ్రబహుదంతాంశుం బృంహితవ్యాప్తదిజ్మఖమ్ ।
 హసంతమివ దిక్షాగ్నాన్ అన్యాన్ అతిబలానపి ॥ ౧౬-౧౫॥
 ఉద్యహంతం కదలికాం కాశ్చానీం కిజ్కిణీఫలామ్ ।
 వప్రాభిఘాతభీతస్య సుమేరోరుపదామివ ॥ ౧౬-౧౬॥
 చిత్రకమ్పలసశ్చన్నం కాన్తం కనకకక్ష్యయా ।
 విద్యుతేవ పరిష్కృతం వాసరాన్తశరద్ధనమ్ ॥ ౧౬- ౧౭॥
 అవధిం దర్శనీయానామాకల్పమనఘం దివః ।
 జీవాతుం దేవసైన్యానాం దర్పభక్తం విరున్ధతామ్ ॥ ౧౬-౧౮॥
 ఘణ్ణాయుగలనాదేన నగేన్ద్రేష్వనునాదినా ।
 క్షరంతమమృతక్షేతౌ కర్ణేష్వమరతద్విషామ్ ॥ ౧౬-౧౯॥
 మహతా మదగన్ధేన తస్య విగ్నా విబభ్రముః ।
 ఉత్థాతవిపులస్తమ్భా నాగాస్త్రుటితశ్శృంఖలాః ॥ ౧౬- ౨౦॥
 స తం ద్వారవతీద్వారే సమవస్థాప్య సానుగమ్ ।
 ఆససాద హరేః స్థానమవజ్ఞాతత్రివిష్టపమ్ ॥ ౧౬- ౨౧॥
 శుభానామివ సామ్రాజ్యం శ్వేతదీప్యపమివాపరమ్ ।
 నివేదితసమాహూతః ప్రాసాదం ప్రావిశత్ ప్రభోః ॥ ౧౬- ౨౨॥
 స తేన విహితాం శక్తః ప్రతిగృహ్య ప్రియార్హణామ్ ।

నిజగాద నిజాం భీతిం గద్గదోద్గమ(త)యా గిరా || ౧౬-౨౩||

దయనీయేషు దేవేషు దేవదేవ త్వయాఽధునా |

అపాజ్ఞాః పరిపాత్యంతామనుక్రోశానువర్తినః || ౧౬-౨౪||

సుషువే నరసింహం త్వాం భక్తప్రహ్లాదసమ్ముఖమ్ |

రక్షార్థమిహ దీనానాం రత్నస్థూణేవ దేవకీ || ౧౬-౨౫||

నాథ త్వయి నిరాబాధం త్రిలోకిం త్రాతుమాగతే |

నరకో నామ దైత్యేన్ద్రః కదర్థయతి నాకినః || ౧౬-౨౬||

ధర్మసూకరరూపస్య తవసౌ క్షమయాఽన్వయే |

ఉత్పాత ఇవ భూతానాముద్భభూవ భయానకః || ౧౬-౨౭||

జననీ సర్వభూతానాం పత్ని తవ వసుస్థరా |

ప్రసూయ నరకం దేవీ దూయతే త్వదుపేక్షయా || ౧౬-౨౮||

న హిరణ్యహిరణ్యాశౌ న మధుర్న చ కైటభః |

ఉపమానపదే తస్య త్వచ్ఛక్తిజ్ఞనితాత్మనః || ౧౬-౨౯||

ఏష కల్పాంతవృత్తాంతమిదానీంతనయన్నివ |

విధునోతి త్వదాలమృం బ్రహ్మాస్తమ్భమిదమ్పరః || ౧౬-౩౦||

విక్రమస్తోతసా తస్య బృహన్త్యపి బలాని నః |

సహసా భేదమాయాన్తి సైకతా ఇవ సేతవః || ౧౬-౩౧||

యద్భవోఽపగమేఽప్యస్య యాన్తి దేవగృహశ్రితాః |

ప్రధావితుమనీశానాః సాక్షితాం సాలభజ్జీకాః || ౧౬-౩౨||

మహతా మత్ప్రయుక్తేన వజ్రేణ జ్వలితాత్మనా |

నిలిత్యే తస్య దోర్మధ్యే నిష్కాభరణవర్షణా || ౧౬-౩౩||

త్వత్కౌప ఇవ దీప్తోఽపి జ్వలనో న ప్రకాశతే |

జ్యోతిర్గణవత్ తస్య ద్యుమణేరివ సన్నిధౌ || ౧౬-౩౪||

అమోఘత్వయశోభగ్గభయాదివ నివర్తతే |

అఖణ్డితబలే తస్మిన్ దణ్డో దణ్డధరార్పితః || ౧౬-౩౫||

నయనార్చిష్మతస్తస్య రైబుతేశ్వరవాహినీ |

అపస్పృశ్య పురోభాగాదద్యాపి న నివర్తతే || ౧౬-౩౬||

తం సుప్తమపి వా మత్తం వారుణో వైరిదారుణః ।
 న రోద్ధుం క్షమతే పాశో నలస్తమ్భ ఇవ ద్విపమ్ ॥ ౧౬-౩౭॥
 శక్తః శమయితుం తస్య సంవర్తార్హజవోఽపి సన్ ।
 నభస్వాన్ ఖేలతః సజ్జ్యే న స్వేదకణికామపి ॥ ౧౬-౩౮॥
 ధనదేన గదా తస్య మహతి మూర్ధ్ని పాతితా ।
 అభిత్వా పాష్పమాపీడమనాపీడత్వమాదధే ॥ ౧౬-౩౯॥
 జటిలాన్ కృత్తివసనాన్ నియమం తీవ్రమాస్థితాన్ ।
 తపస్విన్ ఇతి జ్ఞాత్వా స రుద్రాన్ నాతివర్తతే ॥ ౧౬-౪౦॥
 అహరత్ వారుణం ఛత్రం మామకం మణిభూధరమ్ ।
 అమృతస్యన్ధిని చాస్మజ్జనన్యా మణికుణ్డలే ॥ ౧౬-౪౧॥
 ఆదర్శమివ సమృత్తైరమృతాభైరివాశయమ్ ।
 ఔపవాహ్యమసౌ మత్కమారురుక్షతి సామృతమ్ ॥ ౧౬-౪౨॥
 దేవదానవసిద్ధానాం నృపాణామపి కన్యకాః ।
 అపహృత్య త్వదేకార్హస్త్వరతే పాణిపీడనే ॥ ౧౬-౪౩॥
 స భౌమస్త్వన్నిరస్తానాం సమవాయ ఇవోత్థితః ।
 బాధతే విబుధానేవం బలవీర్యపరాక్రమైః ॥ ౧౬-౪౪॥
 తదేవమవసీదత్సు దయా దేవేషు పాత్యతామ్ ।
 అనపహ్నుతదాస్యానాం దోషనిహ్నవసాక్షిణీ ॥ ౧౬-౪౫॥
 తమర్ధం భూమిభారస్య త్వయైవోత్పాదితం ప్రభో ।
 త్రిలోకీకణ్ణకం తీక్షణం త్వమేవోద్ధర్తుమర్హసి ॥ ౧౬-౪౬॥
 నివర్త్యే ధర్మశల్యేఽస్మిన్ నిదానే సర్వపాపమనామ్ ।
 నివేదనమిహాస్మాకమంశో నిర్వహణం తవ(త్వయి) ॥ ౧౬-౪౭॥
 మశకామర్శవత్ యస్య మధుక్రైటభమర్దనమ్ ।
 తదన్యదనుజధ్వంసే తస్య తే కిమివాదుభృతమ్ ॥ ౧౬-౪౮॥
 నిగమాన్తేషు నిగదవ్యాఖ్యాతనిజవైభవః ।
 విధత్స్వి విపదుత్తిర్ణాన్ అమర్త్యాన్ అనుకమ్పయా ॥ ౧౬-౪౯॥
 ఇతి విజ్ఞాపితోదంతం దత్తహస్తం బలద్విషమ్ ।

వినివర్త్య జగన్నాథో వైనతేయమథాస్మరత్ || ౧౬-౫౦||

అనుచిన్తితమాత్రస్తముపతన్థే ఖగేశ్వరః |

అహీన్ద్రదామభిరీభిమైరంసలమ్పిభిరంసలః || ౧౬-౫౧||

పక్షమారుతఘోషేణ త్రైలోక్యదురితచ్ఛిదా |

చతుర్థామివ వేదానాం సమ్భూతిమివ భావయన్ || ౧౬-౫౨||

తరుణార్కప్రభా-సార సామరస్యజషా త్విషా |

తప్తహేమద్రవోఘన లిమ్పన్నివ దిశో దశ || ౧౬-౫౩||

స్వామిదర్శనసంతోషాత్ ప్రహృష్యద్భిస్తనూరుహైః |

యుగాన్తసన్ధ్యాజలదః తటిజ్జాలైరివ జ్వలన్ || ౧౬-౫౪||

విపులాద్భుతసంస్థానైర్ద్యోతితో దివ్యభూషణైః |

భుజగీన్ద్రఫణారత్నశఙ్కార్హమణిచిత్రితైః || ౧౬-౫౫||

తుజ్గవజ్రవ్రణాఙ్గేన సువిన్దిరేన వక్షసా |

అబహిర్భావయన్ కృత్స్నమవకాశం విహాయసః || ౧౬-౫౬||

పుథునా భుజయుగ్మేన భోగీన్ద్రపరికర్మణా |

మన్దరద్వితయేనేవ సమేతో రుక్మపర్వతః || ౧౬-౫౭||

వ్యాలఖణ్డనసఙ్కాన్తవిషపఙ్కక లఙ్కనా |

దధాన ఇవ తుణ్డేన దైత్యదర్పగజాఙ్కుశమ్ || ౧౬-౫౮||

తక్షకశ్రోణీనూత్రేణ దృఢబద్ధేన బన్ధరమ్ |

మాన్యమగ్రజవర్ధేన వసానో దివ్యమమ్బరమ్ || ౧౬-౫౯||

నాథభక్తిపరిష్కార్యాం నృత్తలీలామివ స్ఫుశన్ |

నిజేన స్థానకేనాగ్రే నిహితోన్నతజానునా || ౧౬-౬౦||

వపుషా భక్తినమ్రేణ ధీరోన్నతమహియసా |

శాస్త్రవీరాద్భుతరసాన్ సమాహృత్యేవ సమ్పతన్ || ౧౬-౬౧||

మూర్తిమానివ సంరమ్భో రూపవానివ మారుతః |

తరఙ్గాన్ పక్షతీకృత్య సజ్జిప్త ఇవ సాగరః || ౧౬-౬౨||

సంవర్త ఇవ నాగానాం సఙ్ఘాత ఇవ రంహసామ్ |

వాలఖిల్యచరిత్రాణాం విపాక ఇవ జఙ్గమః || ౧౬-౬౩||

పభుస్తం దైత్యసిద్ధీనాం ప్రసూతకిలి(ల)కిఞ్చితమ్ ।
 ఓలఙ్ఘితమివాపశ్యదుగ్రం సమరతాఙ్ఘవమ్ ॥ ౧౬-౬౪॥
 దత్తనీరాజనన్దేన దదృశే వాహనేశ్వరః ।
 ప్రదక్షిణీకృతః శశ్వత్ ప్రతాపవిజయశ్రియా ॥ ౧౬-౬౫॥
 స తదాఽఽస్ఫోటయామాస విన్ద్యమేరుసమౌ భుజౌ ।
 రుద్రయా చ సుకీర్త్యా చ మృదితౌ కణ్ఠభూషణైః ॥ ౧౬-౬౬॥
 దుధువే పక్షతీ చ ద్వే డోలాయితకులాచలే ।
 పిజయన్ ఘోరదుర్వాదిఘర్మతప్తామివ త్రయామ్ ॥ ౧౬-౬౭॥
 ముహురాస్త్రేడయామాస జయాలోకయభారతీమ్ ।
 ముగ్ధమధ్యప్రగల్భాభిర్దశాభిః కర్బురామివ ॥ ౧౬-౬౮॥
 స తదా సన్నతస్కన్ధో బద్ధాఙ్ఘలిరనిశ్వసన్ ।
 ముముదే మూర్ధ్ని సంస్పృష్టో ముకున్దేన ప్రనేదుషా ॥ ౧౬-౬౯॥
 తస్మిన్ ప్రథమమారోప్య సత్యాం విరహవిక్లవామ్ ।
 ఆరురోహ తతః శౌరిరాఖణ్డలకృతస్తుతిః ॥ ౧౬-౭౦॥
 నివర్త్య స్వనివాసాయ శక్రం శమితసాధ్యసమ్ ।
 ప్రయయా దీప్తసన్నాహః ప్రాగ్గోతిషపురం ప్రభుః ॥ ౧౬-౭౧॥
 శ్రేయఃపరిపణం తస్య శ్రుతిశ్రేణిశిరోఽమృతం (రోధృతమ్) ।
 ప్రణతః ప్రతి(పరి)జగ్రాహ శాసనం పాకశాసనః ॥ ౧౬-౭౨॥
 యథాస్వం నగరద్వారే యాదవా దానవాశ్చ తమ్ ।
 తరస్విగరుడారూఢం సత్యమైక్షన్త తత్తణమ్ ॥ ౧౬-౭౩॥
 సమంతాత్ వైరిదుర్గస్య క్షిప్తచక్రః క్షణేన సః ।
 క్షురాన్తాన్ అచ్ఛినత్ పాశాన్ ఆతతాన్ శతయోజనమ్ ॥ ౧౬-౭౪॥
 మురం పఞ్చజనం సప్తసహస్రాణి మురోద్భవాన్ ।
 శలభీకృత్య చక్రాగ్నిరుపదుద్రావ తత్ పురమ్ ॥ ౧౬-౭౫॥
 తతః ప్రాగ్గోతిషద్వారే దైత్యదానవసూదనః ।
 పాఞ్చజన్యముపాదధౌ ప్రలయామ్బుధినిస్వనమ్ ॥ ౧౬-౭౬॥
 వీక్ష్య తం వివిశుర్దుర్గం దివాభీతా ఇవాసురాః ।
 ఉద్యస్తమివ తిగ్మాంశుముదయాద్రౌ గరుత్మతి ॥ ౧౬-౭౭॥

అభిమానోదితవ్యక్తిరహజ్కార ఇవోల్బణః ।
 మహతో దైత్యనగరాన్నిరగాన్నరకాసురః ॥ ౧౬-౭౮॥
 తమస్త్రమాయాభ్యధికా దానవాః పర్యవారయన్ ।
 ప్రకటచ్చన్నకౌటిల్యాః పాషణ్ణమివ హైతుకాః ॥ ౧౬-౭౯॥
 సంయుగే రజసోద్రిక్తే తస్మిన్ సత్త్వతమస్త్విషోః ।
 అర్థిప్రత్యర్థినోరాసీదనభివ్యక్తరూపతా ॥ ౧౬-౮౦॥
 శరధారాసహస్రైణచ్చాదయన్ నరకో దిశః ।
 స్వహేతుమభినమేదే సముద్రమివ తోయదః ॥ ౧౬-౮౧॥
 నరకామ్బుదముక్తాభిర్నాథో నారాచవృష్టిభిః ।
 విపద్భిరివ తద్భక్తో విషమాభిర్న వివ్యధే ॥ ౧౬-౮౨॥
 దృప్యతామథ దైత్యానాం ధ్వనిరుత్కమృయన్ దివమ్ ।
 పాఞ్చజన్యప్రణాదేన పర్యభూయత భూయసా ॥ ౧౬-౮౩॥
 దిదృక్షోపగతానాం తత్ దేవానాం రోమహర్షణమ్ ।
 ఆదీవ్యత రణద్యూతమస్తరస్థయశః పణమ్ ॥ ౧౬-౮౪॥
 ప్రతివివ్యాధ దైతేయం బాణైరశనిభీషణైః ।
 పక్షవత్ప్రమివాద్రీన్ద్రం ప్రకుప్యన్ పాకశాసనః ॥ ౧౬-౮౫॥
 శరసంహతయస్తస్య క్షరన్త్యః శార్ఙ్గశైలతః ।
 ద్విధా చక్రుః స్వవేగేన ద్విషదృప్తలమహార్ణవమ్ ॥ ౧౬-౮౬॥
 తస్య జ్యోస్యనగీతాని సమయుజ్యన్త సంయుగే ।
 కరిణాం కర్ణతాలైశ్చ కబ్ధానాం చ తాణ్డవైః ॥ ౧౬-౮౭॥
 దైత్యశోణితదిగ్ధాభిస్తద్బాణతతిభిర్నభః ।
 రురుధే రోషతామ్రాభిః కృతాన్తన్యేవ దృష్టిభిః ॥ ౧౬-౮౮॥
 ద్విరదాః శరనిర్భన్నకుమ్భనిర్ముక్తమౌక్తికాః ।
 క్షరన్తః కరకాసారం కల్పమేఘా ఇవాఽఽబభుః ॥ ౧౬-౮౯॥
 నాసావాలధిభిర్నాగాః క్షరన్తో రక్తనిర్ఘరాన్ ।
 శశంసుర్లాఘవం తస్య నిష్పత్రాకృత సాయకమ్ ॥ ౧౬-౯౦॥

అగ్రిమం విశతాం స్కన్ధమామూలమహితాం చమూమ్ ।
 శరాణాం తస్య సన్ధాననిపాతౌ న ద్విషోఽవిదుః ॥ ౧౬-౯౧॥
 లక్ష్మమేకమభూత్ తస్య శరాణాముత్పలత్విషామ్ ।
 అమరస్త్రీకటాక్షాణామప్యభ్రురధన్వనః ॥ ౧౬-౯౨॥
 విరప్రాధితభీతానాం స తాసామేవ శాత్రవాన్ ।
 స్వయంవరపతీంశ్చక్రే సుధన్వా సురసుభ్రువామ్ ॥ ౧౬-౯౩॥
 త్యక్త్వా భీతివృతాంస్తత్ర విముక్తాన్ జీవితాశయా ।
 సార్ధమప్సరసః కీర్త్యా వీరాన్ స్వయమవృణ్యత ॥ ౧౬-౯౪॥
 అనన్తస్య తదాఽనన్తైరసురైరాహవోత్సవః ।
 జయశ్రియం చ సత్యాం చ సంమతే సమతోషయత్ ॥ ౧౬-౯౫॥
 స్వబాధనియతస్తత్ర పరబాధాభిలాషిణామ్ ।
 ప్రయాసః సురశత్రూణాం జాత్యుత్తరమివాభవత్ ॥ ౧౬-౯౬॥
 విసన్నివిగ్రహః ఊప్తయానాసనసమాశ్రయాః ।
 ద్వైధీభావస్సృజో యోధా దుర్నయస్థా ఇవాభవన్ ॥ ౧౬-౯౭॥
 అసఘవ్యవసాయానామసంక్లత్యక్తవర్షణామ్ ।
 యోగీనామివ తత్రాసీదపరావర్తనార్తినాం గతిః ॥ ౧౬-౯౮॥
 తనుం తత్ర ముకున్దేన త్యాజితాన్ మహతీ స్వయమ్ ।
 అవృణోదనఘా కీర్తిరధివిన్నాప్సరోగణాన్ ॥ ౧౬-౯౯॥
 నిస్సహాయాకృతస్తత్ర శరవర్షైర్ధరాసుతః ।
 బహ్వామన్యత తేనైవ ద్వన్ద్వయుద్ధముపస్థితమ్ ॥ ౧౬-౧౦౦॥
 కృతప్రతికృతైరస్తప్రయోగైః క్రీడతోస్తయోః ।
 అదృష్టాన్తమభూత్ యుద్ధమన్యదృష్టాన్తవర్జితమ్ ॥ ౧౬-౧౦౧॥
 వక్రవృత్తిః సరుధిరో లోహితాఙ్గో మహీసుతః ।
 ప్రాప్య యాదవభాస్వన్తం మూఢః సమభవత్ క్రమాత్ ॥ ౧౬-౧౦౨॥
 స్వాయుధైకసహాయస్తు దేవః స్వచ్ఛన్దయాదవః ।
 నిరయాపరపర్యాయం రిపుం చక్రే నిరాయుధమ్ ॥ ౧౬-౧౦౩॥
 క్రోధరక్తతనురైత్యః షరచ్ఛణితనిర్ధరః ।

గృహీతపాదసంజ్ఞారో గైరికాద్రిరివాఽఽబభౌ ॥ ౧౬-౧౦౪॥

నిశితైస్తస్య నారాచైర్నిర్భిన్నరథసారథిః ।

ఆస్థోటితభుజస్తార్క్ష్యమజిఘాంసదమర్త్యజిత్ ॥ ౧౬-౧౦౫॥

నిసర్గతమసస్తస్య జిహ్వాగస్యాఙ్గముత్తమమ్ ।

రథపాదేన చిచ్ఛేద రాహోరివ రమాపతిః ॥ ౧౬-౧౦౬॥

ఉదతిష్ఠత హాకారస్తతో యుగపదేకథా ।

దేవదానవసాధేభ్యో హర్షశోకసముద్భవః ॥ ౧౬-౧౦౭॥

స్ఫురద్బృకుటి దైత్యస్య రోషదష్టాధరం ముఖమ్ ।

నికృత్తమపి న ద్రష్టుం ప్రబభూవుర్దివౌకసః ॥ ౧౬-౧౦౮॥

నికృత్తశిరసం దేవీ నిజాఙ్గే పతితం సుతమ్ ।

మహతీ మేదిని దీనం కమ్పమానాఽన్వకమ్పిత ॥ ౧౬-౧౦౯॥

అథ సా దైత్యహస్తారం ప్రణమ్య నతజీవితమ్ ।

అయాచత దయాసిన్ధుమాత్మజస్య శుభాం గతిమ్ ॥ ౧౬-౧౧౦॥

తుష్టావ చ పతిం తుష్టా మేదిని విశ్వవేదిని ।

స్వపయన్తీవ సంయత్తం(సా దేవం)దన్తదీధితిగఙ్గాయా ॥ ౧౬-౧౧౧॥

అహమస్మి విభూతిస్తే భూతధాత్రీ త్వయా ధృతా ।

ఆశేషాధారమేకం త్వామనాధారమధీయతే ॥ ౧౬-౧౧౨॥

తీసృభిశ్శక్తిభిర్యుక్తం షాఢ్గుణ్యప్రథితోదయమ్ ।

అధిరాజమశేషస్య జగదుస్తావం జితాహితమ్ ॥ ౧౬-౧౧౩॥

అపి కోటిముఖైః సర్వైరనన్తేనాప్యనేహసా ।

నాథ త్వద్గుణదుగ్ధాభిప్రషదాస్వాదనం క్షమమ్ ॥ ౧౬-౧౧౪॥

అకర్తుమన్యథాకర్తుం కర్తుమప్యశ్చిలం క్షమమ్ ।

లక్ష్మీలక్షణమాహుస్తావం లఙ్ఘితత్రివిధావధిమ్ ॥ ౧౬-౧౧౫॥

స్థిరత్రసవిభక్తం తే చిదచిద్భేదచిత్రతమ్ ।

స్వసృష్టమిదముద్యానం త్వదన్యో నాస్తి రక్షితమ్ ॥ ౧౬-౧౧౬॥

స్వాతన్త్ర్యపరతన్త్రస్త్వం పారతన్త్ర్యస్వతన్త్రితైః ।

విహరన్యాత్మనూత్రస్తైః శకునైరివ జన్తుభిః ॥ ౧౬-౧౧౭॥

సితాసితగుణారబైః పాశజాలైర్దురత్యయైః ।

నిబద్ధాః పశవో నాథ త్వదేకాధీనముక్తయః ॥ ౧౬-౧౧౮॥

యస్య త్వం యశ్చ హృద్యస్తే యస్యాసౌ తస్య యస్తథా ।

నాథ త్వత్పదమారుహ్య న పునస్తైర్నివృత్యతే ॥ ౧౬-౧౧౯॥

సురాసురవిభాగోఽయం తుల్యగ్రన్యాయతస్త్వయా ।

కల్పితః కాలపర్యాయాన్నిమోన్నతసమక్రమః ॥ ౧౬-౧౨౦॥

కస్త్యద్దగ్గీకృతం హంతా కస్త్రాతా త్వజ్జుహంసితమ్ ।

నిహన్సి పాసి చైకస్త్యం స్వేన విశ్వం పరేణ వా ॥ ౧౬-౧౨౧॥

వృద్ధిసంజ్ఞోఽచవిషమా గతాగతసహాయినీ ।

నియతిః కేన లభ్యేత నిజచ్ఛాయానుకారిణీ ॥ ౧౬-౧౨౨॥

నపుత్రవధమనీష్వశ్య న దూయే త్వన్మతస్థితా ।

న చ పుత్రాభిమానో మే మత్ప్రసూతేషు జన్తుషు ॥ ౧౬-౧౨౩॥

సూదనే కృతసంక్కుల్పః స్వభక్తపరిపథినామ్ ।

యది తీర్ణప్రతిజ్ఞస్త్వం కిం మయేదం న మృష్యతే ॥ ౧౬-౧౨౪॥

త్వన్మాయాబృష్మితైర్దేవ బ్రహ్మణైరపి లీయతే ।

జన్మన్యపి సురోధేషు జన్తువర్గేషు కా కథా ॥ ౧౬-౧౨౫॥

త్వత్ప్రసూతస్త్వయైవాసౌ వధి(ర్ధి)తశ్చక్రధారయా ।

కా నామ కృతినస్తస్య పరిదేవయితవ్యతా ॥ ౧౬-౧౨౬॥

నిరుద్ధే నరకే నాథ నిత్యధర్మాత్మనా త్వయా ।

నిష్ప్రతిద్యద్వికం స్వర్గసుఖమాస్వాద్యతాం సురైః ॥ ౧౬-౧౨౭॥

నిర్యాతితమిదం భూయః త్వజ్జనన్యై మయా స్వయమ్ ।

శ్రవణాభరణద్వంద్వం శీతలార్కయుగప్రభమ్ ॥ ౧౬-౧౨౮॥

ఇతి విజ్ఞాప్య సా తస్మై విషాదాభావమాత్మనః ।

విరరామ తతో దేవీ విలక్షా విశ్వధారిణీ ॥ ౧౬-౧౨౯॥

తామశేషజగద్ధాత్రిం సన్నతాజీమసాన్త్వయత్ ।

సహధర్మవరీం పూర్వాం వాసుదేవో వసున్ధరామ్ ॥ ౧౬-౧౩౦॥

పురస్కృతప్రసాదస్తాం పూర్వసమ్భవగేహినీమ్ ।

గృహీతకుణ్డలో గన్తుమన్వమంస్త గదాగ్రజః ॥ ౧౬-౧౩౧॥

తతః సా తత్సమాదేశాత్ సత్యభామాభివన్దితా ।

రమ్యం ప్రతియయో స్థానం రత్నసానుశిఖణ్డకమ్ ॥ ౧౬-౧౩౨॥

దదర్శ యదువీరోఽథ దైత్యవీరనివేశనమ్ ।

అచిన్త్యమివ మాయానాం ప్రభావమనుపప్లవమ్ ॥ ౧౬-౧౩౩॥

విచక్షణవరం దైత్యం వైరిసమృత్కరగ్రహే ।

విభూతిసంక్రమప్రేక్షీ బహ్వమంస్త బలానుజః ॥ ౧౬-౧౩౪॥

సుధానిష్యన్దిభిః స్థూలైః ముక్తాదామభిరావృతమ్ ।

పశ్యన్ పాశభృతశ్చత్రం విశ్వకర్తా విసిష్ఠియే ॥ ౧౬-౧౩౫॥

నిదధ్యౌ కన్యకాస్తత్ర నిదర్శితపరస్పరాః ।

అముద్రాభజ్యసుభగా నీవీరివ రతేః శుభః ॥ ౧౬-౧౩౬॥

లావణ్యజలధౌ లక్ష్మ్యశ్చాయా ఇవ సహోదితాః ।

మధుస్యచ్ఛన్దతాసీమ్నో మాన్మథీరివ దీర్ఘికాః ॥ ౧౬-౧౩౭॥

కామకీర్తిపతాకాభిః స తాభిః ప్రత్యవేక్షితః ।

ఆత్మానమమృతోదన్వదన్తస్త్రితమమన్యత ॥ ౧౬-౧౩౮॥

సుప్రభాతమభూత్ తాసాం సుదినం చ తమోపహమ్ ।

భవదోషార్యమా యాసాం దేవో దృష్టిపథం గతః ॥ ౧౬-౧౩౯॥

రత్నశైలనిభాన్తస్య భుజాన్ కటకభూషితాన్ ।

ఉపధాన్యన్తి యాస్తాసాం శ్రేయసీ భవితవ్యతా ॥ ౧౬-౧౪౦॥

సర్వస్వమివ పుణ్యానాం సామ్రాజ్యమివ సమృదామ్ ।

సమాజమివ సిద్ధీనాం స తద్యోవతమగ్రహీత్ ॥ ౧౬-౧౪౧॥

భుజమన్దరవేగేన చక్రభ్రమవతా విభుః ।

మథితాత్ దానవామ్భాధేరమృతం తదవిన్దత ॥ ౧౬-౧౪౨॥

మణిపరువకసమ్పన్నాననీయస్తనీనాం

మనసిజవపుషేవ సేవన సజ్కల్పితానామ్ ।

సకలజగదభిఖ్యాసారసీమ్నాం స తాసాం

స్వయమజషత సిద్ధిం స్వప్రసాదప్రసూతామ్ ॥ ౧౬-౧౪౩॥

పురమథ గమయిత్వా భూషితం యాదవాగ్ర్యైః-

శతసమధికసంఖ్యం షోడశస్త్రీసహస్రమ్ ।
అవనితనయభీతాన్ ప్రీణయన్ ఆదితేయాన్-
పరిణయనవిలమ్బం పద్మనాభః ప్రనేహే ॥ ౧౬-౧౪౪॥

దివి భువి చ సమిధం దీపరూపేణ రూఢై-
స్త్రీభువనవిభవానామజ్కురైరేకరూపైః ।
జనితనిగమసఖ్యం దానవీనాం విలాపై-
ర్నరకవధదినం తన్నాథపూజార్హమాసీత్ ॥ ౧౬-౧౪౫॥

ఐరావతప్రతినిధీనథ షట్సహస్రం
స్తమ్బైరమాన్ పృథులదన్తచతుష్కభాజః ।
కామ్భోజవాజినియుతాని చ సత్రి-
సప్తాన్యభ్యానయన్నిజపురం నరకస్య భృత్యైః ॥ ౧౬-౧౪౬॥

ఉద్గమ్య దుర్గజలధేరుదయాద్రికల్పం
తుజ్గం విహజ్గమపతిం త్వరయాఽధిరోహన్ ।
ఉల్లాసహేతురభవత్ యదువీరభాస్వాన్
వైమానికప్రణయినీవదనామ్బుజానామ్ ॥ ౧౬-౧౪౭॥

॥ ఇతి కవితార్కిసింహస్య సర్వతన్త్రస్వతన్త్రస్య
శ్రీమద్వేంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు యాదవాభ్యుదయే
మహాకావ్యే నరకవధో నామ షోడశః సర్గః ॥

॥ పారిజాతానయనం నామ సప్తదశః సర్గః ౧౭॥

ఆతపత్రమథ తత్ ప్రచేతసో
మన్దరస్య మణిశృంగమున్నతమ్ ।
సావరోధమపి సాత్త్వతాం పతిం
లీలయైవ గరుడో వహన్ యయా ॥ ౧౭-౧॥

తం క్షిపన్తమధికేన రంహసా
మారుతస్య మనసోఽపి శీఘ్రతామ్ ।
వాలఖిల్యసుకృతం విపక్త్రీమం
ప్రాణమైక్షత బహిశ్చరం ప్రభుః ॥ ౧౭-౨॥
లోకతః ఖగరథేన మధ్యమా-

దుత్పతస్తమవనమ్య మాధవమ్ ।
నిర్జరాః స్తుతిభిరభ్యపూజయన్
పుష్కలాభిరపి పుష్పవృష్టిభిః ॥ ౧౭-౩॥

పాశ్చజన్యనినదోపహూతయా
పర్యచారి పరితోషనిఘ్నయా ।
భక్తిభారనతయా సదోన్నతః
స్వర్గిణాం పరిషదా యదూద్వహః ॥ ౧౭-౪॥

ప్రాప్య యాదవపతిస్త్రివిష్టపం
దేవమాతురుపసీతకుణ్డలః ।
అగ్రజేన హరిణా హరిః స్వసం(యం)
భావితేన సమభావ్యతోచితమ్ ॥ ౧౭-౫॥

భాగధేయపరిపాకతస్తదా
వాసవో వసతిమభ్యుపాగతమ్ ।
దేవదానవసమానదైవతం
పర్యుపాస్త పరికల్పితార్హణః ॥ ౧౭-౬॥

తత్ర సంమద (త)వతీభిరజ్ఞాసా
లోకపాలమహిషీభిరర్చితామ్ ।
దేహిసీమివ జయశ్రియం నిజాం
బహ్వామంస్త దయితాం బలానుజః ॥ ౧౭-౭॥

సప్రసాదమభినన్ద్య సన్నతాన్
నాకినో నరకభీతివర్జితాన్ ।
కృత్యశేషవిధయే కృతీ భువః
ప్రత్యపద్యత నివృత్తిపద్ధతిమ్ ॥ ౧౭-౮॥

స్వప్రభావవినివృత్తసాధ్వసాం
సోఽతిపత్య నగరీం సుపర్వణామ్ ।
పుష్పధన్వన ఇవోపకారి(ర్య)కాం
ప్రైక్షతోపవనసమృధం పురః ॥ ౧౭-౯॥

వర్తతే దశశతేక్షణోఽపి సన్
ఏకచక్షురివ యన్నిరీక్షణే ।
తత్ర దత్తనయనో వియద్వనే

విశ్వదృష్టిరనఘో విసిష్టియే || ౧౭-౧౦||

దర్శయంస్తదను రామణీయకం

నన్దనస్య వసుదేవనన్దనః ।

ఇత్యువాచ మధురస్మితేక్షణాం

ప్రేయసీం ప్రణయపేశలాక్షరమ్ || ౧౭-౧౧||

పుణ్యకృద్భిరభికాజ్ఞితం త్వయా

పౌరుహూతమనుభూతమాస్పదమ్ ।

అస్య సమృదమనేకశాఖయత్

ప్రేక్ష్యతామిదమిహాన్యదద్భుతమ్ || ౧౭-౧౨||

అఞ్చితస్మితమకేవలేక్షణం

భక్తజురభ్రు పరివర్తితాననమ్ ।

కిఞ్చిదత్ర తరలాక్షి తావకీం (కం)

నన్దనం నయనవృత్తి (త్ర)మర్హతి || ౧౭-౧౩||

విశ్వమేతదవధేన జేష్యతః

షట్పదజ్యోధనుషో (సుమనో?)ధనుర్భృతః ।

అత్ర నిత్యమృతుభిస్సహోద్దితైః

షడ్విధం బలమివైకతాం గతమ్ || ౧౭-౧౪||

ఐకముఖ్యమమరేన్ద్రతుష్టయే

సంశ్రితైరిహ వసన్తపూర్వకైః ।

శోభతే సునయనే గుణైరివ

స్వానురూపఫలసమృదాహితా || ౧౭-౧౫||

జమ్బూచూతరసజగ్గిరజ్జీతైః స్నిగ్ధ-

కణ్ఠి కలకణ్ఠనిస్సవైః ।

త్యక్తగేహద(గ)మనాయ నిష్పతన్

పుష్పకేతురిహ ఘుష్యతే ధ్రువమ్ || ౧౭-౧౬||

అర్ధితాన్ మకరకేతుసాయకై-

రత్ర దేవి దయితాన్ పదాశ్రితాన్ ।

ముద్రయన్తి చకితాన్ సురస్త్రియః

పత్రభిజమకరైః స్తనార్పితైః || ౧౭-౧౭||

కైశ్చిదత్ర కృతిభిః కృతాస్పదైః
నిర్మమైర్మనసిజో నిరస్యతే (నిగృహ్యతే) |
సమృద్ధవస్తుప్రపన్నే వనేఽపి వా
సావధానమనసాం సమాధయః || ౧౭-౧౮ ||

పల్లవైరధరకాన్తిరంశతః
స్మేరకుడ్మలరుచా స్మితం చ తే |
వల్లరీభిరిహ దోర్లతాగుణ-
శోఽపిరితాని నిహితాని వా త్వయా || ౧౭-౧౯ ||

వాదితేషు విహగేష్వనుక్షణం
మజ్జు గాయతి చ షట్పదవ్రజే |
మారుతేన చతురేణ నర్తితా
లాస్యమత్ర పరిచిన్వతే లతాః || ౧౭-౨౦ ||

మన్థరశ్వసనసౌరభోల్పణా
వల్లరీః స్ఫురితపల్లవాధరాః |
మన్మథేన క్రతుసంజమాత్ ఇమా
నిర్వృతా ఇవ నిశామయాద్భుతాః || ౧౭-౨౧ ||

కేలిశైలమణిమేఖలాపదా-
దుగ్ధతామిహ తమాలవాటికామ్ |
పశ్య నన్దనభువః సుమధ్యమే
రోమరాజిమివ మధ్యసంశ్రితామ్ || ౧౭-౨౨ ||

సమృద్ధిమేణ వనపాలదారికాః
సామిలజ్ఞి(మిథ)తపరాగరోధసమ్ |
ఆలవాలవలయేషు శాఖినాం
వాహయన్తి మకరన్దవాహినీమ్ || ౧౭-౨౩ ||

చక్రవాకమిథునోదితస్తనీ
వీక్ష్యతామిహ విహారవాపికా |
పుష్పరేణురుచిరా మధుశ్రియః
పుత్రికేవ పురుహూతసంమతా || ౧౭-౨౪ ||

దివ్యపద్మవదనా మణిప్రభా

దీర్ఘకేయమసితాబ్జలోచనా ।
అస్తరిక్షమణిదర్పణాన్తరే
బిమ్బితేవ భవతీ విభావ్యతే ॥ ౧౭-౨౫॥

అస్పరస్సు నిఖిలాస్వలక్షితాం
రూపసమ్పదమసౌ తవాద్భుతామ్ ।
పశ్యతీవ పురుహూతవాపికా
భృంశతారకితపద్మలోచనా ॥ ౧౭-౨౬॥

బిభ్రతీ త్వదభిలాపచేతసోః
స్వాదుతాం ప్రసదనం చ శాశ్వతమ్ ।
దృష్టిరుత్పలవనం దిశత్వసౌ
దీర్ఘికాపయసి దీర్ఘలోచనే ॥ ౧౭-౨౭॥

శోణకుడమలముఖీ సరోజినీ
శోభతే హరితపత్రశాలినీ ।
సంవృతా త్రిదశపాదపైరసౌ
శారికేవ మణిపజ్జ్వరస్థితా ॥ ౧౭-౨౮॥

వ్యాహృతిక్షమదశాతివర్తినీం
విప్లుతామ్బుజ(మృద)రుచిం రజఃకణ్డైః ।
సేవతే మధుమదేన మోహితః
పుష్పితాం భ్రమర ఏష పద్మినీమ్ ॥ ౧౭-౨౯॥

ఏష చాత్ర సమయా సరోజినీ-
మేకతానయతి చిత్తచక్షుషీ ।
పాదపైరభి(రుప)గతశ్చతుర్విధైః
పారిజాత ఉదధీన్ద్రసమ్భవః ॥ ౧౭-౩౦॥

పద్మరాగరమణీయపల్లవం
పశ్య కోమలహరిన్మణిచ్ఛదమ్ ।
పుష్పభూతవరశిల్పభూషణం
తప్తహేమరుచిరత్వచం(త్విషం)తరుమ్ ॥ ౧౭-౩౧॥

నమ్రతాముపగతః ఫలైరసౌ
వల్గుభృంశవిరుత్తైరభిష్టువన్ ।

ఆర్ద్రభావసుభగో విభావ్యతే
కామకింకర ఇవోచితక్రియః ॥ ౧౭-౩౨॥

అక్షదామరచనోచితైః ఫలై-
ర్దేవతానుగుణపుష్పసమ్పదా ।
వల్కలైశ్చ వసనైశ్చ విన్దతే
వీతరాగధృతరాగహృద్యతామ్ ॥ ౧౭-౩౩॥

త్వత్సగన్ధతులసీసహోదరః
పుణ్య ఏష పురుహూతపాదపః ।
ప్రాణీనాం యదవలోకనక్షణే
పూర్వజాతిషు భవత్యనుస్మృతిః ॥ ౧౭-౩౪॥

ఏష కల్పలతికాపరిష్కృతః
ప్రత్యవేక్షయతి పల్లవారుణః ।
సాగరేన్ద్రసుతయా సమన్వితం
ధామ కౌస్తుభమయూఖరంజితమ్ ॥ ౧౭-౩౫॥

పశ్య జాలకితపల్లవాధరై-
ర్మాక్తికైరమృతబిన్దనిర్మలైః ।
సూచితస్మితరుచిం సురద్రుమం
బాలచన్ద్రమణిరాజసోదరమ్ ॥ ౧౭-౩౬॥

అస్య నూనమమృతాధికైః ఫలైః
సేవితైరనుదినం దివౌకసామ్ ।
న ప్రసక్తిరపవర్గనన్దథౌ
న క్షుధా న చ జరా న చ వ్యథా ॥ ౧౭-౩౭॥

త్వామిహ త్రిదివదర్శనాగతాం
మజ్జారీభిరవనమ్య భూరిభిః ।
మానయత్యయమసౌ సురద్రుమో
మన్మథోపవనదేవతామివ ॥ ౧౭-౩౮॥

ద్వారకాపరిషదం ప్రయాస్యతో
దూరవర్త్యపథికస్య మే దృశా ।
ప్రాతరాశవదిహాస్య భుజ్యతే
సప్తలోకతిలకస్య చారుతా ॥ ౧౭-౩౯॥

గాఢబద్ధనయనా త్వమీహసే
 కామధేనుసహజన్మని ద్రుమే ।
 నూనమస్య మణిభూభృతా సహ
 స్థాపనం నిజనివేశనిష్కుటే ॥ ౧౭-౪౦॥
 వ్యుత్థితేషు విముఖేషు వా స్వయం
 నిర్నిమేషనయనేషు నాకిషు ।
 త్వద్వివక్షితమతః పరం కథం
 పుష్పమస్య బిభృయాత్ పుతోమజా ॥ ౧౭-౪౧॥
 శఙ్ఖపద్మసురపాదపాదిభిశ్చ
 శ్లాఘితాం త్రిదీవతో గుణాధికామ్ ।
 మాననీయచరితా మయా సహ
 ద్వారకాం త్వమధివత్స్యసి ప్రియే ॥ ౧౭-౪౨॥
 దుగ్ధసిన్ధుదుహితుః సహోదరే
 వాసమేయుషి వదాన్యపాదపే ।
 శక్రదారవదనేఽపి దుర్లభాం
 లప్స్యతే తవ విహారభూః శ్రియమ్ ॥ ౧౭-౪౩॥
 ఇత్థమాదికవినా సమీరితా
 సాఽన్యభావి కిల సత్యభామయా ।
 సామరస్యమివ తేన జగ్ముషీ
 సౌకుమార్యసుభగా సరస్వతీ ॥ ౧౭-౪౪॥
 యోజితోఽథ యదువంశకేతునా
 ఖ్యాతకీర్తిరమృతాపహరతః ।
 ఉత్తిపన్ ఖగపతిఃసురద్రుమం
 పక్షపక్ష్యే విపినే న్యవీవిశత్ ॥ ౧౭-౪౫॥
 ఏతమశ్రుతచరం పురన్దరః
 శుశ్రువాన్ క్షణముదన్తమైశ్వరమ్ ।
 భీతికోపసమవాయరూపయా
 దోలయేవ సమకృష్యత ద్విధా ॥ ౧౭-౪౬॥

అప్రతిక్రియమపి ప్రభోరిదం
చేష్టితం ప్రతిచిక్కిర్రతా తదా ।
మన్యురేవ శతమన్యునా మహాన్
ఆగృహీతమనసాభ్యమన్యత ॥ ౧౭-౪౭॥

దీప్తదృష్ట్యచిరరశ్మిసంతతి-
ర్వజ్రఘోషపరుషో మరుత్సఖః ।
చిత్రవాపశరవర్షవాంస్తతః
ప్రత్యదృశ్యత మరుత్స్వదమ్బుదః ॥ ౧౭-౪౮॥

న్యస్తకర్బురకుఢోత్తరం నిజం
వారణేన్ద్రమధిరుహ్య వాసవః ।
నైకధాతుమతి రౌఢ్యభూధరే
శోభతే స్మ నిజరత్నశైలవత్ ॥ ౧౭-౪౯॥

అప్రతర్క్యవృజినోత్థమాసురం
భావమాస్థి(శ్రి)తవతా వలద్విషా ।
దుర్జయోఽపి విజిగీషితో విభుః
సస్మితః సమరసంముఖోభవత్ ॥ ౧౭-౫౦॥

దేవరాజయదురాజయోరిదం
ద్వైరథం ప్రతిభయం దిదృక్షవః ।
వేధసా సహ సనన్దనాదయ-
స్సృక్తసంయమధియోఽవతస్థిరే ॥ ౧౭-౫౧॥

భీషణప్రలయమేఘసన్నిభం
కృష్ణమేఘమథ మేఘవాహనః ।
ఆపతన్ అసురభేదకం(నం)క్షణా-
దాచకర్ష ఋజురోహి(పి)తం ధనుః ॥ ౧౭-౫౨॥

చక్రపాణివిజయాయ చక్రితాత్
భీమఘోషదలితాఖిలశ్రుతేః ।
వజ్రపాణిధనుషః శరోర్మయః
సమృభూవురుదధేరివోర్మయః ॥ ౧౭-౫౩॥

వజ్రణః శరగణః సమాపతన్
వాహనే ఖగపతౌ మురద్విషః ।

తస్య తేజసి బభూవ భస్మసాత్
తూలరాశిరివ కాలపావకే || ౧౭-౫౪||

ప్లావితో విశిఖవృష్టిభిస్తదా
జమ్భభేదీ(వైరి)జలదప్రసూ(హే)తిభిః ।
అన్వదీపి గరుడః ప్రతాపవాన్
ఆజ్యసిక్త ఇవ వహ్నిరాధ్వరః || ౧౭-౫౫||

వృత్రహస్తురచమక్రియామిమాం
విశ్వవిత్ స్వవిషయే విభావయన్ ।
పశ్యతి స్మ విబుధేషు కాశ్యపిః
పన్నగేష్యవ పరాక్రమం క్షమమ్ || ౧౭-౫౬||

తస్య దేవపుతనావిధూతయే
జృమ్భమాణవపుషో మహాజనః ।
అప్రభూతమభవజ్జగత్త్రయం
బిభ్రతస్త్రిజగదేకదమ్పతీ || ౧౭-౫౭||

తుఙ్గపక్షతిశతాఙ్గశాలినో
భీమనాగఘటితాకృతేరభూత్ ।
వాహతాం చ వహతః సపత్నితాం
సైన్యతాఽన్య సురసైన్యవేధినః || ౧౭-౫౮||

పారిజాతపవనోర్మిబృంహితై-
ర్వాసుకిప్రభృతిభిర్మహోరగైః ।
గాఢతాం హరిరథస్య బిభ్రతః
సారథీశ్చ తురగాశ్చ సాహసమ్ || ౧౭-౫౯||

గాఢదీప్తగరలానలోష్మలా
తార్ష్యభూషణభుజ్జఘ్రాత్కృతిః ।
పీతనిర్భరసుధారసోన్మదాః
పాకశాసనచమూరమూముహత్ || ౧౭-౬౦||

అప్రతర్క్యతరసో గరుత్మతః
పక్షవేగపవనేన తాడితాః ।
ఆత్మకఙ్కటమపోహ్య వజ్రణం

బభ్రముర్దశసు దిక్ష మారుతాః ॥ ౧౭-౬౧॥

తస్య పక్షమరుతా నివర్జితై-
ర్వాహినీ దివిషదామశేషతః ।

వృత్రశాసనశరాసనచ్యుతైః
ప్రత్యవిధ్యత శరైరజిహ్మగైః ॥ ౧౭-౬౨॥

వైనతేయనఖరైర్విదారితో
బాహ్యమాస్తరమపి త్యజన్ మదమ్ ।
శోణితైర్విరురుచే సురద్విపః
శ్వేతశైల ఇవ ధాతునిర్ద్రవైః ॥ ౧౭-౬౩॥

క్షేడితేన ముషితాశయానివ
ప్లోషితానివ దృశా ప్రదీప్తయా ।
దారితానివ పతత్రమారుతైః
నిరరాన్ అతనుతారుణానుజః ॥ ౧౭-౬౪॥

స్వాసు దిక్ష సమవస్థితాస్తదా
దిష్టవఞ్చితధియో దివౌకసః ।
తోయదా ఇవ యుగాంతభాస్కరం
సన్నికృష్య సమవృణ్వతాచ్యుతమ్ ॥ ౧౭-౬౫॥

నాజిఘాంసదపరాధినోఽపి తాన్
నాకనాయకగణాన్ (భటాన్)జనార్దనః ।
ఆనృశంస్యమథవా న భజ్యతే
తస్య సంశ్రితజనేషు జాతుచిత్ ॥ ౧౭-౬౬॥

తేషు శిక్షణపరః శిలీముఖాన్
ప్రాహిణోత్ ప్రభురమర్మభేదినః ।
అఙ్కుశేన నిశితేన హస్తిపో
దుర్మదాన్ ప్రశమయన్నివ ద్విపాన్ ॥ ౧౭-౬౭॥

తం సమేత్య నిరపాయతేజసం
సప్తసప్తిమివ తారకాగ్రహైః ।
సద్భిరేవ విబుధైరసత్సమా
కౌఽపి దుర్గహదశాఽన్వభూయత ॥ ౧౭-౬౮॥

అష్టభిశ్చ హరితామధీశ్వరైః
రర్యమప్రభృతిభిశ్చ సంహతైః ।
వృష్టివీరశరఖణ్డతాయుధైః
ర్విహ్వలైరజని వీతశక్తిభిః ॥ ౧౭-౬౯ ॥

అక్రమాత్ దశ దిశోఽవలోకయన్
దత్తదృష్టిరభితః క్రమాత్ వృషా ।
స్తస్తకార్ముకశిరస్తకశ్చుకాం
ప్రేక్ష్య దేవపృతనామదూయత ॥ ౧౭-౭౦ ॥

అస్తశస్త్రవినిపాతమోహితాన్
ఆర్దితాన్ అసురవైరిసాయకైః ।
సత్రపేవ సపది త్రపా జహౌ
దైన్యమీలితదృశో దివౌకసః ॥ ౧౭-౭౧ ॥

అప్సరోనయనతోయకజ్జలైః
శోణితైశ్చ విభునా సుపర్వణామ్ ।
ఆత్మకీర్తిసుధయా విశోధితే
చిత్రమమ్బరతలే వ్యలిఖ్యత ॥ ౧౭-౭౨ ॥

పశ్చావక్రవదనస్థమామిషం
ప్రాప్తకామ ఇవ బాలవశ్చుకః ।
ప్రస్థితామభినివేశవాన్ పునః
ప్రత్యపద్యత ధృతిం పురన్దరః ॥ ౧౭-౭౩ ॥

వజ్రమాత్తమరిహన్తు జిష్టునా
విష్టునా చ యుధి చక్రముద్యతమ్ ।
దృష్టవన్తి భువనాని జజ్ఞరే
కమప్తాని కలుషాణి చ (తత్)క్షణాత్ ॥ ౧౭-౭౪ ॥

తౌ పరస్పరజిగీషయోద్యతౌ
వీక్ష్య నిష్ప్రతిమవీర్యవైభవౌ ।
వ్యోమభిత్తిలిఖితైరివ స్థితం
వ్యక్తవిస్మయభయైః సురాసురైః ॥ ౧౭-౭౫ ॥

కస్య కేన పరిభూతిరాపతేత్
కశ్చ వేద రణవర్తనీమితి ।

సద్విహానమనసే(సై)వ తక్షణం
మధ్యసీమ్ని విజయశ్రియా స్థితమ్ || ౧౭-౭౬||

ప్రేషితాం హరిహయేన భీషణాం(?)
హ్రాదినీం హృతవతి త్రిధామని ।
లోలితా నివవృతే పరస్పరం
లోకపాలపుతనా పరాఙ్ముఖీ || ౧౭-౭౭||

కాన్తిశీకజితకాశినోరిమాం
వ్యాప్యతిం విబుధవృష్టిపీరయోః ।
ప్రేక్ష్య దుర్మదవివేకయోరివ
ప్రస్థితేవ చకితామరావతీ || ౧౭-౭౮||

తం తథా సమరదైన్యవిప్లవం
శాన్తదర్పమయథాపురం స్థితమ్ ।
వ్యక్తనృత్తహృదయం వలద్విషం
వీక్ష్య విశ్వమఖిలం వ్యలజ్జిత || ౧౭-౭౯||

ప్రీడయా తరలితైర్విలోచనై-
ర్వేపమానకమలాకరోపమః ।
సన్నతః క్షణమవైక్షి వాసవః
సాపహాసమివ సత్యభామయా || ౧౭-౮౦||

యాదవేన్ద్రవిబుధేన్ద్రయోస్తదా
రత్నయోరివ తులాధిరూఢయోః ।
గౌరవేణ దదృశే సమున్నతి-
ర్లాఘవేన చ నతిస్తదద్భుతమ్ || ౧౭-౮౧||

యత్ ప్రభౌ నరకమర్దనేభవత్
దేవదర్పదమనే తతోభిక్తమ్ ।
పుష్యతి స్మ మకరన్దమేదురం
పుష్పవర్షమమృతోద్భవస్తరుః || ౧౭-౮౨||

ఇత్యనాకలితపూర్వసత్కృతిం
వృక్షమాత్రకలహోల్బణం విభుః ।
నిర్జిగాయ మిషతాం దివౌకసాం

ఆత్తశస్త్రమమరావతీశ్వరమ్ ॥ ౧౭-౮౩॥

దీప్యమానమనఘేన తేజసా

దేవకీసుతమవేక్ష్య దేవతాః ।

అస్త్రజాలమవధూయ సిద్ధిదాన్

అజ్ఞానీన్ అభిభరుః కరామ్బుజైః ॥ ౧౭-౮౪॥

సోఽథ సంయతి పలాయనోన్ముఖః

పాకశీల ఇవ పాకశాసనః ।

సత్యయా విహసితోఽపి సత్త్వవాన్

ప్రత్యబోధి పరమేష్ఠినం పునః ॥ ౧౭-౮౫॥

ధిక్ ప్రమాదమదిరాం విమోహినీం

ధిక్ పరిగ్రహవిశేషమిదృశమ్ ।

ధిక్ చ మే త్రిదశరాజతామితి

స్వం జగర్హ మఘవాన్(న్)ముహుర్ముహుః ॥ ౧౭-౮౬॥

తేన తత్ర విహగేన్ద్రవాహనో

వారణాదవనతేన బిభ్యతా ।

నిరితేన హరిణా హరిః స్వయం

పర్యవైక్షి శరణం ప్రియాసఖః ॥ ౧౭-౮౭॥

తుష్టవే చ పురుషం పురుష్టుతం (పురఃస్థితం)

ప్రాజ్ఞానిః పరిబృఢో దివౌకసామ్ ।

రక్తభావవిగమోజ్జ్వలం ముఖం

రాహుముక్తమివ చన్ద్రముద్యహన్ ॥ ౧౭-౮౮॥

శక్ర ఏష శరణం ప్రపద్యతే

భక్తజీవిత ! భవన్తమీశ్వరమ్ ।

మిత్రభావనముపాగతం జనం

న త్యజేయమితి నాథ మన్యసే ॥ ౧౭-౮౯॥

మాతరం త్రిజగతాం తవ ప్రియాం

మానుషీతి మనుతే స్య మద్యధూః ।

తేన నూనమనుభూతమిదృశం

దైన్యమేతదవశోదీతం మయా ॥ ౧౭-౯౦॥

నిర్జితోఽహమజితేన యత్ త్వయా
లమ్భితోన్నతిరనేన న త్రపే ।
న హ్యజయ్యమిహ కిఞ్చిదస్తి తే
సర్వనేతురతిరక్తమాత్మనః ॥ ౧౭-౯౧॥

అస్తు మా స్మ భవదీత్యనన్యయా
వీక్షయా జగదిదం నియచ్ఛతా ।
నాథ ! నిష్ప్రతిఘతేజసా త్వయా
నన్వయం మమ పరాజయో జయః ॥ ౧౭-౯౨॥

ఆత్మఘాతిభిరహంమతిగ్రహాత్
మాదృశైస్త్యదితరేషు రాగిభిః ।
అవ్యవస్థితజయేతరక్రమం
ద్యూతమేతదఘృణైర్నిషేవ్యతే ॥ ౧౭-౯౩॥

ఆధికారికపదేషు తే వయం
స్వేషు యావదధికారమాహితాః ।
ప్రాపితాస్తవ పరం పదం త్వయా
నిర్విశేమ నివిశేమహి త్వయి ॥ ౧౭-౯౪॥

న క్షిపేదపి తృణం సమీరణ-
స్త్యతృప్త్యుక్తమనలో న నిర్దహాత్ ।
న ప్రజాపశుపతీ న చేతరే
త్వద్విపక్షమభిరక్షితుం క్షమాః ॥ ౧౭-౯౫॥

అగ్రజే మయి దివౌకసాం పితుః
పుత్రభావముపనేదుషా త్వయా ।
మానితోఽహమవమానితః స్వయం
వానరానుచరితైః స్వచేష్టితైః ॥ ౧౭-౯౬॥

మద్విధా విషమవృత్తిశాలినః
శాస్త్రఘోరసమయాతిలఙ్ఘినః ।
పోషయన్తి భవతః క్షమానిధేః
ప్రాయశః ప్రహసనోచితం రసమ్ ॥ ౧౭-౯౭॥

అస్మదిష్టమనఘాస్త్రివిష్టపం

దుఃఖమిశ్రమవధార్య దుర్గతిమ్ ।
త్యత్పదం పరమనన్యచేతసః
సంశ్రయన్తి నిరపాయమాశ్రయమ్ ॥ ౧౭-౯౮॥

అల్పమస్థిరమపాయదన్తురం
స్వర్గసౌధమవధీర్య సూరయః ।
నిస్తరన్తి జగదేకహతునా
సేతునేవ భవతా భవార్ణవమ్ ॥ ౧౭-౯౯॥

త్యత్పదైకదృఢభక్తిరూపయా
ముక్తివాసరవిభాతసన్ధ్యయా ।
క్షీయతే జగతి కస్యచిత్ ప్రభో
! మోహసన్తతిమయా మహానిశా ॥ ౧౭-౧౦౦॥

దేశకాలగణనాతిలఙ్ఘిః
మాతుమాగమగణేన వాఙ్మతైః ।
భూషితో గుణవిభూతిసాగరైః
త్యత్సమస్త్యమితరే మిథస్సమాః ॥ ౧౭-౧౦౧॥

కా కథా తవ సమేఽధికేఽపి వా
హీన ఇత్యపి క ఏవ గణ్యతే ।
మేరుసర్వపనిదర్శనం చ తే
మా స్మ భూత్ త్వదితరస్య చాత్మనః ॥ ౧౭-౧౦౨॥

భూతభవ్యభవదాత్మనః ప్రభో
! యన్నిదానమఖిలస్య శాశ్వతమ్ ।
యత్ ప్రవిశ్య న పునర్నివర్తతే
యత్ పరం పదముశన్తి తద్భవాన్ ॥ ౧౭-౧౦౩॥

జాతివర్ణరచనావిచిత్రితం
విశ్వచిత్రముదమీలయద్భవాన్ ।
ఆత్మభిత్తినియతస్థిరాశ్రయ-
స్తూలికాం త్రిగుణలక్షణాం వహన్ ॥ ౧౭-౧౦౪॥

అప్రయచ్ఛతి దురత్యయక్రమే
త్వయ్యశేషజగదేకధాతరి ।

ఇష్టమన్యదుభయం చ మిశ్రితం
కస్య కేన కిమివోపపద్యతే || ౧౭-౧౦౫||

ఆయతన్త భువనాన్యశేషత-
స్త్యయ్యతస్త్యమనుపాధిరీశ్వరః ।
వర్ధనీయవిభవా వయం పునః
త్వత్ప్రదిష్టపురపత్తనేశ్వరాః || ౧౭-౧౦౬||

జన్మకర్మభిరసౌ నిబధ్యతే
తాని యస్తవ న వేత్తి తత్త్వతః ।
త్వత్కథామృతరసం పిబన్తి యే
తే భవేయురపునస్తనన్దయాః || ౧౭-౧౦౭||

కథ్యతే చిదచిదన్తరాత్మనః
శాస్త్రశుద్ధహృదయైర్మనీషిభిః ।
సృష్టిసంహరణరక్షణేషు తే
విశ్వరూప నను కర్మకర్తృతా || ౧౭-౧౦౮||

ఆకుమారమనుభావమీదృశం
నాథ లోకవిదితం తవ క్షిపన్ ।
హస్త నూనమహిమాంశుమణ్డలం
తస్కరస్తమసి గోప్తుమిచ్ఛతి(ముద్యుతః?) || ౧౭-౧౦౯||

పక్షపాతపరిహారశుద్ధయా
పశ్యతి ప్రణీదధానయా ధియా ।
యత్ప్రపన్న నిగమాః స్పృశన్తి తం
త్వత్ప్రభావమనపాయమాత్మవాన్ || ౧౭-౧౧౦||

మానుషత్వమనుగచ్ఛతా త్వయా
మోహితైస్త్యమవధీర్యసే జనైః ।
తేన నస్త్రిగుణతస్త్రివేతసా-
మాగతేయమసమీక్ష్యకారితా || ౧౭-౧౧౧||

శర్వరీదివసవత్ విఘ్నార్ణయన్ (విఘ్నార్ణవే)
స్వాపజాగరదశా విధేరపి ।
కిం పునస్తదితరస్య తన్మయా

మోహబోధవివశేన భూయతే || ౧౭-౧౧౨||

యోఽసి సోఽసి చ యథా తథాఽసి చ
త్వాం త్వమేవ ఖలు వేత్సి వా న వా ।
తస్య తే న ఖలు తత్త్వవేదినో
వారిధేరివ వయం తటస్థితాః || ౧౭-౧౧౩||

త్వత్ప్రతీపచరణాత్ దివౌకసాం
దానవాయితవతాం త్వయాఽధునా ।
స్థాన ఏవ పరిభూతిరాహితా
నాసురో న చ సురో గుణాస్తరే || ౧౭-౧౧౪||

అర్చనీయచరణామ్బుజే భవ-
త్కౌతతాయపదవీముపేయుషామ్ ।
న్యస్తశస్త్రపరికర్మణామసౌ
నిష్కృతిస్త్యదుపసత్తిరేవ నః || ౧౭-౧౧౫||

కిం తదస్తి కుశలేషు యన్న తే
తచ్చ కిం త్వదితరేషు యత్ తవ ।
ఈదృశస్య భవతః కిమీదృశా
తస్థషా త్రియుగ ! జగ్ముషాఽపి వా || ౧౭-౧౧౬||

అల్పసత్త్వమవలేపయన్త్రితం
బల్బజేషు బహుమానశాలినమ్ ।
త్వత్కృపైకపరిహార్యవిప్లవం
ప్రత్యవేక్షణపదం ప్రతీహి మామ్ || ౧౭-౧౧౭||

మృష్యతాం మమ విభో వ్యతిక్రమః
వి(ప్ర)స్మృతత్వదుపకారపద్ధతేః ।
క్షుద్ధ (రుద్ధ)కోపవివశస్య దేహినః
కస్య నామ న భవత్యపక్రియా || ౧౭-౧౧౮||

త్రాతుమేవ శరణాగతాన్ సురాన్
ఆసురాన్ అభిజిఘాంసతా త్వయా ।
రాగరోషరహితాత్మనా స్వయం
దైత్యశత్రురితి నామ గృహ్యతే || ౧౭-౧౧౯||

త్వద్ధృహీతగుణసూత్రసన్నితాన్
దారుపుత్రనయతః ప్రవర్తినః ।
నిర్గుణానపి నిసర్గకిఙ్కరాన్
స్వీకురుష్య కృపయా స్వయైవ నః ॥ ౧౭-౧౨౦॥

వాసవస్య వచనం నిశమ్య తత్
భావశుద్ధిపరికర్మితాక్షరమ్ ।
దీనగుప్తిజనసీం పునర్దయా-
మన్యవిన్దదరవిన్దతోచనః ॥ ౧౭-౧౨౧॥

ఉద్భృతం చ విభునా సుదర్శనం
త్రాణదం త్రిదివసద్మనామభూత్ ।
తస్య దృష్టదమనేన దీవ్యతః
శిక్షణైకనియతం హి శాసనమ్ ॥ ౧౭-౧౨౨॥

ఆహ చైనమనోఘన చక్షుషా
శోధయన్ అమృతసిన్ధుశోభినా ।
స్వాదుసూనృతగభీరయా గిరా
పారితోషికమివార్పయన్ ప్రభుః ॥ ౧౭-౧౨౩॥

భద్రమస్తు భవతే దివస్పతే !
నిర్జరాశ్చ నిరపాయమాసతామ్ ।
ఆత్మచౌర్యదురితాకరత్యజాం
మాఽపహాన్షురసురాః పదాని వః ॥ ౧౭-౧౨౪॥

మా స్మ భైష్ట మయి గోప్తరి స్థితే
భావితాని భవికాని సన్త వః ।
వీతదానవపరాభవాశ్చిరం
త్రాతుమర్హథ సురాస్త్రివిష్టపమ్ ॥ ౧౭-౧౨౫॥

మన్తపూతమనుపప్లవం హవి-
ర్యాయజాకపరిషన్నిషేవి(వేది?)తమ్ ।
అన్తరాత్మని నివిష్టమన్తరా
విన్దత స్థిరసుధారసాన్తరమ్ ॥ ౧౭-౧౨౬॥

జన్మతోఽపి భవతాం మహీయసా-

మాప్తబన్ధురదితేరహం సుతః ।
దేవకీతనయభావతోఽపి మే
సైవ సమ్ప్రతి సహోదరత్వధీః ॥ ౧౭-౧౨౭॥

ఆయుధాని పునరక్షతాని వః
సన్తు సత్త్వమపి దైత్యసూదనమ్ ।
పాలయన్తు బలినో జగత్త్రయాం
తే భవన్త ఉపపన్నపౌరుషాః ॥ ౧౭-౧౨౮॥

ఇత్యనావిలమనోజ్ఞయా గిరా
నిర్మలాం నిజదయామివోద్వమన్ ।
సౌమ్యదృష్టిరకరోత్ సుధాభుజః
పర్యవస్థితధృతీన్ పరః పుమాన్ ॥ ౧౭-౧౨౯॥

తే చ తేన గరుడం నియచ్ఛతా
గమ్యతామితి గభీరమీరితాః ।
అద్యజాతవదనన్యవత్సలే
ప్రశ్రితాః సుమనసః ప్రతస్థిరే ॥ ౧౭-౧౩౦॥

గృహ్యతాం తరురసావితి స్వయం
భామయా భగవతా చ భాషితే ।
ఆగమిష్యతి పునర్త్వయా సహే-
త్యాహ దానవరిపుం దివస్పతిః ॥ ౧౭-౧౩౧॥

శాన్తగర్వగరలే దివస్పతౌ
సన్నివేశ్య సురలోకసమ్పదమ్ ।
ఆప్తుమైచ్ఛదనుజీవిరక్షితాం
స్వాం పురీమథ సుపర్ణవాహనః ॥ ౧౭-౧౩౨॥

ఆత్మాధికారమనుమత్య దిశాపతీనాం
వజ్రం ప్రదిత్య పునరప్యనఘం మఘోనే ।
దివ్యద్రుమప్రతిగతిం చ పరం వి(పునర్వి)ధాస్యన్
దత్తాభయో దనుజశత్రురవాప తుష్టిమ్ ॥ ౧౭-౧౩౩॥

అథ పదవినికీర్ణమన్దారవన్దారువృన్దారక-
స్తుతిశతబహుమానసత్యాపితేహః స సత్యాపతిః ।

అమరసమరవేగవిఖ్యాతదాక్షిణ తార్క్షిణ గాం
 ప్రతిజగమిషితాఽ(ఇతా)పురీం త్రాతుమన్వక్ సమన్వగ్రహీత్ || ౧౭-౧౩౪||
 పశ్యత్యారాదనిమిషగణే పారిజాతాపహారాత్
 స్తస్తాకల్పామివ యదుపతిః స్థాపయన్ స్వర్గలక్ష్మీమ్ ।
 ఆశాపాలైరవనతపదస్త్యక్తలజ్జైరభీష్టం
 రామత్రాతాం ఖగపతిరథో రాజధానీం ప్రతస్థే || ౧౭-౧౩౫||
 || ఇతి కవితార్కికసింహస్య సర్వతన్త్రస్వతన్త్రస్య
 శ్రీమద్వేంజ్ఞుటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు యాదవాభ్యుదయే
 మహాకావ్యే పారిజాతానయనం నామ సప్తదశఃసర్గః ||

|| స్వర్గావతరణమార్గవర్జనం నామ అష్టాదశః సర్గః ౧౮ ||

అథాత్మచింతానుచరేణ యాస్యన్
 విహంగరాజేన విభుః పురీం స్వామ్ ।
 ఉవాచ పత్నీం (లక్ష్మీం)దశనాంశులక్షాత్
 వమన్నివాఽఽనన్దమమాన్తమన్తః || ౧౮-౧||
 సత్యే ! సమీక్షస్వ విపారిజాతాం
 వృత్తేన హీనామివ వేదవిద్యామ్ ।
 నిశామివ ప్రోషితశీతభానుం
 నారీమనాథామివ నాకలక్ష్మీమ్ || ౧౮-౨||
 ఆలమ్బితా నమ్రముఖీ భవత్యా
 హస్తేన రక్తాఙ్గులిపల్లవేన ।
 వదాన్యవృక్షస్య విభాతి శాఖా
 వక్తుం వయస్యేవ రహః ప్రవృత్తా || ౧౮-౩||
 సుపర్ణవేగానిలవిప్రకీర్తైః
 సురద్రుమైరన్తరితః సుమేరుః ।
 ఆలక్ష్మ్యతే కాలవశేన భూయః
 ప్రరూఢ(సూత)లూనైరివ పక్షజాతైః || ౧౮-౪||
 నిసర్గకల్యాణతయా ప్రతీతం(దీప్తం)
 సర్వోత్తరం తత్త్వమివైకమాద్యమ్ ।

అముం ప్రియే నూనమతస్మితాని
జ్యోతీంషి భక్త్యా పరియన్త్యజస్రమ్ || ౧౮-౫||

వితానవాన్ వ్యోమతలేన మేరు
స్తారాగజైరాహితమాక్తకేన ।
నివిశ్య మధ్యేక్షితిభద్రపీఠం
గజ్జోదక్తరాద్రియతేఽభిషేకమ్ || ౧౮-౬||

సహస్రభాసుప్రముఖైః సమన్తా
జ్యోతిర్గజైరస్య విఘ్నార్థమానైః ।
మహిభృతామగ్రసరస్య మన్యే
సీరాజనం విశ్వసృజా ప్రయుక్తమ్ || ౧౮-౭||

ప్రఖ్యాతధామ్నామపి దిక్పతీనాం
ప్రాసాదవాసాదరమాక్షిపన్తః ।
అధ్యాసితా యోగిభిరస్య నిత్యం
రాజన్త్యమీ రత్నగుహావిశేషాః || ౧౮-౮||

పరిస్ఫురన్త్యాః క్షితిపద్మమధ్యే
పార్శ్వేషు హేమాచలకర్ణికాయాః ।
పశ్య ప్రియే రత్నవిశేషచిత్రాం
కృశోన్నతాం కేసరశైలపఞ్క్తిమ్ || ౧౮-౯||

వలీవిభజ్జైరివ వర్షభేదై-
స్త్రిభిర్విభక్తం త్రిదశానుభావ్యైః ।
సన్దృశ్యతే సాగరమేఖలాయా
సుమధ్యమే మధ్యమిదం ధరణ్యాః || ౧౮-౧౦||

అభజ్ఞానీయం ప్రథిమానమాప్తాం
స్థానేష్వరైరాకలితామహార్యైః ।
చరాచరాణాం ప్రభవేన ధార్యాం
చక్రాకృతిం పశ్య సముద్రనేమిమ్ || ౧౮-౧౧||

వికల్పితాని త్రిదవేన భూమౌ
వర్షాణి దివ్యాని విలోకయేథాః ।
దృష్త్వైరిహ దృష్త్వవిషాదముక్తై-

ర్నిర్విశ్యతే యౌవనమేకరూపమ్ || ౧౮-౧౨||

ఇలావృతాంతాం ని(ంతాన్ని?)షధాదవాచీం
విలక్ష్ట య హృద్యాం హరివర్షసీమామ్ |
ఖగేశ్వరః సంశ్రితహేమకూటం
నిసిషతే కిమ్పురుషాస్పదం నః || ౧౮-౧౩||

వపుః శుభం వాజిముఖాఙ్గానానాం
వక్త్రం చ యుజ్జాన్నిహ కిన్నరీణామ్ |
స్త్రీరత్నస్పృష్టం విదధే విధిశ్చేత్
త్ర్యక్షః కథం పఞ్చశరస్య జేతా || ౧౮-౧౪||

దిదృక్షమాణస్య మమైష దేశాన్
సవ్యాపసవ్యేన గతిక్రమేణ |
అమోఘవృత్తిర్గగనే గరుత్మాన్
విచేష్టతే చిత్తమివ ద్వితీయమ్ || ౧౮-౧౫||

నిపత్య చోత్పత్య చ లక్ష్మయస్త్రీ
నిమ్నోన్నతాన్ వర్షవిభాగదేశాన్ |
ఛాయా సమేన (సమేవ)స్వపథేన యాంతం
తరస్వినం తార్క్ష్యమివాతిశేతే || ౧౮-౧౬||

మహీయసో వేగవశేన మథ్యే
సీమంతయన్నేష శరత్పయోదాన్ |
యదృచ్ఛయా సమృద్ధితచామరశ్రీః
సన్ధ్యశ్యతే దేవి తవోపవాహ్యః || ౧౮-౧౭||

వియత్పయోధిం తరతాం విశాలం
విమానదీప్తేన గరుత్మతా నః |
ఇయం పురః శైలవనోపపన్నా
విశ్వమృరా భాతి విలోమగేవ || ౧౮-౧౮||

శరద్ధనస్తోమ ఇవోపసీదన్
సన్ధ్యశ్యతే (కిం దృశ్యతే)కిన్నరనాథశైలః |
సన్ధ్యావిహారచ్యుతసంహతాత్మా
శమ్భోరివోద్ధూలనభస్మరాశిః || ౧౮-౧౯||

సుధాయమానాం ధనదస్య సౌధే
స్వాభావికీమస్య గిరేరభిఖ్యామ్ ।
పర్యాకులైర్విష్ణుపదీతరజై-
రామ్రేడయస్తీవ హరాట్టహాసాః ॥ ౧౮-౨౦॥

అముష్య దీప్తోన్నతదన్తభూమ్నో
నక్షత్రమాలార్చి(ఇచ్చి ?)తతుజ్జమౌలేః ।
పాదేషు భాన్తి స్ఫటికాః ప్రభూతాః
నాకద్విపస్యేవ నఖేన్దుబిమ్బాః ॥ ౧౮-౨౧॥

ఉదగ్రవజ్రవ్రణకర్కశానాం
పర్యాప్తసారేణ భుజార్గలానామ్ ।
అనేన విఖ్యాపితవిక్రమం తద్
రక్షః పురా రామశరవ్యమాసీత్ ॥ ౧౮-౨౨॥

అయం వనైః శ్యామనితమ్బుభాగో
గౌరః స్వయం గైరికసమ్భృతశ్చిః ।
వలాహకగ్రాహ్యగుణాన్తరీయం
మదారుణం వ్యజ్ఞాయతే మదా(మా)ర్యమ్ ॥ ౧౮-౨౩॥

అస్మిన్ ధనాధీశ్వరరాజధాన్యా-
మాకర్ణితం హైమవతీసఖేన ।
త్వత్కిర్త్యుపఘ్నం శృణు కిన్నరీణాం
గృహేగృహే కిన్నరకణ్ఠి గీతమ్ ॥ ౧౮-౨౪॥

నిశమ్య దివ్యద్రుమసమ్భవానాం
నూనం రవం నూపురమజ్జరీణామ్ ।
ఉడ్డీయమానాః ప్రతియన్త్యమీ త్వాం
మజ్జుస్వరాః మానసహంసదారాః ॥ ౧౮-౨౫॥

ఇతో హిరణ్యప్రముఖైః ప్ర(ప్రముఖోప)భుక్తా
శోణాధరే శోణితరాజధానీ ।
ఆదౌ సముత్థాతపునర్నిఖాతైః
కైలాసశృంగైరివ భాతి సౌధైః ॥ ౧౮-౨౬॥

మృదజ్జనాదేన మృగాఙ్కమౌలిం

ప్రసాదయన్ పాలయతీహ దైత్యాన్ ।
బలేరపత్యం బలినాం విజేతా
బాణాసురో బాహుసహస్రశాలీ ॥ ౧౮-౨౭॥

రామాస్త్రరస్థోదితహంసయూథం
క్రౌంచం గిరిం లక్షయ దూరలక్ష్యమ్ ।
పీతాం పునః శ్రోత్రపథేన కాలే
భాగీరథీం జహ్నుమివోద్వమన్తమ్ ॥ ౧౮-౨౮॥

అముష్య దూరాదసితాక్షి ; దృష్టిం
దివ్యే గిరౌ దాతుమిహార్హసి త్వమ్ ।
మరుద్గణేన హ్యమునోన్నతేన
స్వాహారసమ్భూతిరమన్థి సిన్ధుః ॥ ౧౮-౨౯॥

విలగ్నదైత్యేశ్వరశోణితానాం
వైకుణ్ఠకేయూరజషాం మణీనామ్ ।
అయత్నశాణోపలతామపుష్యన్
ఆర్ద్రాః సుధాబిన్దుభిరస్య కూటాః ॥ ౧౮-౩౦॥

లక్ష్మీసుధాసజ్జననాయ తూర్ణం
విమథ్నతా వేగమనేన దత్తమ్ ।
ఆవర్తభేదైరధునాఽప్యగాధై-
రర్థాపయన్త్యమ్బునిధేర్మహాఘాః ॥ ౧౮-౩౧॥

అమోఘబాణస్య మునేరశోష్యే
ఫేనాయమానాని యశఃపయోధౌ ।
గతాగత్తైర్లంసకులాన్యమూని
చ్చాయాపథం సజ్జనయన్త్యపూర్వమ్ ॥ ౧౮-౩౨॥

ధృతిక్షమం దేవి సురస్రవన్తాః
సిద్ధాశ్రితం శమ్భుమివ ద్వితీయమ్ ।
పరిష్కృతిం భారతవర్షసీమ్నః
ప్రాప్తా వయం పర్వతసార్యభౌమమ్ ॥ ౧౮-౩౩॥

అనుప్రవిష్టం గిరిజాసఖీభిః
పర్వన్తసంస్తమిభృతభూతవర్గమ్ ।
అదూరతఞ్చైత్రరథాత్ప్రభూతం

వైహారికం పశ్య వనం పురారేః ॥ ౧౮-౩౪॥

అభజ్గురైరాహతయోరనజః
శృంగారదిగైరిహ చిత్రపుష్పైః ।
అభిన్నమన్యోన్యలయాదకార్షీత్
దేహం ద్వయోరర్థసమీక్ష్యభేదమ్ ॥ ౧౮-౩౫॥

దీవా మహానీలమయూఖజాతై-
ర్నక్షత్రం ప్రకాశేన మహాషధీనామ్ ।
పశ్యన్త్యముష్మిన్ పరివృత్తితూన్యం
కాలం సదా కర్బురమాదితేయాః ॥ ౧౮-౩౬॥

అలుప్తమేఘద్యుతిరిన్ద్రనీలై-
ర్వజ్రైరసౌ నిత్యతటిత్పుకాశః ।
ప్రవృత్తగజాస్తనితో దధాతి
ప్రావృడుణాన్ ప్రీణితనీలకణ్ఠః ॥ ౧౮-౩౭॥

అముష్య మూర్ధన్యపపత్య నిమ్నై-
శ్చతుర్దిశం విష్ణుపదీ ప్రయాతి ।
చతుర్భిరున్మీలితరాశిభేదా
వేధోముఖైర్వేదమయావ విద్యా ॥ ౧౮-౩౮॥

సరిత్సహస్రైరభిగమ్యమానా
శిలోచ్ఛయైరన్తరితా దధాతి ।
ప్రవాలముక్తాప్రభృతేః ప్రసూతిః
పత్నీ పయోధేరియమానురూప్యమ్ ॥ ౧౮-౩౯॥

త్రయామివ జ్ఞాతితవిశ్వపజ్కాం
త్రైలోక్యలక్ష్మ్యా ఇవ సత్త్వశుద్ధిమ్ ।
తపోధనాః సర్వ ఇమాం భజన్తే
ధర్మస్య నిశ్రేణిమివ ప్రభూతామ్ ॥ ౧౮-౪౦॥

ప్రఖ్యాతగోత్రప్రభవేఽపి నిత్యం
పరిగ్రహే భూయసి వర్తమానే ।
త్వయైవ మాం వేత్తి కలత్రవన్తం
నాథం నదీనామనయైవ లోకః ॥ ౧౮-౪౧॥

పతద్గృహే తిష్ఠతి రుక్మశైలే
ధర్మద్రవైరాత్మభువాఽర్చ్యమానః ।
అస్యాః ప్రసూతిః పరమస్య పుంసః
పాదో నభస్సాగరపారదృశ్వా ॥ ౧౮-౪౨॥

త్రిభిస్త్రిలోకీమనఘైః స్వపూరైః
తారాగణాప్రేడితశీకర్షణైః ।
విమార్జయన్తీ వృజినాత్ పునీతే
విష్ణోరియం విక్రమవైజయన్తీ ॥ ౧౮-౪౩॥

అభుగ్నభాగాన్తరితైః పయోభిః
సమ్భిద్యమానైరియమన్తరేషు ।
నగేన్ద్రమూర్ధస్యపయాతి శోభాం
నక్షత్రమాలేవ గజేన్ద్రకుమ్భే ॥ ౧౮-౪౪॥

స్రోతోభిరస్యాః పరిపూర్యమాణః
సుధామయం సిన్ధుమివాఽఽదధానైః ।
అపాం పతిర్నిత్యమభిన్ననేన
జ్వాలావతా నూనమశోషితోఽభూత్ ॥ ౧౮-౪౫॥

భగీరథప్రార్థితసిద్ధిమేనాం
పుథకప్రవాహాం పృథివీం పునానామ్ ।
భస్మీకృతానాం సగరాత్మజానాం
ప్రాహుః సుధాం ప్రాపితదేవభావామ్ ॥ ౧౮-౪౬॥

స్థానానురూపం ప్రసృతైః ప్రవాహైః
ర్మహద్భిరేషా మధురావదాతైః ।
ప్రాలేయశైలాత్ ప్రథితానుభావా
ప్రవర్తతే వాగివ వశ్యవాచః ॥ ౧౮-౪౭॥

ఉదీరితాస్తార్క్ష్యజవానిలేన
త్వన్నూపురాన్నూనమధీతనాదాః ।
భవన్త్యపి స్వాగతవాదినస్తే
భాగీరథీసైకతరాజహంసాః ॥ ౧౮-౪౮॥

ప్రదీయతే సున్దరి దూరకృష్టై-

ర్థివ్యేన తే శేఖరసౌరభేణ ।
 మయూరపిఞ్చాతపవారణ-
 శ్రీర్మన్దాకినీహేమసరోజభృజైః ॥ ౧౮-౪౯ ॥
 వహన్నసౌ కాఞ్చనపద్మరేణూన్
 వ్యోమాపగాపీచివిహారశిలః ।
 విలుప్తపత్రాఙ్కురమాననే తే
 స్వేదోద్గమం న క్షమతే సమీరః ॥ ౧౮-౫౦ ॥

అస్యాః సమీరైరపనీతగన్ధా-
 న్యలక్ష్మైరజ్జీతస్సైకతాని ।
 స్వైరోపభోగం సురసున్దరీణాం
 వివృణ్వతే తీరలతాగృహాణీ ॥ ౧౮-౫౧ ॥

రహస్త్వదాశ్లేషరసోత్సుకస్య
 త్వదేకదృష్టేరపి విశ్వదృష్టేః ।
 వియన్నదీ లోచనయోరసౌ మే
 విహన్తి లఙ్కాన్తరపక్షపాతమ్ ॥ ౧౮-౫౨ ॥

దివ్యం బదర్యాశ్రమమేతదన్తే
 దేవైః స్తుతం దక్షిణతః ప్రతీయాః ।
 నిఃశ్రేయసం దర్శయతీవ వృత్త్యా
 నారాయణో యత్ర నరేణ సార్థమ్ ॥ ౧౮-౫౩ ॥

నివృత్తరాగైః పరిచర్యమాణో
 నాథః స్వయం నాకనికేతనానామ్ ।
 ధన్వైః(అన్వైః)రనన్వైరనుపాలనీయం
 ధర్మం నిజం ధారయతీహ శుద్ధమ్ ॥ ౧౮-౫౪ ॥

తృతీయవర్ణప్రభవే నిజాఙ్గే
 స్త్రీరత్నముత్పాద్య విహారయోగీ ।
 ఇహ౭౭త్యసమ్మోహనలాలసానా-
 మపత్రపామప్పరసామకార్షీత్ ॥ ౧౮-౫౫ ॥

అన్యచ్ఛ దూరాదనఘం తదీయం
 ప్రార్థక్షిణం భాతి తపోవనాగ్ర్యమ్ ।
 భజన్తి యస్మిన్ పదయోరముష్య

న్యాసం శుభం నిశ్చితయోగలక్ష్యః ॥ ౧౮-౫౬ ॥

అత్ర స్థితం శ్రాన్తిజుషాం మునీనాం
ఛాయాలకృష్ణాజినపల్లవేన ।
వైరోచనేర్దానజలావసేకాత్
వర్ధిష్ణునా వామనపాదపేన ॥ ౧౮-౫౭ ॥

ఇమాని చ ప్రేయసి తాపసానా-
మేకాంతహృద్యాని తపోవనాని ।
ఇహైకపాదస్థితిమేతదీయాం
ధర్మో యుగే ధారయతివ తుర్యే ॥ ౧౮-౫౮ ॥

తమో నిగీర్ణే సకృదేవ పుంసా-
మాసీదతామాశ్రమహవ్యవాహాః ।
ఇహౌషధాఖ్యా(దీ)ని హవీంషి భుక్త్వా
ధూమోపలక్ష్యం ధ్రువముద్వమన్తి ॥ ౧౮-౫౯ ॥

నిజాశ్రమేభ్యః ప్రతినిర్జిహానాః
దూరాదమి దర్శితపూర్ణకుమ్భాః ।
సత్యాశిషః సమృత్తి సాధువాక్యై-
రభ్యర్చయన్త్యాహితవహ్నయస్తాప్తమ్ ॥ ౧౮-౬౦ ॥

సమీపవృక్షేష్విహ బద్ధనీడాః
శిక్షోపపన్నాం శ్రుతిముద్గ్రణంతః ।
శకుంతయః శోణముఖా భజన్తే
సబ్రహ్మచర్యం సహ తీక్షణీభిః ॥ ౧౮-౬౧ ॥

ధర్మస్య సమ్భూతిరివగ్రతస్తే
సాస్తీపి(ప?)నేరాశ్రమభూమిరేషా ।
అధీతినో యత్ర మమ త్రివేద్యా-
మన్తః(మాస)స్థిరాలోక ఇవాన్తరాత్మా ॥ ౧౮-౬౨ ॥

సమగ్రరత్నౌఘమివాబ్ధితోయం
తారాగణైరాప్తమివాన్తరిక్షమ్ ।
విశేఙ్కటం విన్ద్యహిమాద్రిమధ్యం
పుణ్యం ప్రియే భూషితమేతదాద్యైః ॥ ౧౮-౬౩ ॥

పితృక్రియానిర్వృతజామదగ్న్యం
క్షిప్తైనసాం క్షేత్రమిదం కురూణామ్ ।
సమేయుషాం సంయుగదీక్షయైతత్
దేహత్యజాం దక్షిణతో న పన్థాః ॥ ౧౮-౬౪॥

సవ్యే భవత్యాః సరయూసమేతా
రమ్యేయమాభాతి పురీ రఘూణామ్ ।
దయావిపాకేన చరాచరాణాం
దివ్యం పదం యత్ర దిదేశ రామః ॥ ౧౮-౬౫॥

తమాలషణైస్తమనేవ దృ(స్య?)ష్టై-
ర్వామేతరో వామవిలోచనే నః ।
వసున్దరాకున్తలకాన్తివోదైః
కాన్తైరసౌ భాతి కలిన్దశైలః ॥ ౧౮-౬౬॥

దివాకరేణాత్ర బిలేషు నూనం
బస్తికృతానాం బహులక్షపాణామ్ ।
ఛాయావిశేషైః ప్రచితైస్తదర్థా-
మాప్యాయనామారచయన్తి వృక్షాః ॥ ౧౮-౬౭॥

ఇతః ప్రభూతాత్ పితురాప్రజన్తి
కాలిన్ద్యసౌ కాలియదోషముక్తా ।
సమేత్య సఖ్యేవ సురస్రవన్త్యా
సరితృతిం శుద్ధిమతీ ప్రయాతి ॥ ౧౮-౬౮॥

స్వమూలైలస్య విభాతి శృంగే
ధాతూపరక్తే సవితుస్సుతేయమ్ ।
మహావరాహస్య మహీవ పూర్వం
దంష్ట్రాఙ్కరే దానవశోణితాజ్కే ॥ ౧౮-౬౯॥

యమస్వసున్తన్వి యథార్థనామా
మాన్యా సమీపే మధురా విభాతి ।
సుపర్వణాం యత్ర సఖాం సుధర్మాం
భూమేరహం భూషణతామనైషమ్ ॥ ౧౮-౭౦॥

పిబత్యసౌ పశ్చిమదక్షిణాశాం

నూనం ఖగేశోఽయమనూనవేగః ।
విలోకితానామిహ న వ్యవస్థా
నేదీయసాం దేవి దవీయసాం వా ॥ ౧౮-౭౧॥

త్రయీమయస్తస్త్వి తవోపవాహ్యః
కాలక్రమాదాపన(త)తో ధరణ్యాం (ణ్యాః) ।
సామాభిరామధ్వనిభిః సమంతాత్
పక్షానితైర్జ్వరయతీవ దోషాన్ ॥ ౧౮-౭౨॥

ఆ పశ్చిమాదమ్బునిధేరవన్ధ్యా
శరత్ప్రసూతైః క్షితిరస్య స్పృశ్యైః ।
దివోకసాం దర్శితభాగధేయా
దిశత్యసౌ లోచనదిష్టవృద్ధిమ్ ॥ ౧౮-౭౩॥

సరిత్ప్రవాహైర్వ్యతికీర్యమాజైః
సంక్కుల్పయోనేరివ శిల్పభేదైః ।
పశ్య ప్రియే త్వం పరివృత్య కిఞ్చిత్
దివ్యోపమాన్ జానపదాన్ విశేషాన్ ॥ ౧౮-౭౪॥

తవైష జిర్ణశ్చలయన్ పురస్తాత్
విద్యున్మయీం వేత్రలతాం ప్రతస్త్విమ్ ।
బిభర్తి శుద్ధో ధృతకఙ్కుకశ్రీః
ప్రాయః ప్రతీహారపదం పయోదః ॥ ౧౮-౭౫॥

ఆదాయ శాలిస్తబకాన్ ఆదూరాత్
ప్రాప్తా శుకశ్రేణిరసౌ విభాతి ।
త్వదాగమప్రీతశరత్ప్రయుక్తా
వైహాయసీ వన్దనమాలికేవ ॥ ౧౮-౭౬॥

ఆరక్తఘల్లైరరవిన్దినీనాం
సూనైరమ్ నూతనసూర్యకల్పైః ।
త్వత్కాన్తిమాధ్వీమనుభూయ రక్తై-
ర్నేత్త్రైరివాభాన్తి సముద్రదారాః ॥ ౧౮-౭౭॥

కరేణుకాభిః సహ గాహమానాః
పయః ప్రసన్నం శరదాపగానామ్ ।
అమీ నిమీలన్నయనాః కపోలై-

రావిర్మదైరావిలయన్తి నాగాః ॥ ౧౮-౭౮॥

స ఏష సప్తచ్ఛదరేణుజాతైః
 క్రీడన్నివాలిమృతి గన్ధవాహః ।
 వన్యద్విపానాం వ్రజతాం ప్రతీపం
 మదప్రవాహైర్మలినాన్ కపోలాన్ ॥ ౧౮-౭౯॥

అభిన్నవర్ణా గృహిణీవ భవ్యా
 వేలాటపీ వారినిధేర్విభాతి ।
 నిత్యానుభూతామపి నవ్యబుద్ధ్యా
 రస్తైరసౌ నిర్విశతీవ హృష్యన్ ॥ ౧౮-౮౦॥

తరక్జవేగాత్ తరలామ్బుధారీ
 గృహ్లాత్సౌ గారుడరత్నవర్ణః ।
 వసున్ధరావారిరుహస్య పార్శ్వే
 సిద్ధోదయాం శ్యామలపత్రశోభామ్ ॥ ౧౮-౮౧॥

విభాతి పర్యస్తమహీ పయోధేః
 ఫేనైరసౌ పీచికరప్రకీర్ణైః ।
 అభ్యర్చితానాం త్రిదశాతిథీనా-
 మాహారశేషైరివ పర్యుదస్తైః ॥ ౧౮-౮౨॥

ప్రవాలవహ్నా పరిదీప్యమానే
 ముఞ్చన్త్యసౌ మౌక్తికలాజవర్షమ్ ।
 అముష్య వేలా ధృతవేపథుస్తే
 వైవాహికీం స్మారయతి స్మ వేలామ్ ॥ ౧౮-౮౩॥

స్వసమ్భవం సమ్ప్రతి పారిజాతం
 దృష్ట్వా చిరప్రోషితసన్నివృత్తమ్ ।
 ఆలిక్కినార్థీవ తరక్జహస్తాన్
 ఆవిర్మణీన్ ఉన్నమయత్యుదన్వాన్ ॥ ౧౮-౮౪॥

అహీన్ద్రనిశ్వాసమరుత్ప్రణునైః-
 రావర్తసమ్భేదిభిరేష ఫేనైః ।
 ఉపాయనం దిత్సురివామ్బుధిస్తే
 ముక్తాతపత్రాణి ముహుః ప్రసూతే ॥ ౧౮-౮౫॥

వేలాచలాదర్భకపశ్చావక్త్రాన్
విహంగపాతేన జిఘృక్షమాణాన్ ।
నిమజ్జనోన్మజ్జనవేగభూమ్నా
మాతఙ్గాయాదాంసి విలోభయన్తి ॥ ౧౮-౮౬ ॥

ప్రవాలముక్తామణిభిః ప్రదీప్తైః
ప్రత్యాహ్లాతైః పత్రలతాఙ్కురాద్యైః ।
అన్యోన్యభూషాపరివృత్తిలీలాం
కరోత్యసౌ కూల(తీర)భువా పయోధిః ॥ ౧౮-౮౭ ॥

వర్ణం మహానీలమణిప్రకాశైః
స్మితద్యుతిం మౌక్తికచన్ద్రికాభిః ।
బిమ్బాధరం విద్రుమభగ్గభేదైః
వ్యనక్త్యసౌ తన్వి తవామ్బరాశిః ॥ ౧౮-౮౮ ॥

వివృణ్వతీ బాడబవహ్నాదీప్తిం
విద్యోతతే విద్రుమపఙ్క్తిరేషా ।
దేవేన సమ్పిడితయోస్త్రిధామ్నా
దైత్యేన్ద్రయోరాస్త్రపరమృరేవ ॥ ౧౮-౮౯ ॥

మహావరాహస్య ఖురార్దిఘాతైః
క్షుణ్ణః ప్రవిధ్ధో రఘువీరబాణైః ।
విసంస్థలదీప్వపతయోపలక్ష్యైః
ర్వీరవ్రణైరేష విభాతి రూఢైః ॥ ౧౮-౯౦ ॥

సమృద్ధత్య తోయం సహసోజ్జహానాన్
సేన్ద్రాయుధాన్ పశ్య ఘనాన్ సనాదాన్ ।
ఉదన్వతా దుర్జయమన్తరిక్షం
జేతుం ప్రవృత్తానివ తస్య పుత్రాన్ ॥ ౧౮-౯౧ ॥

అపాం తరజైరయమన్తరజైః
రాప్లావయిష్యన్ సమయే ధరిత్రీమ్ ।
సమీనయాధస్తనుతే సరస్వాన్
సన్నాహగన్ధిని గతాగతాని ॥ ౧౮-౯౨ ॥

అసౌ పరప్రేమపదం స్వభావా-

దాపూర్యమాణో మహతా రనేన ।
ఆత్మేవ దృష్టః సహసా ప్రజానా-
మదర్శనేచ్ఛామితరేషు దత్తే ॥ ౧౮-౯౩॥

గరుత్మతః కమిప్తదివ్యవృక్షం
పక్షానిలం పాతుముపేత్య నాగాః ।
వితన్వతేఽబాలమణిప్రకాశై-
రసూర్యబాలాతపమన్తరిక్షమ్ ॥ ౧౮-౯౪॥

మరుద్భిరాఘూర్ణితసాద్రినాగై-
ర్వేగోద్భవైరస్య విమథ్యమానః ।
ఉత్తిప్తశజ్జప్రకరాపదేశాత్
భూయః సుధాముద్గిరతీవ సిన్ధుః ॥ ౧౮-౯౫॥

దోధూయమానం వివిధోర్మియోగాత్
ఛాయాగరుత్మన్తమవేక్ష్య భీతాః ।
ఆవర్తశైలీమభినేతుమిచ్ఛ-
న్యజ్జైరమీ కుణ్డలితైర్భుజ్జఙ్గాః ॥ ౧౮-౯౬॥

సఫేనహాసో జటిలః ప్రవాతై-
రుద్వర్తయన్ ఊర్మిభుజైర్భుజ్జఙ్గాన్ ।
విడమ్బయత్యేష నిసర్గభీమః
కస్యాపి కల్పాన్తనటస్య లీలామ్ ॥ ౧౮-౯౭॥

అశేషతః సోఽయమచిన్త్యభూమా
కుమ్భికుమారేణ నిపీతవాన్తః ।
సిష్ఠాసయా సమృతతోఽపి దృష్టాప్వా
ద్విజాధిపాన్ వేపత ఇత్యవైమి ॥ ౧౮-౯౮॥

ప్రదర్శితాత్మభ్రమణేన నూనం
ప్రత్యాయితాం మన్దరనర్తకేన ।
సవ్యాపసవ్యైర్భ్రమణైస్తరస్వీ
రమ్యామసౌ పుష్యతి రాసలీలామ్ ॥ ౧౮-౯౯॥

తైస్తైరసౌ నిర్మథితో విధూతః
సజ్జోభితో బన్ధనపీడనాద్యైః ।
ప్రసాదగామ్భిర్యనిధిః ప్రథిమ్నా

క్షమాన్వయం నోజ్ఞతి శీతలాత్మా || ౧౮-౧౦౦||

విమథ్య విశ్రాణితమేతదీయం
దైత్యద్విషా దేవి మరుత్వదాద్యాః |
సారం పిబన్తస్త్రిదశాః కదాఽపి
ద్రాఘీయసీం నానుభవన్తి నిద్రామ్ || ౧౮-౧౦౧||

కలత్రవన్తం పురుషం పురాణం
కపాలినం చన్ద్రకలావతంసమ్ |
ఐరావతాద్వైః ప్రచితాన్ అకార్షీత్
వైమానికాన్ ఏష మహావదాన్యః || ౧౮-౧౦౨||

ఇదం జగద్ధర్మితతారతమ్యం
యద్భూతాలాస్యవిశేషనిఘ్నమ్ |
ప్రజాపతీనాం జననీమజన్యాం
తామేష దేవీమనఘామసూత || ౧౮-౧౦౩||

వరాయ దత్వా నిరవద్యయానే
కన్యామసౌ కౌస్తుభయౌతకం చ |
మహోత్సవే వాహనభోజనాద్వై-
రానర్చ దేవాన్ ఇతరాన్ యథార్హమ్ || ౧౮-౧౦౪||

జగన్త్యశేషాణి యదేకదేశే
పర్యజ్కృతాం తస్య గతః ప్రథిమ్నా |
అలఙ్ఘనీయం మహిమానమన్వై-
ర్భజత్యసౌ భావితశేషభావః || ౧౮-౧౦౫||

అనర్హమాద్యం హరినీలరత్నం
లక్ష్మీదృశా నిత్యనిదర్శనీయమ్ |
నభఃప్రతిచ్ఛన్దనిభేన నూన-
మన్తర్గతం వ్యజ్ఞాయతి స్వధామ్నా || ౧౮-౧౦౬||

మధుద్విషో వర్ణముషాం మణీనాం
త్రాసవ్యపాయేఽపి తిరోహితానామ్ |
ఉదన్తమాఖ్యాతుమివోర్మిమాలీ
కరాన్ అసౌ కర్షతి వీచిహస్తైః || ౧౮-౧౦౭||

పశ్యామి సౌహార్దవతాం తవాష్టా
తరఙ్గనిమ్నోన్నతలఙ్ఘనేన ।
ఉద్వర్తితానాం మహాసాం మణీనా-
మూర్ధ్వం ప్రసర్పన్నమివోర్మిమన్తమ్ ॥ ౧౮-౧౦౮॥

అన్వేషయన్ దిత్సితదక్షిణోఽహ-
మాచార్యసాస్థిపినిసూనువృత్తమ్ ।
ఆవిష్టశఙ్ఖాసురసన్నివేశం
ప్రాఞ్చాం మహాశఙ్ఖమిహాన్వవిన్దమ్ ॥ ౧౮-౧౦౯॥

యాదోనిధానే యదురాజధాన్యాః
సమప్ప్రప్తయే సేతురిహోపక్లప్తః ।
రామేణ సీతాపతినా నిబద్ధే
లఙ్కాపథే లాఘవమాదధాతి ॥ ౧౮-౧౧౦॥

అమూని కైలాసనిభాన్యదూరాత్
సిద్ధాఙ్గానానేవ్యలతాగృహాణి ।
పుణ్యాని సత్యే పులినాని సిన్ధో-
శ్చిరేణ దృష్టిం చరితార్థయన్తి ॥ ౧౮-౧౧౧॥

తటప్రదేశేషు తరఙ్గహస్తైః
ప్రసారయన్ సమప్ప్రతి ఫేనపక్షిః ।
సభాజనార్థం తనుతే భవత్యాః
ప్రాయః పదన్యాసపటిముదన్వాన్ ॥ ౧౮-౧౧౨॥

విలఙ్ఘయన్ వ్యోమపథేన సిన్ధుం
త్వద్ధర్శనే దీప్తకుతూహలానామ్ ।
రథస్తవాసౌ త్వరయాఽతిశేతే
మనోరథం విష్ణుపదీవధూనామ్ ॥ ౧౮-౧౧౩॥

సురద్రుమస్త్యద్విరహాలసానాం
తవాగమం సూచయితుం సఖీనామ్ ।
మధువ్రతీనాం మధురైః ప్రణాదైః
ప్రియంవదం ప్రేషయతివ గన్ధమ్ ॥ ౧౮-౧౧౪॥

విజిత్య సజ్జ్యే నరకం సనాకం

ప్రత్యాగతం మాం ప్రతిగన్తుకామాః ।
పౌరాః ప్రహర్షోపనతైః ప్రణాదై-
రమౌఘినిధేరన్తరయన్తి ఘోషాన్ ॥ ౧౮-౧౧౫॥

విధాయ తార్క్ష్యం గగనాభిపోతం
సార్థం మయా దేవి సమాప్రజన్తిమ్ ।
ప్రత్యుద్గతేవ ప్రతిభాతి భవ్యా
దూరాదియం ద్వారవతీ పురీ త్వామ్ ॥ ౧౮-౧౧౬॥

నిబద్ధజైత్రధ్వజపక్షిరమ్యా
పుష్పైరసౌ పూరి(జి)తరాజమార్గా ।
సదామజామ్బూనదతోరణశ్రీః
సౌధత్విషా సూచయతీవ హర్షమ్ ॥ ౧౮-౧౧౭॥

పదే పరస్మిన్నివ నిత్యమస్యాం
శుద్ధేన సత్త్వేన విభూషితాయామ్ ।
ధర్మస్య వాసాః ప్రథితాః పృథివ్యాం
సరితృతౌ గోష్పదవద్భవన్తి ॥ ౧౮-౧౧౮॥

స్వరశ్మినిష్పాదితసూర్యభేదా-
మర్చిర్ముఖైరఞ్చ(ర్చి)తభవ్యభాగామ్ ।
నివృత్తిధర్మే నియతస్థితీనాం
నైశ్శ్రేయసీం పద్ధతిమాహురేనామ్ ॥ ౧౮-౧౧౯॥

సౌధోపరుద్ధత్రిదివావకాశాం
ఛాయాసమాక్రాన్తభుజ్జలోకామ్ ।
పురీమిమాం భూషితసిన్ధుమధ్యాం
కుత్ర స్థితాం వేత్సి కుతోముఖాం వా ॥ ౧౮-౧౨౦॥

ఉదస్వతా ఖాతవతీ సమన్తా-
దయత్నవప్రాయితతుగ్గవేలా ।
న శక్యతే సాత్యకినా సనాథా
నాథైః సురాణామపి జేతుమేషా ॥ ౧౮-౧౨౧॥

ప్రాకారచక్రం యదురాజధాన్యాః
పశ్యైతదుత్తుగ్గమసూర్యలక్ష్మమ్ ।

యద్భావమేవం భజతే యథార్థం

సంక్లేచమృచ్ఛన్నివ చక్రశైలః ॥ ౧౮-౧౨౨॥

నిర్ముక్తశేషోరగనిర్విశేషై-

ర్నికేతనైరున్నమితాన్తరిక్షమ్ ।

ఉదగ్రతాలధ్వజమేతదగ్రే

సీమాన్తరం సీరభృతో గురోర్నః ॥ ౧౮-౧౨౩॥

అభౌమసమ్భావ్యవిభూతియోగం

హైమం సురత్నైరవిరోపనీతైః ।

అనుత్తమాదుత్తరమార్యధామ్నః

ఖ్యాతం త్వయా గేహమిదం మదీయమ్ ॥ ౧౮-౧౨౪॥

ప్రతీక్షమాణాన్ అధిచన్ద్రశాలం

పశ్య త్వయా శిక్షితచారులాస్యాన్ ।

త్వత్కేశహస్తస్వజనైః కలాపై-

ర్గోపానసీశ్చాదయతో మయూరాన్ ॥ ౧౮-౧౨౫॥

ఆహారభేదైరుచితైర్భవత్యా

సంరక్షితానాం తనయాభిమానాత్ ।

శృణు త్వదాలోకనతర్షభాజాం

ప్రజల్పితం పఞ్జరశారికాణామ్ ॥ ౧౮-౧౨౬॥

సీమన్తముక్తామణిసన్నికర్షాత్

ప్రసూతిచిత్రీకృతశుక్తిరమ్యాః ।

అమీ పురస్తాత్ భవతీసఖీనా-

మన్తర్ముదామఙ్గాలయః స్వదన్తే ॥ ౧౮-౧౨౭॥

మాయాధికేన విధినా మనసేవ సృష్టై-

రాభాతి యాదవగృహైరనఘా పురీయమ్ ।

నాభాగనాహుషనలాదినరాధిపానా-

మాజానసమ్పదపహాస(వలేప)మివాఽదధానైః ॥ ౧౮-౧౨౮॥

నిత్యం ధనేశనగరీం నిధిభిః ప్రభూతా-

మాఖణ్ణలేన మహితామమరావతీం చ ।

ప్రత్యేకధామవిభవైః పరిభూయ దృష్టా

సౌధైరియం ప్రహసతివ సుధావదాతైః ॥ ౧౮-౧౨౯॥

ఇత్యాలపస్తమథ తార్క్యరథేన కృష్ణం
హేమాద్రిణా హరితశైలమివోపనీతమ్ ।
పౌరాః సమీక్ష్య ముదితాః సహ వల్లభాభిః
పద్మావృతాం దివమకుర్వత దృష్టిపాతైః ॥ ౧౮-౧౩౦॥

ప్రత్యుద్గతప్రియసఖీజనదత్తహస్తాం
సత్యాం త్రయీమయరథాదవతారయిష్యన్ ।
నాథస్తదా నగరమధ్యనభఃప్రదేశా-
దాసీదతి స్మ నిజసౌధసమీపరథ్యామ్ ॥ ౧౮-౧౩౧॥

వ్యతికరితసువేలాం విశ్వకర్మప్రసూతిం
లవణజలధిగుప్తామాప లక్ష్మిమివాన్యామ్ ।
ధనపతిబహుమాన్యాం ధర్మసేతుర్యదూనాం
దురధిగమసమీపాం ద్వారకాం రాజధానీమ్ ॥ ౧౮-౧౩౨॥

విజయినముపయాతం వీక్ష్య సత్యాసహాయం
వ్యతనుత ముదితేవ ద్వారకా వన్దికృత్యమ్ ।
అమరతరుసమీరైః ప్రేషితైరాహృతానా-
ముపవనమధుపానామున్మదానాం ప్రణాదైః ॥ ౧౮-౧౩౩॥

స్తుతిశతముఖరాభిః స్వర్గనేతుః స జేతా
సవినయమనుయాతః సత్యభామాసఖీభిః ।
నిజమగమదగారం నిర్విశన్ ప్రేయసీనాం
స్మరశరశయితానాం మన్దమభ్యుత్థితాని ॥ ౧౮-౧౩౪॥

అభిగతముషయా తదాఽనిరుద్ధం
బలితనయేన బలీయసా నిరుద్ధమ్ ।
యదుపరిషది సర్వతోకదర్శీ
కలహారుచిః కథయామృభూవ యోగీ ॥ ౧౮-౧౩౫॥

బాణాభిఖ్యం బలిసుతమథో బద్ధబన్ధుం జిగీషుః
సేనోత్థానం సుమహతి పురే శ్వస్త్రనం ఘోషయిత్వా ।
చిన్తారూఢత్రిభువనహితశ్చిన్తనీయో మునీనాం
వాసాగారం ప్రభురధిగతో వాసతేయాం నినాయ ॥ ౧౮-౧౩౬॥

॥ ఇతి కవితార్కికసింహస్య సర్వతన్త్రస్వతన్త్రస్య
శ్రీమద్వేంకటనాథస్య శ్రీమద్వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు యాదవాభ్యుదయయే
మహాకావ్యే స్వర్గావతరణమార్గవర్ణనం నామ అష్టాదశస్కంధః ॥

॥ ప్రాబోధికం నామ ఏకోనవింశతః సర్గః ౧౯ ॥

నిత్యప్రబుద్ధమపి నిర్మలయా స్వదృష్ట్యా
నిద్రాణవత్ దరనిమిలితనేత్రపద్మమ్ ।
ప్రాబోధికీభిరుపసేదురితీవ వాగ్భిః
స్వాధీనమర్హతనయం(వపుషం)శ్రుతివన్దనస్తమ్ ॥ ౧౯-౧॥

యామిన్యపైతి యదునాథ విముఞ్చ నిద్రాం
ఉన్మేషమృచ్ఛతి తవోన్మిషితేన విశ్వమ్ ।
జాతః స్వయం ఖలు జగద్ధితమేవ కర్తుం
ధర్మప్రవర్తనధియా ధరణీతలే త్వమ్(ఽస్మిన్) ॥ ౧౯-౨॥

అశ్రాన్తసంతతిభిరాభరణప్రకాశైః
ఆరాత్రికం ప్రముఖయన్త్య ఇవోపచారమ్ ।
ఇచ్ఛన్తి తే ప్రథమదృష్టిమనన్యలభ్యాం
పద్మాననాః పదనివేశనధన్యహస్తాః ॥ ౧౯-౩॥

వృద్ధాః కథఞ్చిదరరం వ్యతిభిద్య హైమం
దౌవారికాస్తవ గృహీతసుజాతవేత్తాః ।
నిర్గచ్ఛతః ప్రవిశతశ్చ నిశామయన్తో
నాథ త్వదేకహృదయా న భజన్తి తస్మిన్(న్ద్రామ్) ॥ ౧౯-౪॥

విత్వైకతీర్థభజనేన విశుద్ధిమన్తో
నిద్రోజ్ఞతా నిగమసీమ్ని నిశాత్యయే చ ।
వైతానికాన్ విధివశేన విహృత్య వహ్నిన్
పుణ్యాశయాః పరిచరన్తి పురోధసన్తే ॥ ౧౯-౫॥

నిద్రావశేన నిభృతేక్షణముత్థితానాం
ద్విత్రాణి మన్థరపదాన్యపగత్వరీణామ్ ।
కాలే గృహీతముచితే రశనాః కథఞ్చిత్
మౌనవ్రతం జహతి ముగ్ధవధూజనానామ్ ॥ ౧౯-౬॥

సన్త్యజ్యతే తరలమౌక్తికజాలద్భుత్యైః
తారాగజైస్త్రీదశవర్త్య తమాలనీలమ్ ।
పద్మాపతేరమృతనిర్మథనావసానే
దుగ్ధామ్బరాశిపుషత్తైరివ రూపమగ్ర్యమ్ ॥ ౧౯-౭॥

నాథ స్ఫురన్త్యుపయతి ద్యుమణీప్రకాశే
న జ్యోతిరిజగణగణా న చ తారకాద్యాః ।
తేజస్వినోఽపి తమసైవ సమృద్ధిమన్తః
త్వత్సన్నిధౌ ముషితభాస ఇవ త్వదన్యే ॥ ౧౯-౮॥

ఆనర్తితాన్ సలలితం దివసావసానే
వాచాలరత్నవలయైర్నిజహస్తతాలైః ।
నిద్రాలసాన్ మృగదృశో గృహనీలకణ్ఠాన్
ఆనాసయష్టిశిఖరాదవరోహయన్తి ॥ ౧౯-౯॥

నృత్యన్త్యుదీరితఘనస్తనితామకాణ్డే
నేదీయసీం తవ నిశమ్య విభాతనాస్థిమ్ ।
చిత్రాతపత్రపరిమణ్డలచారుబహ్వాః
శృంగారయోనిశరపత్రరుచో మయూరాః ॥ ౧౯-౧౦॥

నిర్గత్య చిత్రగరుతో నిలయాన్తరేభ్యః
తారస్వనాస్తరుణవిద్రుమతాన్రుచూడాః ।
రత్నాఙ్కణేషు రమణీభిరవేక్ష్యమాణాః
క్రీడారణం విదధతే కృకవాకువర్యాః ॥ ౧౯-౧౧॥

ప్రాప్తాస్తులాం హరితకోమలబాహ్యపత్త్రైః
కిఞ్చిత్పరిస్ఫురితశోణముఖైః సరోజైః ।
వామభ్రువాం వలయపఙ్క్తిషు సఞ్చరన్త్యైః
మణ్డల క్వణన్తి మణిపఙ్క్తారశారికాన్తే ॥ ౧౯-౧౨॥

ప్రత్యక్షితే తమసి యాస్యతి విప్రకర్షం
సఞ్చన్నభానుమతి సమ్పుతి జీవతోకే ।
గఙ్గాయమానసలిలం నిజరశ్మియోగాత్
సిష్ఠాసయేవ సితభానురుపైతి సిన్ధుమ్ ॥ ౧౯-౧౩॥

ప్రత్యూషఘర్మసమయేన సమగ్రధామ్నా
శోషం వ్రజత్యమృతరశ్మిమయూఖపూరే ।

అహోయ కైశ్చిదభిఘాతమవాప్నువత్స-
స్తారాః ప్రయాన్తి విలయం తనుబుద్బుదాభాః ॥ ౧౯-౧౪॥

పత్స్యస్త్విషాం ప్రజహతః ప్రథమాబ్ధితల్పం
సన్ధ్యాసరోరుహదృశః ప్రథమోత్థితాయాః ।
సీమన్తితే తిమిరకున్తలమధ్యభాగే
సిన్ధూరరాజిరివ భాతి మయూఖరేఖా ॥ ౧౯-౧౫॥

జ్యోత్స్నాపదేశమవధూయ సితోత్తరీయం
స్తోకావశేషితసదాభరణప్రబన్ధా ।
అఙ్గీకరోత్యరుణభావితమఙ్గరాగం
ప్రాచీ దిశా దినపతిం పరిభోక్తుకామా ॥ ౧౯-౧౬॥

నిర్ణిజ్య సమ్ప్రతి నిశాఙ్గనివేశలగ్నం
కాలేయపఙ్కమివ సన్తమసం కలఙ్కమ్ ।
క్షోణీభృతామరుణదీధితయోఽనురక్తః
పాదాన్ అలక్తకరస్సైరివ రజ్జాయన్తి ॥ ౧౯-౧౭॥

ప్రాదుర్భవిష్యతి చరాచరజన్తువర్గే
ప్రాప్తాఽరుణేన విధునా తమసౌ చ వేలా ।
ఆభాతి భావితపరస్పరలేశయోగా
మాయావిపక్తిరివ లోహితశుక్లకృష్ణా ॥ ౧౯-౧౮॥

ఉన్నిద్రపద్మనయనః సుభగోత్పలాభః
సమాభివతో మునిగణైరుపపన్నబోధైః ।
రాగోత్తరాం శ్రియమవాప్య రథాఙ్గశోభీ
జాతః స ఏష సమయో జగదేకసేవ్యః ॥ ౧౯-౧౯॥

నీతః శ్రమం నిహతరాత్రివరూఢినీకః
చన్ద్రాతపత్రవినిపాతవిలుప్తభూమా ।
ప్రత్యూషవైరివిభవేన పరాహతాత్మా
కాలప్రతీక్ష ఇవ గచ్ఛతి కామవీరః ॥ ౧౯-౨౦॥

యోఽసౌ జనస్య దిశతీవ సుధానిధానం
జాతధ్వనిః శ్రుతిషు జాగరదున్తుభిస్తే ।
మన్యే స ఏవ మదనస్య నిశాచరస్య

స్వచ్ఛందసౌప్తికనివృత్తిమభివ్యసక్తి || ౧౯-౨౧||

అస్తర్భహిశ్చ తమసా పరిముచ్యమానే
జాగర్యయా జగతి సమ్ప్రతి దీప్యమానే |
పశ్చాయుధశ్చిరపరిశ్రమశాన్తిమిచ్ఛన్
నిద్రాముపైతి హృదయేషు నితమ్పిసీనామ్ || ౧౯-౨౨||

అగ్రే భవన్ గురురివ స్వయమానకానాం
ఆదిష్టసమ్పదీవ కన్ధరయా తవైషః |
వ్యక్తప్లుతేన నినదేన విశుద్ధవర్ణః
ప్రస్తౌతి నాథ నిగమాన్ ప్రతిబోధశఙ్ఖః || ౧౯-౨౩||

ముగ్ధాః స్వముష్టిపరిమేయమనోజ్ఞమధ్యాః
పర్యాయచాపలతికా ఇవ పశ్చాబ్ధాణః |
ప్రాస్థానికప్రణయదుర్వివయోపశాన్త్యై
ప్రత్యక్షయన్ ప్రతినివర్తయతీవ యూనః || ౧౯-౨౪||

అస్తచ్ఛకాసదసితోత్పలమఙ్కుయోగాత్ (లఙ్కాత్)
భాసోన్మదేవ పరిమీలితతారకార్ధా |
నిషీతకాన్తిమకరన్ధరసం ప్రతీచ్ఛ్యాం
సీహరభానుచషకం నిదధాతి సన్ధ్యా || ౧౯-౨౫||

దృష్ట్వా నిమీలితవతీం నియతిప్రభావాత్
ఆత్మప్రియాం కుముదినీమవధూతధామా |
చ్యోతత్తుషారనయనోదకబిన్దురిన్దుః
ప్రస్థానమిచ్ఛతి మహత్ ప్రతిపన్నదైన్యః || ౧౯-౨౬||

భోక్తుం దివం నిజవియోగవిలుప్తదీప్తిం
ప్రాగేవ తీవ్రరుచినా ప్రహితేవ సన్ధ్యా |
మాలిన్యయోగమపసీయ కరావమర్త్యైః
ప్రాయో యథార్హమనులిమ్పతి కుఙ్కుమేన || ౧౯-౨౭||

అర్ధేన పాటలమనూరుకరానుషఙ్గాత్
అర్ధాన్తరేణ మణిమేచకమన్తరిక్షమ్ |
అస్పృష్టతామధిరోహతి నిస్తమస్కం
సంవీతపీతవసనేన తులాం త్వయైవ || ౧౯-౨౮||

పద్మాపదామ్బురుహయావకపిక్లభాసా (ధామ్నా)
భాసా నితాన్తముదయాన్తరితస్య భానోః ।
ఆరజ్యతే గగనమద్య జగత్ప్రసూతేః
నాభీనరోరుహభువా రజసేవ గాత్రమ్ ॥ ౧౯-౨౯॥

దగ్ధం తమో దనుజవృన్దమివామ్బురాశేః
ఉత్తస్థుషో మధురిపోరివ తిగ్మధామ్నః ।
ఉన్మేషిణీ సుమనసాముదితా పురస్తాత్
చక్రప్రభామనుకరోతి మరీచిమాలా ॥ ౧౯-౩౦॥

దృష్టిద్వయం నియతకాలమిదం ప్రజానాం
ఏకా నిమీలతి తయోరితరాఽప్యలజ్ఞాః ।
తత్తాదృశోస్తవ దృశోర్యుగపత్ప్రబోధాత్
ఆలోకయోగమనఘం భజతాం త్రిలోకీ ॥ ౧౯-౩౧॥

ప్రాచీనశైలవిషయే ప్రచురాంశురేఖాం
సన్ధ్యాదశామరుణరాగఘృతావసిక్తామ్ ।
కాలో నిధాయ సృజతీవ శనైస్తదన్తే
తిగ్మద్యుతిం త్రిభువనైకమహాప్రదీపమ్ ॥ ౧౯-౩౨॥

పర్యాప్తరశ్మినికరేణ సువృత్తభూమ్నా
సూర్యేన్ద్రబిమ్బయుగలేన సమస్థితేన ।
ఆభాతి కాలవణిజా పరికల్ప్యమానా
నక్తన్దివక్షణతులేవ నభస్సలశ్రీః ॥ ౧౯-౩౩॥

నైశం తమః ఊపతి నన్దితచక్రవాకే
పద్మాన్ ప్రబోధయతి భావితమిత్రభావే ।
దృష్టిం ప్రసాద(ధ)యతి దర్శితసత్పథేఽస్మిన్
దోషోల్బణా కుముదినీ బహుమానశూన్యా ॥ ౧౯-౩౪॥

పాదస్పృశాం దిశతి భూమిభృతాం ప్రకాశం
సత్త్వం సమేధయతి సద్భిరుదీరితార్హః ।
తేజోగణానపి తిరస్కరుతే స్వదీప్త్యా
చక్రప్రియస్త్యమివ సమ్ప్రతి చణ్డభానుః ॥ ౧౯-౩౫॥

ఆజానపాణ్డరతనుః పరభాగమృచ్ఛన్

సీలామృతద్యుతిముషా నిజలాఞ్చనేన ।
స్ఫితాకృతిః పరిగతో మదరాగలఞ్చైశ్చ
వీర త్వదగ్రజ ఇవైష విభాతి చన్ద్రః ॥ ౧౯-౩౬ ॥

సన్ధ్యోపరాగసమయం ప్రతిలభ్య పుణ్యం
స్నాతుం నిశా గగనసౌధతలావర్తిర్దా ।
ఆరక్షరూపమవలమ్బయతా కరార్గం
పత్యా సహ ప్రవిశతీవ పరం సముద్రమ్ ॥ ౧౯-౩౭ ॥

దేవ త్వయీవ దివసాగమజాగరూకే
సంరక్షవిశ్వముదయం సవితర్యుపేతే ।
అస్తం శనైరభిపతన్ భజతే మృగాఙ్కః
త్వద్వైరివారవనితావదనేన్ద్రవస్థామ్ ॥ ౧౯-౩౮ ॥

రాజాఽస్తమేతి సుహృదా మదనేన సార్థం
దీనాకృతిః కుముదిసి దృఢబద్ధకోశా ।
వైరీ సమేతి విషమాశ్వ ఇతీవ భీతా
ఛాయాచ్ఛలేన భజతే గగనం త్రియామా ॥ ౧౯-౩౯ ॥

ఆమృతశ్చ రాత్రిమరుణోదయజాతపుష్పాం
ప్రాప్తానుతాప ఇవ సత్పథలఙ్ఘనేన ।
జ్యోత్స్నాంశుకం ద్విజపతిః పరిధాయ నూనం
ప్రీడానతో విశతి వారినిధిం వివర్జః ॥ ౧౯-౪౦ ॥

అభ్యేతి భానురుదయాద్రిమసహ్యతేజాః
స్థాతుం స షష సమయో న మమేతి పశ్యన్ ।
ప్రాయః సమాశ్రయతి పాశభృతాఽభిగుప్తం
తారాపతిశ్చరమసాగరతోయదుర్గమ్ ॥ ౧౯-౪౧ ॥

మూలే మనాగ్ భవతి ముఞ్చతి పూర్వభాగం
తైథిల్యమృచ్ఛతి తమాలరుచిస్త్రియామా ।
ఆకృష్యతే చరమశైలవనే విహర్తుం
సీరాయుధేన యమునేవ సుధాంశునేయమ్ ॥ ౧౯-౪౨ ॥

ప్రస్థానకాలభజనాత్ పరితోషితేన
జ్యోత్స్నాత్మికాం హరివధూసహజేన దత్తామ్ ।

ప్రాయేణ నాకవనితానఖదీప్తిలఘ్విం
శేషాపటీం చరమభూభృదసౌ బిభర్తి (దధాతి) ॥ ౧౯-౪౩ ॥

సూక్ష్మాభిరామనిజదీధితిసూత్రలఘ్వి
పర్యంతలగ్నతిమిరాలకదర్శనీయః ।
సిన్ధూరరజ్జీత ఇవైష విభాతలఙ్కాయః
సీమన్తమౌక్తికమణిః ప్రతిభాతి చన్ద్రః ॥ ౧౯-౪౪ ॥

ప్రాలేయరూషితమిదం ప్రథమేతరాబ్ధౌ
మగ్నైకదేశమనుయాతి మృగాఙ్కబిమ్బమ్ ।
మానచ్ఛిదాం మకరకేతనసాయకానాం
శాణోపలం చిరనిఘర్షణకర్శితార్థమ్ ॥ ౧౯-౪౫ ॥

ఆదౌ వరాభముదితం శరపాణ్డు మధ్యే
పశ్చాన్మధూకపరిధూసరమిన్ద్రబిమ్బమ్ ।
సమ్పద్యతే పునరదృశ్యతమామవస్థాం
కాలార్పితం కరజచిహ్నమివ క్షపాయాః ॥ ౧౯-౪౬ ॥

నైశం తమిస్రమరుణేన విలుప్తసారం
నిశ్శేషయన్ ఆయముదేతి మయూఖమాలీ ।
సత్వేవనేన పురతో ముషితైకదేశం
విద్యావతాం వృజినరాశిమివాన్తరాత్మా ॥ ౧౯-౪౭ ॥

ఉద్గచ్ఛతా పురుషకేసరిణేవ పూష్టా
కాలే తమో విదలితం కరజైః ప్రవాతైః ।
గాఢం హిరణ్యకశిపోరివ గాత్రమన్యత్
సన్ధ్యాచ్ఛలేన రుధిరం క్షరతీవ సాన్ద్రమ్ ॥ ౧౯-౪౮ ॥

ప్రాప్తోదయస్య తపనస్య తవేవ ధామ్నా
క్షిప్తో గుహాన్తరనిరుద్ధ ఇవాన్ద్రకారః ।
విశ్వావలోకననిరోధవియాతవృత్తేః
అత్యాహితస్య పరిపాకమివైష భుక్త్యై ॥ ౧౯-౪౯ ॥

మగ్నా చిరం మహతి సన్తమసామ్బురాశౌ
దంష్ట్రాభిరామరుచినా దివసాగమేన ।
ఉత్తిప్యతే దనుజశోణితలోహితేన

ప్రాయో వరాహవపుషో విభునేవ భూమిః ॥ ౧౯-౫౦॥

నిద్రామపాస్య తమసా చ దృశో నిరోధం
ప్రత్యజ్ముఖం ప్రథమతః ప్రథయన్ ప్రకాశమ్ ।
నిఃశ్రేయసప్రతిపదేన నిజేన ధామ్నా
విశ్వం సమాధిరివ దర్శయతే వివస్వాన్ ॥ ౧౯-౫౧॥

ఆశాపరీతమవివేకమివాన్ధకారం
శక్ష్మాశతాస్పదమలక్షితసర్వతత్త్వమ్ ।
నిర్ధూయ సమృద్ధి నిశామివ బౌహ్యవిద్యాం
తత్త్వావసాయ ఇవ భాతి విభాతకాలః ॥ ౧౯-౫౨॥

నిర్విశ్వ చన్ద్రసితపద్మరసం నిశాత్మా
లోలమృజాతిరభితో లులితాన్యపుష్పా ।
త్వద్వక్త్రచన్ద్రనిరపాయరసాన్ ఇదానీం
పద్మాన్ ఉపైతి పరితోషితరాజహంసాన్ ॥ ౧౯-౫౩॥

నాత్యన్తతః కుముదినీ ప్రతిపన్ననిద్రా
నాతీవ బోధముపయాతి సరోజినీ చ ।
ఏతేన నూనమనయోరవిశేషదృశ్యా
నాథానువృత్తినియతేవ భవత్యవస్థా ॥ ౧౯-౫౪॥

పర్యస్యతా సురభిపద్మపరాగజాలం
పక్షానిలేన పరిధూననసమ్భవేన ।
సన్మక్షయన్తి మకరధ్వజహవ్యవాహం
శాన్తం పునఃపునరపి సరసీషు హంసాః ॥ ౧౯-౫౫॥

కాలోత్థితాః స్థితిభృతో గుణయన్త్రితత్వాత్
దానోదకార్ధ్యకరపుష్కరదర్శనీయాః ।
సమ్భావయన్త్యభిముఖాః సమయోపయాతాన్
భృజ్గాన్ వనీపకజనానివ వారణేన్ద్రాః ॥ ౧౯-౫౬॥

గజ్జాముపేత్య మదకుఞ్జరగణ్ధపాలిం
మత్తాన్ సమీక్ష్య మధుపాన్ పరిఘూర్ణమానాన్ ।
శుద్ధాని హస్త కుముదాని తమస్యపేతే
భూయస్తద్వయభయాదివ సజ్కుచన్తి ॥ ౧౯-౫౭॥

సత్త్వక్షమాధికతయా శయితాః పృథివ్యాం
నిద్రామయాం వ్యపగమయ్య నిజామవిద్యామ్ ।
నిస్సంకల్పత్తినియతాః స్థిరసంయమార్హాః
ముఖచ్చి సమృత్తి మదం ముదితా గజేంద్రాః ॥ ౧౯-౫౮ ॥

సైన్యా(తైభ్యా)దయస్తవ హయాః సమయే ప్రబుధాః
చత్వార ఏవ నిగమాస్తవ మూర్తిమంతః ।
ఆవర్తయన్యతనుహేషితవీచిభేదైః
వైరాత్రికం (వైభాతికం)వటుభిరధ్యయనం ప్రవృత్తమ్ ॥ ౧౯-౫౯ ॥

ఆయోధనే విహరణేఽప్యవధానవంతః
ప్రాజ్ఞైః పరిచ్ఛదపరిష్కరణోపచారైః ।
సంయోజయన్తి రథయోగవిదః శతాఙ్గం
తార్క్ష్యం ద్వితీయమివ సారథయస్త్యదీయమ్ ॥ ౧౯-౬౦ ॥

నిద్రావశేషవిగమేఽపి మదానుషక్తో
మన్దం దృశౌ ముకులయన్తి మదావలేంద్రాః ।
ఏషామనూరుకిరణైరరుణీకృతానాం
సప్తస్రతాం భవతి సాన్ధ్యపయోదలక్ష్యైః ॥ ౧౯-౬౧ ॥

ఆకృష్య (ఆలక్ష్య)దూరమవరోధగృహాదముష్మాత్
స్వాభావికం వదనమారుతసౌరభం తే ।
అమ్బోరుహం గుణమపత్రపయన్ సమీరో
మన్దం పరిభ్రమతి మన్దిరదీర్ఘికాసు ॥ ౧౯-౬౨ ॥

ఆఘూర్ణితాని మృదునా పవనేన పద్మా-
న్యావేదయన్తి మదలేశమయీమవస్థామ్ ।
నిర్గచ్ఛతాం తవ చ వారవధూజనానాం
నిద్రావశేషకలుషాణి విలోచనాని ॥ ౧౯-౬౩ ॥

రేణుత్కరాః సరసిజోత్పలకైరవాణాం
కుర్వన్యనూరుతిమిరేన్దరుచిప్రకాశాః ।
ప్రాయః సముద్రతరుణీపరికర్మభూతాం
చర్చాం నవీనఘసృణాగురుచన్దనానామ్ ॥ ౧౯-౬౪ ॥

అధ్యాసితం కుముదతల్పమపోహ్య కాలే
పద్మోత్పలాని శనకైః శ్రియమావ్రజన్తిమ్ ।

సంవీజయన్త్యలఘుచామరదర్శనీయైః
పక్షైః స్వయం పరిజనా ఇవ రాజహంసాః ॥ ౧౯-౬౫॥

ప్రత్యూషలక్షణరసాయనసమ్ప్రయోగాత్
ప్రాలేయరశ్మిమహసా జరనేవ ముక్తాః ।
పద్మోత్పలప్రభృతిభిః పరికర్మవత్సో
గృహ్ణాన్తి యౌవనదశాం గృహదీర్ఘికాన్తే ॥ ౧౯-౬౬॥

ఔద్యానికీషు సుమనస్స్వినవాప్తపూర్వం
నూనం సరోరుహవనేషు చ నూతనేషు ।
ఆదిత్యతే వదనమారుతసౌరభం తే
శయ్యానికాయ్యమభితో విహరన్ సమీరః ॥ ౧౯-౬౭॥

అర్చ్యస్య సమ్ప్రతి సతామవగాఢతీర్థా
మన్యే ప్రగృహ్య నలినీ మకరన్దమర్ఘమ్ ।
వ్యక్తద్విరేఫనినదా విహితాభిముఖ్యా
పత్యుస్త్విషాం ప్రణయతీవ కరప్రసారమ్ ॥ ౧౯-౬౮॥

జ్యోత్స్నాసఖీం కుముదినీం భ్రమరః ప్రహృష్యన్
నిర్విశ్య నిత్యపరిశుద్ధరుచిం నిశాయామ్ ।
రాగాదుపైతి నలినీం రజసాఽభిజ్ఞప్తాం
కిం నామ నాచరతి మన్మథహస్తవర్తీ ॥ ౧౯-౬౯॥

సన్ధ్యాఛలేన పురుషోత్తమ సామ్ప్రతం తే
సైవాధునా (పూర్వోదితా ?)భృగుసుతా తమసాం నిహస్త్రి ।
భూయస్సముత్థితవతీ ధృతపుణ్డరీకా
భోగాయ సాగరగృహౌద్భవవైకయానః ॥ ౧౯-౭౦॥

చన్ద్రాతపత్రిదివశైవలినీప్రవాహే
మగ్నోత్థితాం కమలినీముపనేవమానాః ।
ప్రత్యగ్రభిన్నముకులప్రసృతైః పరాగైః
ఉత్థాపయన్త్యగురుధూపమివోత్పలిన్యః ॥ ౧౯-౭౧॥

పౌరన్దరీం దిశమనూరునిబద్ధరాగాం
దృష్ట్వా తథా పరిణమత్యపరా దిశాఽపి ।
స్త్రీణాం గతానుగతికప్రతిపత్తిభాజాం

ఖ్యాతం తతో భవతి కామితకామినీత్వమ్ ॥ ౧౯-౭౨॥

నిద్రాయతే కుముదినీ చిరసమ్ప్రబుద్ధా
సుప్తా ప్రబోధముపయాతి సరోజినీ చ ।
యామేషు వృత్తిమనయోరధిగమ్య నూనం
శిష్యానితం త్వదవరోధనితమ్భినీభిః ॥ ౧౯-౭౩॥

మిత్రస్య లుప్తతమసోఽప్యతిరాగభాజః
సమ్ప్రేక్షణం మమ న యుక్తమితీవ మత్వా ।
మీలత్యసౌ కుముదినీ సహ తారకాభిః
ప్రాప్తం వ్రతం తదిహ రాజపరిగ్రహణామ్ ॥ ౧౯-౭౪॥

ఆమోదయోగమవశాత్ సహసాఽఽశ్రయన్తే
పత్నుస్త్విషాం తవ చ పాదనిషేవణేన ।
క్షిప్తాస్త్యయా హృది గృహీతశుచః క్షితీన్ద్రాః
సాన్వన్తర్నివిష్టమధుపాశ్చ సరోజకోశాః ॥ ౧౯-౭౫॥

ఆవిన్మితైరమృతసిన్ధుతరంగకల్పైః
ఆకేకరప్రియతమాజనదృష్టిభోగ్యైః ।
త్వత్సౌఖశాయనికసూరిగణేన సార్థం
నిర్వేశయోగముపయామ నిరీక్షణేన్తే ॥ ౧౯-౭౬॥

అధిగతనిలయానామౌపవాహ్యద్విషానాం
మదపయసి వితన్వన్ మజ్జనోన్మజ్జనాని ।
ప్రవహతి పవమానః స్పన్దయన్ మన్దమన్దం
పరిణమదరుణిమ్బః పజ్కుజారణ్యకోశాన్ ॥ ౧౯-౭౭॥

ఉపవనమధుపానామున్మదస్వైరగీతైః
తనుమరుదుపదీప్తైశ్చారులాస్యైర్లతానామ్ ।
దరవిలులితదానైర్దన్తినాం కర్ణతావైః
సమయసముచితం తే భాతి సగ్గీతకృత్యమ్ ॥ ౧౯-౭౮॥

హరతి రతివిహారైరర్థవిస్రంసితానాం
యువజనహృదయాని శ్రాన్తపశ్చాయుధాని ।
ఉపహితగుణమారాదుత్థితాభిర్వధూభిః
కుటిలనియమితాగ్రం గుమ్భనం చూలికానామ్ ॥ ౧౯-౭౯॥

క్షీతిరియమవధూతధ్వాన్తసివోత్తరీయా
వికసితముఖపద్మా వ్యక్తసన్ధ్యాజ్వలాగా ।
అభిమతకరదానా నిర్వ్యపేక్షా త్వదన్వైః
అనుభవితుమివ త్వాం దర్శయత్యాత్మరూపమ్ ॥ ౧౯-౮౦॥

మధున ఇవ దయాయాస్సామరస్యం దధానైః
కమలవనమనన్యాం కాన్తిమధ్యాపయద్భిః ।
ఫణిపతిరమణీయం దేవ పర్యఙ్కముఙ్గున్
పరిణమయ శుభం నః పావనైరక్షిపాతైః ॥ ౧౯-౮౧॥

దినముఖమితి నామ శ్రావితఃసూతపుత్రైః
రభజత జితనిద్రో జాగరం యాదవేన్ద్రః ।
సరిదప(శరదుప)గమకాలే సాధు సంరక్షణార్థం
మునిభిరివ స ఏవ స్తూయమానో ముకున్దః ॥ ౧౯-౮౨॥

ధనమివ నిగమానాం ధర్మముత్తమృయిష్యన్
త్రిజగదనువిధేయం(యః?)కర్మ నిష్పాద్య సాన్స్యమ్ ।
సితగుణపరిధానైః సేవితో మన్త్రిముఖైః
అలమకురుత నాథో హైమమాస్థానపీఠమ్ ॥ ౧౯-౮౩॥

॥ ఇతి కవితార్కికసింహస్య సర్వతన్త్రస్వతన్త్రస్య
శ్రీమద్వేంకటనాథస్య శ్రీమద్వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు యాదవాభ్యుదయే
మహాకావ్యే ప్రాబోధికం నామ ఏకోనవింశఃసర్గః ॥

॥ ఉషావివాహో నామ వింశః సర్గః ౨౦॥

అథోపహూతైః పురుహూతజేతా
సేనేశ్వరైరప్రతిమానవీర్వైః ।
అభీషుభిః సూర్య ఇవాభిదీప్తః
కుబేరగుప్తాం కకుభం ప్రతస్థే ॥ ౨౦-౧॥

ప్రయాణతూర్యధ్వనిరస్య భూయాన్
ఘర్మాన్తజిమూతరవానుకారీ ।
అనర్తయద్ధర్మమయూరమాద్యం
ప్రాప్తస్థితిం పాదయుగేన భూమ్యామ్ ॥ ౨౦-౨॥

నభః పృథివ్యోరుపదిష్టకమ్
నాథస్య యాత్రాపటహప్రణాదే ।
ఉషేతరాసాం నయనం చకమ్పే
వామేతరం బాణపురాజ్ఞానామ్ ॥ ౨౦-౩॥

తస్యేన్ద్రబిమ్బం సితమాతపత్రం
భాస్వాన్ మణీన్ద్రో మహానీయతేజాః ।
తారాశ్చ ముక్తావలయా(యో?)విరేజః
శిఖీ రథాఙ్గాకృతిరాత్మధామ్నః ॥ ౨౦-౪॥

అగ్రే ముకున్దస్య తదగ్రజన్మా
దైత్యైస్సమం జన్యవిహారమిచ్ఛన్ ।
అవాహయద్యాదవభూపతీనాం
వరూధినీం శమ్బురవైరిపూర్వామ్ ॥ ౨౦-౫॥

కథఞ్చిదుత్తిష్ఠకరేణ సోధం
భుగ్నాగ్రభోగం భుజగేశ్వరేణ ।
ఆసన్నభారాత్యయజాతహరా
విశ్వమ్భరా పైన్యభరం విషేహే ॥ ౨౦-౬॥

ప్రస్థానభాజి ప్రథమే యదూనాం
పృథ్వీ స్వయం తద్బలరేణులక్షాత్ ।
భారావతారప్రియవాదలుబ్ధా
ప్రాయో యయా పద్మభువస్సకాశమ్ ॥ ౨౦-౭॥

అశేషతశ్చాదయతా దిగంతాన్
ఆరోహతా భూమిభృతాం చ మూర్ధ్నః ।
ప్రాయేణ సేనారజసా స్వమేవ
ప్రాదుష్కృతం లాఘవముల్బణేన ॥ ౨౦-౮॥

రథాదిఘోషైరథ శార్ఙ్గాపాణేః
కల్పాత్యయైకార్ణవనాదకత్వైః ।
విత్రాసితేవ త్రిదశారిలక్ష్మీః
ఇయేష గన్తుం యదువీరదుర్గమ్ ॥ ౨౦-౯॥

అథ క్షణాదాత్మభువం ప్రయాన్తుం

పరిష్కృతం పఞ్చభిరాయుధాగ్రైః ।
ఆశాబలేన స్వయముత్తరాశా
ప్రాయః ప్రతీయాయ జగత్ప్రతీక్ష్యమ్ ॥ ౨౦-౧౦॥

పురం తతః శోణితపూర్వమగ్రే
దదర్శ దైత్యాధిపదర్పహంతా ।
ఖగేన్ద్రపక్షానిలతీవ్రఘాతాత్
త్రాసాదివోత్కమిృతకేతుహస్తమ్ ॥ ౨౦-౧౧॥

పురోపకణ్ఠే పురభిన్నియోగాత్
ప్రాకారభావం ప్రమథా భజన్తః ।
ప్రలమ్బహస్తః ప్రసమీక్ష్య వేగం
భీతాః పలాయన్త భృశార్తనాదాః ॥ ౨౦-౧౨॥

ఇతస్తతస్సమ్మతతాం యదూనాం
వ్యక్తానుబన్ధం బిరుదైరుదారైః ।
సురద్విషః శుశ్రువరేకతానం
కలధ్వనిం కాఞ్చనకాహలీనామ్ ॥ ౨౦-౧౩॥

కశాగ్రసంస్పర్శమమృష్యమాణైః
సమీరవేగైః సమరావలిప్తాః ।
ఉదగ్రహేషాముఖైరైస్తురజైః
వృష్ణస్థకా వైరిపురీమవృణ్వన్ ॥ ౨౦-౧౪॥

ఉద్వేలవేగాన్ స్తనతో గభీరం
ఔర్వప్రతిచ్ఛన్తవిదీప్తదృష్టిన్ ।
అచోదయన్ దానవపప్రభజ్ఞే
స్తమ్భేరమాన్ సాగరపోతకల్పాన్ ॥ ౨౦-౧౫॥

ప్రాకారభజ్ఞే ప్రసభం ప్రయుక్తాః
దమ్భోలిఖీమాయతదన్తకాణ్డాః ।
ఊర్ధ్వప్రవృత్తైర్నిజహస్తతాలైః (నాలైః)
ఉత్తమ్భయామాసురివాన్తరిక్షమ్ ॥ ౨౦-౧౬॥

అసహ్యవేగైః సహసా బలౌఘై-
రాక్రమ్యమాణా బలినా యదూనామ్ ।

ప్రచక్షుభే దైత్యపురీ ప్రభూతా
సంవర్తభిన్నేవ సముద్రవేలా ॥ ౨౦-౧౭॥

యథార్థశౌర్యా యదువీరయోధాః
స్థానాని చిత్తాని చ దానవానామ్ ।
వ్యకమ్పయన్ విక్రమసత్కథానాం
సిద్ధాంతభాగైరివ సింహనాదైః ॥ ౨౦-౧౮॥

జహార చిత్తాని బిభేద సౌధాన్
శ్రోత్రాణ్యరీణాం బధిరీచకార ।
అనన్యశబ్దం చ జగద్విశేషే
ఘోరస్తదా యాదవసైన్యధోషః ॥ ౨౦-౧౯॥

విమథ్యమానాత్ స్వపురాద్యదూనాం
మన్థాచలేనేవ మహాబలేన ।
వినిష్పపాత త్రిదశారినేతా
కాలే సముద్రాదివ కాలకూటః ॥ ౨౦-౨౦॥

స రోషరూఞో బహుదీప్తహేతిః
దిశో దిధక్షన్నివ దైత్యవహ్నిః ।
కృష్ణామ్బువాహప్రముఖం ప్రతస్థే
తాపచ్ఛిదా తేన శమం ప్రయాస్యన్ ॥ ౨౦-౨౧॥

సరిత్పతీనామివ సన్నిపాతే
వారేయదైతేయబలోదధీనామ్ ।
అదభ్రసజ్ఞోషమభూతపూర్వం
యుగాంతసంవాది బభూవ యుద్ధమ్ ॥ ౨౦-౨౨॥

బలద్వయక్షుణ్ణమహీతలోత్థం
రజస్తదా సంవృతసర్వలోకమ్ ।
అకల్పయత్ సేవితరతత్త్వలోపాత్
అపఞ్చభూతామివ విశ్వసృష్టిమ్ ॥ ౨౦-౨౩॥

ప్రథీయసా సూక్ష్మనిరస్తరేణ
క్షౌమాభిరామేణ పరాగభూమ్నా ।
ప్రచ్ఛన్నసేనాఙ్గతయా తదాసీం

ఆసీజ్యయశ్రీరవకుణ్ణితేవ ॥ ౨౦-౨౪॥

రజోనుబన్ధాదభిసంవృతాఙ్గీ
భాస్వత్కరస్పర్శమనశ్చువానా ।
నివారితాశావితతిస్తదా౭౭సీత్
సభస్థలీ నాకిభిరప్యదృశ్యా ॥ ౨౦-౨౫॥

రణాఖ్యదర్శే రజసోత్థితేన
ప్రచ్ఛాద్యమానే తమనేవ భానౌ ।
నిస్త్రింశధారాసలిలే నిమగ్నాః
శుద్ధిం పరామన్వభవన్ సుయోధాః ॥ ౨౦-౨౬॥

అస్యకృటాసారవశాత్ ధ్వజిన్యా
రజస్సమేతే తమసి ప్రశాన్తే ।
సత్త్వానురూపం విదధే ప్రమోదం
సమాన్ మిథస్సమ్ముఖయన్ ప్రకాశః ॥ ౨౦-౨౭॥

తతో హరస్త్రాతుమానాః స్వభక్తం
దత్తాభయం దానవసార్వభౌమమ్ ।
అనుద్రుతో భూతగణైరనస్తైః
ప్రత్యుద్యాయౌ విశ్వపతిం ప్రకుప్యన్ ॥ ౨౦-౨౮॥

తమున్మదోదగ్రవృషాధిరూఢం
సితాచలే మేరుమివ జ్వలన్తమ్ ।
శరైః ప్రతిప్రాస్థిత శారధన్వా
దేవం సుధాసూతికలావతంసమ్ ॥ ౨౦-౨౯॥

శిలీముఖైః శౌరిధనుర్విముక్తైః
విస్మారితాన్ పూర్వవికత్థనాని ।
పలాయమానాన్ ప్రమథాన్ ఆశేషాన్
మేనే పశూనేవ పతిః పశూనామ్ ॥ ౨౦-౩౦॥

ఆస్వాదసిం దానవశోణితానాం
అకుణ్ణితామద్రివిదారణే౭౭పి ।
అనాహతాస్త్రో యుధి శమ్భురారిః
సంస్తమ్భయామాస గుహస్య శక్తిమ్ ॥ ౨౦-౩౧॥

కేశాదిదోషైరపరాహతేన
క్రీడామనుష్యేణ జనార్దనేన ।
జ్వరే నిరస్తే గిరిశప్రయుక్తే
వీతజ్వరం విశ్వమిదం బభూవ ॥ ౨౦-౩౨॥

అథ ప్రయుక్తాన్ అసురేంద్రగుప్త్యై
ప్రసహ్య వహ్నినపి పశ్చాత్ జిత్వా ।
అజృమ్భయద్ భావితజృమ్భణాస్త్రో
వృషధ్వజం విష్ణురచిన్త్యభూమా ॥ ౨౦-౩౩॥

శరవ్యభూతత్రిపురేఽప్యమోఘం
శూలాయుధే శౌర్యమవేక్ష్య శౌరేః ।
పురన్దరప్రత్యుపరోధజాతం
వ్యయోజయన్ విస్మయమాదితేయాః ॥ ౨౦-౩౪॥

బాణః సహస్రేణ భుజైః సప్రమాద్యన్
ఆత్మానురూపైరసురైః సమేతః ।
అసహ్యశస్త్రాస్త్రబలో బలాదీన్
ప్రత్యగ్రహీత్ ప్రత్యయితప్రభావాన్ ॥ ౨౦-౩౫॥

స వజ్రనిర్ఘోషనిభాట్టహాసో
గాత్రేణ రున్ధన్ గగనావకాశమ్ ।
ఉదగ్రధన్వా శరవృష్టిముగ్రాం
ఉత్పాతజీమూత ఇవోజ్జగార ॥ ౨౦-౩౬॥

శరాసనైరర్థసహస్రసజ్జైః
యోధుం ప్రవృత్తే యుగపత్ప్రకృష్టైః ।
ప్రతిర్దుతాన్ ప్రార్థయత ప్రకుప్యన్
ఏకః సమస్తానపి యాదవాగ్ర్యాన్ ॥ ౨౦-౩౭॥

అథ క్షణాదన్తరితాన్తరిషా
వాత్యా విహగ్గేన్ద్రవిహారజాతా ।
అలాతచక్రప్రతిమాన్ అకార్షీత్
బాణాశనీన్ బాణఘనప్రసూతాన్ ॥ ౨౦-౩౮॥

గరుత్మతః పక్షమరుత్పుచారాత్

దూరీకృతో వారుణనాగపాతైః ।
 ఉషాసహాయః సరథః సధన్వా
 జగ్రాహ దైతేయబలస్య పార్థివమ్ ॥ ౨౦-౩౯॥
 వినిఘ్నతో దైత్యబలౌఘమగ్రే
 చాపాభియోగో యుధి శమ్భరారేః ।
 చకార చక్రీకృతచన్ద్రలేఖం
 శమ్భోశ్శిరఃకమ్పమనన్యలభ్యమ్ ॥ ౨౦-౪౦॥
 రామోఽపి లక్ష్మణాధిపతేస్సమానాన్
 ముసల్యవృత్తీన్ ముసలేన భిన్నన్ ।
 చమత్కృతిం చక్రధరస్య కుర్వన్
 ఆదత్త సక్రామవిహారమగ్ర్యమ్ ॥ ౨౦-౪౧॥
 ఉదగ్రశ్చక్రోల్బాణబాహుభూమ్నా
 సజ్ఞార్పకైలాసనిభేన తేన ।
 అమృష్యతా క్షిప్రమకారి సైన్యం
 నాగాధిపేనేవ వనం నలానామ్ ॥ ౨౦-౪౨॥
 స లాఙ్గలాకర్షణనిర్విచేష్టాన్
 నిష్పిష్య నాగాన్ నిషధప్రమాణాన్ ।
 రణక్షితిం శోణితమాంసపక్షైః
 ఆమగ్ననిస్పన్దరథాన్ అకార్షీత్ ॥ ౨౦-౪౩॥
 హలాయుధోత్కిష్టరథౌఘపూర్ణం
 సమీక్ష్య దేవాః సహసాఽన్తరిక్షమ్ ।
 ఆశక్య్య దైతేయబలౌపయానం
 దృఢార్గలాం దేవపురీమకుర్వన్ ॥ ౨౦-౪౪॥
 ప్రభుశ్చ కిఞ్చిత్ ప్రథయన్ అమర్షం
 క్రీడోచితాన్ ప్రేక్ష్య కృతాభియోగాన్ ।
 వివ్యాధ బాణానుచరాన్ అయోధ్యః
 శార్ఙ్గోదధేర్మూర్ఘనిభైః శరౌఘైః ॥ ౨౦-౪౫॥
 అదృష్టతూణీరమనుష్లవాన్తైః
 అగ్రాహ్యసన్ధానవిమోక్షబాణమ్ ।

అమంసత్తైనం స్థిరచాపవక్రం
ప్రత్యేకమాత్మాభిముఖం ప్రతీపాః ॥ ౨౦-౪౬॥

నిషక్లదత్తాగ్రకరే మురారౌ
నిర్భిద్య దైత్యాన్ భువమావిశన్తః ।
లక్ష్మణీ దూరాదలభన్త బాణాః
రసాతలస్థైరపి దానవేన్ద్రైః ॥ ౨౦-౪౭॥

న నేహిరే శారపయోదజాతాం
నారాచవృష్టిం దనుజేన్ద్రయోధాః ।
అమోఘవాచా కవినా ప్రయుక్తాం
అన్తర్వతీం సూక్తిమివానభిజ్ఞాః ॥ ౨౦-౪౮॥

యతోయతో దానవసైన్యమాసీత్
తతస్తతో దైత్యచమూరపాయాత్ ।
గతాని తేజస్తమసోరివాఽఽరాత్
ఆశావికల్పేన తయోరభూవన్ ॥ ౨౦-౪౯॥

అశూరసన్దర్శనతాపశాన్త్యై
స్వహేతిధారాగృహమాశ్రయస్తీమ్ ।
విహారయామాసురివ స్వవృత్త్యై
వీరశ్రియం వృష్టికులప్రవీరాః ॥ ౨౦-౫౦॥

కృపాణభిన్నద్విపకుమ్భముక్తా
ముక్తాః పతన్తో రణవప్రభూమా ।
ప్రరోహతాం వీరయశస్తరూణాం
బీజాన్యభూవన్ బహుధా వికీర్ణాః ॥ ౨౦-౫౧॥

ద్విపాచలేభ్యః శరవృష్టిపాతైః
ఆపాతితానాం రుధిరాపగానామ్ ।
అకల్పయన్ యోధముఖేన్ద్రకృష్టాః
కౌముద్యతీం సమ్పదమట్టహాసాః ॥ ౨౦-౫౨॥

అదృశ్యతాన్యోన్యవిలూనశీర్షైః
రారబ్ధమన్యోన్యకృతప్రశంసైః ।
అనేకరూపైకసురాఙ్గానైః

అపాస్తవైరం రణరజ్జన్మత్తమ్ || ౨౦-౫౩||

ప్రయోజితైః ప్రాణతృణైః ప్రగల్భా
రథ్యాభిగమ్యేషు రణాపణేషు |
క్షణప్రభాలోలతరైరవిన్దన్
యావద్యుగాంతాని యశోధనాని || ౨౦-౫౪||

కృతాపదానాః కృశజీవితాశాః
స్వనాథనామాజ్ క జయోక్తిమన్తః |
జయశ్రియం దోష్టి నివేశయన్తః
కీర్ంజిత దిగంతావసథామకుర్వన్ || ౨౦-౫౫||

అమోఘశస్త్రాస్త్రతరగ్గభీమే
వైరోపసన్దర్శితబాడబాగ్నో |
వికత్తనం సంయతి విక్లవానాం
వీరోదధౌ గోషృదవద్యిలిత్యే || ౨౦-౫౬||

జిగీషుభిర్జీవితసంశయాఖ్యా
దోలాఽధిరూఢా దృఢవైరబన్ధా |
అదూరతో యాదవమర్షవేగం (గాత్)(యావదమర్షవేగం)
మిథః ప్రతిక్షేపశతాని చక్రే || ౨౦-౫౭||

శరప్రయోగోచితవిప్రకర్షం
సమ్పాదయిష్యన్త్యపరాజ్ఞుఖానామ్ |
ప్రశంసనీయాని బభూవురాజౌ
పశ్చాత్ప్రయాతాని ధనుర్ధరాణామ్ || ౨౦-౫౮||

ప్రతీపవృత్త్యా ప్రతిగృహ్య శూరాః
శత్రుప్రయుక్తాం శరవృష్టిముగ్రామ్ |
త్రివిష్టపానోకహపుష్పవృష్టిం
వైమానికైరన్వభవన్ విముక్తామ్ || ౨౦-౫౯||

తస్మిన్ అఘచ్ఛేదిని ధర్మయుద్ధే
కాయత్యజాం కృష్టసమీక్షితానామ్ |
సుహృద్ద్విషదేభ్యదవతాం సమోఽభూత్
స్వర్గాపవర్గాన్తగతిః సుపన్థాః || ౨౦-౬౦||

బభూవ కీర్త్యా ధృతకేతకశ్రిః
నిస్త్రింశధారాధరపజ్జీనీలా ।
రణస్థలీ యాదవదానవానాం
ఆకాలికీ ప్రావృడివాస్త్రవర్షైః ॥ ౨౦-౬౧॥

అలజ్ఘనీయా రథవారణాద్యైః
ఆసాగరాదప్రతిఘప్రవాహాః ।
ఉదగ్రభూభృతప్రభవాః పృథివ్యాం
ఉత్తస్థిరే శోణితశైవలిన్యః ॥ ౨౦-౬౨॥

జ్వలత్ప్రతాపానలజాతదీప్తిః
సమిద్వతీ సైన్యయుగస్య లీలా ।
జయశ్రియా వీరపతింవరాయా
వైవాహికీ సమ్పదివాబభాసే ॥ ౨౦-౬౩॥

అమర్షవైశ్వానరధూమలేఖాం
అన్యోన్యసంహారనిశాం కృపాణీమ్ ।
అవేక్ష్య మృత్యోర్భుకుటీమనన్దన్
వీరాః స్వవిక్రాంతిశిరీషమాలామ్ ॥ ౨౦-౬౪॥

మనస్వినః సంయతి వీరశయ్యా-
మభూషయన్ ప్రీతికృతః శివానామ్ ।
సుఖావహాః స్వర్గవిలాసినీనాం
విహారశయ్యామపి వీరతోకే ॥ ౨౦-౬౫॥

సమాశ్రితైరాహవసత్రదీక్షాం
కుర్వద్భిరన్యోన్యమివోపకారమ్ ।
అలభ్యత శ్లాఘితమప్సరోభిః
దైత్యైర్మనుష్యైరపి దేవభూయమ్ ॥ ౨౦-౬౬॥

పర్యస్తపాదం పతితైః పృథివ్యాం
వజ్రాహతైరద్రిగజైరివాన్యైః ।
ద్విపేన్ద్రయుధైర్ద్రుతసర్పిణీనాం
ద్విపాయితం శోణితవాహినీనామ్ ॥ ౨౦-౬౭॥

హతావశిష్టా దనుజేన్ద్రభృత్యాః
ప్రద్యుమ్నవిక్రాన్తిభయాన్నివృత్తాః ।

తత్కేతుచిహ్నస్మరణేన బిభృః
నిశామ్య దృష్టిర్నిజవల్లభానామ్ || ౨౦-౬౮||

స్వకోపచాపేన తతః ప్రణున్నో
మహేశ్వరానుగ్రహసంహితాత్మా ।
అతీత్య మౌర్యమివ దైత్యసేనాం
బాణః స్వయం శౌరిబలం వివేశ || ౨౦-౬౯||

వ్యభజ్యత వ్యాప్తహయోర్మిజాలం
బలం యదూనాం బలినన్దనేన ।
ఏకేన పర్యాప్తభుజార్దిభూమ్నా
నాథో నదీనాం నలసేతునేవ || ౨౦-౭౦||

అస్రాణి తేన ప్రహితాని తూర్ణం
విహారభూమ్నా వితథాని కృత్వా ।
యుగాంతసూర్యాయుతయోగదీప్తం
రామానుజన్మా జగృహే రథాఙ్గమ్ || ౨౦-౭౧||

అథాచ్ఛినదీప్తషణసత్త్వసారాం
భుజాటపిం భూతపతేస్సమక్షమ్ ।
చక్రేణ సజ్కల్పనిభేన కృష్ణః
కిం వా విధౌ వైరిణి కేన రక్ష్యమ్ || ౨౦-౭౨||

అవృణ్వత శ్మం హరిచక్రలూనా
మహత్తరా బాణభుజాః పతన్తః ।
మహేంద్రహస్తప్రహితేన పూర్వం
వజ్రేణ భిన్నా ఇవ సానుమన్తః || ౨౦-౭౩||

అమర్త్యశత్రోరవలేపహతౌ
బహిర్ద్వయే బాహువనే విలూనే ।
దయాధనః (ఘనః)సంయతి దైత్యహంతా
ప్రదీప్తమస్త్రం ప్రతిసంజ్ఞాహర || ౨౦-౭౪||

అనీకినీమాశ్రితదీర్ఘనిద్రాం
బాణో నికృత్తామపి బాహుపఞ్క్తిమ్ ।
అజాతఘ్నేదో బుబుధే న నూనం
విపద్భిరశ్రాంతధియో హి వీరాః || ౨౦-౭౫||

అశాస్త్రదర్పస్త్రస్సురో భుజాభ్యాం
వికృష్టధన్వా విససర్జ బాణాన్ ।
తదైనమస్వీక్ష్య నిహస్తమైచ్ఛత్
జన్యోద్ధతం దైత్యమనన్యజన్యః ॥ ౨౦-౭౬॥

తతస్తమవ్యాహతదివ్యశక్తిం
మధ్యాహ్నమార్తారృణ్ణవిదీప్తహేతిమ్ ।
పశ్యన్ ముకున్దం ప్రతిబోధభూమ్నా
జయోక్తిపూర్వం గిరిశో జగాద ॥ ౨౦-౭౭॥

మైవం ప్రభో మత్పరివారభూతం
బలేస్సుతం బాధితుమర్హసి త్వమ్ ।
మయైష రక్ష్యో దనుజస్త్రవ్యాఽపి
స్వభక్తబుద్ధ్యైవ సమీక్షణీయః ॥ ౨౦-౭౮॥

త్వమాదిదేవః త్రియుగస్త్రిధామా
శుద్ధామశుద్ధాం చ విభావ్య సృష్టిమ్ ।
అకర్మతస్తైరవతారభేదైః
క్రీడస్యనన్దైరపి జన్తుజాతైః ॥ ౨౦-౭౯॥

అయం స తే వేదమయో గరుత్మాన్
వేదైరశేషైరపి వేద్యనే త్వమ్ ।
విభాగమృచ్ఛన్త్యమరాస్త్రదనేః
శాఖైకదేశేషు శకున్తకల్పాః ॥ ౨౦-౮౦॥

సిస్సృక్షతస్తే భువనాని సప్త
ప్రసాదతో నాథ బభూవ వేధాః ।
సంహర్తుకామస్య తవైవ కోపాత్
అహం త్వయా దత్తనిజాధికారః ॥ ౨౦-౮౧॥

అవిక్రియశ్చేష్టయసి త్వమేకో
విశ్వాని భూతాని విహరశక్త్యా ।
అచేష్టమాసప్రకృతీన్యయాంసి
స్థాతా(స్వతోఽ)౭ప్యయస్కాన్త ఇవాభిముఖ్యాత్ ॥ ౨౦-౮౨॥

అలఙ్ఘ్యమాయాగుణజాలభీతాన్
అనన్యచిత్తాన్ అనుకంపమానః ।
స్వదత్తయైవ స్వపదాబ్జభాజా
భక్త్యై స్వయం తారయనే భవాబ్ధిమ్ ॥ ౨౦-౮౩॥

భారావతారాయ భువోఽవతీర్ణం
భవన్తమన్తర్హితదివ్యభావమ్ ।
సంస్థాపయన్తం నియమేన ధర్మం
ధర్మం పరం వేదవిదో విదుస్తామ్ ॥ ౨౦-౮౪॥

విధాయ దైత్యప్రకృతీన్ అశేషాన్
నామావశేషాన్ నరలోకపాలాన్ ।
కరిష్యసి త్వం కరుణార్ద్రచేతాః
నాథ ఊతిం నావమివాస్తభారామ్ ॥ ౨౦-౮౫॥

దయాక్షమాభ్యామిహ దీవ్యసి త్వం
లక్ష్మీమహీభ్యామివ లాలితాత్మా ।
తత్ క్షమ్యతామస్య మదేకభక్తేః
ఆజానతః స్వాత్మచమత్క్రియేయమ్ ॥ ౨౦-౮౬॥

నాథో యదూనామితి భూతనాథే
స్వభక్తరక్షామభియాచమానే ।
అతర్కితప్రత్యుపకారలేశా-
మాకస్మిక్రీమాద్రీయతానుకంపామ్ ॥ ౨౦-౮౭॥

ప్రవిశ్య దేహం పునరుత్పతన్త్యా
స్వమౌలిభాజేవ సురస్రవన్త్యా ।
వాచా మనః ప్రీతిమివోద్వమన్తం
శౌరిస్తదా శూలినమిత్సువాచ ॥ ౨౦-౮౮॥

తవైష భక్తో మమ చేతి మన్యే
క్షాన్తస్తతో నిత్యమసౌ మయాఽపి ।
న చాస్తి బన్ధోరపి సామృథాయే
వీరవ్రతం ధారయతోపకారః ॥ ౨౦-౮౯॥

విహారన్మత్తాని వితన్వతస్తే

వల్గుధ్వనిం వాదయితా మృదంగమ్ ।
భజత్వవిచ్ఛిన్నధృతిర్భవంతం
దత్తాభయో దైత్యపతిర్మయాఽసౌ ॥ ౨౦-౯౦॥

అథాన్వమంస్త త్రిజగన్నియంతా
పత్యుః పశూనాం ప్రణయానురోధాత్ ।
బాణావరోధప్రమదాజనానాం
స్థాయీని మక్కుల్యవిభూషణాని ॥ ౨౦-౯౧॥

తతోఽసురేంద్రః ప్రణిపాతపూర్వం
జగత్పరిత్రాణరతం జగద ।
ఉషానిరుద్ధాన్వయతః సమీక్ష్యః
భృత్యా వయం ప్రీతధియా త్వయేతి ॥ ౨౦-౯౨॥

హిరణ్యరత్నాని హిరణ్యపూర్వైః
బలాదుపాత్తాన్యపదాయ బాణః ।
నిరోధఖిన్నావుచితోపచారైః
ఆనర్చ సన్నేహముషానిరుద్ధౌ ॥ ౨౦-౯౩॥

సమ్బన్ధిభావప్రతిపత్తిభాజా
సన్ధాయ బాణేన స సత్యసన్ధః ।
ఉషాపతేర్యౌతకలాభలక్ష్యా(క్షా)త్
జేతా జహరైవ విపక్షలక్ష్మీమ్ ॥ ౨౦-౯౪॥

హరేణ దత్తాం హరిణాఽపి బాణః
స్థిరీకృతామప్రతిఘామభీతిమ్ ।
తనుత్రయన్ వర్జితలేఖవైరః
శమాన్వితామాస్థిత శమ్భుసేవామ్ ॥ ౨౦-౯౫॥

యథార్థనామానమథానిరుద్ధం
కృత్వా సభార్యం కృతకృత్యచేతాః ।
సబన్ధసైన్యః సవిశేషదృశ్యాం
ప్రత్యాయయౌ విశ్వపతిః పురీం స్వామ్ ॥ ౨౦-౯౬॥

దేవాః సహస్రనయనం దనుజేంద్రమన్యే
నిర్మాతమానమనఘేన నిశామయంతః ।

కూపోదకప్రభవకూర్మనయేన జాతాం
అస్వామికప్రభుపరిగ్రహబుద్ధిమోక్షన్ || ౨౦-౯౭||

నీతస్త్రిలోకపతినా నిజరాజధానీం
భూయః ప్రజాత ఇవ పౌరజ్యనైః ప్రతీతః |
దైత్యేశ్వరస్య సుతయా సహితః స రేమే
రాగాధికో రతిపతేరనఘః కుమారః || ౨౦-౯౮||

అథ తముషాసహాయముపయాతముపాయనవాన్
జనపదపత్తనప్రభృతికాదుపగమ్య జనః |
ఉపచరతి స్మ సమ్యగుపపన్నధృతిర్బహుధా
యదునగరే వివాహవిజయోత్సవయన్త్రితధీః || ౨౦-౯౯||

|| ఇతి కవితార్కికసింహస్య సర్వతన్త్రస్తవస్తస్య
శ్రీమద్వేంకటనాథస్య శ్రీమద్వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు యాదవాభ్యుదయే
మహాకావ్యే ఉషావివాహో నామ వింశస్సర్గః

|| పౌణ్డ్రకాదివధో నామ ఏకవింశః సర్గః ౨౧||

వాసుదేవ ఇతి నామ దధానః
పౌణ్డ్రకస్తదను భూరిమదాన్ధః |
మానుషత్వకవచాన్తరితేన
స్పర్ధతే స్మ హరిణా హతచిత్తః || ౨౧-౧||

హేతిపశ్చాత్తకమధారయత శ్రీ-
వత్సకౌస్తుభముఖాని చ మూఢః |
ఐశ్వరాణి చరితాని చ పూర్వా-
ణ్యాత్మనః స్వయమజాఘుషదాప్తైః || ౨౧-౨||

ఇన్ద్రజాలకుహనాదిషు దాక్ష్యాత్
ఈశ ఏష ఇతి మోహితలోకః |
అధ్యశేత భుజగేశ్వరశయ్యాం
ఆరురోహ విహగేన్ద్రవివర్తమ్ || ౨౧-౩||

అన్వహం చ మహతీం వనమాలాం
మాల్యకృద్భిరుపకల్ప్య బభౌర |
నామధేయమదిశత్ సచివానాం

నాకనాయకవిశేషనిరూఢమ్ || ౨౧-౪ ||

బద్ధకృత్రిమభుజాస్తరయుగ్మం
శస్యమానమనుజీవిజనేన ।
విశ్వకర్తురవతార ఇతి స్వం
బహ్వామంస్త బధిరో నిగమేషు || ౨౧-౫ ||

ఇత్థమీశ్వరవిడమ్బనరూపం
నాటకీయమనురుధ్య విహారమ్ ।
శోచ్యతామపి పరావరవిద్భిః
హాస్యతామపి జగామ జగద్భిః || ౨౧-౬ ||

మస్తకస్థితదురత్యయమృతోః
తస్య దూత ఉపసృత్య జగాద ।
కృత్యశేషవినివేశితచిత్తం
నిర్భయో నృపతిసంసది నాథమ్ || ౨౧-౭ ||

కృష్ణకృష్ణ గదతో గిరమర్థ్యాం
సంశృణ్వ మహాతిమిహ మత్తః ।
అప్రమత్తమతిభిస్సహ మిత్రైః
ఆప్తవాక్యమవధీర్య న సిద్ధిః || ౨౧-౮ ||

అస్తి కశ్చిదవధారితభూమా
పూరుషః శ్రుతిగణేషు పురాణః ।
స క్షితిం పరిగృహీతవిహారః
పౌణ్డ్రకత్వమధిగమ్య భునక్తి || ౨౧-౯ ||

తస్య నిత్యనిరుపాధికభూమ్నా
విశ్వభోక్తురధిగమ్య తితిషామ్ ।
భుజ్యతే నియతకర్మవిపాకైః
యుష్మదాదిభిరిలా బహుభాగా || ౨౧-౧౦ ||

అర్థతత్త్వమిదమశ్రుతపూర్వం
శృణ్వతాఽత్ర(ద్య)భవతాభవితవ్యమ్ ।
నిశ్చలీకృతహితాహితసీమ్నా
జష్టునా యదుకులస్య విభూత్యై || ౨౧-౧౧ ||

ఆదిశత్యఖిలలోకనియన్తా
త్వామసౌ భజనసౌహృదనిఘ్నః ।
ఈశితవ్యగణనాలిఖితస్తవం
మా కృథా వితథమీశ్వరమానమ్ ॥ ౨౧-౧౨॥

బాహ్యవర్తని పరావరతత్త్వ
వ్యత్యయేన వినివృత్తసతత్వే ।
చిత్తవృత్తిమధిరోవ్య విమూఢాః
శ్రేయసో హి బహిరేవ భవన్తి ॥ ౨౧-౧౩॥

ఈశ్వరస్త్యమసి చేత్ కుత ఏవం
న(స)త్వదగ్రజ ఇతి ప్రమితిః స్యాత్ ।
ద్వౌ యువాం పరమ ఇత్యపి దుఃస్థం
కస్తతో విషమ ఏవ న చాన్యః ॥ ౨౧-౧౪॥

అర్థవాదకుహనాభిరపి స్వాన్
ఈశ్వరాన్ విగణయన్తి సురేన్ద్రాః ।
నిష్ప్రమాణజనుషో జనవాదాత్
కస్పిదీశ ఇతి విశ్వసితి స్వమ్ ॥ ౨౧-౧౫॥

గోపికాభిరపి కర్మభిరాస్తాం
బద్ధ ఏవ యది ముక్తివిధాతా ।
అదూభుతస్థితిరనాన్తరబాహ్యః
సప్తమస్తు సమయోఽయమపూర్వః ॥ ౨౧-౧౬॥

ఇష్ట ఏవ తు మదీశ్వరభావః
త్వన్ముఖైర్న ఖలు శక్యనిరోధః ।
మత్సుఖాదిషు కథం విశయానైః
మత్పరత్వమపదం ప్రతిషేధ్యమ్ ॥ ౨౧-౧౭॥

నామధేయమనపాయ మదీయం
త్యజ్యతాం ప్రథయ దాసతయా వా ।
చిహ్నధారణమనేన గతార్థం
కల్పనేన కథమీశ్వరభావః ॥ ౨౧-౧౮॥

తాదధీన్యనియమం యది బుద్ధ్వా

సోఽహమిత్యనుబుభూషసి తత్ స్యాత్ ।
అన్యథా తు నిగృహీతిరలఙ్ఘ్య
రాజభావతృప్తిరైవ భృత్యైః ॥ ౨౧-౧౯॥

పాప్మనాం తమసి పాతయితృణాం
ఆత్మచౌర్యమధిరాజపదస్థమ్ ।
చోదితేన నియతోఽపి హృతాత్మా
చోరదణ్డమవశాదుపయాతి ॥ ౨౧-౨౦॥

అభ్యుపేతబడిశామిషనీతిం
ప్రాప్తుమిచ్ఛరథికారమయోగ్యమ్ ।
ఇష్టమర్థమనవాప్య వరాకః
ప్రత్యవైతి సహసా పరతన్త్రః ॥ ౨౧-౨౧॥

నాపరాధ్యతి క ఏవ నియత్యా
పణ్ణితస్తు వినివృత్య సమిన్దే
అస్తి చాద్య శరణాగతిరర్థ్యా
మత్పరస్య తవ జీవితమిచ్ఛః ॥ ౨౧-౨౨॥

ఇత్యుదీరితవతి ప్రణిధౌ తం
ప్రత్యువాచ విహసన్ ప్రభురాద్యః ।
పథ్యమద్య వచనం తవ మన్యే
యద్భ్రువీషి చిరలిప్సితమేతత్ ॥ ౨౧-౨౩॥

ఉగ్రసేనభృతకా వయమేతే
నేశితార ఇతి విభ్రమవన్తః ।
సమ్ప్రతి త్వదుపదేశమహిమ్నా
భావయేమహి తవేశ్వరభావమ్ ॥ ౨౧-౨౪॥

త్వయ్యసీశ్వరమతిం న చ కుర్మః
త్వం పరోఽసి నియమేన పరస్మాత్ ।
త్వాం దిదృక్షవ ఇమే వయమాశు
త్వత్పదం గతభియః ప్రతియామః (మ) ॥ ౨౧-౨౫॥

త్వాదృశం ప్రమితిమత్తమదృష్టావ
త్వయ్యనాదరవతామతిలోకే ।

యామిమాం వదసి వాచమనూచిం
భాగధేయమివ పక్వమిదం నః ॥ ౨౧-౨౬ ॥

ద్రక్ష్యతే శరణమేత్య విభుస్తే
క్షేప్య(స్య?)తే చ న మయైవ న చక్రమ్ ।
గచ్ఛ శీఘ్రమభిధత్స్వ తమీశం
త్వాముపైతి కుకురధ్వజినీతి ॥ ౨౧-౨౭ ॥

ఆత్తహౌతిరపసర్పనివృత్తై
చిన్తితాప్తమధిరుహ్య సుపర్ణమ్ ।
ప్రాస్థిత ప్రతిబలావసథాయ
ప్రాణితత్రిదశభూతిరనన్తః ॥ ౨౧-౨౮ ॥

సాహస్రైకరసికేన తతోఽసౌ
పౌణ్డ్రకేణ యుయుధే యదువీరః ।
తత్సఖిత్వముపగమ్య చ పార్థిం
గృహ్ణతా సపది కాశిన్యవేణ ॥ ౨౧-౨౯ ॥

తత్ర వైరిపృతనే సమకాలం
పూర్వపశ్చిమతయా ప్రపతన్త్యై ।
భావయన్నభయతోముఖభావం
ప్రత్యవిధ్యదధిసాయకధన్వా ॥ ౨౧-౩౦ ॥

వైరినైస్యవితతేషు సమన్తాత్
దిజ్ముఖేషు సమమేవ పృషత్క్రైః ।
తస్య దీప్తరుచిభిర్వినిపేతే
మధ్యగస్య కిరజైరివ పూష్ణః ॥ ౨౧-౩౧ ॥

విద్విషౌ యుగపదుత్థితవన్తౌ
సాగరావివ విలిజ్జితవేతౌ ।
రూపిణీ ఇవ రజస్తమసీ ద్వే
సత్త్వవృత్తి(మూర్తి?)రనఘః స జఘాన ॥ ౨౧-౩౨ ॥

అస్తమేవమనయద్ యదుభాస్వాన్
తావుభౌ జగదుపద్రవహేతూ ।
పూర్వతశ్చ పరతశ్చ భవన్తౌ

దుర్గహావివ దురాసదదీప్తిః ॥ ౨౧-౩౩॥

తస్య తావుభయతో నిపతన్తౌ
భగ్నబాహువిటపాయుధపుష్పౌ ।
జగ్ముతుః పృథుకభావవిహార-
క్షిప్యమాణయమలార్జునకణ్ఠ్యామ్ ॥ ౨౧-౩౪॥

నామచిహ్నావసనాభరణాద్వైః
నాథసమ్పదనుకారనిరూఢైః ।
పౌణ్డ్రాకస్థితిమవాప్య సృగాలో-
ఽప్యన్వభూత్ కిల గతిం చ తదీయామ్ ॥ ౨౧-౩౫॥

విద్విషాం విహితపీరగతీనాం
ద్వారకోపగమితైర్ద్విరదాద్వైః ।
కౌరవాధ్యుషితభాగవిభక్తైః(క్తైః)
ఆహితప్రతిభరా క్షితిరాసీత్ ॥ ౨౧-౩౬॥

పాతితేషు విమతేష్వితి నామ
ప్రాప్య యాదవపురం పరమేష్ఠీ ।
ప్రేయసీభిరవిభక్తరసాభి-
ర్వీతరాగసుభగో విజహార ॥ ౨౧-౩౭॥

జీవయుక్తమితరచ్చ విచిత్రం
ద్యూతమర్పితపణం విదధానః ।
భావిభారతమహాహవసిద్ధేః
సూచనం వితనుతే స్మ శుభంయుః ॥ ౨౧-౩౮॥

తోషితత్రినయనస్య సృశంసః
కాశిరాజతనయస్య పురోధాః ।
కల్పితాహుతిరజీజనదుగ్రాం
కాలవహ్నిపదవీమివ కృత్యామ్ ॥ ౨౧-౩౯॥

సాఽభిపత్య యదువీరసకాశం
హేతిరాజవిభవేన హతాశా ।
జన్మధామని నిజే నియమస్థం
జఙ్గాపూకమభిసృత్య జఘాన ॥ ౨౧-౪౦॥

నిర్దదాహ నగరీమథ కాశీం
విస్ఫులిజ ఇవ మాధవదీప్తేః ।
యాదవగ్రసనకౌతుకవత్సా
కృత్యయా సహ (స చ)రథాజ్ఞకృతానుః ॥ ౨౧-౪౧॥

స్యన్దనద్విరదవాజిపదాతి-
ప్రాజ్యసౌధపరిపాటిసమృద్ధ్యా ।
చక్రవహ్నివిభవేన తదాఽభూత్
చన్ద్రశేఖరవిలేపనభూమా ॥ ౨౧-౪౨॥

క్షేత్రమేతదవిముక్తసమాఖ్యం
ముక్తియోగ్యముపసృష్టమయోగ్యైః ।
ఇత్యవేక్ష్య దహనేన తదర్హాం
సంస్క్రియామివ చకార సుదృష్టిః ॥ ౨౧-౪౩॥

అప్రశాన్తరుషమద్భుతదీప్తం
దగ్ధవైరిపురమాయుధరాజమ్ ।
నిర్జరాః ప్రతినిశామయమానాః
బిభ్యత్తి స్మ జగదుశ్చ జయోక్తిమ్ ॥ ౨౧-౪౪॥

దైవతైరపి చతుర్ముఖముఖ్యైః
దత్తసత్కృతిరసౌ జితకాశీ ।
ఇష్టనిర్వహణనిర్వృతచిత్తం
విష్టరశ్రవసమభ్యుపపేదే ॥ ౨౧-౪౫॥

ఆసురప్రకృతికేషు నిరస్తే-
ష్యేవమేభిరనుపాలితసఖ్యైః ।
వానరో భుజబలేన బబాధే
దుర్మతిర్జగదిదం ద్వివిదాఖ్యైః ॥ ౨౧-౪౬॥

భూధరాన్ ఉదహరద్ భుజశాలీ
ప్రక్షిపంశ్చ నగరాణి మమర్ద ।
క్షోభయన్ జలనిధీన్ అనువేలం
ప్లావయంశ్చ వసుధాం ప్రజహర్ష ॥ ౨౧-౪౭॥

అన్యవీరరహితామివ మత్వా
వారిరాశిరశనామవలిమృన్ ।

ఆత్మనః సదృశమాద్రియతైకం
ధేనుకప్రమథనేన నియుద్ధమ్ ॥ ౨౧-౪౮॥

ఏకదా హలధరస్య విహారే
సమ్పుతన్ అమితచాపలచేష్టః ।
ద్వారకోపవనపాదపభేదీ
విశ్వతః కిలకిలాం వితతాన ॥ ౨౧-౪౯॥

తాలకేతుయువతీర్విహరన్తిః
త్రాసయన్ ముఖవికారవిశేష్టైః ।
క్రీడనోపకరణాని విభిన్నన్
క్షేడితాని విదధే విధిలూనః ॥ ౨౧-౫౦॥

తం ప్రవృత్తకపికృత్యమదూరాత్
బాధితప్రతిబలో బలదేవః ।
జఙ్గమస్ఫటికభూధరకల్పో
రుక్మశైలరుచిరం నిరురోధ ॥ ౨౧-౫౧॥

వానరేణ సుహృదా దనుజానాం
యాతుధానసమరప్రథితేన ।
ప్రేషితాం ద్రుమశిలోచ్చయవృష్టిం
నిష్ప్రివేష మునలేన హలాస్త్రైః ॥ ౨౧-౫౨॥

ఆపతన్ అపసరన్నపి భేజే
గ్రాహ్యతామివ చ దుర్గహతాం చ ।
అగ్రతోఽభవదలక్ష్యత పశ్చాత్
అప్రతర్క్యరభసో హరివీరః ॥ ౨౧-౫౩॥

తౌ పరస్పరగవేషితరన్ధ్రౌ
కామపాలకపిసైనికపాతౌ ।
యోజితోద్ధతకరౌ యుయుధాతే
దర్పదారుణదిశాగజసత్తౌ ॥ ౨౧-౫౪॥

తం ప్రలమ్బదమనః ప్లవగేన్ద్ర్యం
విప్లుతం పునరపి ప్లవమానమ్ ।
కాలపాశనిగృహీతమరాతిం
కల్పమానమభవాయ వివేద ॥ ౨౧-౫౫॥

సవ్యదక్షిణపరిక్రమణాభ్యాం
ద్రాగలాతమయచక్రనిరీక్ష్యః ।
ఆతతాన హలపాణిమదూరా-
దగ్నిసాలవలయస్థమివారిః ॥ ౨౧-౫౬॥

తం గృహీతగరుడానిలవేగం
సర్వతో యుగపదేవ సమీక్ష్య ।
లాఙ్గలీ జలధిలఙ్ఘనదక్షం
లాఘవేన లఘయన్ విచచార ॥ ౨౧-౫౭॥

అన్ధకారమివ తం ప్రతిరున్ధన్
అర్యమేవ ముసలీ నిజదీప్త్యా ।
దీఙ్ముఖాన్యకలుషాణి వితన్వన్
విశ్వదృష్టివిభవాయ బభూవ ॥ ౨౧-౫౮॥

ఘూర్ణితాకులితకౌరవధామ్నా
లాఙ్గలేన లలితోద్ధతలీలః ।
యూథనాథమవరుధ్య కపీనాం
మౌలిఘాతమవధీన్ముసలేన ॥ ౨౧-౫౯॥

వజ్రపాణిమహితాద్భుతభూమ్నా
వానరేణ నిహతేన స రామః ।
వ్యాచకార వినతాభయదాతా
పూర్వరామచరితం పునరుక్తమ్ ॥ ౨౧-౬౦॥

ధర్మమర్మభిది దైవవిపాకాత్
ఉద్ధృతే ద్వివిదనామని శత్యే ।
రేవతీరమణరేచితభేదా
నాకినశ్చ మునయశ్చ ననన్దుః ॥ ౨౧-౬౧॥

త్రాసితేషు విబుధేషు తదగ్రే
పీతవన్తమమృతం బలభద్రః ।
ప్రాపయత్ ప్లవగముఖ్యమితివ
స్వర్గభిస్సహ సుధాశనభావమ్ ॥ ౨౧-౬౨॥

భూతలే హలధరాహితగుప్తా
సారభూతసుభటగ్రహణేన ।
ఉచ్ఛవృత్తిరుదరభృరిరాసీత్
తాదృశేన తప్తసైవ కృతాస్తః ॥ ౨౧-౬౩॥

ఏవమీషదవరోపితభారాం
భావయన్ భువమతోషయదార్యాన్ ।
పూర్వదేవజనితాన్ అభినిఘ్నన్
పూర్వజేన సహితో యదునాథః ॥ ౨౧-౬౪॥

భార్గవాదిభిరబాధితభూమ్నాం
నిర్మమేష్యపి నికారపరాణామ్ ।
సౌభహంసడిభికప్రభృతీనాం
సూదనైరలఘుయచ్ఛ ధరిత్రీమ్ ॥ ౨౧-౬౫॥

ఉగ్రసేనవినివేశితరాజ్యాం
ఉన్నమయ్య యదువంశవిభూతిమ్ ।
తస్య దిగ్విజయకౌతుకమాద్యః
సప్తలోకతిలకో వితతాన ॥ ౨౧-౬౬॥

తన్నియోగమథ శేఖరయిత్వా
స్వప్రశాసనవశంవదవిశ్వః ।
యావదుక్తనియతాఖిలవృత్తీన్
యాదవాన్ ఉపనినాయ సుధర్మామ్ ॥ ౨౧-౬౭॥

ఆత్మకల్పితధృతేరథ రాజ్ఞః
సన్నిధౌ సచివపీఠనివిష్టః ।
మస్త్రణాయ మహతో యదుముఖ్యాన్
సమ్ముఖాన్ ప్రతిననన్త ముకున్తః ॥ ౨౧-౬౮॥

అభజత నరపాలముగ్రసేనం
బహుమనుతే స్మ యదూంస్తథాఽపి తుఙ్గః ।
క్వచిదభిలపనే విభక్తిశక్త్యా
స్వగుణవిభూతిగుణీభవన్నివైకః ॥ ౨౧-౬౯॥

అధిగుణహరివంశవీరసఙ్గాత్
అపచితవాసవసజమాభిలాషా ।

అతిశయరుచిరాం వహస్త్యభిఖ్యాం

అచకమతేవ సభా(సదా)తదాధిరాజ్యమ్ || ౨౧-౭౦||

|| ఇతి కవితార్కికసింహస్య సర్వతన్త్రస్తస్యతన్త్రస్య

శ్రీమద్వేంకటనాథస్య శ్రీమద్వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు యాదవాభ్యుదయే
మహాకావ్యే పౌణ్డ్రకాదివధో నామ ఏకవింశఃసర్గః ||

|| ద్విగ్విజయో నామ ద్వావింశః సర్గః ౨౨||

అథ దేవానివాఽఽహూతాన్ నరదేవాన్ అభాషత |

దేవదానవసామాన్యదైవతం దేవకీసుతః || ౨౨-౧||

ఏష వః శ్మాపతిః శాస్తి విధాతేవ ప్రజాపతీన్ |

మహేన్ద్ర ఇవ ధర్మేణ సుధర్మామాస్థితః స్వయమ్ || ౨౨-౨||

శేఖరీకృతభూభారః శేషత్వేన విభోః స్థితః |

వేదయత్యయమార్యోఽపి మిత్రభూతాన్ అమిత్రజిత్ || ౨౨-౩||

వయం భవంతో యే చాన్యే మహాన్తః సర్వ ఏవ తే |

విశ్వగుప్తౌ జగత్కర్తృ వినియుక్తౌ విభూతయః || ౨౨-౪||

తదస్మాభిరవస్థేయం ధర్మవర్త్యుని శాశ్వతే |

భిభృద్భిరనఘాదేశాత్ వజ్రాదివ సముద్యతాత్ || ౨౨-౫||

ద్విషన్తః ఖ్యాతనామానో నామశేషాస్తథాఽప్యసౌ |

సముద్రవసనా విష్వక్ తామసైరవకుణ్ణితా || ౨౨-౬||

అంసకన్తూరికా భూమిర్భవతాం బాహుశాలినామ్ |

అజగుప్సాపదం న స్యాదసద్వృత్తిమలీమసా || ౨౨-౭||

శక్జితప్రచయః శేషః శూత్రణాం శుష్కణామివ |

ఆయతో సుఖమిచ్ఛద్భిర్న యుక్తః క్షన్తుమీశ్వరైః || ౨౨-౮||

అతస్త్రాణాయ సాధూనాం దుష్కృతాం దమనం క్షమమ్ |

కడజ్కరీయరోధో హి కలమోత్సేధకారణమ్ || ౨౨-౯||

పుష్కతాం పాణ్డరం ఛత్త్రం పుణ్డరీకమివ శ్రియః |

ధర్మోఽధర్మశ్చ నాన్యోఽస్తి రక్షణోపేక్షణే(ణాత్)భువః || ౨౨-౧౦||

పూర్వపూర్వనరేన్ద్రాణాముచ్ఛిష్టమపి మేదినీ |

సోమపీఠినయాత్ గ్రాహ్య స్వధర్మాధ్వరమాస్థితైః ॥ ౨౨-౧౧॥
 అవివేకవిభావర్యాం ధర్మమార్గమపజ్ఞీలమ్ ।
 ద్రష్టుం దీప ఇవ న్యస్తో నాయకేన నయాగమః ॥ ౨౨-౧౨॥
 అవలమబ్ధ్య జగద్ధాతుర్వస్తమాగమవిగ్రహమ్ ।
 స్వయముద్ధరతాఽఽత్మానం స్వైరం పాతాలపాతినమ్ ॥ ౨౨-౧౩॥
 వ్యసనాసారవేగానాం వారణం న ప్రకల్ప(ల్ప)తే ।
 ఉపదేశైరనార్యాణాముత్తానచ్ఛత్రసన్నిభైః ॥ ౨౨-౧౪॥
 పణ్ణితప్రహతేనైవ సత్పథేన సదోదితాః ।
 విషమేషు స్థలన్తోఽపి న దుర్గతిమవాప్స్యథ ॥ ౨౨-౧౫॥
 భూపరిక్రమణాదన్యో భవతామతిభాస్వతామ్ ।
 తమసామివ శూత్రాణాం నిరాసే కీదృశీ క్రియా ॥ ౨౨-౧౬॥
 జిగీషాణాం చ యుష్మాకం న జేతవ్యపదే స్థితమ్ ।
 కౌరవైరనుకూలానాం విపాకైరివ కర్మణామ్ ॥ ౨౨-౧౭॥
 అవరోధ్యాః స్వయం దక్షైరక్షిపద్భిరనేహసమ్ ।
 కరిణాం కర్ణఢోలాభిః కమ్పితా ఇవ సమ్పదః ॥ ౨౨-౧౮॥
 సీతిపద్ధతిరక్షోభ్యా భవద్భిరధిగమ్యతామ్ ।
 నియతా స్వర్గసౌధస్య నిశ్శ్రేణిరివ శాశ్వతీ ॥ ౨౨-౧౯॥
 ఖలత్యాగః సుహృత్ప్రాప్తిరితీదం కవచద్వయమ్ ।
 వహధ్వం మస్త్రదేహస్య భేదం పరిజహీర్షవః ॥ ౨౨-౨౦॥
 ధాతునామివ కోపేషు ప్రకృతీనామచేతసామ్ ।
 పాతుమర్హథ పర్యాప్తం ప్రసాదనరసాయనమ్ ॥ ౨౨-౨౧॥
 అసీతిమదిరాం త్యక్త్వా లోభాదివిషదూషితామ్ ।
 అగదఙ్కారమాదధ్వం ప్రజ్ఞాఽమృతమనుత్తమమ్ ॥ ౨౨-౨౨॥
 లులితాశేషసన్మార్గం లోకవేదవిరోధినమ్ ।
 పరిత్యజత దుర్మానం పాషణ్డమతజీవితమ్ ॥ ౨౨-౨౩॥
 గుణైలాగ్రమారోప్య శనైరాత్మానమాత్మనా ।
 నిత్యశక్తితవిభ్రంశం నిధ్యాయత శుభంయవః ॥ ౨౨-౨౪॥

త్రివిధాని విధేయాని సమృత్సు చ విపత్సు చ ।
 కరణాసీవ మిత్రాణి గోపాయత గుణగ్రహాత్ ॥ ౨౨-౨౫॥
 అప్రశాన్తేషు విస్రమ్భమతిశక్కాం సుహృత్సు చ ।
 సీతినన్దంశినా ఋద్ధేః సముద్ధరత కణ్ఠకౌ ॥ ౨౨-౨౬॥
 సపశ్చాక్షేన మస్త్రేణ సీతిమాహాత్మ్యనిర్విషామ్ ।
 నియచ్ఛత నిజాక్షేషు భుజజ్ఞీమివ సమృదమ్ ॥ ౨౨-౨౭॥
 అవధీరయతాధర్మ్యామర్థకామైకసాధికామ్ ।
 నృశంసప్రయసీం సీతిం నారీహృదయదారుణామ్ ॥ ౨౨-౨౮॥
 ప్రమాదసప్తకం త్యక్త్వా ప్రబుధోపాయసప్తకమ్ ।
 అజ్గసప్తకసమృత్త్యా జయత ద్వీపసప్తకమ్ ॥ ౨౨-౨౯॥
 అరాతిగణకూటస్థాన్ ఆదౌ జయత దుర్జయాన్ ।
 అపదక్రోధతోభాదీన్ అశేషార్థవిరోధినః ॥ ౨౨-౩౦॥
 ఆన్తరేణ బలేనైవ ద్వివిధాం వహత క్షమామ్ ।
 యస్య సత్త్వేఽప్యసత్త్వేఽపి గతార్థం షడ్విధం బలమ్ ॥ ౨౨-౩౧॥
 న శాపో నాభిచరణం న వహ్నిర్న విషం తథా ।
 నాస్త్రాణి న చ శస్త్రాణి యథా తీక్ష్ణతమా క్షమా ॥ ౨౨-౩౨॥
 విపక్షజాతిభాజోఽపి క్షుద్రాన్ అనపకుర్వతః ।
 సుపర్ణ ఇవ భూనాగాన్ ఉపేక్షధ్వం తరస్వినః ॥ ౨౨-౩౩॥
 కృపణాన్ క్షమమాణోఽపి మహాసత్త్వే న దైన్యభాక్ ।
 మృగేన్ద్ర ఇవ భిన్నేభః స్వదంష్ట్రాలేహినః ఖగాన్ ॥ ౨౨-౩౪॥
 దేవాన్ అతిశయానానాం దైత్యదానవరక్షసామ్ ।
 వినిపాతనిదానాని స్వయమస్వీక్ష్య సుఖ్యత ॥ ౨౨-౩౫॥
 యశఃప్రాణహరాన్ ఘోరాన్ వ్యామోహవిషపాదపాన్ ।
 సమీక్షాశాణఘృష్టేన ద్యత శాస్త్రేణ శస్త్రిణః ॥ ౨౨-౩౬॥
 శ్రుతశీ(శా)లిభిరుక్తాని దురుత్సేకజ్వరాతురాః ।
 అప్రియాణ్యపి పథ్యాని మా జిహాసత జాతుచిత్ ॥ ౨౨-౩౭॥
 కలిసన్నిసమాపూతం త్యజంతః కర్మ కర్బురమ్ ।

సదసత్ప్రేక్షణే స్యాత సర్వతో దత్తదృష్టయః ॥ ౨౨-౩౮॥

పల్లవోపమకౌమారే ప్రసూనోపమయావనే ।

స్థిరం ఫలముపాదద్ధ్వం జిగ్గమే జీవితద్రుమే ॥ ౨౨-౩౯॥

మిషతాం మీలతాం వాఽపి ద్రుతం ధావతి జీవితే ।

అనఘం తనుత క్షేమ్యమాన్తరం ధనమక్షయమ్ ॥ ౨౨-౪౦॥

అకాలనియతోచ్చాయమతినూర్యేన్ద్రపావకమ్ ।

క్షాత్రం క్షపితజాడ్యం వః క్షమం తేజః సమేధితుమ్ ॥ ౨౨-౪౧॥

అసమ్భ్రావితసప్తాభిరత్రిలోకీతమోపహా ।

అదిక్కుతసుధాలిప్తిర్యస్య కీర్తిః స కిమ్ప్రభుః ॥ ౨౨-౪౨॥

సుధాం సుమనసో యస్య స్వాదయన్తి యశోమయామ్ ।

స రాజా వృద్ధిమాప్నోతి క్షీయతే న చ కాలతః ॥ ౨౨-౪౩॥

త్యక్తసాన్త్యేన కఠినాన్ విద్రావయత తేజసా ।

అయసస్తాపసేకాభ్యామవస్థా కాదృశీ భవేత్ ॥ ౨౨-౪౪॥

ప్రసాధితదిశో యుష్మాన్ విముక్తాన్యమహీభృతః ।

సమ్పదః ప్రతిపత్స్యన్తే సరితః సాగరానివ ॥ ౨౨-౪౫॥

స ఏష పురతో యాతా ప్రాజ్ఞః పరిమృశన్ పథః ।

సంక్కుల్ప ఇవ యుష్మాకం సాత్యకిఃసత్యవిక్రమః ॥ ౨౨-౪౬॥

పరివారేణ సమ్మన్నప్ర్యక్తోశశ్చ కార్యతః ।

నన్దకోఽయమనిస్త్రింశః సమ్మతో మమ శత్రుజిత్ ॥ ౨౨-౪౭॥

జైత్రం ధ్వజమివోదగ్రమేనమాహితలక్షణమ్ ।

అనుయాత దిశో జేతుమస్తవేదమివాపరమ్ ॥ ౨౨-౪౮॥

వనసింహనయాద్ గుప్తిర్మానతర్కక్రమాదపి ।

పరస్పరపురస్కారాత్ భవిత్రి భవతామిహ ॥ ౨౨-౪౯॥

అపి యుష్మాభిరేతావదహజ్కారగ్రహోజ్ఞతైః ।

అగ్గీకృతమముహ్యద్భిరాతురైరివ భేషజం (భోజనమ్) ॥ ౨౨-౫౦॥

ఇతి సూక్తిసుధాం పీత్వా శౌరివక్త్రేన్ద్రనిస్సృతామ్ ।

సహసా సరదేవాన్తే సౌమనస్యం ప్రపేదిరే ॥ ౨౨-౫౧॥

తదుక్తిం శుకవత్ సర్వే సల్లపన్తః పరస్పరమ్ ।
 ప్రార్థమదధుస్తస్య ప్రవిష్టా సీతిపజ్జరమ్ ॥ ౨౨-౫౨॥
 తృప్తితైరివ తే శ్రోత్రైః సమ్భూ(భృ)తశ్రుతిసౌరభామ్ ।
 పపుః ప్రియహితాం తస్య పరిశుద్ధాం సరస్వతీమ్ ॥ ౨౨-౫౩॥
 అసన్దేహవిపర్యాసామసక్కిర్ణహితాహితామ్ ।
 త్రయ్యామివ గిరం తస్య మానయన్తి స్మ తే నృపాః ॥ ౨౨-౫౪॥
 అథ యాదవయూధేన సహితః సంయుగప్రియః ।
 సాత్యకిః ప్రచితోత్తంసః ప్రతస్థే భర్తురాజ్ఞయా ॥ ౨౨-౫౫॥
 ధర్మగుప్తికృతాదేశః స మేనే మధువైరిణా ।
 అపృథక్త్వమివాపన్నమన్యదాయుధపఞ్చకమ్ ॥ ౨౨-౫౬॥
 స్వకేతుకల్పనాపూర్వం నియుక్తం హరిణా స్వయమ్ ।
 తమేవ తాదృశాకారం తమమన్యస్త యాదవాః ॥ ౨౨-౫౭॥
 స వీరః శాసనం భర్తుః శిరస్త్రాణమివోద్వహన్ ।
 అమన్యత జితప్రాయాః సహ దిక్పతిభిర్గిశః ॥ ౨౨-౫౮॥
 పయోధిం తర్ణకపదం పర్వతం సికతామయమ్ ।
 పాతాలం చ స్థలీపృష్ఠం ప్రైక్షతామితవిక్రమః ॥ ౨౨-౫౯॥
 ప్రయాణపటహస్తస్య ప్రలయామ్బుదడమ్బరః ।
 నూనమానర్తయామాస భువం సహ పయోధిభిః ॥ ౨౨-౬౦॥
 ప్రయాన్తి పృతనా సద్యః ప్రణాదైర్ద్యామపూరయత్ ।
 వైరివాసకసజ్జానాం గజైరప్సరసామపి ॥ ౨౨-౬౧॥
 అధిరుహ్య రథం జైత్రం స బభౌ తార్క్ష్యసన్నిభమ్ ।
 జగీషితదిశాచక్రశ్చక్రపాణిరివాపరః ॥ ౨౨-౬౨॥
 దివ్యదున్దుభిఘోషేణ పుష్పవర్షేణ భూయసా ।
 అశరీరిజయోక్త్యా చ తేన జజ్ఞే జితం జగత్ ॥ ౨౨-౬౩॥
 స విష్ణురివ విక్రాన్త్యా బలిధ్వంసోద్యతో బలీ ।
 సుషువే త్రిషు లోకేషు కీర్ణంశత త్రిపథగామివ ॥ ౨౨-౬౪॥
 తతో బుద్బుదఫేనాభైః ప్రచితాం ఛత్రచామరైః ।
 నినాయ పృతనాం ప్రాచీం గజామివ భగీరథః ॥ ౨౨-౬౫॥

పృతనాసాగరౌఘేన పాలయన్ సాగరామృరామ్ ।
 వీరో వేతసవృత్తీనాం న భజ్జమభినన్దధే ॥ ౨౨-౬౬ ॥
 మహద్భిరపి తత్తైన్యే సమృతద్భిః సుహృద్భుతైః ।
 న వృద్ధిరభవద్ దృశ్యా వర్షతోయైరివాముద్భౌ ॥ ౨౨-౬౭ ॥
 అశోభత పతాకాగ్రైరగ్రహస్తైరసికినీ ।
 నిర్దిశ్య గణయన్తీవ జేతవ్యవిషయాన్ నిజైః ॥ ౨౨-౬౮ ॥
 తమీదివసయోస్తత్ర పృథివ్యాకాశయోరపి ।
 సమపద్యత తాదాత్మ్యం సైన్యరేణుసముత్థితమ్ ॥ ౨౨-౬౯ ॥
 అసూచీముఖభేద్యం తత్ అచన్ద్రార్కప్రతిక్రియమ్ ।
 రురోధ ద్విషతాం దృష్టిం రజసా జనితం తమః ॥ ౨౨-౭౦ ॥
 అప్రతీపమరుత్క్షిప్తః పరాగః ప్రసరన్ పురః ।
 ఆసన్నవినిపాతానాం వైవర్ణ్యమదిశత్ ద్విషామ్ ॥ ౨౨-౭౧ ॥
 ధూమకమ్బులసాన్ద్రేణ రేణునా గగనస్థలీ ।
 నమన్తీ సైన్యభారేణ శనైరనుజగామ గామ్ ॥ ౨౨-౭౨ ॥
 పృథివీం వర్ధయన్తీవ పృతనా ఖణ్డయన్త్యపి ।
 పరాగైః పూరయామాస ఖాతం సగరజన్మనామ్ ॥ ౨౨-౭౩ ॥
 ధ్వజపల్లవితా సేనా శస్త్రపుష్పా పరాగిణీ ।
 బభౌ చఞ్చూర్మమాణేవ మృత్యోరుపవనస్థలీ ॥ ౨౨-౭౪ ॥
 సా నూనమనుకుర్వాణా సిన్ధుపత్న్యో సితాసితే ।
 కుటిలప్రతికూలర్థి(ర్థిః)కూలఙ్కషగతిర్యయౌ ॥ ౨౨-౭౫ ॥
 విశ్వతఃప్రసృతిస్తస్యా బభూవ బహుపద్ధతేః ।
 వాహబన్ధనకీలానామపర్యాప్తవనద్రుమా ॥ ౨౨-౭౬ ॥
 అవిచ్ఛిన్నగుణాంశ్చక్రే నిస్త్రాసాన్నిజసేనయా ।
 హారానివ భువః శుద్ధాన్ అగ్రహారాన్ పరార్పితాన్ ॥ ౨౨-౭౭ ॥
 అనాశ్రమపదాసన్నామభీషితకృషీవలామ్ ।
 అనైషీన్మహతీం సేనామవిరున్ధానగోపనీమ్ ॥ ౨౨-౭౮ ॥

స్వదేశాదవిశేషేణ స్వీకృతే శత్రుమణ్డలే ।
 న యోధా జగ్రహస్తత్ర కిశ్చేదస్వామిసమ్మతమ్ ॥ ౨౨-౭౯॥
 విహారాస్తస్య జన్యేషు విమతానేవ నిఘ్నతః ।
 సమం దదృశిరే దేవైస్తత్తజ్ఞానపథైరపి ॥ ౨౨-౮౦॥
 అదీనసత్త్వః శత్రుణాం దీనసంరక్షణవ్రతీ ।
 అన్యకమ్మత ధాత్రీభిరుపసీతాన్ స్తనన్ధయాన్ ॥ ౨౨-౮౧॥
 అదృష్టసైన్యరజసామబాణస్పర్శవేదినామ్ ।
 పశ్యన్ క్వచిదమిత్రాణాం స జిహ్వా పలాయనమ్ ॥ ౨౨-౮౨॥
 స మిథశ్శౌర్యసజ్జర్వాదరాతీన్ అభినిఘ్నతః ।
 పునరుద్ధీపయామాస సత్కారేణ గరీయసా ॥ ౨౨-౮౩॥
 క్రోధపావకదీప్తానాం హేతీనాం యదుపుజ్జవాః ।
 విదధుస్తత్ర వైరిస్త్రీబాష్పతోయేన సేచనమ్ ॥ ౨౨-౮౪॥
 నిహతప్రతిమాతక్లదస్త్రురుపరిష్కృతాన్ ।
 ద్విషతాం మౌలిశాణేషు ఖడ్గాన్ ముహురశాతయన్ ॥ ౨౨-౮౫॥
 శస్త్రధారాధరైస్తత్ర విక్రమారణ్యబర్హిణీమ్ ।
 విపులే భుజశైలాగ్రే వీరశ్రియమనర్తయన్ ॥ ౨౨-౮౬॥
 నియతం హేతయస్తేషాం నిపితే వహ్నివారిణీ ।
 నిదధుః శత్రునారీణాం చిత్తేషు నయనేషు చ ॥ ౨౨-౮౭॥
 అలభంత క్షణాత్ తేషాం పురతః పరిపన్థినః ।
 ధనుషా నమతా స్వర్గం వపుషా తు వసున్ధరామ్ ॥ ౨౨-౮౮॥
 ఘూర్జరాన్ పారశికాంశ్చ ప్రాగేవ భృతకీకృతాన్ ।
 అపశ్చాచ్ఛదవిన్యాసాన్ అకరోదగ్రయాయినః ॥ ౨౨-౮౯॥
 మధ్యదేశం వశీకృత్య యోగీవ ప్రథమం మనః ।
 ప్రత్యస్తబహిరక్షాణి త్యాజితార్థాన్యథా(ర్థాని సోఽ)కరోత్ ॥ ౨౨-౯౦॥
 గృహీతచరమాభ్యోభీన్ గరుత్మానివ జగ్రసే ।
 ధన్వినస్తురగోపేతాన్ విముఖాన్ భుజగానివ ॥ ౨౨-౯౧॥
 యదవస్తత్ర నిస్త్రాసా యవనైః స్తనయిత్సుభిః ।
 శైలా ఇవ దధుర్భీమాం శరవృష్టిముదీరితామ్ ॥ ౨౨-౯౨॥

రక్షచందనదిగ్ధాస్తే యశోభిః స్రగ్వీణస్తదా ।
 జయశ్రీపరిరమాభర్థం నైపథ్యమివ భేజరే ॥ ౨౨-౯౩॥
 కపిచూషితతాలభైః కృత్తైర్యవనమూర్ధభిః ।
 దదృశే కాలభృత్యానాం దత్తపిణ్డేవ మేదిసీ ॥ ౨౨-౯౪॥
 పీతే యవనసైన్యాభౌ తత్కౌపబడబాగ్నినా ।
 శకాద్యాః శరణం జగ్ముః శక్జాతజ్జేనసాత్యకిమ్ ॥ ౨౨-౯౫॥
 ప్రవాళపల్లవాస్తీరాం రత్నపుష్పౌఘకర్పూరామ్ ।
 విహరపదపీం మేనే వేలామపరవారిధేః ॥ ౨౨-౯౬॥
 ప్రచేతసాఽపి దుష్పాప్తైః ప్రవాలమణిమాక్తకైః ।
 తం పోతవణిజస్తత్ర ప్రభూతైః పర్యతోషయన్ ॥ ౨౨-౯౭॥
 నిర్ధూతనిగమాంస్తత్ర నైగమాన్ అపరాంతజాన్ ।
 స వైద్య ఇవ దుర్వాప్యధీన్ దుర్జయాన్ అజయద్ విభుః ॥ ౨౨-౯౮॥
 విహరన్ వారుణీభాజా స పీరో విజయశ్రియా ।
 బభూవ బర్బరస్త్రీణాం పరిదేవనదేశికః ॥ ౨౨-౯౯॥
 ఉదసహ్యస్త వార్ణేయాః కుంతలాన్ సమరశ్లథాన్ ।
 ప్రవాళైరపరామ్భాధేరాన్తైరివ సముద్భృతైః ॥ ౨౨-౧౦౦॥
 తతో విలులితమ్లేచ్ఛః పశ్చిమోదధివేలయా ।
 అనిలప్రేయసీమాశామమనుష్యపదం యయో ॥ ౨౨-౧౦౧॥
 హారీతహరితైస్తత్ర మహారైర్మణిరాశిభిః ।
 గృహీతైరన్యగృహ్యస్త తేన పోతోపజీవినః ॥ ౨౨-౧౦౨॥
 పశ్చిమాం దిశమాక్రమ్య ప్రాజ్ఞుఖం రథమాస్థితమ్ ।
 విపరీతగతిం సూర్యముదీచ్ఛాస్తమజానత ॥ ౨౨-౧౦౩॥
 స కృష్ణవర్త్మవిహృతిర్యుగాంత ఇవ సంయుగే ।
 అమిత్రలోకమదహత్ దీప్తహేతిగణోల్బణః ॥ ౨౨-౧౦౪॥
 అనభవిద్యుత్ప్రృతిమాః సాయకాస్తస్య ధన్వినః ।
 అభవన్ హూణనారీణామశ్రువర్షపురస్సరాః ॥ ౨౨-౧౦౫॥

ద్విషతో దేవదృశ్యేషు రణరణేషు దీవ్యతః ।
 తాజ్జవం గ్రాహయామాస నిపాతితశిరోధరాన్ ॥ ౨౨-౧౦౬ ॥
 అపరస్పరసాపేక్షాన్ అతూణీరప్రకాశకాన్ ।
 అశంసత్ ప్రతియోధానవ్యవధీరితజీవితాన్ ॥ ౨౨-౧౦౭ ॥
 మహాన్తో మణ్డలం చేరుర్మధ్యేప్రతిబలం ద్విపాః ।
 ప్రలయోదన్వదావర్తే భ్రమంత ఇవ పర్వతాః ॥ ౨౨-౧౦౮ ॥
 తత్ర సైన్యరజశ్చక్రే ప్రతీచీరపి వాహినీః ।
 అసమాహితబుద్ధీనాం చిత్తవృత్తీరివాఽఽవిలాః ॥ ౨౨-౧౦౯ ॥
 త్రాసముక్తం పునస్తత్ర సిన్ధుకామ్భాజయోషితామ్ ।
 అశ్రుబిన్ధుభిరాబన్ధి మౌక్తికస్తనమణ్డనమ్ ॥ ౨౨-౧౧౦ ॥
 అకృష్టపవ్యఘుసృణామచ్చిన్నౌఘమహాపగామ్ ।
 అఘర్మగ్లపితారణ్యామనఘాం భువమన్వభూత్ ॥ ౨౨-౧౧౧ ॥
 అశ్వీయఖురనిష్పిష్టభూధరక్షోదభూయసా ।
 రాజవీధీసమాం చక్రే రజసా వాలుకాం నదీమ్ ॥ ౨౨-౧౧౨ ॥
 గ్రామణేరివ తైస్తస్య సైనికైరవరోధితాః ।
 స్త్రియః పురుషధర్మాణః స్త్రీత్వమేవోపలమ్భితాః ॥ ౨౨-౧౧౩ ॥
 బలేన మహతాఽఽస్కన్ధ్య మైనాకపితరం గిరిమ్ ।
 ప్రలయోదన్వదారోహమాకాలికమలమ్భయత్ ॥ ౨౨-౧౧౪ ॥
 సమాజమివ శైలానాం విశ్వరూపమివ ప్రభుమ్ ।
 ఉత్తమ్భనమివ వ్యోమ్నః స నిదధ్యౌ సకౌతుకమ్ ॥ ౨౨-౧౧౫ ॥
 శ్వశురం భూతనాథస్య స్కన్ధమాతామహం గిరిమ్ ।
 ప్రసూతిం సర్వరత్నానాం పృథివీధేనుతర్జకమ్ ॥ ౨౨-౧౧౬ ॥
 గృహీతాస్త్యాజితత్రాసా మేనాపతివనౌకసః ।
 మార్గమాదిదిశుస్తస్య వహ్నోరివ సమీరణాః ॥ ౨౨-౧౧౭ ॥
 తమారుహ్య నిరైక్షంత జిఘృక్షంత ఇవాన్ధకాః ।
 వికల్పితరవీన్ద్యగ్నీన్ మేరుకైలాసమన్దరాన్ ॥ ౨౨-౧౧౮ ॥
 దదృశే (దదర్శ)గగనం తత్ర దివాఽపి వ్యక్తతారకమ్ ।
 గౌరీహరమణిప్రఖ్యైర్గర్భానిర్ధరశీకరైః ॥ ౨౨-౧౧౯ ॥

సుభగాం కిన్నరీణాం చ స్వగుణామోదమేదురామ్ ।
 గీతిం నిశామయామాసుః(స)గజశార్దూలకర్షణీమ్ ॥ ౨౨-౧౨౦॥
 గుహాసు యమినాం మేనే సైన్యఘోషమశృణ్వతామ్ ।
 శృణ్వతామపి సింహానాం సమం సామినిమీలనమ్ ॥ ౨౨-౧౨౧॥
 అపశ్యత్ తత్ర(శ్యంస్తత్ర)దూరస్థమన్తికస్థమివోన్ముఖః ।
 కైలాసం కిన్నరేంద్రస్య కీర్తికన్దమివోత్థితమ్ ॥ ౨౨-౧౨౨॥
 చమరాన్ సింహశాఖాంశ్చ గన్ధనాభిమృగానపి ।
 జగృహుస్తత్ర వార్ణయాః ప్రియాసమ్ప్రీణనార్థినః ॥ ౨౨-౧౨౩॥
 గుఙ్గాహారభృతః శ్యామా బర్హోల్లాసితకున్తలాః ।
 ప్రలాలవననాః ప్రేక్ష్య జహసుః శబరాఙ్గానాః ॥ ౨౨-౧౨౪॥
 శిఖరాంసపరిష్కారైః సైన్యద్విపమదైర్బభౌ ।
 కల్కితః క్షౌభృతాం నాథః కస్తూరీస్థానకైరివ ॥ ౨౨-౧౨౫॥
 శ్రుత్వా గిరిగుహానూక్తం తత్సైన్యగజగర్జితమ్ ।
 అపి సింహాః పలాయన్త వన్యద్విరదభేదినః ॥ ౨౨-౧౨౬॥
 ప్రదీప్తరత్నశిరసం ప్రాలేయపరిపాణ్ణ(ణ్ణ)రమ్ ।
 ప్రదక్షిణం వ్యతీయాయ శేషయిత్వా మహీధరమ్ ॥ ౨౨-౧౨౭॥
 అథ కస్తూరికామోదైరధివాసితభూధరాన్ ।
 యశసాఽఽవాస్య నేపాలాన్ యదువీరః స్వదేశయత్ (న్) ॥ ౨౨-౧౨౮॥
 పర్వతేన్ద్రప్రతినిధీన్ ప్రాగుత్తరమహీధరాన్ ।
 సుప్రతీకవిషాణాగ్రైరవైక్షత గవాక్షితాన్ ॥ ౨౨-౧౨౯॥
 ద్వీపపర్వతదుర్గేషు ద్వీపసింహనిభాన్ ద్వీషః ।
 సఙ్గామమృగయాస్థాయీ జగ్రాహ చ జఘాన చ ॥ ౨౨-౧౩౦॥
 ప్రభఙ్గాన ఇవామ్నోదాన్ పక్షీన్ద్ర ఇవ పన్నగాన్ ।
 ప్రాచ్యాన్ ప్రచ్ఛావయామాస పఞ్చవక్త్ర ఇవ ద్విపాన్ ॥ ౨౨-౧౩౧॥
 శోషితప్రాచ్యజలధిః శౌర్యబాడబవహ్నినా ।
 ససర్జ తద్వధూచిత్రేష్వశోష్యం శోకవారిధిమ్ ॥ ౨౨-౧౩౨॥
 యదూనాం హేతయస్తత్ర శత్రుశోణితపాటలాః ।

ప్రతాపజ్వలనజ్వాలాసమ్పదం ప్రతిపేదిరే || ౨౨-౧౩౩||

కృపాణికాభిః కుకురాః కమ్పితాభిరకమ్పయన్ |

ద్విషతాం తద్వధూనాం చ చిత్తదక్షిణలోచనే || ౨౨-౧౩౪||

విజప్రుర్యాదవాస్తత్ర విబుధస్త్రీవరప్రదాః |

శరాణాం లక్షదాతారః శత్రుసమ్మతవిక్రమాః || ౨౨-౧౩౫||

(యాదవాస్తత్ర శత్రూణాం కృత్తేషుం (ఘాన్)నూనమప్రతీన్ |

ఆశాతధాన్వా దృశ్యేషు శిరోజాలేషు సాయకాన్ ||

(అధిజ్యధన్వా వ్యకిరత్ శిరోజాలేషు సాయకాన్)

విక్రమప్రభవే తేషాం విజయశ్రీస్వయంవరే |

వన్దికృత్యం ద్విషశ్చక్రరప్పరోభిః స్వయంవృతాః || ౨౨-౧౩౬||

రమాపతిపదోత్పన్నాం రత్నాకరపతింవరామ్ |

పుణ్యాం సరితమాసీదత్ పురభిన్నౌలిమాలికామ్ || ౨౨-౧౩౭||

స మేనే జాహ్నవీం యాన్తీమర్థమేకమివార్ణవమ్ |

ప్రవాహైర్బహుధా భిన్నైర్భాషాభిరివ భారతీమ్ || ౨౨-౧౩౮||

కృపాణధారాతీర్థేన శోధయిత్వా కృతాగసః |

త్రిదివం ప్రాపయామాస వజ్రాన్ప్రపథగాన్తరే || ౨౨-౧౩౯||

విక్షిపన్ భువి నిస్త్రింశో వక్త్రపుష్పాణి వైరిణామ్ |

రణరంగనటస్యాస్య సూత్రధార ఇవాభవత్ || ౨౨-౧౪౦||

సైన్యదన్తిమదోపేతైః శత్రుస్త్రీబాష్పకజ్జలైః |

గగ్గాం రవిసుతాం చక్రే యశసా తాం చ తన్మయీమ్ || ౨౨-౧౪౧||

ఆత్మసారా ద్విషస్తత్ర ముక్తాన్తేన మహీయసా |

అదృశ్యన్త యథాపూర్వం దన్తిభుక్తకపిత్థవత్ || ౨౨-౧౪౨||

పృథువీచిగణాం తీర్త్వా పృథివీసహజాం నదీమ్ |

బాధితాశేషగౌడేన బలీనార్ణవమార్దవత్ || ౨౨-౧౪౩||

అలభన్త మహీపాలాః పురతస్తస్య నిర్భయాః |

నతేన ధనుషా నాకం వపుషా చ వసున్ధరామ్ || ౨౨-౧౪౪||

విశన్తో వాహినీం తస్య త్రిస్తోతసమివాపరామ్ |

త్రిదివం ప్రత్యపద్యన్త ప్రతియోధా నిరాగసః || ౨౨-౧౪౫||

కుటిలాన్ ప్రగుణీకృత్య స్వనామాక్షరభూషితాన్ ।
 జగ్గమాన్ దర్శయామాస జయస్తమ్భాన్ మహీతలే ॥ ౨౨-౧౪౬ ॥
 శాలీనివ సతస్త్రాతుం తత్ర తత్ర ప్రరోహతః ।
 యవసౌఘనిభాన్ యాప్యాన్ ఉజ్జహార యదూద్వహః ॥ ౨౨-౧౪౭ ॥
 ప్రతాపాగ్నిం పురస్కృత్య భువ(భూయ)స్సాగరవాససః ।
 వేలావలయసమ్పన్నం కరం జగ్రాహ తత్ర సః ॥ ౨౨-౧౪౮ ॥
 పురన్ధరసమః పూర్వం జిత్వా పౌరన్ధరీం దిశమ్ ।
 దీక్షితః సత్పరిత్రాణే దక్షిణాభిముఖోఽభవత్ ॥ ౨౨-౧౪౯ ॥
 ఉపదీకృత్య సర్వస్వముపసన్నయదూద్వహః ।
 ప్రాచీమవికలామృద్ధిముత్కలాః ప్రతిపేదిరే ॥ ౨౨-౧౫౦ ॥
 ప్రహితానథ కాల్మిజైః పన్థానముపరున్ధతః ।
 రురోధ సింహనాదేన యదుసింహః స సిన్ధురాన్ ॥ ౨౨-౧౫౧ ॥
 స తాన్ గైరికరక్తాఙ్గాన్ సప్తధా స్రుతనిర్హరాన్ ।
 జగ్గమానివ విధ్యాదీన్ జగృహే గన్ధహస్తినః ॥ ౨౨-౧౫౨ ॥
 ప్రతియుధ్య పరిశ్రాంతాన్ గృహీత్వా గజయోధినః ।
 చక్రలిఙ్గధరాంశ్చక్రే కాల్మిజ్కన్కిరీకృతాన్ ॥ ౨౨-౧౫౩ ॥
 స తేషామపి సామంతాన్ ఆహూతాన్ విన్ద్యదుర్గతః ।
 దక్షాన్ ద్వీరదశిజ్ఞాయాం చక్రే నిజనిషాదిసాత్ ॥ ౨౨-౧౫౪ ॥
 వైరివారణమూర్ధన్యైర్మోక్షకైర్లాజతాం గతైః ।
 రణాగ్నిర్దర్శయామాస వ్యూఢాం తేన జయశ్రియమ్ ॥ ౨౨-౧౫౫ ॥
 దారితద్వీరదాంస్తత్ర సింహానివ మహాజవాన్ ।
 ననన్ద స్వభటాన్ దృష్ట్వా నఖరశ్రితమౌక్తికాన్ ॥ ౨౨-౧౫౬ ॥
 వివక్షాన్ భూభృతస్తత్ర కుర్వతా నిర్విచేష్టితాన్ ।
 దేవో హరిహయన్తేన ద్వీరూపత్వమివాన్వభూత్ ॥ ౨౨-౧౫౭ ॥
 అపర్యుషితపానీయామనఘస్రోతసం శుభామ్ ।
 గగ్గమివ విభక్తాఙ్గీం ప్రాప గోదావరీం తతః ॥ ౨౨-౧౫౮ ॥

అశాలీనమనస్తేఽపి స్వాశ్రితత్రాణమిచ్ఛతామ్ |
 అన్యాణామాత్మదాతృణాం దదావభయదక్షిణామ్ || ౨౨-౧౫౯||
 పతిరక్షణతుష్టానాం స్వగుణగ్రథితాక్షరైః |
 అద్భేత్వరపురస్థీణాం సజ్జీతైః ప్రత్యనన్దన్ద్యుత || ౨౨-౧౬౦||
 ఆద్యం ద్రుమిడదేశానాం తుణ్ణీరమథ మణ్ణలమ్ |
 వివేశ భూషితం యూపైర్వేధసో వాజమేధితైః || ౨౨-౧౬౧||
 ఉప్తదోషః స తం దేశం క్షీరసిన్ధుగుణాధికమ్ |
 శుద్ధధర్మపరిష్కారం శ్వేతదీప్తపమమన్యత || ౨౨-౧౬౨||
 పరిత్యక్తపథాన్స్తత్ర స కాఞ్చీకటకత్యజః |
 ఆహూయ స్థాపయామాస ధర్మాన్ ధర్మధురన్ధరః || ౨౨-౧౬౩||
 ప్రతోభయన్తీం లలితైస్తతః ప్రథమలక్షితైః |
 దర్శనీయేషు చోలేషు దిదృక్షామన్వవర్తత || ౨౨-౧౬౪||
 అథ కన్యాం కవేరస్య దదర్శ కనకాశ్రితామ్ |
 అపదిష్టనదీరూపామమృతస్యేవ దేవతామ్ || ౨౨-౧౬౫||
 ఉదారలహరీలాస్యాం లలితావర్తరాసికామ్ |
 రసికః ప్రైక్షత నదీం రజ్జపర్యస్తనర్తకీమ్ || ౨౨-౧౬౬||
 రథసేతునిరుద్ధా సా రత్నాకరమనోరథాత్ |
 అవరుహ్య జగమేవ సహ్యాస్య పితురన్తికమ్ || ౨౨-౧౬౭||
 దక్షిణాపథగంగాయాః స తస్యా దివ్యసమ్పదః |
 దదౌ రవిసుతాశ్లేషం దానవర్దేణ దన్తినామ్ || ౨౨-౧౬౮||
 జననీమివ తాం లక్ష్మ్యః పాథోనిధిపతివ్రతామ్ |
 నియమైరుచితైర్భిజే నిగమఖ్యాతవైభవామ్ || ౨౨-౧౬౯||
 యశోభిస్సహ చోలానామిక్షునిష్యన్దసమ్మితం (నిభమ్)|
 పయః సహ్యపయస్విన్యాః పపుర్యాదవయూథపాః || ౨౨-౧౭౦||
 జహసుర్జాగరూకాస్తే జఙ్ఘాలగుణశాలినామ్ |
 దృష్ట్వా ద్రుమిడయోధానామవస్కన్దమనోరథమ్ || ౨౨-౧౭౧||
 త్రివిష్టపనిభాన్స్తత్ర దృష్ట్వా జనపదాన్ బహూన్ |
 అచమత్కారమన్యేషు భూమిభాగేష్వధత్త సః || ౨౨-౧౭౨||

తత్ర దర్పమమిత్రాణాం మిత్రాణామపి సాధ్వసమ్ ।
 అఖణ్డయదపర్యాయాత్ అత్యాఖణ్డలవిక్రమః ॥ ౨౨-౧౭౩॥
 రక్తమాత్మభువస్తత్ర రమ్యనిర్మాణమాత్మకామ్ ।
 అనస్తపీకారూఢమభ్యర్చ్య ముదితో యయౌ ॥ ౨౨-౧౭౪॥
 దివా౭పి దీపసాపేక్షం గహనం సంశ్రితాన్ గజైః ।
 స చోరాంశ్చార్జ్యయామాస చోలపాణ్డ్యోపఘాతినః ॥ ౨౨-౧౭౫॥
 రమ్యపత్రసంస్థానం రత్నసైకతశోభినీమ్ ।
 వ్యలోకయత సమ్ప్రీతో వేలావిపినపద్ధతిమ్ ॥ ౨౨-౧౭౬॥
 మైనాకమహసా దీప్తం సేతుసీమన్తితోదకమ్ ।
 దమితం రఘువీరేణ దదర్శాభిం స దక్షిణమ్ ॥ ౨౨-౧౭౭॥
 పరిఖాం ప్రేక్ష్య లక్ష్మాయాః పయోధిం ప్రజహర్ష సః ।
 తారాభూషితదేహస్య త్రిదవన్యేవ దర్పణమ్ ॥ ౨౨-౧౭౮॥
 సహసోత్పతతాం తత్ర ధన్వినో లఘువిక్రమాః ।
 ఉదధిం దన్తినక్రాణాం కుమ్భరత్నైశ్చైరపూరయన్ ॥ ౨౨-౧౭౯॥
 గగనం చ నిరాలంబమగాధం చ మహోదధిమ్ ।
 పీక్ష్య తే బహ్వామన్యన్త హనూమన్తం గతాగతమ్ ॥ ౨౨-౧౮౦॥
 స భేజే సరితాం పత్యుః పులినం వృష్టిపుజవః ।
 ఆసీదవిధవా గజ్ఞా ప్రసన్నే యత్ర రాఘవే ॥ ౨౨-౧౮౧॥
 వ్యలోకత చ వన్మేరో లక్ష్మగోపురముత్తరమ్ ।
 రఘువీరశరవ్రాతపరికల్పితజాలకమ్ ॥ ౨౨-౧౮౨॥
 పరిభూతరవస్తస్య సైన్యఘోషేణ సాగరః ।
 అధికం జ్ఞోభమాపన్నస్త్రాసభిన్న ఇవాభవత్ ॥ ౨౨-౧౮౩॥
 తమాలాన్ ప్రతిమాతఙ్గత్రాసాదాలానమణ్డలాన్ ।
 మమృదుర్నానమావార్య మదాన్ధా గన్ధసిన్ధరాః ॥ ౨౨-౧౮౪॥
 నలసేతుం తతో నీత్వా దృష్టముక్తానదీముఖః ।
 పీరో విశ్రమయామాస దుర్నివారాం వరూఢినీమ్ ॥ ౨౨-౧౮౫॥
 కృతవ్యావర్తనాస్తత్ర కేతకీరేణురూపితాః ।

ద్విషః స్కన్ధాంశ్చ దుధువుర్హయాస్తుములహేషితాః ॥ ౨౨-౧౮౬ ॥

ధనుషా శార్ఙ్గభీమేన సామివిష్ఫారితేన సః ।

లజ్జితోదధిఘోషేణ లక్ష్మ్యాద్దీపమకమృయత్ ॥ ౨౨-౧౮౭ ॥

ప్రతాపదూతవశగాః ప్రాజ్యరత్నోపహరిణః ।

అజివన్ యదుసింహస్య పాదమాశ్రిత్య సింహలాః ॥ ౨౨-౧౮౮ ॥

మహతీముపదాం తేషాం ద్విపరత్నాదిశాలినీమ్ ।

స సన్యుహ్య పునశ్చక్రే న మనః నేతుబన్ధనే ॥ ౨౨-౧౮౯ ॥

ద్విరదాన్ సింహలేన్ద్రస్య ద్విచతుర్దంతశోభినః ।

పోతభూతాంస్త్రికూటస్య పోతానీతాన్ అమన్యత ॥ ౨౨-౧౯౦ ॥

యశోరత్నాకరస్తస్య బభౌ పాణ్డ్యసమర్పితైః ।

సైన్యకఙ్కుకపర్యాప్తైర్ముక్తైపులిన్మణ్డైః ॥ ౨౨-౧౯౧ ॥

సోమవంశభువాం తత్ర భూభృతాం యదుపుజవః ।

సయూధ్యభావముద్భావ్య శక్ష్మాజ్వరమపానుదత్ ॥ ౨౨-౧౯౨ ॥

స మారుతిపదన్యాసాదఙ్గితాగ్రామధిత్యకామ్ ।

ప్రభుః ప్రదక్షిణీచక్రే మహేన్ద్రస్య మహీభృతః ॥ ౨౨-౧౯౩ ॥

ఉపభుక్తా బభౌ తేన మలయస్య వనస్థలీ ।

సైన్యసమృద్ధసమ్భూతైరేలాచన్దనసౌరభైః ॥ ౨౨-౧౯౪ ॥

పతగేన్ద్రధ్వజత్రాసాత్ భ్రష్టకుణ్డలితాత్మనామ్ ।

జగృహుర్యాదవాస్తత్ర ఫణారత్నాని భోగినామ్ ॥ ౨౨-౧౯౫ ॥

పుతనాం తస్య సమేష్పిక్ష్య పృషద్భావితసాగరామ్ ।

మానమాత్మని తత్యాజ మలయాశ్రమతాపసః ॥ ౨౨-౧౯౬ ॥

మరుతస్తత్ర నాగానాం మృదితైలాసుగన్దయః ।

చన్దనద్రుమసంక్తానాం ప్రీతికోపకృతోఽభవన్ ॥ ౨౨-౧౯౭ ॥

పఠీరస్కన్ధవిషయాస్తత్ర తేషాం భుజజ్గమాః ।

అభజన్త ఫణారత్నైరవాతక్షోభ(క్షేప)దీపతామ్ ॥ ౨౨-౧౯౮ ॥

ముక్తాభరణభూయిష్ఠా రత్న(క్ర)చన్దనరజ్జితా ।

చకాశే యాదవీ సేనా సతారేవ పితృప్రసూః ॥ ౨౨-౧౯౯ ॥

నిదాఘమివ పర్జన్యో నిరాసే సాత్యకిః పరమ్ ।
 ప్రయుక్తైరగ్రతో నాగైః ప్రావృషేజ్యైరివామ్బుధైః ॥ ౨౨-౨౦౦॥
 యుగపత్ ప్రత్యవిధ్యంత యుద్ధే తస్య శరైర్ద్విషః ।
 అపాక్షైశ్చ సురస్త్రీణామసితోత్పలమేచక్తైః ॥ ౨౨-౨౦౧॥
 శస్త్రకేలిం పరిత్యజ్య స్వకాంతాకేశభిజ్ఞరామ్ ।
 జగృహుః కేరలాస్తత్ర జైత్రమస్త్రమివాజ్ఞలిమ్ ॥ ౨౨-౨౦౨॥
 అదూరావస్థితో రామస్తత్ర వృష్టివరూఢినీమ్ ।
 శశశ్చే విస్మయావిధ్ధః సప్తార్ణవసమాహృతిమ్ ॥ ౨౨-౨౦౩॥
 భుగ్నుభాగస్తతః సహ్యస్తదాక్రమణయన్త్రితః ।
 ప్రణినంసురివాబోధి పర్యస్తశకబోపమః ॥ ౨౨-౨౦౪॥
 అగ్రస్కన్ధేన గోకర్ణం మహేన్ద్రమపి మూలతః ।
 అవస్కన్ద్య యదుశ్రేష్ఠః స్కన్ధావారం న్యవీవిశత్ ॥ ౨౨-౨౦౫॥
 జిత్వా సహ్యశ్రితం వీరో జామదగ్న్య ఇవాపరః ।
 దూరముత్సారయామాస ద్విషదృష్టలమహార్ణవమ్ ॥ ౨౨-౨౦౬॥
 చారుచందనసమ్పన్నశైలస్తనమనోహరామ్ ।
 బుభుజే దక్షిణామాశాం మౌక్తికాకరమేఖలామ్ ॥ ౨౨-౨౦౭॥
 తత్ర వేలానితోద్ధూతరాజతాలరవాన్వితమ్ ।
 స్వరీతం స్వాదు శుశ్రావ భుజిజ్ఞస్త్రీముఖోదితమ్ ॥ ౨౨-౨౦౮॥
 చోలకేరలపాణ్డ్యానాం పశ్యన్ అనుగతిం ప్రభుః ।
 చకార పునరాధానం ధర్మ్యం హుతభుజామివ ॥ ౨౨-౨౦౯॥
 కాలదృష్టికరాలాభిరుల్కాభిరివ హేతిభిః ।
 దుర్మదద్విరదోదగ్రాన్ త్రాసయామాస తౌలువాన్ ॥ ౨౨-౨౧౦॥
 ఖేటకర్పరగూఢాశ్లాన్ కీలయిత్వా శరైర్ద్విషః ।
 స్థలకూర్మైరివాకీర్ణం చకార రణభూతలమ్ ॥ ౨౨-౨౧౧॥
 శరైరభ్యర్చితాన్తేన కోఙ్కణాః సమరాఙ్కణే ।
 పుష్పవృష్టిభిరానర్చుస్తమేవ త్రిదశీకృతాః ॥ ౨౨-౨౧౨॥
 కు పితాః కోఙ్కణస్త్రీణాం గణ్ణాషమధుగర్భితాన్ ।

బభ్రజ్జురమితామోదాన్ వకులాన్ వృష్టికుజ్జారాః ॥ ౨౨-౨౧౩॥
 ప్రమాదానివ తాన్ సప్త దేశాన్ అతిపతన్ ప్రభుః ।
 స మమర్ద మహారాష్ట్రం సైన్యదక్షిణభాగతః ॥ ౨౨-౨౧౪॥
 అపశ్యద్ ఋశ్యమూకాస్తే శేషమాలిమణిప్రభామ్ ।
 రామసాయకరన్ధ్రేణ నిస్సరన్తీం నభస్స్పృశమ్ ॥ ౨౨-౨౧౫॥
 కామక్రోధావివాస్కన్య సహ్యవిన్యో సమాహితః ।
 విజిగ్మ్య విషమాంస్తత్ర విషయాన్ సత్త్వమాస్థితః ॥ ౨౨-౨౧౬॥
 చాపఘోషేణ నిర్భిన్నచక్రవాలాద్రిసన్ధినా ।
 కుజ్జాలీనాన్ దిష్టపస్త్ర దివాభీతాన్ అభే(భీ)షయత్ ॥ ౨౨-౨౧౭॥
 అవన్యతపసా విన్యః స్తమిభతః కుమ్భజన్మనా ।
 యదుపుజ్గవమాతజైర్వర్ధమాన ఇవాభవత్ ॥ ౨౨-౨౧౮॥
 సూర్యరోధితరుచ్చన్నాం అసూర్యమృశ్యవీచికామ్ ।
 సోమవంశ్యాః సుధాం తత్ర పపుః సోమసముదభవామ్ ॥ ౨౨-౨౧౯॥
 తేషాం విహరతాం తత్ర శిజ్జోనీబద్ధరావణామ్ ।
 కార్తవీర్యజలక్రీడాం కథయన్తి స్మ తాపసాః ॥ ౨౨-౨౨౦॥
 నగరీం హేహయేన్ద్రస్య కారార్పితదశాననామ్ ।
 నలాదీనాం చ శిథిలాం సనిర్వేదమదర్శయన్ ॥ ౨౨-౨౨౧॥
 రథవాజపదక్షుణ్ణవిన్యమస్తకరేణుభిః ।
 రేవామాచామయామాస రిపుస్త్రీభాష్పవర్షితామ్ ॥ ౨౨-౨౨౨॥
 వవృధే సమరస్తత్ర సుభగ(ట?)స్వర్గసజ్జమః ।
 సిద్ధగన్ధర్వయూథానాం చిత్తతాణ్డవదేశికః ॥ ౨౨-౨౨౩॥
 సులిజ్ఞః ఖడగసిప్పిష్టదన్తదమ్భాలినసమ్భవైః ।
 ఆసీత్ ద్విరదమేఘానామచిరద్యుతికల్పనా ॥ ౨౨-౨౨౪॥
 సవ్యాలమృగసక్కిర్ణా రమ్యతుజ్గరథద్రుమా ।
 విససర్ప చమూస్తత్ర విన్యవన్యేవ జగ్గమా ॥ ౨౨-౨౨౫॥
 తాలద్వయసజ్జఙ్ఘ్రాః కుమ్భైరుత్తమిభతామ్బరాః ।
 గర్జితైస్త్రాసయామాసుర్గజా వనమతగ్గజాన్ ॥ ౨౨-౨౨౬॥

బలయన్త్రణయా తత్ర గృహీతైర్విపినద్విపైః ।
 వ్యవర్ధయత తాం సేనాం విన్ద్యపాదైరిహోన్నతైః ॥ ౨౨-౨౨౭ ॥
 యూత్తైర్ద్విరదశైలానాం కనత్కదలికావనైః ।
 అన్తరం పూరయామాస విన్ద్యసీహారభూభృతోః ॥ ౨౨-౨౨౮ ॥
 అరాతివనితానేత్రైరశ్రుధారాధరైరిమామ్ ।
 పీరో వసుమతీమిత్యం విదధే దేవమాతృకామ్ ॥ ౨౨-౨౨౯ ॥
 ధర్మయూపనిభైస్తస్య జయస్తమైః సమస్తతః ।
 ప్రరూఢాద్భుతరోమాఞ్చా ప్రత్యభాసత మేదిసీ ॥ ౨౨-౨౩౦ ॥
 జితాశేషవిపక్షస్య బద్ధముక్తావభాసినీ ।
 అభవత్ కకుభాం తస్య కీర్తిః శ్రవణభూషణమ్ ॥ ౨౨-౨౩౧ ॥
 ఇతి గ్రాహ్యకరాశ్చక్రే హరితో హరితోషకృత్ ।
 పీరః సురభిణా స్వేన యశసాఽఽవాసితామ్బరాః ॥ ౨౨-౨౩౨ ॥
 హృతసర్వస్వదీనానాం వ్రీడామపనుదన్నివ ।
 అదిశత్ క్షేమమాశానాం యశోభిర్హంసలక్షణైః ॥ ౨౨-౨౩౩ ॥
 స చక్రవత్ పరిక్రమ్య క్షమాచక్రమరిన్దమః ।
 క్షపయిత్వా రిపూన్ సర్వాన్ శౌరిపార్శ్వం పునర్యయౌ ॥ ౨౨-౨౩౪ ॥
 సైన్యసిన్ధుపథస్తస్య స్థలీశేషితకణ్ణకః ।
 విదధే విస్మయోన్నిద్రప్రీతికణ్ణకితాం భువమ్ ॥ ౨౨-౨౩౫ ॥
 తమేవమఖిలామాశాం పరిక్రమ్యోదయస్థితమ్ ।
 ప్రద్యోతనసమం పౌరాః ప్రహృష్టాః ప్రత్యుపాసత ॥ ౨౨-౨౩౬ ॥
 సైన్యఘోషసమాహూతౌ తతో హరిహాలాయుధౌ ।
 తమభ్యాజగ్ముతుర్ధూరాదుగ్రసేనపురోగమౌ ॥ ౨౨-౨౩౭ ॥
 దదృశే సాత్యకిస్తత్ర రామముఖ్యైః సరాజకః ।
 అన్యైః సహ దిశాపాలైరాఖణ్డల ఇవాపరః ॥ ౨౨-౨౩౮ ॥
 అభివన్ద్య స తాన్ వన్ధ్యాన్ అభివ్యక్తపరాక్రమః ।
 తదనుప్లవభావేన ప్రావిశత్ ద్వారకాం పురీమ్ ॥ ౨౨-౨౩౯ ॥
 ప్రస్థితౌ పరిమేయాని పశ్చాదుపచితాని సా ।

జగన్ యదుసైన్యాని జగన్తవ హరేస్తనుః || ౨౨-౨౪౦||

అష్టాసు దిక్షు విభవైరుపసజ్గుహితైః
యజ్ఞాస్పదప్రహసనీ యదురాజధానీ ।
సత్యానుభావవసుదేవసుతప్రసత్వైః
సమూభతదిక్పతివిభూతిరివాబభాసే || ౨౨-౨౪౧||

అభ్యర్ఘ్య పూర్వవిభవాదధికైః ప్రదిష్టైః
నాకాధిపానివ నవోపహృతాన్ నరేన్ద్రాన్ ।
ధర్మానుపాలననియోగనిరూఢచిత్తాన్
ప్రాస్థాపయత్ ప్రతిదిశం ప్రథమో యదూనామ్ || ౨౨-౨౪౨||

మణిమకుటసహస్రైర్వాసుదేవస్య భూపాః
పదసవిధనిషణ్ణాం పాదుకామర్చయిత్వా ।
ప్రతియయురుపలభైః పారిజాతప్రసూనైః
సురభయితుముపేత్య స్వావరోధాన్ ప్రసాద్యాన్ || ౨౨-౨౪౩||

|| ఇతి కవితార్కికసింహస్య సర్వతన్త్రస్తస్వతన్త్రస్య
శ్రీమద్వేంకటనాథస్య శ్రీమద్వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు యాదవాభ్యుదయే
మహాకావ్యే ద్విగ్విజయో నామ ద్వావింశఃసర్గః

|| భూభారహరణం నామ త్రయోవింశః సర్గః ౨౩||

అథాధికారవ్యవనాత్ య ఇన్ద్రాః
పశ్చాత్తభవన్ పాణ్డుసుతాః పృథివ్యామ్ ।
జయార్థినస్తే జగదేకనాథం
ప్రవేదిరే సత్త్వధనాః సదారాః || ౨౩-౧||

తమోపహేస్తత్త్వవిదామృషీణాం
వాక్యైస్త్రివేదీమనుసజ్జహానైః ।
కృష్ణం యథావత్ కృతినో విదన్తః
తస్యాభవన్ ప్రాణసమాః సఖాయః || ౨౩-౨||

తదాశ్రయాస్తత్ప్రణిధేయకృత్యాః
తేనైవ నాథేన సదా సనాథాః ।
అపారయన్ యోగిభిరప్యజయ్యాన్

బాహ్యస్తరాన్ జేతుమరాతివర్గాన్ ॥ ౨౩-౩॥

ప్రతిక్రియాః ప్రాగ్భవదుష్కృతానాం

ప్రాణోపరోధేఽపి నిరుద్ధపాపాః ।

ధీరాస్త్రితోకీసుహృదః ప్రసాదాత్

విపాకరమ్యా విపదః ప్రసేహుః ॥ ౨౩-౪॥

అలఙ్ఘయన్ విశ్వపతేః ప్రసాదాత్

వృత్తిం పరాచీమివ వీతరాగాః ।

ఆరాతిభిశ్చద్మవిధిప్రవీణైః

ఆపాదితామగ్నిజలాదిపీడామ్ ॥ ౨౩-౫॥

కలిజ్గనీతిం కలహైకతానాం

కర్ణం చ పార్థేన నిబద్ధవైరమ్ ।

ఆస్థాయ దుశ్శాసనపూర్వజన్మా

ధర్మోత్తరాన్ జేతుమియేష పార్థాన్ ॥ ౨౩-౬॥

స రాజసూయక్రతుధర్మపత్నీం

భీమేన గాఙ్ఢీవభృతా చ మాన్యామ్ ।

ద్యూతచ్ఛలప్రాపితదాసభావాం

సాధ్వీం ముధా పర్యభవత్ సభాయామ్ ॥ ౨౩-౭॥

అనన్యనాథాం స్థితిమాఘ్నవత్యా

నాథః స్వసమ్బాధననామగర్భమ్ ।

శుశ్రావ దూరాన్తరితోఽపి శౌరిః

ప్రాక్రోశనం పార్థపతివ్రతాయాః ॥ ౨౩-౮॥

మిథ్యావిచారాన్మిషతాం గురూణాం

ప్రభుః సతాం పాణ్డవధర్మపత్నీమ్ ।

దుశ్శాసనవ్యాకులితోత్త్రతాన్త్రరీయా-

మక్షయ్యకౌశేయవతీమకార్షీత్ ॥ ౨౩-౯॥

అవాప్తుకామాః ప్రబలైరమిత్రైః

అక్షచ్ఛలేనాపహృతం స్వరాజ్యమ్ ।

నిక్షిప్తకర్తవ్యభరా బభూవుః

సత్త్వాధికాః సాత్వత(సాత్త్విక)యూధనాథే ॥ ౨౩-౧౦॥

స్వాతస్త్వగన్ధద్విరదాఙ్కుశేన
 స్వేనైవ శీలేన వినీయమానః ।
 అనన్యలభ్యం ప్రతిలమ్భితోఽభూత్
 ప్రభుః స్వయం పాణ్డవదూతభావమ్ ॥ ౨౩-౧౧॥

స తాదృశీమార్ద్రయత త్రిధామా
 ప్రేష్యక్రియాం ప్రేషితదేవవృన్దః ।
 నను ప్రభూణాం నిరపేక్షభూమ్నాం
 ప్రసాధనం భక్తజనే గుణత్వమ్ ॥ ౨౩-౧౨॥

అపి ప్రభూతానుగుణక్రియాభ్యః
 శ్లాఘాపదం తత్త్వవిదాం బభూవ ।
 అనన్యతన్త్రస్య విభోస్తదేతత్
 నాథోచితం నన్తృషు పారతన్త్రయమ్ ॥ ౨౩-౧౩॥

తపస్యతః పుత్రసముద్భవార్థం
 మార్గాగతం మోచయతః పిశాచమ్ ।
 అజన్మనో జన్మభృతశ్చ శౌరేః
 స్వామిత్యసంవాది బభూవ దూత్యమ్ ॥ ౨౩-౧౪॥

సరోషసీరాయుధహేతిశక్త్యా
 సాచీకృతాం కౌరవరాజధానీమ్ ।
 అద్యాపి గఙ్గాసలిలప్రవాహే
 ప్రకాన్తపాతామివ సమ్ప్రపేదే ॥ ౨౩-౧౫॥

ఖద్యోతవత్ దర్శితఖణ్డదీప్తిన్
 ప్రజ్ఞాదృశో భూమిభృతః సభాయామ్ ।
 ప్రాప్తోదయో భానురివ త్రిధామా
 ప్రచ్ఛాదయామాస కురూన్ స్వధామ్నా ॥ ౨౩-౧౬॥

తదాగమేన ప్రతిపన్నహర్షాః
 తద్దర్శనేనాఽఽహితపారవశ్యాః ।
 అతర్కితప్రస్మృతవైరబన్ధాః
 వృత్తిం ద్విషన్తో విదధుర్యథార్హమ్ ॥ ౨౩-౧౭॥
 ఉలూఖలే భక్తగుణే చ బద్ధం

గుణోత్తరే గోపవధూస్తనే చ ।
ఇయేష బన్ధుం జగదేకబన్ధుం
దుర్యోధనో దుస్త్యజమృత్యుపాశః ॥ ౨౩-౧౮॥

ప్రకాశయన్ కిశ్కీదివాప్రమేయః
ప్రభావమాత్మీయమనన్యవేద్యమ్ ।
ముహుః ప్రతిపాచరణోత్సుకానాం
మోఘాశతాం మూఢధియామకార్షీత్ ॥ ౨౩-౧౯॥

స్వవేదితం సంసది ధార్తరాష్ట్రే
సన్నితస్థో ధర్మసుతస్య వాక్యమ్ ।
అనాదదానే మురభిన్నివృత్తః
సానుగ్రహో విగ్రహమన్వమంస్త ॥ ౨౩-౨౦॥

నరాంశజుష్టేన ధనజ్ఞాయేన
రథీ భవన్ సారథిరాత్మనా చ ।
ధనుర్భుతా తోత్రభృతా చ భేజే
పుథక్త్వమైక్యం చ యథాప్రమాణమ్ ॥ ౨౩-౨౧॥

రథాధిరూఢం చ రథం చ రక్షన్
యథార్థతో దర్శయతి స్మ యంతా ।
త్రయ్యస్తచింతానిరపేక్షమీశః
తత్తాదృశం తత్త్వవిభాగమాద్యమ్ ॥ ౨౩-౨౨॥

పురఃస్థితే గోప్తరి విశ్వహేతౌ
పశ్చాదవస్థాయని తత్ప్రవర్త్యే (తన్నియమ్యే) ।
అనన్యయోగాత్ స రథో బభార
ప్రాధీతవేద్యాం ప్రణవప్రవృత్తిమ్ ॥ ౨౩-౨౩॥

ప్రభుర్బుభౌ ప్రగ్రహతోత్రపాణిః
కాలాత్మనా భావితపాశదణ్డః ।
యదా, తదా దేవగణేన మేనే
శాన్తం బలం శాన్తనవప్రధానమ్ ॥ ౨౩-౨౪॥

ధురన్ధరః స్వర్గనికేతనానాం
ధుర్యోత్థితైర్ధూసరితో రజోభిః ।

రరాజ మధ్యే రథయాథపానాం
గోష్ఠే పశూనామివ గోపవేషః || ౨౩-౨౫||

సముద్రసంక్లాతనిభే నృపాణాం
సైన్యద్వయే సంయతి సమప్రవృత్తే ।
అస్థానకారుణ్యవశాన్నివృత్తం
ధనజ్ఞాయం వీతశుచం వితేనే || ౨౩-౨౬||

ఫలాదపి స్వాదుతమప్రరోహం
ప్రోత్సాహనే సఖ్యురివోద్యతః సః ।
జగద్ధితార్థాయ జగౌ దయావాన్
అన్యైరవిజ్ఞేయమనన్యధర్మమ్ || ౨౩-౨౭||

చిరస్తనన్నేహదయాదిమూలం
చింతార్ణవం నిస్తరతో దురస్తమ్ ।
కిరీటినః కేశవసూక్తిరాసీత్
కాలోచితా కాచన పోతపాత్రీ || ౨౩-౨౮||

అభజ్గురైర్ధౌతఫలానుషఙ్గాత్
విద్యాశరైర్విశ్వగురోరుపాత్తైః ।
వివేకధన్వా విషమాన్ అజ్ఞేషీత్
అస్తస్థితాన్ జిష్ణురరాతిసంజ్ఞాన్ || ౨౩-౨౯||

ఉపఘ్నుభూతాం శ్రుతివల్లరీణా-
ముపాస్త తుష్యన్ ఉపదేశముద్రామ్ ।
నఖాంశుభిః ఊప్తతమఃకలఙ్కాం
నాథస్య పార్థో నతపూర్వభాగః || ౨౩-౩౦||

విభక్తసామాన్యవిశేషధర్మా
ప్రాదుర్భూవోపనిషత్ ప్రభోర్యా ।
స ఏవ తాం వ్యాసమునిః సమీచిం
పర్యగ్రహీత్ భారతవేదవక్తా || ౨౩-౩౧||

అభజ్ఞానీయాం పరధర్మసత్తాం (క్రాంతం)
అనశ్వరీం భారతసూర్యదీప్తిమ్ ।
విదుః శ్రుతీనామనఘాం వయస్యాం

గీతామసమ్మాధజనావిగీతామ్ || ౨౩-౩౨||

కపిధ్వజస్తస్య విభోరపశ్యత్
తదర్పితం చక్షురవాప్య దివ్యమ్ ।
విరిఞ్చ(ఞ్చ)పూర్వైరపి దుర్నిరీక్షం
విశ్వాశ్రయం రూపమశేషమూర్తేః || ౨౩-౩౩||

తస్మిన్ అభివ్యాప్తసమస్తలోకే
స తత్స్వరూపేణ వికల్ప్యమానే ।
విడమ్బితాన్ గోపురధారిబిమ్బైః
దేవాన్ విభోరైక్షత దివ్యదేహే || ౨౩-౩౪||

ప్రఖ్యాతదీక్షం ప్రణతార్తిభక్తే
పార్థస్తదా దైత్యరిపుం ప్రపన్నః ।
వినాశయామాస బలం రిపూణాం
వివత్ప్రతీకారపరేణ సఖ్యా || ౨౩-౩౫||

స్వహస్తపద్మాఞ్చితతోత్తపాశః
స్వచ్ఛన్దలీలాసహధర్మచారీ ।
గతాగతైరప్రతిమైః స చక్రే
జయశ్రియో జైత్రరథేన డోలామ్ || ౨౩-౩౬||

సవిస్మయః సంయతి సవ్యసాచీ
తత్తాదృశా సారథినా సమేతః ।
మనోజవానాం నిజసాయకానా-
మగ్రేసరం స్యన్దనమన్వపశ్యత్ || ౨౩-౩౭||

యథా నియచ్ఛత్యయమిన్ద్రియాశ్వాన్
జీవాశ్రయే దేహరథే నిబద్ధాన్ ।
తథాఽర్జునస్యన్దనధుర్యనేతా
బభూవ నాన్యేన నిదర్శనీయః || ౨౩-౩౮||

యదేకదేశే నిఖిలం తదన్యత్
త(య)దేహభాగేషు చ సంవిభక్తమ్ ।
రథైకదేశే తమవేక్ష్య పార్థః
ప్రాబుద్ధ తం సారథిమప్రతర్క్యమ్ || ౨౩-౩౯||

నివర్తితం వైరిజనోపమర్దాత్
 న్యస్తం రథే చక్రముపాదదానః ।
 నతప్రతిజ్ఞానుపరోధహేతోః
 ఆత్మప్రతిజ్ఞామజహాత్ స్వతస్త్వః ॥ ౨౩-౪౦॥

ద్విషత్ప్రయుక్తం దురపోహమస్తం
 భుజాన్తరాలేన విభుః ప్రతిచ్ఛన్ ।
 విధాయ వైకల్పికవైజయంతీం
 ప్రచ్ఛాదితం ప్రాణయతి స్మ పార్థమ్ ॥ ౨౩-౪౧॥

నివేశితాం తస్య పదే చ పూజాం
 నిశామ్య గజ్గామివ చన్ద్ర(శమ్భు)మౌతౌ ।
 అనన్యసామాన్యమమంస్త సఖ్యః
 సజ్కోచవైదేశికమీశ్వరత్వమ్ ॥ ౨౩-౪౨॥

దివాకరేనస్తమితేఽతిగాఢం
 తమః సృజంస్తామసమోహనార్థమ్ ।
 ప్రపన్నరక్షాప్రతిపన్నదీక్షః
 సత్యాభిసన్దం విదధే సఖాయమ్ ॥ ౨౩-౪౩॥

సురైరశేషైరపి జాతరోషైః
 స దుర్జయాన్ భీష్మముఖాన్ జిగాయ ।
 సహాయశక్త్యా యుధి సవ్యసాచీ
 కిం దుష్కరం కేశవమాశ్రితానామ్ ॥ ౨౩-౪౪॥

స్వప్నః కిమాసీదథవేన్ద్రజాలం
 బభూవ గన్ధర్వపురీ కిమేషా ।
 ఇతీవ శక్ష్మాం విదధే ప్రలీనా
 పతాకినీ కౌరవపాణ్డవానామ్ ॥ ౨౩-౪౫॥

ఆకృష్టదేవాసురసామృతాయైః
 ఓజస్వినాం శస్త్రభృతాముదన్తైః ।
 ప్రాయస్తదా ప్రత్యవహారలీలాం
 ఆకాలికీం విశ్వభుగన్వభుక్తు ॥ ౨౩-౪౬॥

జిఘాంసురష్టాదశ సమృతస్త్రైః

అక్షౌహిణీరద్భుతభీమరూపాః ।
స్వతస్త్రయామాస మిథః ప్రతీపాన్
సూత్రావసక్తానివ దారుమర్త్యాన్ ॥ ౨౩-౪౭॥

కృషీవలః స్థావరజిగ్గమానాం
క్షేత్రే కురూణాం సమకాలపాకాన్ ।
అనీకశాలీన్ భుజశాలివరః
ఫలోపపన్నాన్ ప్రభురిత్యలావీత్ ॥ ౨౩-౪౮॥

నిస్తీర్య సక్లౌమమహాసముద్రం
సంసారపోతేన పరేణ సఖ్యా ।
ధనజ్ఞాయస్తత్పదమేవ భేజే
నిరూతనీహరదివాకరాభః ॥ ౨౩-౪౯॥

ద్రోణిస్తదా సౌప్తికమాదదా(ధా)నః
కృపేణ సార్థం కృతవర్మణా చ ।
హతాహితైః పాణ్డుసుతైరవాప్తం
సైన్యావశేషం శమయామృభూవ ॥ ౨౩-౫౦॥

ఇత్థం దశాష్టౌ చ నిపాత్య భూమా-
వక్షౌహిణీరద్భుతభీమరూపాః ।
సతాం పతిః సత్త్వసమృద్ధిరోగాత్ (యోగాత్)
ఉల్లాఘితామాతనుతేవ పృథ్వీమ్ ॥ ౨౩-౫౧॥

విభుః స్వసంక్కుల్పహతాన్ వినిఘ్నన్
ధర్మైకతానేన ధనజ్ఞాయేన ।
ప్రతోదసన్దంశికయోదహార్షీత్
పాఞ్చాలకన్యాపరిభూతిశల్యమ్ ॥ ౨౩-౫౨॥

పరాస్త్రవిస్రంసితముత్తరాయాః
పద్మాసనాద్వైరపి పూజితేన ।
గక్గధరణ్యోః ప్రభవేన గర్భం
పస్పర్శ పాదేన పరావరేశః ॥ ౨౩-౫౩॥

విప్లోషితం ద్రోణిశరేణ బాలం
సజ్జీవయన్ పాదరజః ప్రభావాత్ ।

వధూకృతక్షుద్రశిలావిశేషం
రామానుజో రామమివాన్వకార్షీత్ || ౨౩-౫౪||

తస్య శ్రుతిశ్రేణిశిరోధృతానాం
స్పర్శః ప్రజేశాదిభిరీప్సితోఽభూత్ |
పరీక్షిదుత్థానపరీక్షితానాం
అఘచ్ఛిదామజ్ఞీరజఃకణానామ్ || ౨౩-౫౫||

అజాతదీనాం (అజస్తదానీం)కాలస్య
దీప్తామివ ఖడ్గరేఖామ్ |
విపక్షసంహారమహాభుజజ్ఞీం
వేణీం ప్రియైః సంయ(శ)మయామ్బుభూవ || ౨౩-౫౬||

పితామహాయ ప్రతతాన పార్థః
శరప్రయుక్తం శయనం యదగ్ర్యమ్ |
యోగాసనం యోజితచిత్తధైర్యం
తదేవ పర్యాప్తగుణం తదాఽఽసీత్ || ౨౩-౫౭||

విన్యస్య ధర్మతనయే విజయాధికారం
సఖ్యాఽర్జునేన యశసేవ ధనుర్ధరాణామ్ |
దధౌ స దైత్యమథనో యుధి పాఞ్చజన్యం
వృష్ణ్యన్ధకాదిపరిశేషితభూమిభారః || ౨౩-౫౮||

ప్రత్యానినాయ రథమాత్తజయః స జన్యాత్
ధన్యావలోకనధనజ్ఞాయదర్శనీయః |
సారథ్యసంవిదవధీరితహేతిజష్టః
సేనాపరాగపరిధాసరకున్తలశ్రీః || ౨౩-౫౯||

ఆలిక్ష్య గాఢమవగాఢరసం రణాబ్ధౌ
పీరవ్రణైః కృతవిభూషణమిన్ద్రసూనుమ్ |
అన్యావతారపరికల్పనకేలివోభాత్
ఐక్యం నినాయ నిజమంశమివాన్యనిష్ఠమ్ || ౨౩-౬౦||

రణభువి శరతల్పే లీలయా శాయితేన
స్వపదసముదితాయాః సూనునా సిద్ధసిన్ధోః |
అనతిచిరవిలम्బాదాప్తకామం ధరిత్రీం
కలిమివ శమయిష్యన్ ఖ్యాపయామాస ధర్మాన్ || ౨౩-౬౧||

అప్రత్యాహితసార్వభౌమవిభవైరభ్యర్చితః పాణ్డవైః
ప్రత్యావృత్తి(త్త)మహోత్సవేన ముదితాం ప్రాప్తః పురీం ద్వారకామ్ ।
ప్రత్యక్షం ప్రథయామృభూవ విహరన్ ప్రీతః ప్రియాభిః సమం
శుద్ధః సామపదాగమైరధిగతాం స్వాధీనతాం శ్రీపతిః ॥ ౨౩-౬౨॥

॥ ఇతి కవితార్కికసింహస్య సర్వతన్త్రస్వతన్త్రస్య
శ్రీమద్వేంకటనాథస్య శ్రీమద్వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు యాదవాభ్యుదయే
మహాకావ్యే భూభారహరణం నామ త్రయోవింశతః సర్గః ॥

॥ భోగాభ్యుదయో నామ చతుర్వింశతః సర్గః ౨౪॥

అథ నిజవిభవాదజాతశత్రౌ
ప్రళమితశత్రుబలే నివేశ్య భూమిమ్ ।
పరిచరణఫలం ప్రభుః ప్రయచ్ఛన్
అమితగుణాభిరరంస్త వల్లభాభిః ॥ ౨౪-౧॥

క్రతువిధినియతోఽప్యకర్మవశ్యః
పరిచితకామరసోఽపి వీతరాగః ।
నగరవసతిరప్యశేషవాసః
కథమివ కేన విభుః స వర్జసియః ॥ ౨౪-౨॥

అనుగమితమిదం స్వదారరక్షాం
అనఘమనోభవతన్త్రమానసియమ్ ।
నిరుపధికరసస్య నేతురాసీత్
నృపతిమహార్షిభిరఞ్చితం చరిత్రమ్ ॥ ౨౪-౩॥

శ్రుతిశతమహితే పదే పరస్మిన్
సితజలధౌ రవిమణ్డలే చ సిద్ధామ్ ।
బహుమతిమతిశయ్య సా బభౌసే
నరకరిపోరవరోధభూమిరగ్ర్యా ॥ ౨౪-౪॥

నిధిగణముఖవాన్తనిష్కరాశిః
ప్రచితగుణా మణిభిః స్యమన్తకాద్యైః ।
ప్రముదితమహిషిగణేన చక్రే
యదునగరీ విభునా నివాసభూమిః ॥ ౨౪-౫॥

అవికలవిభవస్య విశ్వమూర్తే-
రథివసనం యదువీరరాజధాన్యామ్ ।
అనుదినమనపాయినీం ప్రతిష్ఠా-
మభిలషతామనుచింతసియమాసీత్ ॥ ౨౪-౬ ॥

సహ మునిభిరుపాస్త్ర ధర్మమాద్యం
వ్యవహరణాని దదర్శ వేదవిద్భిః ।
ఆరమత చ వధూజనైర్వధార్హం
బహుతనురక్రమతో విచిత్రశక్తిః ॥ ౨౪-౭ ॥

అపి యుగపదవాప్తనైకదేహైః
ఉపనతయోగబలైః స్వకర్మనిఘ్నైః ।
ధృతబహువపుషా జగద్విధాత్రా
జితకరణేన తు భుజ్యతే తదర్థః ॥ ౨౪-౮ ॥

యదుపతిరధిరూఢచన్ద్రశాలః
సహ దయితాభిరనన్యమానసాభిః ।
జలనిధిమభితః ప్రదర్శయంతాః
నిజమివ ధామ నివేదయామ్బుభూవ ॥ ౨౪-౯ ॥

నిజపదమనపాయమాశ్రితానాం
ప్రభురపవర్గదశామివ ప్రయచ్ఛన్ ।
అమితబహుగుణామనన్యలభ్యాం
అతనుత కామపి సమృదం ప్రియాణామ్ ॥ ౨౪-౧౦ ॥

స్వయముదవసితే స్వవాసధన్యే
త్రిషు భువనేషు సమామివాద్భుతానామ్ ।
అతనుత సమవాయమాత్మయోగాత్
అతిశయినీమథవా విభుః సమృద్ధిమ్ ॥ ౨౪-౧౧ ॥

విధిసదనముఖేష్వదృష్టపూర్వాం
ప్రథితపరస్పరసమ్మతిం సమృద్ధిమ్ ।
యదుపతిదయితాగృహేషు పశ్యన్
ముదమభజద్భువి నారదో మునీన్ద్రః ॥ ౨౪-౧౨ ॥

లలితరుచిషు కల్పవృక్షపోతైః

ఉపవనరాజిషు తస్య సజ్జురిష్టాః ।
అదధురవయవైర్ముదం మురారేః
అనుకృతపుష్పఫలాదీకైస్తరుణ్యః ॥ ౨౪-౧౩॥

అధిగతకుసుమాపచాయలీలః
ప్రమదవనాని విభూషయన్ స్వధామ్నా ।
ప్రజనితమదనో మనస్వినీభిః
గుణసురభిః సురభిః స్వయం స మేనే ॥ ౨౪-౧౪॥

పరిపణమివ మన్మథోత్సవానాం
ప్రథమవికస్వరపద్మదర్శనీయమ్ ।
అనుదితబహువిభ్రమం వధూనాం
అభినవయౌవనమన్వభుక్తు నాథః ॥ ౨౪-౧౫॥

అమృతమయపయఃపరిష్ఠతానాం
విషమగుణేషు విహారవాపికానామ్ ।
కమలకువలయాదిషు ప్రియాణాం
ముఖనయనస్మితకాన్తిమభ్యనన్దత్ ॥ ౨౪-౧౬॥

అవితథమహిమా నిజప్రసాదాత్
అనఘమనోరథతోషితాసు తాసు ।
స్వపరిజనతయా సురైర్నియుక్తాః
నిరదిశదప్పరసో నిదేశభాజః ॥ ౨౪-౧౭॥

బహిరుపనగరం బలాని దృష్ట్వా
సహ యదుభిః సమయే నివర్తమానమ్ ।
దదృశురధిగవాక్షమేకచిత్తాః
రథతురగాదిషు రామపశ్చిమం తమ్ ॥ ౨౪-౧౮॥

విధివదనువిధాయ దేవయాత్రాం
ప్రతిపురపీఠిపరిక్రమేణ దృశ్యమ్ ।
పతిమనుదదృశుస్తమేవ దూరాత్
అచరమదేవమనన్యదేవతాస్తాః ॥ ౨౪-౧౯॥

బహువిధముపహారజాతమగ్ర్యం
సురపతిభిః స్వయమాహృతం ముకున్దః ।
అపి గగనచరైరదృష్టపూర్వం

సమమవరోధజనస్య సంవిభేజే || ౨౪-౨౦||

ఉపచితశిఖరే వదాన్యరత్నైః
ఉచితగుహాశ్రితహంసతూలతల్పే ।
బహురీవ స బభౌ విహారశైలే
ప్రతిమణిభిత్తివిభక్తచారుచిమ్బుః || ౨౪-౨౧||

యుగపదఖిలమాదరేణ సాక్షాత్
యువతిజనస్య నిదర్శయన్ ముకున్దః ।
అసకృదుపగమయ్య చిత్రశాలాః
అనఘసమాధిదశామివాఽఽతతాన || ౨౪-౨౨||

అనితరమనసాం స్వవల్లభానాం
నరకజితా నిరపాయవైభవేన ।
భవభయవినివారిణీ స్వభక్తిః
లలితవిహారముఖేన లమ్బితాఽభూత్ || ౨౪-౨౩||

ప్రముదితవిబుధాహృతప్రకృష్టైః
కనకసరోజవనైరలఙ్కృతానామ్ ।
అతిశయమవరోధదీర్ఘకాణా-
మధిసురసిన్ధు సమీక్షితం నిదధౌ || ౨౪-౨౪||

విహరతి వనితాజనే తదీయైః
అపలపితామవలోకనప్రభావైః ।
పునరపి హరినీలరత్నభాసా
దధురసితోత్పలసమృదం సరస్యః || ౨౪-౨౫||

స్థిరధృతిమధిరోహ్య రత్నఙ్గలాం
గుణఘటితామివ మాధవః స్వమాయామ్ ।
అగమయత గతాగతాన్యభీష్టం
సుకృతజషః స్వయమజ్ఞనాః స్వతన్త్రః || ౨౪-౨౬||

రుచిరకనకశృంగజవక్త్రవాన్తైః
ప్రతితను కుఙ్కుమవారిభిః ప్రసిఞ్చన్ ।
అజనయదనురాగయోగమన్త-
ర్బహిరపి తోయవిహారతో వధూనామ్ || ౨౪-౨౭||

నవమణిపరికల్పితేషు నాథః
కమలవనాస్తరకేలిమన్దిరేషు ।
శ్రియ ఇవ సుదృశో గృహీతపద్మాః
హృది నిదధే పురుషోత్తమః ప్రతీతః ॥ ౨౪-౨౮॥

దిశిదిశి మకరన్దవర్షద్విగ్ధాం
వివిధపరాగవిభక్తచూర్ణచిత్రామ్ ।
భువమభజత సాకమజ్జనాభిః
పుల(చుల)కితదృష్టిషు పుష్పమణ్డపేషు ॥ ౨౪-౨౯॥

అనువిహితమహోత్సవో యథార్హం
వితరణతోషితవన్దిబన్ధువర్గః ।
పరిణయనవిధిం లతావధూనా-
మతనుత చూతవరైః ప్రియార్పితానామ్ ॥ ౨౪-౩౦॥

సుతబహుమత(తి)భాగినాం శుకానా-
ముపహృతదివ్యరసోపభోగభాజామ్ ।
శ్రుతిమధురగిరాం స్వశిక్షితానా-
మతిశయసిద్ధిమదర్శయత్ ప్రియాభ్యః ॥ ౨౪-౩౧॥

అనుకృతనిజశక్తిభిః ప్రియాభిః
సహ గుణబన్ధవిభక్తసన్నివేళైః ।
ముహురిహ నిపతద్భిరుత్పతద్భిః
కరణవశైరివ కన్దకైరదీవ్యత్ ॥ ౨౪-౩౨॥

నిజయువతిషు యద్యపి త్రిధామా
నయనపిధానవిహారమాజహార ।
న తదనుచరితం తథాపి తాభిః
త్రిభువనదృష్టినిరోధశక్తీనీభిః ॥ ౨౪-౩౩॥

శ్రుతివిహితమవన్య(ర్జ)యన్ స్వధర్మం
ప్రతిదినమన్యపరో యదా బభూవ ।
తదుపచరణతస్తదాపి (స చాపి?)తాసాం
సమజనయత్ ప్రియభోగమేవ కాలః ॥ ౨౪-౩౪॥

మణిపరువకమజ్జులన్తనీభిః

మధుసమయాపగమే వరాజ్ఞనాభిః ।
 సితమణివిహితాన్ స యస్త్రధారా-
 వ్యతికరశీతలితాన్ అభుజ్ఞు సౌధాన్ ॥ ౨౪-౩౫॥

స్ఫటికసదనదీప్తిదత్తహస్తాం
 మురభిదసేవత సాదరం సదారః ।
 అపజలదనిశోదితస్య శోభాం
 హలధరకాన్తిభృతస్తుషారభాసః ॥ ౨౪-౩౬॥

అగురుభిరసితైరనూరుగౌరైః
 నవఘ్నస్పృశైరపి నిర్వివేశ నాథః ।
 హిమఋతుమవరోధసున్దరీణాం
 స్తనపరిరమ్భసమర్పితైర్విలిప్తః ॥ ౨౪-౩౭॥

అనలశకటికాభిరప్యజయ్యం
 శిశిరసమీరణమజ్ఞానా జిగాయ ।
 అవిరలపరిరమ్భలమ్భనీయైః
 స్తనకలశోష్ణభిరాత్మవల్లభానామ్ ॥ ౨౪-౩౮॥

ఉపనిషదుపదేశసాభిలాషైః
 ఉపచరితో మునిభిః సనన్దనాద్యైః ।
 రతిపతినమయస్థితో వధూనాం
 లలితకలాగమదేశికో బభూవ ॥ ౨౪-౩౯॥

కలమధురగిరాం కలాప్రసజ్ఞాత్
 అతిమదనోపనిషత్ పరం రహస్యమ్ ।
 ప్రియహితరుచిరాక్షరం ప్రియాణాం
 శ్రుతిషు చకర శిఖామణిః శ్రుతీనామ్ ॥ ౨౪-౪౦॥

నిరుపధికనిజప్రభావగర్భం
 పరిషది విశ్వపతిః ప్రియాసహాయః ।
 కిమపి నిశమయామ్బుభూవ గీతం
 ప్రముదితకిన్నరదమృతిప్రయుక్తమ్ ॥ ౨౪-౪౧॥

మృదుకరతలలీలయా మృదగ్గ్ఞాన్
 అసమయనర్జితనీలకణ్ఠయాథాన్ ।
 ధ్వనయతి దయితే విడూరభూమేః

శ్రియమివ తాః పులకోద్ధమైరపుష్యన్ || ౨౪-౪౨ ||

కరకమలపరిగ్రహేణ ధన్యాం
వరతనుసంసది వాదయన్ విపశ్చీమ్ ।
అవిదితగమనాయ గాయత్రైః స్వైః
ఉపరతగీతిభిరున్ముఖైః సిషేవే || ౨౪-౪౩ ||

శ్రుతిమధుసుభగైరదీనహృద్వైః
శ్రుతఘననాదశిఖణ్ణీసిగణశ్రీః ।
మధురిపువనితాజనః సమాజే
ధ్వనిభిరమాద్యత దివ్యదున్దుభీనామ్ || ౨౪-౪౪ ||

సలలితకరణాఙ్గహారహృద్యం
సహ దయితాభిరుదారదివ్యనాట్యమ్ ।
అనుదినమనిమేషదర్శనీయం
జితమధురప్సరసాం దదర్శ నృత్యమ్ || ౨౪-౪౫ ||

అభినయమభినన్ద్య నర్తకీనాం
స్వయముపదిష్టమలజ్ఞితోపదేశమ్ ।
పునరపి ముదితస్తమేవ యుజ్జాన్
అవిదితపూర్వమివా౭౭దరాదపశ్యత్ || ౨౪-౪౬ ||

ప్రతియువతిగృహీతనైకరూపః
ప్రణయవతీభిరనన్య ఇత్యుపేతః ।
అపహృతమణిపాదుకః కయాచిత్
పదమపి గన్తుమశక్నువన్నివాసీత్ || ౨౪-౪౭ ||

అనవహితతయా సఖీసమక్షం
ద్రుతముపహూయ సమాఖ్యయేతరస్యాః ।
ము(రు)షితమనసమద్భుతైర్విలాసైః
ఇదమపి నామ తవేత్యువాచ ముగ్ధామ్ || ౨౪-౪౮ ||

సముచితదీనలజ్ఞనం సపత్న్యైః
పరిపణితం స్వయమభ్యుపేత్య నాథః ।
స్మితమధురముఖో జితః కయాచిత్
వివశ ఇవాక్షవిహారతో బభూవ || ౨౪-౪౯ ||

అనుగతనిజబిమ్మమేనమన్యా
మణిముకురస్థమవేక్ష్య మన్దహాసమ్ ।
న ఖలు తదవలోకనాయ పశ్చాత్
వ్యతనుత సాచివిధిం తదేకతృప్తా ॥ ౨౪-౫౦॥

పులకిని కుచకుడ్మలే పరస్యాః
కథమపి సాధ్వసకమ్పితాగ్రహస్తః ।
స్థిరచరజగదేకదివ్యశిల్పి
విషమతమం విలిలేఖ పత్రభజ్గమ్ ॥ ౨౪-౫౧॥

మృదుసురభినుజాతబన్ధరాభిః
ప్రణీదధదగ్రనిబద్ధపజ్కుజాభిః ।
ముహురసితదృశాం స్వకణ్ఠయోగ్యాం
భుజలతికామమిమీత మాలికాభిః ॥ ౨౪-౫౨॥

అభజత స చ తాశ్చ దూతికానాం
అమృతపరిప్లవభేషజాయమానైః ।
ప్రతిదినమిదమాదిమం ప్రమోదం
ప్రణయవిరోధసితాస్మితైర్వచోభిః ॥ ౨౪-౫౩॥

నిజపదపరిచారకాజ్ఞిణీభిః
కతిషు భవేషు సమర్చితాజ్ఞీపద్యైః ।
ప్రతివిధిమభజత్ ప్రసాధికావత్
ప్రియపరికర్మవిధానతః స తాసామ్ ॥ ౨౪-౫౪॥

నిజసముదయసమ్భవైర్నిశాయాం
ప్రణయపయోనిధిపీచికావిసర్జైః ।
ప్రణతిభిరివ విభ్రమైః ప్రియాణాం
బహుమతిభేదమవాప యాదవేన్దుః ॥ ౨౪-౫౫॥

శరదుపగమశోధితా ఇవా౭౭పః
తుహినకరోదయనిర్మలా ఇవాశాః ।
మురభిదుపగమప్రశాన్తభేదాః
ప్రతియయురున్మనసస్తమాయతాక్ష్యః ॥ ౨౪-౫౬॥

అమృతమయమివోదధిం తముచ్చైః

అనుసఖి లోచనశుక్తిభిః పిబన్త్యః ।
 అవశనియతచిత్తవృత్తిమేకాం
 అదధురదృష్టపరస్పరామవస్థామ్ ॥ ౨౪-౫౭ ॥
 స్మరజనకతనుః స్వదర్శినీనాం
 నను విరహాః సుదృశాం నిమేష ఏవ ।
 ఇతి కిల విగణయ్య విశ్వకర్తా
 నియతమకల్పయదస్పరస్త్యమాసామ్ ॥ ౨౪-౫౮ ॥
 అనుచరబహుమానమాప్తుకామైః
 అవసరబిద్ధిరనుస్మృతాత్మరక్షైః ।
 అనుదినముపసీతమాదితేయైః
 అమృతమపాయయత ప్రియాః ప్రతీతః ॥ ౨౪-౫౯ ॥
 ప్రియవచనశతైరుదారవాదీ
 రహసి మనుశ్శృతిరజ్ఞైర్వైచిత్రైః ।
 ముఖకమలమధూపమైః ప్రకామం
 మదముదితా ఇవ మానినిరకార్షీత్ ॥ ౨౪-౬౦ ॥
 అతిశయితగుణైః ప్రియోపభోగాత్
 వసనవిభూషణమాలికాదిభిస్తాః ।
 ముదమధికతమాం దధుస్తరుణ్యః
 ప్రణయరసో హి రసప్రకర్షహేతుః ॥ ౨౪-౬౧ ॥
 అభిలషనమనస్క్రియాతిపాతి-
 న్యనుబుభుజే యదుపుజ్వేన తాసామ్ ।
 అతిశయమితరేతరం ప్రయచ్ఛ-
 స్త్యభినవయోవనసమృదప్రకమ్ప్య ॥ ౨౪-౬౨ ॥
 అజనిషత కుతో ను భాగధేయాత్
 త్రిభువనమజ్జలదీపికాః శుభాఙ్గ్యః ।
 యదుపతిసహధర్మచారిణీభిః
 సుఖమనఘం భువి యాభిరన్వభావి ॥ ౨౪-౬౩ ॥
 అధిభుజగపతి శ్రియోపభుక్తం
 యుగపరిపాకవిహారిణం యువానమ్ ।
 నరపతిబహుమానతో నతాఙ్గ్యః

సులభమివాన్స్వభవన్ స్వతల్పభాజమ్ || ౨౪-౬౪ ||

శకయువతికపోలపాణ్డరాభైః
శశిశకవైరివ నాగవల్లిపత్త్రైః ।
స్మరసుభటయశోనిభైరనన్దత్
యువతిజనోపహృతైస్తదర్పితైస్తాః || ౨౪-౬౫ ||

జగదుపజననాదిజాతభూమ్నః
క ఇవ వధూజనమోహనో విహారః ।
కథమివ స కుతశ్చ కీర్తనీయః
ప్రథితమనోభవతస్త్రపారదృశ్వా || ౨౪-౬౬ ||

యతిభిరనుబుభూషితః స తాభిః
యదుపతిరద్భుతరూపవేషశీలః ।
నిరుపధికరసామృతౌఘసిన్ధుః
సతతమపూర్వమపూర్వమన్వభావి || ౨౪-౬౭ ||

హరిపరిచరణేన తోషితానాం
హరిణదృశాం విభవం విభావయన్తః ।
అపజహసురవాప్తసంయమాః స్వాన్
అపరిమితాన్ అణిమాదిసిద్ధిభేదాన్ || ౨౪-౬౮ ||

సరిత ఇవ మృగీదృశస్తమేకం
మహితగుణౌఘమహోదధిం భజన్త్యః ।
అభిభరురనపాయమైకరస్యం
మునిగణితశ్చ స ఏవ ముక్తభోగః || ౨౪-౬౯ ||

అనుభవరసతో జగత్ప్రసూతేః
అపచితసుప్తిసుషుప్తినమ్భవాస్తాః ।
వితమసి విషయే స్థితా ఇవాసన్
విరతివిహీనవిహారజాగరేణ || ౨౪-౭౦ ||

ప్రతిదినమితరేతరానుగుణ్యాత్
ప్రచితమయోగవియోగసమ్ప్రయోగైః ।
రసమధికమవాపురాయతాక్ష్యః
ప్రణయిని శార్ణిణి భాగధేయభూమ్నా || ౨౪-౭౧ ||

రవిరుచిరమణిప్రదీపకేషు
 స్ఫురదసితాగురుధూమధూపితేషు ।
 సహ యువతిగణైః (జనైః)క్షణోపమేయాం
 అనయత వాసగృహేషు వాసతేయామ్ ॥ ౨౪-౭౨॥

పులకితవపుషాం సవేపధూనాం
 ఘనరసభావితఘర్మబిన్దభాజామ్ ।
 శ్లథమివ సుదృశామముష్టిమేయం
 చికురమగుమ్భయదదుభతం చిరేణ ॥ ౨౪-౭౩॥

స్వవధూరవధూతభౌమభావాః
 స్వదమానాః స్వయమాత్మనైవ తృప్తాః ।
 అనుభూయ న తృప్యతి స్మ నాథః
 తమపి ప్రేమవిలీనచేతసంతాః ॥ ౨౪-౭౪॥

చపలప్రతికూలతీక్షరూషాః
 స్త్రియ ఇత్యాగమిక్రైర్నిదర్శితార్థః ।
 ప్రథితో యదువీరవల్లభాభిః
 పరివాదోఽయమపాకృతః పృథివ్యామ్ ॥ ౨౪-౭౫॥

శరణాగతసర్వపాపమోక్షే
 కృతసంక్కుల్పమిహానుభూయ కృష్ణమ్ ।
 పరితోఽపి తథావిధానుభూతిః
 స్మరలబ్ధా ప్రతిలమ్భితా ప్రియాభిః ॥ ౨౪-౭౬॥

అనఘామనపాయభక్తిరూపాం
 అనుభూతిం యదువీరవల్లభానామ్ ।
 అనుకర్తుమపి ప్రవర్తమానైః
 అవశైరేవ సమాహితైరభావి ॥ ౨౪-౭౭॥

ఉదధౌ బహవో రమా బభూవుః
 యది వైకైవ గృహీతనైకరూపా ।
 ఇతి నామ విమర్శమాదధానాః
 దయితాః ప్రేక్ష్య ననన్ద దేవవన్ద్యః ॥ ౨౪-౭౮॥

అజితస్య విశాలతుఙ్గభూమ్నా
 భుజమధ్యేన పయోధరైశ్చ తాసామ్ ।

ఇతరేతరసంవృతత్వమాసీత్
పరిరమ్భే పరితో మిథస్సమత్వమ్ || ౨౪-౭౯ ||

పరిహాసకుతూహలీ ప్రియాణాం
విహితద్యూతవిహారకౌతుకానామ్ ।
ఉభయత్ర జయం జగద పృష్టః
కితవస్థేయపదే నివేశితస్సన్ || ౨౪-౮౦ ||

స్వయమాదికపిః ప్రకల్పితాభిః
ప్రణయోల్లజ్ఞనరౌక్ష్యముత్తితీర్షః ।
ప్రహసన్ బహుశః ప్రహేలికాభిః
మతిమౌఢ్యం విదధే మనస్విసీనామ్ || ౨౪-౮౧ ||

ఏకీభవద్భిరయుతైరపి మన్మథానాం
యత్కాన్తిబిన్ద(సిన్ధు)ప్రృషతానుకృతిర్న శక్యా ।
సమ్ప్రేక్ష్య తం యదుపతిం యమినోఽపి నూనం
స్త్రీభావమేవ మనసా బిభరామ్పభూవుః || ౨౪-౮౨ ||

కృష్ణానుభూతివిభవేన కృతార్థభావాః
తద్వల్లభాస్త్రీదశమాతృతయాఽచకాసుః ।
యత్పాదపజ్కజపరాగజషాం శశంసుః
జన్మాద్భుతం జగతి గుల్మలతాదికానామ్ || ౨౪-౮౩ ||

శ్యామో బభూవ కిమసౌ సుదృశాం కటాక్షైః
శ్యామాస్తదన్వయవశాదథవా తరుణ్యః ।
తాభిః కిమస్య వవృధే మహిమా మహీయాన్
తాసామనేన యది వేతి బుధైః శశజ్కే || ౨౪-౮౪ ||

అగ్రామ్యమేవ పరిహాసరసం వితేనే
నాశ్శీలమాహ న మృషా న చ మర్మభేది ।
ధర్మావిరుద్ధవిభవోచితకామకామః
స్త్రీణాం వరేణ బుభుజే వరదో వరస్త్రిః || ౨౪-౮౫ ||

తారాభిరిన్దరివ భానురివ ప్రభాభిః
యుక్తో వశాభిరివ వారణయుథనాథః ।
విద్యాభిరాత్మవిదివాభ్యధికం విరేజే

యోగేశ్వరో యువతిభిస్సహ మోదమానః ॥ ౨౪-౮౬ ॥

పాయమ్పాయం ప్రేయసః కాన్తిమాధీప్సం

మాద్యస్తీభిర్మృజ్జులాలాపినీభిః ।

ప్రత్యేకోక్తిశ్లాఘనప్రీతితాభిః

ప్రామో భోగాః పర్యవాహ్యంత తాభిః ॥ ౨౪-౮౭ ॥

కరణవ్యపాయసమయే పునర్భవం

వినివర్త్య శాశ్వతసుఖం ప్రదాస్యతా ।

స్వపదానుభూతిరుదపాది తాదృశీ

సుదృశాం స్వసమ్మతి(సన్మతి?)భృతాం గదాభృతా ॥ ౨౪-౮౮ ॥

తద్గతేన మనసా వివశానాం

తన్మయీకృతధియామివ తాసామ్ ।

అప్రలుప్తరహసామభజేతాం

స్వప్నజాగరదశే అవిశేషమ్ ॥ ౨౪-౮౯ ॥

శ్రియమనపాయినీం వసుమతీమివ దత్తకరాం

సహ మహిషీగణేన విభురేక ఇవానుభవన్ ।

యదుభిరనన్త-తార్క్య-ప్యతనేశనిభైస్సహితో

నిజపదమస్మరన్నిహ నివాసమరోచయత ॥ ౨౪-౯౦ ॥

ఉపచితచిత్రధర్మముపశాన్తవిపక్షభయం

ముదితవధూజనః స ముఖరం నిగమధ్వనిభిః ।

బహువిధరత్నశాలి బహుమాన్యసమగ్రగుణం

వలయసమం భుజస్య వసుధావలయం బుభుజే ॥ ౨౪-౯౧ ॥

అనితరజనలభ్యాం ప్రీతిమాసేదుషీభిః

సుచిరమనుబభూవే స్వర్గమోక్షాతిశాయీ (దిదాయా) ।

నిరుపధికరసాబ్ధిం నిర్విశేస్తీభిరాద్యః (ద్యం)

కులయువతిభిరిత్యం కోఽపి శృంగారభూమా ॥ ౨౪-౯౨ ॥

సహజబలసమేతః శక్రపూర్వైరజయ్యః

సముదితవిషమాస్త్రస్తాదృశానన్దహేతుః ।

అవిదిత(తథ?)రచనేన స్వేన పార్థాయ గీతః

స్వయమజని స కామః కోఽపి ధర్మావిరుద్ధః ॥ ౨౪-౯౩ ॥

స్వపదనలినభాజాం స్వర్గమోక్షో యథార్హం
కరణవిగమకాలే కల్పయిష్యన్ క్రమేణ ।
మధురిపురిహ నూనం మన్దపుణ్యైరలభ్యైః
సమతనుత విహరైస్తాపుభౌ సమ్ప్రయుక్తైః ॥ ౨౪-౯౪॥

నారీదృష్ట్యా నియమితధియో నాకనాథేశ్వరత్వం
సమ్భాగే చ ప్రవణమనసః శాశ్వతం బ్రహ్మచర్యమ్ ।
అత్రైకస్యాం పురి నివసతః సర్వలోకాధికత్వం
నిధ్యాయస్తస్త్వరితమతరన్ దుస్తరాం తస్య మాయామ్ ॥ ౨౪-౯౫॥

ఆసీదేవం పరిణతమధిద్వారకం ద్వాపరాస్తే
వ్యాసప్రఖ్యావిభజనభవద్వేదశాఖోపమానామ్ ।
చింతాతీతం యదుపతిమనఃప్రీతిచింతామణీనా-
మేకం తాసాం భవరసభుజాం భాగ్యమేకాతపత్రమ్ ॥ ౨౪-౯౬॥

గురుభిరనఘచిత్తైరాహితోదారభూమా
సురభితరసమేతత్ సూన్యతం వేంకటేశః ।
వ్యతనుత యదువీరప్రీతిమిచ్చన్ ప్రభూతాం
కవికథకమృగేన్ద్రః శేమదం కావ్యరత్నమ్ ॥ ౨౪-౯౭॥

॥ ఇతి కవితార్కికసింహస్య సర్వతన్త్రస్వతన్త్రస్య
శ్రీమద్వేంకటనాథస్య శ్రీమద్వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు యాదవాభ్యుదయే
మహాకావ్యే భోగాభ్యుదయో నామ చతుర్థంవింశః సర్గః ॥

కవితార్కికసింహాయ కల్యాణగుణశాలినే ।
శ్రీమతే వేంకటనాథాయ వేదాంతగురవే నమః ॥

Compiled by Seshadri

——
Yadavabhyudayam Mahakavyam

pdf was typeset on August 16, 2026

——

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

